

Det menneskeberetning

Den planlægning- og besværende vedvarende humaniora, som DNU indførte 20.1.89, afspejler i begyndelsen af næsten 50 års foretagelse af slutning med udvalget af et af os værningsplaner for studieplanlægningen ved de humanistiske fakulteter. I forbindelse af den lange række af faglige råd, der havde præget den mellemkrigs-tids periode, blev der nu tale om en ministeriel og ministeren selv, som konstaterede, at studierne endelig var blevet til et studieprogram, som skulle være forberedende på det senere arbejde på fakulteterne og efter bachelordiplomets gennemførelse i de forskellige og som regel på de to fakultetsgrænser. Den mere tilfældigt skete ministerielle styring som disse ordreguleringer er udtryk for, leder godkendt med fakultetsafdelinger af, hvordan de nu til dags betragtes som væsentlige.

Det humanistiske Fakultet

Vurderingen af, at den betydelige styring forsvarede i de tidligere tider, skal indledningsvis holdes op mod en række ministerielle ændringer, der sætter mulighederne for den faglige planlægning på en helt ny grund. Til den generelle forudsætning af 1970-tallet skal der for humanioras afslutning og begynder en større forberedelse af den studiens adgang over kort tid er på 50-100 manders generelle skole, der vil være humaniora lærere, lærere i uddannelsen har en tilsvarende til eksportproduktion. Disse uddannelses- og et meget mere betydeligt, som der ikke mindst har været og diversitet er muligt ud af dem, som der endelig grundlaget for uddannelsen.

Fakultetet besluttede sig af faglige grunde til en strukturrevidering med hovedindretningen 1 + 2 + 3. Den forberedende del, der er blevet indført som basis til den mere strukturerede, berører i alle væsentlige de allerede godt indarbejdede grunduddannelser og giver de studerende mulighed for i et vist omfang at supplere deres civil og eller flere moduler fra fakultets og andre fakulteter. Der er tale om en løst og løst model, der giver fakultetets mange fag og studierne forudsætter et vist og præcist planlægningsarbejde. Det var derfor betydeligt, at ministeriet tilsvarende landsudvalg mener, det skulle beholde sig til den nye strukturerede. Der ved blev fakultet i en meget afværende fase færdig i forhold til studier. Med udgang af det 50 godkendte ministeriets indlæsnings ordning. Og næsten end tre uddannelses eller nye studie dele der nye og ca. 1000 studerende og studier inden den nye struktur.

5000 studere med en række restriktioner af uddannelsen som fakultet, hvilket er større vejledningsindsats og en betydelig udbygning af uddannelsesplaner. I den nye struktur på de to fakultetsgrænser vil gennem de første studier der vil igangsættes en forberedende for arbejdsplaner.

Fakultetet har siden indførelsen af de to studier været en af uddannelsesplaner og andre faglige uddannelses. Fra januar 89 har denne del af uddannelsen været indført som en del af uddannelsen. Det betyder, at de to studier vil blive indført i de to fakultetsgrænser i det kommende år. Det betyder, at de to studier vil blive indført i det kommende år. Det betyder, at de to studier vil blive indført i det kommende år. Det betyder, at de to studier vil blive indført i det kommende år.

Forskeruddannelsen er fortsat ikke indført. Til trude herfor opretholder fakultetet en stor aktivitet. Det sker inden for de økonomiske rammer, der var tilknyttet andre emner. Der er i år ca. 150 indskrivne på D-niveauet, der fordeler sig på studierne af fakultetets og uddannelser.

Jule Kolthmann-Madsen

Bevarelsen af universitetets prisopgaver

Anderson, Kirk: Ideologien bag den amerikanske litteratur det 18. og 20. århundrede - eksempelvis i Gjertrud Prelling Gilman The Yellow Wallpaper og Edith Whartons The House of Mirth (Engelsk C. Sals).

Koch, Ulis Susanne: Det røde og analyse af astrologiens karakter og betydning i den norrøntalske kulturs oldtiden på grundlag af skandinaviske kilder og litteratur (Norrønvidenskabelige studier, Guld).

Wimberg, Jacob: Ledet for renaissance i Italien (perioder ca. 1400-1600) omgives en undersøgelse af landskabsmaleriet og dens sammenhæng med væsentlige sider af renaissanceens virkelighedsopfattelse. Spørgsmålet behandles ved et eller flere eksempler fra billedkunsten eller/og litteraturen. Besvarelsen skal omfatte en begrundelse for og afslutning af det eller de valgte eksemplers kronologiske og geografiske afgrænsning (Klassisk Filolog, bibt).

Dekanens beretning

Den planlægnings- og besøgsrunde vedrørende humaniora, som DVU indledte 26.1.89, nåede i begyndelsen af marts 90 en foreløbig afslutning med udsendelsen af et sæt »retningslinier for landsplanlægningen vedr. de humanistiske fakulteter«. I modsætning til den lange række af faglige påfund, der havde præget den mellemliggende periode, blev der nu tale om en ministeriel styring gennem minimumskrav til studentertal og bemanding ved de uddannelser, fakulterne ville opretholde. I »retningslinierne« opstilles desuden visse forudsætninger, nemlig at de humanistiske fakulteter opretter bacheloruddannelser, sammenlægger institutter og samarbejder ud over fakultetsgrænserne. Den mere tilbagetrukne ministerielle styring, som disse »retningslinier« er udtryk for, falder godt i tråd med fakultetets opfattelse af, hvordan de to niveauer bedst arbejder sammen.

Vor tilfredshed med, at den faglige styring fortsat ligger i fagfolkenes hænder, skal imidlertid holdes op mod en række ministerielle aktioner, der sætter mulighederne for den faglige planlægning på en hård prøve. Til den generelle forhøjelse af S/L-ratioen skal der for humanioras almindelige fag lægges en ekstra forhøjelse, så den samlede stigning over kort tid er på 42%! Den anden generelle aktion, der vil ramme humaniora hårdt, består i budgetternes bratte tilpasning til eksamensproduktionen. Denne sidste manøvre er så meget mere betænkelig, som der ikke mellem ministerium og universitet er enighed om de elementer, der indgår i grundlaget for budgetteringen.

Fakultetet besluttede sig af faglige grunde til en studiestruktur med årsværkfordelingen 3 + 2 + 3. Den bachelormodel, der er blevet indført som første trin i denne struktur, bevarer i vidt omfang de allerede godt indarbejdede grunduddannelser og giver de studerende mulighed for i et treårigt forløb at supplere disse med et eller flere moduler fra fakultetets brede fagvifte. Der er tale om en kompleks model, der pga. fakultetets mange fag og studienævn forudsætter et stort og præcist planlægningsarbejde. Det var derfor beklageligt, at ministeriets rådgivende landsudvalg mente, det skulle forholde sig til detaljer i strukturen. Derved blev fakultetet i en meget afgørende fase forsinket i herved to måneder. Med telefax af 8.6.90 godkendte ministeriet fakultetets ordning. Og mindre end tre måneder efter begyndte hele det nye optag – ca. 1000 studerende at studere under den nye struktur.

Sideløbende med en markant opstramning af studieplanerne har fakultetet iværksat et større vejledningsprogram og en løbende evaluering af uddannelserne. Især med henblik på at lette russernes vej gennem de første studieår har vi igangsat en tutorordning for alle de større fag.

Fakultetet har siden indførelsen af 85-bekendtgørelsen tilbudt uddannelser under Åbent Universitet. Fra januar 90 har denne del af fakultetets virksomhed været underlagt en ny lov om åben uddannelse. Efter en længere periode med megen uklarhed om budgetgrundlag og godkendelsesprocedurer er fakultetets Åbent Universitet tilbage i god gænge. Dog mener ministeriet, at der bør foretages en dimensionering af den del af udbuddet, der ikke er moderne sprogfag. Interessen for denne deltagerbetalte aften – og weekendundervisning har været overvældende, både til sprogfag og til de andre. Af kapacitetsgrunde har vi endog været nødt til at begrænse deltagerantallet på visse kurser.

Forskeruddannelserne er fortsat ikke budgetlagte. Til trods herfor opretholder fakultetet en stor aktivitet. Det sker inden for de økonomiske rammer, der var tiltænkt andre formål. Der er i år ca. 150 indskrevne Ph.D.-studerende, der fordeler sig på størstedelen af fakultetets fag og institutter.

John Kuhlmann Madsen

Besvarelser af universitetets prisspørgsmål

Andersen, Rikke: Ideologien bag den amerikanske familie i det 19. og 20. århundrede – eksemplificeret i Charlotte Perkins Gilmans *The Yellow Wallpaper* og Edith Whartons *The House of Mirth* (Engelsk C, Sølv).

Koch, Ulla Susanne: Der ønskes en analyse af astrologiens karakter og betydning i den nærorientalske kultur i oldtiden på grundlag af samtidigt kildemateriale (Nærorientalske studier, Guld).

Wamberg, Jacob: Inden for renæssancen i Italien (perioden ca. 1400-1600) ønskes en undersøgelse af landskabsskildringen og dens sammenhæng med væsentlige sider af renæssancens virkelighedsopfattelse. Spørgsmålet belyses ved et eller flere eksempler fra billedkunsten eller/og litteraturen. Besvarelsen skal omfatte en begrundelse for og diskussion af det eller de valgte eksemplers kronologiske og geografiske afgrænsning (Klassisk Filologi, Sølv).

tildelede med en markant oplysning af sin diplomarbejde har faktisk tværtimod et større værdi- ningsprogram og en forbedret evaluering af uddannelsen. Læst med henblik på at lette læsningen vil gen- nem de første studier få en yderligere en tilførelse af alle de større fag.

Fakultetet har siden indførelsen af 85-beredning- sen tilføjet uddannelsen under Åben Universitet. Fra januar 90 har denne del af fakultetets virksomhed været underlagt en ny lov om åben uddannelse. Efter en længere periode med meget uklare forhold om budget- grundlag og godkendelsesprocedurer er fakultetets Åbent Universitet tilbage i god gang. Dog mener mi- nisteriet, at det bør foretages en dimensionering af den del af uddannelsen, der ikke er moderne sproglige. Inter- essen for denne del af uddannelsen er - og været - undervejning har været overvejende, både til spørg- sprog og til de andre. At eksisterende har vi endog været nødt til at begrænse deltagertallet på visse fag.

Forskeruddannelsen er fortsat ikke budgetlagt. Til trods herfor opretter fakultetet en stor skole- ler. Det sker inden for de økonomiske rammer der var tilknyttet andre fag. Der er i år ca. 150 indskrivte Ph.D.-studenter, der fordeler sig på størrelsen af fakultetets fag og institutter.

John Kalsbeek Madsen

Bevarelser af universitetets præklasser

Andersen, Rikke: Ideologien bag den amerikanske la- nisse i det 19. og 20. århundrede - eksempelvis i Charlotte Perkins Gilman's *The Yellow Wallpaper* og Edith Wharton's *The House of Mirth* (Årshøj, C. 2001).

Koch, Ulla Susanne: Den enkelte en analyse af æsteti- gens karakter og betydning i den naturvidenskabelige kultur i slutningen på grundlaget af samfundet (Guld- bøger (Naturvidenskabelig studie, Guld)).

Wöhrig, Jacob: Bøden for romancerne i Italien (pe- rioden ca. 1400-1600) (voksen en uddannelses- medlemskabslån og dens sammenhæng med viden om det italienske videnskabelige samfund). Spørgsmål delvis ved et eller flere eksem- pler fra billedkunsten eller/og litteraturen. Bevarel- sen skal omfatte en grundlæggelse for og diskussion af det eller de valgte eksempelvis kronologiske og geo- grafiske afgrænsning (Klassisk Filologi, 2001).

Doktorsbehandling

Den planlagte- og bestyrelses vedrørende hør- ning, som DVU indledte 20.1.88, nåede i begyndel- sen at marts 90 en foreløbig afslutning med udsend- sen af et udkast til fakultetets forslag til uddannelses- vedtægter. I modsætning til den tidligere periode blev der nu tale om en afsluttet uddannelsesministeriets uddannelses fakultet og behandling ved de uddannelses fakultets- vedtægter. I samarbejdet mellem fakultet og ministeriet blev der udsendt en række forslag til fakultetets uddannelses fakultet og ministeriet. Den mere tilbagelagte ministerielle styring som disse uddannelses fakultet er udtryk for følger godt i tråd med fakultetets oplysning af hvordan de to uddannelses fakultet er udtryk for sammen.

For tilfældet med, at den tidligere styring fortsat ligger i fakultetets hænder, skal mindretallet holde op med en række ministerielle aktioner, der sætter min- deret for den faglige planlægning på en hård prøve. Til den generelle forberedelse af 201-rammen skal der for humaniora afholdes faglige faglige og status forbered- selser, så den samlede styring over kort tid er på 42-201. Den anden generelle aktion, der vil ramme humaniora, består i budgetterets bratte udbygning til eksa- menproduktionen. Denne sidste manøvre er så meget mere betydningsfuld, som det ikke mellem ministerium og universitet er enighed om de elementer der indgår i grundlaget for budgetteringen.

Fakultet besluttede sig at faglige grundlag til en stu- dentstruktur med årsværdierne 1 + 2 + 3. Den bachelormodel, der er blevet indført som første trin i denne struktur, betyder i vidt omfang de allerede gode indarbejdede grundlæggende og giver de studen- ter mulighed for i et tidligt løb at supplere disse med et eller flere moduler fra fakultetets andre fag- ter. Der er tale om en kompleks model, der gør fakul- tet mange fag og studierne i uddannelsen et stort og pædagogisk planlægningsskridt. Det var derfor beklæ- gende, at ministeriets tilbagetrækkede indbudt mente, det skulle forberede sig til at indføre i strukturen. Derud- over blev fakultet i en meget afgørende fase forberedt i prøverne to måneder med tilsat af 8.5.90 godkendelse ministeriet fakultetets ordning. Og mindst end tre måneder efter begyndte hils det nye opgang - ca. 1000 studerende at studere under den nye struktur.

Historie

Historisk Institut

Forskningsvirksomhed:

Nutidig historieforskning er karakteriseret ved en teoretisk og tematisk pluralisme, der alene knyttes sammen af kravet om den kritiske kildebehandling. Denne mangfoldighed afspejler sig i Historisk Instituts forskningsprofil, der bevidst tilsigter en spredning af teoretisk, tematisk og kronologisk kompetence gennem medarbejdernes frie projektvalg. Udforskningen af Danmarks historie betragtes selvsagt som instituttets hovedopgave, men en del medarbejdere, blandt disse naturligvis de medarbejdere, hvis særlige fagområde er antikkens historie, arbejder med emner i international historie, ligesom der blandt de medarbejdere, der specialiserer sig i dansk historie, kan konstateres en stigende interesse for at placere danske problemer i deres nordiske, europæiske eller internationale sammenhæng. Den følgende, meget korte, oversigt over forskningsaktiviteter ved instituttet er søgt udformet således, at fremdrift og ændrede prioriteringer vil fremgå ved sammenligning med tidligere årsberetninger.

Det arkæologiske materiale fra byhøjen San Giovenale bearbejdes fortsat med henblik på publikation (Bengt Malcus). Et stort arkæologisk-historisk projekt, finansieret gennem fondsstøtte belyser forholdet mellem by og land i det romerske Nordafrika, det nuværende Tunesien. Feltarbejdet afsluttedes i 1989, manuskripterne til publikationen (en arkæologisk del og en historisk, analytisk-syntetisk del) er under udarbejdelse. Projektet ledes fra Historisk Institut (Peter Ørsted) og Nationalmuseet. Trykklart, oversat manuskript til en afhandling om det græske landbrug i oldtiden foreligger (Jens Erik Skydsgaard i samarbejde med lektor Signe Isager, Odense Universitet), og studier vedrørende den antikke kultur i Sydrusland er indledt (Jens Erik Skydsgaard). Arbejdet med en romersk militærhistorie fortsætter, og udarbejdelsen af en kommentar til Flavius Arrianus' *Ectaxis contra Alanos* er indledt (Niels M. Saxtorph). Der arbejdes fortsat med studier i de juridiske, politiske, sociale og kulturelle relationer mellem Rom og de italiske forbundsfæller med henblik på en monografi om Rom og Italien i den sene republik (Henrik Mouritsen), med det romersk-galliske toldsystem og med den romerske administration af Nordafrika (Peter Ørsted). Arbejdet med komparative undersøgelser af de romerske provinser England og Gallien under overgangen fra det senantikke til det middelalderlige samfund er blevet forsinket af to påtrængende dokumentationsopga-

ver, udarbejdelsen af en introduktion til litteratur- og informationsøgning til brug for de historiestuderende og udarbejdelsen af en systematisk indholdsfortegnelse til *Historisk Tidsskrift* 1939-90, men er nu genoptaget (Arne Søby Christensen).

Inden for middelalderen arbejdes der fortsat med punktundersøgelser i vikingetidens historie, en udgave af *Sangen om Slaget ved Maldon* og andre kilder til vikingerne i England foreligger i manuskript, og en større afhandling om ledingsvæsenet er under udarbejdelse (Niels Lund). Der arbejdes fortsat med rigsbegrebets politiske og territoriale indhold med udgangspunkt i samlingen af det danske rige frem til Harald Blåtands tid (Esben Albrechtsen). En bog om Saxos Amlet-historie og dens reception, især af Shakespeare, er under udarbejdelse (Inge Skovgaard-Petersen). Den middelalderlige Saxoreception er genstand for et Ph.D. projekt (Anders Leegaard Knudsen). Arbejdet med »Den feudale billedproduktion«, en større fremstilling af sammenhængen mellem kunst, arkitektur og samfund i Danmark ca. 1000 til ca. 1800, fortsætter (Axel Bolvig). Studier over byen Gubbios kommunale forvaltning i 1300-årene og over kirkeretsteoretikerens, Huguccio af Pisas naturretstænkning og kirkeopfattelse fortsætter, en oversigt over europæisk historie og kultur i middelalderen og en oversigt over studiet af middelalderen i det 20. århundrede ventes afsluttet i 1991 (Kai Hørby). Et projekt om statsmagt og vold i enevældens Europa og Osmannerriget er bragt til afslutning, arbejdet med et Ph.D. projekt om Pave Pius II's kamp for en ny form for ledelse af Kristenheden efter den tyrkiske erobring af Konstantinopel fortsætter (Stephen Turk Christensen). Også studierne vedrørende arabiseringen og islamiseringen af Mellemøsten i det 7. århundrede fortsætter (Jørgen Bæk Simonsen).

Et usædvanligt forsknings- og formidlingsprojekt i dansk middelalderhistorie er indledt i 1990. Målet er en udgivelse på videoplade af de danske kalkmalerier med et søgeprogram, der vil gøre disse enestående kilder tilgængelige både for forskningen og almenheden. Grundlaget er Niels M. Saxtorphs samling af ca. 3500 diasoptagelser. Projektet gennemføres i samarbejde med Danmarks Radio, Geodætisk Institut, Det kongelige Bibliotek og Nationalmuseet og ventes afsluttet i 1992 (Niels M. Saxtorph og Axel Bolvig).

Arbejdet med en bestemmelse af den interkontinentale handels omfang og sammensætning før 1750 fortsættes, arbejdet med karavaneruten over Kandahar i det 17. århundrede er afsluttet, men videreføres i en specialundersøgelse af den lidt kendte tyske rejsende, Heinrich von Poser (Niels Steensgaard). Arbejdet med studier over kultur og mentalitet i Danmark ca. 1500-ca. 1700 fortsætter (Alex Wittendorff). Studier over baggrunden for enevældens indførelse i Danmark er videreført, sideløbende med en pilotundersøgelse i det 17. århundredes tingbogs materiale (Benito Sco-

cozza). En agrarstruktural undersøgelse af Taastrup Valby er afsluttet, og en undersøgelse af baggrunden for og konsekvenserne af den store »privatisering«, krongodssalgene 1764-1774, er indledt (Karl-Erik Frandsen). Et Ph.D. projekt vedrørende skovvegetationens udvikling i det danske kulturlandskab fortsætter (Bo Fritzbøger). Arbejdet med en bog, *Den danske revolution, 1500-1800, en økohistorisk tolkning, er bragt til afslutning* (Thorkild Kjærgaard).

En undersøgelse af den danske guldalders borgerlige mentalitet, belyst ved tre kvindebiografier, ventes afsluttet i 1991 (Hans Vammen). Der arbejdes fortsat med en fremstilling af Europas historie 1835-54, og en introduktion til de europæiske politiske ideers historie til brug for førsteårsstuderende i historie er under udarbejdelse (Johny Leisner). Arbejdet med et Ph.D. projekt vedrørende dansk og fransk missionsvirksomhed i Sydindien 1850-1920 fortsætter (Henriette Bugge), også arbejdet med studier over den danske afholdsbevægelses historie i nordisk perspektiv, i forhold til andre »emancipatoriske« bevægelser og i det nære miljø fortsætter, dele af disse undersøgelser ventes i 1991 afsluttet med en Ph.D. afhandling (Sidsel Eriksen). Arbejdet med historiografiske studier over danske faghistoriske biografier fortsætter (Grethe Jensen). En Ph.D. afhandling om dansk idræts historie i mentalitetshistorisk belysning 1880 - ca. 1935 er indleveret til bedømmelse (Hans Bonde). En undersøgelse af spædbørnspleje og småbørnsopdragelse i Danmark ca. 1880 - ca. 1930 er indledt som Ph.D. projekt (Anne Løkke). Et projekt, støttet af Danida, Miljø og udviklingsproblemer i Tredie Verdens landbrug, en perspektivering af Brundtland-kommissionens rapport, ventes afsluttet i 1991 (Peter Christensen).

Redaktionelle hverv m.v.:

Esben Albrechtsen og Arne Søby Christensen er medlemmer af Den Danske Historiske Forenings bestyrelse, Esben Albrechtsen er desuden medlem af forstanderskabet for Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie. Arne Søby Christensen er tilsynsførende ved Dansk Historisk Bibliografi. Axel Bolvig er kunstnerisk konsulent på Gl. Holtegaard, har redigeret to kataloger, »Egill Jacobsen« og »Jens Urup« og været billedredaktør på Gyldendal/Politikens Danmarkshistorie 1950-70. Hans Bonde er regional redaktør for *International Journal of the History of Sport*. Karl-Erik Frandsen er medlem af styrelsen for Nordiske Universitetskurser i Historie og medlem af styrelsen for Det nordiske Kulturlandskabsforbund. Kai Hørby er dansk repræsentant i European Science Foundationprojektet »The Origins of the Modern State« og medlem af hovedredaktionen for værket »Københavns Universitet 1479-1979«. Niels Lund er medlem af redaktionskomiteen for serien »Studies in Anglo-Saxon History«. Bengt Malcus er medarbejder ved de svenske opslagsværker »Nationalencyclopedien«

og »Bra böckers lexicon«. Inge Skovgaard-Petersen er næstformand for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning og medlem af Den arnamagnæanske Kommission og af styringsgruppen for forskningsrådsnetværket »Østersøhistorie fra Kristi fødsel til ca. 1200«. Jens Erik Skydsgaard er formand for Selskabet til historiske Kilders Oversættelse, medlem af bestyrelserne for Det Danske Institut i Rom og Dronning Ingrid's Romerske Fond, formand for bestyrelsen for Selskabet Philadelphia og efor for Borchs Kollegium. Niels Steensgaard er formand for styrelsen for Det humanistiske Forskningscenter i København, Den danske Komite for Historikernes Internationale Samarbejde og Kommissionen for Fontes Historiae Africae og medlem af Konsistoriums biblioteksudvalg, styrelsen for Nordisk Institut for Asienstudier og styringsgruppen for European Science Foundation-netværket »History of European Expansion«. Til juni 1990 var han medlem af Forskningsbiblioteksrådet. Alex Wittendorff er medlem af bestyrelsen for Dansk Vejhistorisk Selskab. Peter Ørsted er studieleder for historie ved Folkeuniversitetet.

Medarbejdere ved Historisk Institut har i årets løb holdt ca. 160 forelæsninger og foredrag ved Folkeuniversitetet, efteruddannelseskurser, Danmarks Radio m.v.

Forskningsrejser:

Bengt Malcus har været i Rom i tilknytning til San Giovenaleprojektet. Arne Søby Christensen har besøgt Friuli for at studere senantik/tidlig longobardisk bebyggelses- og forsvarsstruktur. Jørgen Bæk Simonsen har besøgt Cairo for ved selvsyn at se en del papyri og udveksle synspunkter med egyptiske forskere i forbindelse med sit forskningsprojekt. Axel Bolvig har været på forskningsrejser til Paris og Köln, dels med henblik på en perspektivering af projektet: Den feudale billedproduktion, dels for at undersøge funktionen af de tre videoplader, Louvre har produceret, det sidste med henblik på at skaffe erfaringer til brug ved en tilsvarende udgivelse af danske kalkmalerier. Bo Fritzbøger har på en rejse til Falster søgt efter spor af agernhaver fra 1700-tallet. Henriette Bugge har foretaget arkivstudier i Paris og London i tilknytning til sit Ph.D. projekt. Sidsel Eriksen har været på studieophold ved universitetet i Göteborg april-juli og gæsteforelæst ved Historiska Institutionen.

Deltagelse i kongresser, symposier, o.l., gæster:

Jens Erik Skydsgaard har medvirket ved planlægningen af og deltaget som foredragsholder ved Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens, deltaget i symposium vedrørende Alexandria og det ptolemæiske Egypten under Hellenismeinitiativet og i et arkæologisk symposium i København. Jens Erik Skydsgaard har desuden gennemført en ekskursi- on til Ukraine og Krim og i den forbindelse ført præli-

minære drøftelser med russiske kolleger om forskningssamarbejde. Bengt Malcus har deltaget i seminarerne »Rom, jøder og kristne« i Århus og »Det helle-nistiske Palæstina« i København. Peter Ørsted har organiseret og deltaget med foredrag i sektion B 11 »Modeller i antikkens og middelalderens økonomiske historie« ved den 10. internationale kongres for økonomisk historie i Leuven. Arne Søby Christensen har holdt foredrag ved seminaret »Rom, jøder og kristne« i Århus. Niels Lund har holdt foredrag på en konference om Knud den Store i Manchester og deltaget i det 9. tværfaglige vikingesymposium i Kiel. Kai Hørby har deltaget i European Science Foundation-konferencen »The Origins of the Modern State« i Rom. Stephen Turk Christensen har deltaget med foredrag i forskeruddannelseskurset »Approaches to Late Medieval Culture and Society« i København og i Det humanistiske Forskningscenters interne evalueringsseminar i Helsingør. Anders Leegaard Knudsen har ligeledes deltaget i forskeruddannelseskurset »Approaches to Late Medieval Culture and Society« i København.

Karl-Erik Frandsen har deltaget som foredragsholder i »The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape« i Holland/Belgien og i »First Conference on the Early Modern World-System in Geographical Perspective« ved universitetet i Göttingen. Karl-Erik Frandsen har desuden været medarrangør og gæstelærer ved Nordisk Universitetskursus i Historie i Tromsø og har som medlem af styrelsen for Det nordiske Kulturlandskabsforbund arrangeret styrelsesmøde med ekskursion i København. I april/maj forestod han en ekskursion til Polen i samarbejde med universitetet i Torun. Niels Steensgaard har deltaget i en workshop om elektronisk databehandling i studiet af den europæiske ekspansion i København, holdt foredrag ved konferencen »Merchants, Companies and Trade – India« i Paris, deltaget som medarrangør og gæstelærer ved European Science Foundation-forskeruddannelseskurset »History of European Expansion« i Cambridge, været rapportør ved sektion A 1 »The European Discovery of the World and its Economic Effects« ved den 10. internationale kongres for økonomisk historie i Leuven og deltaget som kommentator i årets Nobelsymposium »Conceptions of National History« i Stockholm. Niels Steensgaard har desuden gæsteforelæst og deltaget i en disputatsbedømmelse ved universitetet i Göteborg. Bo Fritzbøger har deltaget i Landbohøjskole Selskabs seminar, »Danskerne og deres landskab« i Korinth på Fyn og har gæsteforelæst ved Skovbrugsinstituttet, Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole og Skov- og Naturstyrelsen. Grethe Jensen har deltaget i den 17. internationale historikerkongres i Madrid og gæsteforelæst ved Biblioteksskolen i København. Hans Bonde har deltaget i konferencen »Krop og Køn« i Oslo og har forelæst på temadag om mandekultur i København, ved Konsistoriums lige-

stillingskonference og på Panuminstituttet. Han har desuden undervist på Danmarks Højskole for Lægemøvelser og Danmarks Lærerhøjskole. Henriette Bugge har holdt foredrag ved den 23. »International Congress for Asian and North African History« i Toronto og ved Institut for Kirke- og Missionshistorie i København. Sidsel Eriksen har holdt foredrag ved en konference i Århus om dansk rusmiddelforskning, ved en international konference om alkoholkultur i Island, ved et forskerseminar på Haraldskjær ved Vejle, arrangeret af Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver og ved et tværvideenskabeligt nordisk seminar om kvinder og alkohol i Fredensborg. Sidsel Eriksen har desuden deltaget i en mini-konference om politisk kultur og lokalhistorie i Göteborg. Anne Løkke har deltaget med foredrag i et symposium »Offentligt omhændtagende av barn« i Linköping.

Antiksektionen ved Peter Ørsted arrangerede i november et internationalt seminar i København »Olive Production in the Roman World«, Jens Erik Skyds-gaard og Peter Ørsted deltog med foredrag.

Dr. Ada Svanidze, Videnskabsakademiet i Moskva (NAUK), var gæst ved Historisk Institut i marts måned, hvor hun arbejdede med studier i Nordens historie. Dr. R. Bruce Hatcher, University of Dayton, Ohio, var i efterårssemesteret tilknyttet antiksektionen som gæsteforforsker, takket være en bevilling fra Forskerakademiet. Han har deltaget i undervisningen, holdt nogle forelæsninger og i betydeligt omfang vejledt forskerstuderende og studerende. Der har endvidere i årets løb været gæsteforelæsninger ved instituttet ved Dr. Jennifer Hargreaves, London, dr. Lutz Werner, Rostock, og professor D.J. Mattingly, Michigan State University.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 26 1/3.

Professorer: Dr.phil. Jens Erik Skyds-gaard, dr.phil. Niels Steensgaard.

Lektorer: Dr.phil. Esben Albrechtsen, cand.mag. Axel Bolvig, mag.art. Arne Søby Christensen, dr.phil. Karl-Erik Frandsen, dr.phil. Kai Hørby, cand.mag. Johnny Leisner, cand.mag. Niels Lund, fil.dr. Bengt Malcus, mag.art. Knud Prange (Lokalhistorisk afd., se denne), mag.art. Niels M. Saxtorph, cand.phil. Benito Scocozza, dr.phil. Inge Skovgaard-Petersen, cand. phil. Hans Vammen, dr.phil. Alex Wittendorff, dr.phil. Peter Ørsted.

Forskningsstipendiater: Mag.art. Peter Christensen, mag.art. Stephen Olaf Turk Christensen, cand.mag. Sidsel Eriksen, Grethe Jensen, Ph.D..

Seniorstipendiat: Dr.phil. Jørgen Bæk Simonsen.

Kandidatstipendiater: Cand.phil. Hans Bonde, mag. art. Henriette Bugge, mag.art. Bo Fritzbøger, cand. mag. Anders Leegaard Knudsen, cand.phil. Anne Løkke, Henrik Mouritzen, Ph.D.

TAP: Antal årsværk: 2,77.

Overassistenter: Tove Nielsen, Birgit Sampson.

Assistenter: Bodil Ring Brodersen, Jytte Skytte.

Kontorelev: Angelika R. Joensen.

Ph.D.-afhandlinger:

Afhandlingernes opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Harding, Merete: Salige er de, som er forfulgte for retfærdigheds skyld. Studier i donatismens historie I-II (Specialebiblioteket).

Jacobsen, Gurli: Handel und Händler in den westlichen Römischen Provinzen während der römischen Kaiserzeit (Specialebiblioteket).

Jensen, Grethe: Den unge Orla Lehmann (Specialebiblioteket).

Mouritsen, Henrik: Election, Magistrates and Municipal Elite. Studies in Pompeian Epigraphy (Specialebiblioteket).

Publikationer:

Albrechtsen, E.: Anmeldelse af Bjørn Poulsen, Land – By – Marked. To økonomiske landskaber i 1400-tallets Slesvig (1988). Historisk Tidsskrift 1989, hæfte 2, bind 89, s. 359-367, København 1989.

Bolvig, A.: Anmeldelse af: Romanske stenarbejder 1-2. Historisk Tidsskrift 1988, hæfte 1, bd. 88, s. 146-149, København, Danmark 1988.

–: Fra Edgar Degas til Donald Judd. Skulpturer fra Von der Heydt-Museum Wuppertal. København, Danmark 1988, 63 s.

–: Anmeldelse af: Historikergruppen Fempas, Det Arbejdende Folks Kulturhistorie bd. 1. Historisk Tidsskrift 1988, hæfte 1, bd. 88, s. 185-186, København, Danmark 1988.

–: Anmeldelse af: Historikergruppen Fempas, Det Arbejdende Folks Kulturhistorie, bd 2. Historisk Tidsskrift 1989, hæfte 1, bd. 89, s. 185-187, København, Danmark 1989.

–: Anmeldelse af Hikuin 12, Kirkearkæologi. Historisk Tidsskrift 1989, hæfte 1, bd. 89, s. 191-192, København, Danmark 1989.

–: Den Kunstige Natur. Teksthæfte til diasserie. Viborg, Danmark 1989, 40 s.

–: Anmeldelse af: Knud Banning, Kalkmalerierne i Skåne, Halland og Blekinge. Historisk Tidsskrift 1986, hæfte 1, bd. 86, s. 193-194, København, Danmark 1986.

–: Anmeldelse af: Romanske Stenarbejder 4. Historisk Tidsskrift 1989, hæfte 2, bd. 89, s. 440-441, København, Danmark 1989.

–: "Med passende ændringer". Historisk metode i fokus. Sølv og Salte. Fotografi og forskning, Tove Hansen (red.), s. 225-273; 312-313, København, Danmark 1990.

Bugge, H.: Silk to Japan. Sino-Dutch Competition in

the Silk Trade to Japan, 1633-1685. Itinerario. Hæfte nr. 2, bd. nr. XIII, s. 25-44, Leiden, Holland 1990.

Christensen, A.S.: Introduktion til Litteratur- og Informationsøgning. Kompendium. København, Danmark 1990, 57 s.

Christensen, S.T.: 1: Introduction. – 2: "The Heathen Order of Battle". Violence and the Absolutist State. Studies in European and Ottoman History. (Center for Research in the Humanities), Stephen Turk Christensen, (eds.), s. 9-16; 75-138, København, Danmark 1990.

Frandsen, K.: Økologisk Landbrug i Danmark i 1600- og 1700-årene. Tidsskrift for Praktisk Økologi 1990, hæfte 4, s. 25-28, Hillerød, Danmark 1990.

–: Landbruget i 1600-årene. En ustabil Balance. Kultur og Miljø – en bæredygtig Udvikling. Beretning fra et Seminar, afholdt af Fortidsminderrådet den 13. september 1989, red. Carsten Henrik Bang, s. 85-95, København, Danmark 1990.

Fritzbøger, B.: Kildemateriale. Kortmateriale, s. 62-66, Odense 1989.

–: Anmeldelse af: Jette Kjærulff Hellesen & Ole Tuxen (red.), Historisk Atlas Danmark. 1066. Tidsskrift for Historisk Forskning 19. årg., hæfte 3, s. 3-9, København, Danmark 1989.

–: Skovenes dyrkning på Koldinghus Rytterdistrikt i 1700-tallet. Bol og By. Landbohistorisk Tidsskrift 1990, hæfte 1, s. 73-89, Odense, Danmark 1990.

–: Falsterske indhegnings- og agervænger fra 1700-tallet. Årsskrift 1991 – Lokalhistorisk Arkiv – Nørre Alslev Kommune, s. 16-31, Nørre Alslev, Danmark 1990.

–: Ældre danske skovtaksationers tolkning og anvendelse til belysning af skoves størrelse. Fortid og Nutid 1990, hæfte nr. 2, s. 126-143, København, Danmark 1990.

Grane, L., Hørby, K.: Die Dänische Reformation vor ihrem internationalen Hintergrund. Göttingen; Tyskland 1990, 288 s.

Knudsen, A.L.: Another Look at the so-called 3rd Hand in the Angers Fragment of Saxo Grammaticus. Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin. Hæfte 59, s. 359-365, København 1989.

Malcus, B.: Anmeldelse af: Niels Hannestad, Roman Art and Imperial Policy (1988). Historisk Tidsskrift 1989, hæfte 1, Bd 89, s. 128-137, København 1989.

Simonsen, J.B.: Den historiske udvikling i Libanon. Libanon, (Red.) Birthe Frederiksen. (Dansk Flygtningehjælp), s. 3-10, København, Danmark 1990.

–: Efter Kuwait – Mod Mekka eller Bagdad retur. TABU årg. 3, hæfte nr. 2, s. 6-9, København, Danmark 1990.

–: Islam i Danmark. Muslimske institutioner i Danmark 1970-1989. Århus, Danmark 1990, 223 s.

–: Vikingerne ved Volga. Ibn Fadlans rejseskrivel-

- se resumeret, deloversat og kommenteret af JBS. Århus, Danmark. (1981, 3. udg. 1990) 1990, 64 s.
- : Deux versions de Futuh al-Buldan? Living Waters. Scandinavian Orientalistic Studies Presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard on his Seventy-Fifth Birthday, Jan. 27th 1990, (Eds.) Egon Keck, Svend Søndergaard & Ellen Wulff, s. 339-345, København, Danmark 1990.
 - : Sadam Hussein – den nye verdens skurk. Krisen i Mellemøsten har givet verden "et nyt fjendebillede". Forskning & Samfund årg. 16, hæfte 7, s. 13-16, København, Danmark 1990.
 - Skovgaard-Petersen, I.: Saxo som Samtidshistoriker. Det Skånske Oprør. Scandia, bd. 56.1, s. 31-45, Stockholm, Sverige 1990.
 - : Anmeldelse af: Ruth Mazo Karras: Slavery and Society in Medieval Scandinavia. New Haven 1988. American Historical Review, hæfte nr. 4, bd. nr. 95, s. 1175-1176, 1990.
 - Skydsgaard, J.E.: Studiet af det oldgræske landbrug. Den jyske Historiker 1990, hæfte nr. 51-52, s. 19-32, Århus, Danmark 1990.
 - : Det antikke Grækenland. København, Danmark 1990, 91 s.
 - Steengaard, N.: (Nekrolog) Svend Ellehøj 8.9.1924 – 28.1.1989. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Oversigt o. Selsk. Virksomhed 1988-89 1989, s. 153-159, København, Danmark 1989.
 - : Before the World grew Small. The quest for patterns in early modern world history. Agrarian Society in History. Essays in Honour of Magnus Mörner, Eds. Mats Lundahl & Thommy Svensson, s. 343-361, London, England & New York, USA 1990.
 - : The growth and composition of the long-distance trade of England and the Dutch Republic before 1750. The Rise of the Merchant Empires, Eds. James D. Tracy, s. 102-152, Cambridge, England 1990.
 - : Anmeldelse af: M.N. Pearson. The New Cambridge History of India, I.1: The Portuguese in India. The International History Review 1989, bd. XI, s. 129-132, 1989.
 - : Commodities, Bullion and Services in Intercontinental Transactions before 1750. Debates and Controversies in Economic History, Eds. Herman van der Wee & Erik Aerts, s. 45-64, Leuven, Belgien 1990.
 - : Commodities, Bullion and Services in Intercontinental Transactions before 1750. The European Discovery of the World and its Economic Effects on Pre-Industrial Society, 1500-1800 (Papers of the 10th Intern. Economic History Congress), (ed.) Hans Pohl, s. 9-23, Stuttgart, BRD 1990.
 - : Opdagelsernes plads i verdenshistorien. Varer, ædelmetal og tjenesteydelser i interkontinental handel før 1750. Historisk Tidsskrift 1990, 2, bd. 90, s. 221-246, København, 1990.
 - : The Seventeenth-Century Crisis and the Unity of Eurasian History. Modern Asian Studies 1990, hæfte nr. 4, bd. 24, s. 683-697, Cambridge, England 1990.
 - Vammen, H.: Bourgeois Mentality in Denmark 1730-1900. Language and the Construction of Class Identities. The Struggle for Discursive Power in Social Organisation: Scandinavia and Germany after 1800, (ed.) Bo Stråth, s. 283-309, Göteborg, Sverige 1990.
 - : Anmeldelse af: Harald Ilsøe: 555 danske selvbiografier og erindringer. Kbh. 1987. Historisk Tidsskrift 1990, hæfte 2, bd. 89, s. 399-401, København, Danmark 1990.
 - Wittendorff, A.: Anmeldelse af: Martin Schwarz Lausten: Reformationen i Danmark. Kbh. 1987. Historisk Tidsskrift 1990, hæfte 1, bd. 90, s. 139-146, København, Danmark 1990.
 - : Popular Mentalities and the Danish Reformation. Die dänische Reformation vor ihrem internationalen Hintergrund. (=Forschungen zur Kirchen- und Dogmengeschichte, Band 46.), Hrsg. Leif Grane & Kai Hørby, s. 211-222, Göttingen, 1990.
 - Ørsted, P.: Le programme de recherche tuniso-danois dans le bassin de Segermes ou "Municipes et économie régionale". Models of Regional Economics in Antiquity and the Middle Ages to the 11th Century. Session B-11. Proc., 10th Int. Eco. Hist. Congr., Eds. Erik Aerts, Jean Andreau & Peter Ørsted, s. 26-35, Leuven, Belgien 1990.
 - : Hvor mange oliven går der på et amfiteater? Antikkens Venner 1990, 10, s. 5-16, Århus, Danmark 1990.
 - : Ad Publicanos. Zwei Zollstationen und ihre Bedeutung für die Territorialgeschichte von Vienna bzw. Emona. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungarica. Årgang 90, bind 41, s. 175-188, Budapest, Ungarn 1990.
 - : Romanisering og økonomi. Piranesi. Italienske studier. Årgang 90, hæfte 5, s. 7-26, København 1990.
 - : Projekt Africa Proconsularis. Carlsbergfondet – Frederiksborgmuseet – Ny Carlsbergfondet 1990, s. 9-15, København, Danmark 1990.
 - Ørsted, P.: Romerne. Dagligliv i det romerske Imperium. København 1989, 256 s.

Niels Steensgaard

Lokalhistorisk Afdeling

Lokalhistorisk Afdelings hovedformål er at udføre lokalhistorisk forskning, at udarbejde nye arbejdsredskaber og hjælpemidler til forskere, at levere undervisning samt i almindelighed at deltage i lokalhistorisk arbejde og samarbejde.

Der er i årets løb arbejdet med fagområdets principielle og aktuelle problemer, og studierne over geografisk og social mobilitet er fortsat (et delresultat vil blive publiceret i 1991).

Anden virksomhed:

Afdelingen modtager mange henvendelser om bistand fra amatører og professionelle og har i det hele taget haft en livlig kontakt med kolleger i ind- og udland. Der har bl.a. været tale om deltagelse i et seminar i det nordiske forskningsprojekt: Kustbygd i förändring 1650-1950, og der er som sædvanlig ydet en del vejledning, for eksempel i form af manuskriptgennemgang og konkrete undersøgelser. Der har været et samarbejde med Danmarks Radio om to udsendelser i programmet: Videnom og med TV om fire programmer (»Mit navn er Jensen«) om slægtsforskning. Programmerne blev sendt i januar og genudsendt i december.

Afdelingens lokalhistoriske kollokviekreds, der samler nuværende og tidligere elever, er startet på sin 9. sæson, og der har været ni møder i år.

Afdelingens eneste medarbejder har været næstformand i studienævnet for historie og har deltaget i arbejdet med at udforme en ny studieordning for faget.

Afdelingen har været med til at afgive 2 høringsvar til forslaget om en ny arkivlov.

Afdelingens leder har afholdt to fjernkursus under Folkeuniversitetet og har holdt en del foredrag i slægts- og lokalhistoriske foreninger.

Afdelingens leder er formand for Societas Heraldica Scandinavica og for Alfred Good's Fond, er næstformand for Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie og er medlem af Dansk lokalbibliografisk Udvalg under Bibliotekscentralen.

Afdelingens leder modtog på sin 60-års fødselsdag festskriften: Slægter – Skjolde – Steder.

Udgivervirksomhed m.v.:

Der er løbende givet orientering om afdelingens virksomhed i kvartalsskriftet: Lokalhistorisk Journal.

Afdelingens leder forestår redaktionen af Slægtshistorisk Studiebog, er medlem af redaktionsudvalget for Personalhistorisk Tidsskrift, redigerer Heraldisk Selskabs skriftserie: Heraldiske Studier, er medlem af tilsynsgruppen i forskningsprojektet: Kirke og Folk i Hovedstaden og er heraldisk konsulent på Nationalmuseets publikation: Danmarks Kirker.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 1.

Lektor: Knud Prange.

TAP: Antal årsværk: 0.

Speciale:

Overgaard, Susanne: Købmanskorn og nye handelsveje. Købmændene i Nykøbing Mors 1825-62.

Publikationer:

Prange, K.: Anmeldelse af: Knud Gether: Middelalderfamilier i Flensborg og Nordfrisland og deres efterkommere i Danmark, Tyskland og Norge. Et bidrag til Sønderjyllands personalehistorie, 1-2, 1986-87. Personalhistorisk Tidsskrift. 1990:2, s. 232-34, København 1990.

Knud Prange

Institut for Samtidshistorie

Forskning:

Instituttet beskæftiger sig med de sidste 100 års danske og internationale historie. Heri indgår såvel indenfor udenrigspolitiske emner, socialhistorie og idéhistorie. Emnerne behandles ofte fra forskellige synsvinkler og under anvendelse af varierende metoder, herunder også metoder fra de generaliserende samfundsvidenskaber. Forskningsprojekterne spænder fra syntesefremstillinger til dybtgående enkeltstudier og fra større projekter, hvori flere institutioner deltager, til individuelt arbejde.

I 1990 har medarbejderne bl.a. beskæftiget sig med følgende konkrete projekter:

Carl-Axel Gemzell arbejder på sidste del af projektet: Politikens videnskabeliggørelse og videnskabens politisering, om naturvidenskabelige kredses bidrag til udviklingen af den engelske velfærdssat i mellemkrigstiden og under 2. verdenskrig. Han arbejder desuden på en forskningsoversigt vedrørende 9. april 1940.

Carsten Due-Nielsen har fortsat sine studier af dansk udenrigspolitik, dels i mellemkrigstiden, dels i efterkrigstiden.

Inga Floto beskæftiger sig fortsat med Japans historie i 20. århundrede. Hun har færdiggjort en artikel om det amerikanske syn på udviklingen af det moderne Japan. Hun har desuden skrevet en artikel om Erik Arups forfatterskab.

Bent Graff foretager et komparativt studie af de amerikanske forsøg på en samlet fredsløsning for den arabisk-israelske konflikt inden for rammerne af en international fredskonference siden 1973.

Hans Kirchhoff arbejder fortsat med en biografi af Frihedsrådets gesandt i Moskva 1944-45, Thomas Døssing. Han arbejder med en analyse af kapitulationsbeslutningen 9. april 1940. Endelig forestår han

sammen med Aage Trommer, Odense Universitet, en udgivelse af en kildesamling til modstandsbevægelsens historie.

Karl Christian Lammers har fortsat sine undersøgelser af det tyske Socialdemokratis politik over for fascisme og nazisme 1920-33. Han arbejder på en lærebog om nazismen i Tyskland 1919-45, på en biografi over Adolf Hitler samt en bog om det nye, store Tyskland. Han fortsætter sit projekt om borgerskabets politik over for arbejderbevægelsen ca. 1918-40.

Henrik S. Nissen har færdiggjort manuskript til Danmarks historie 1950-70. Som led i projektet Dansk Identitetshistorie har han skrevet artiklen Folkelighed og Frihed 1933, der handler om grundtvigianernes reaktion på modernisering, krise og nazisme. I tilknytning til projektet Kirken under Besættelsen forestår han udgivelsen af en brevveksling mellem Hal Koch og K. E. Løgstrup 1940-43.

Mogens Pelt undersøger i afhandlingen Tobak og Politik forholdet mellem Grækenland og Tyskland 1922-40.

Torben Worre har som led i det danske valgforskningsprojekt deltaget i en interviewundersøgelse af vælgeradfærden ved folketingsvalget i december 1990. Han deltager i European Election Study 1989, en komparativ undersøgelse af vælgeradfærden ved Europaparlamentsvalget. Han har skrevet en artikel om holdningerne til europæisk integration.

Udadvendte aktiviteter:

Carsten Due-Nielsen er redaktør af Historisk Tidsskrift og medlem af redaktionsudvalget for Økonomi & Politik.

Karl Christian Lammers er medlem af redaktionen for Den jyske Historiker.

Carsten Due-Nielsen er medlem af styrelsen for Dansk udenrigspolitisk Institut og medlem af bestyrelsen for Den danske historiske Forening og for Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi.

Inga Floto er formand for Kildeskriftselskabet og for Historisk Samfund.

Inga Floto og Bent Graff ledede i september en ekskursion til Israel. K. C. Lammers ledede ekskursioner til München og Nürnberg i april og til Berlin og Potsdam i november.

H. S. Nissen forelæste ved Werner Reimers Stiftungs symposium i maj og Göteborgs Universitet i september. C. Due-Nielsen repræsenterede DUPI på et symposium i Bukarest i september.

Mogens Pelt foretog arkivrejse til Athen i juli-august.

C.-A. Gemzell holdt på en konference om Østersøområdet historie i Helsinki i september en forelæsning om tysk-skandinaviske forbindelser.

I anledning af 50-året for 9. april afholdt medarbejdere ved instituttet i forårssemesteret en række offentlige »på vej hjem«-forelæsninger på Frue Plads over

emnet: »1940. Da Danmark blev besat« (C. Due-Nielsen, C.A. Gemzell, H. Kirchhoff, H. Nissen, K.C. Lammers, Therkel Stræde). Forelæsningerne er senere udgivet på Reitzels Bogforlag med Hans Kirchhoff som redaktør.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 7, stipendiat: 3.

Professor: Carl-Axel Gemzell.

Lektorer: Carsten Due-Nielsen, Inga Floto, Hans Kirchhoff, Karl Christian Lammers, Henrik S. Nissen, Torben Worre.

Kandidatstipendiat: Mogens Pelt.

Fondsstipendiat: Bent Graff, Poul Guillaume.

Extern lektor: Michael Wolfe.

TAP: Antal årsværk: 1.

Overassistent Inge Wallin.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Bærentzen, Lars: Besættelse, befrielse og borgerkrig i Grækenland 1944 (Specialebiblioteket).

Publikationer:

Gemzell, C.: The Social Function of Science and the Foundations of the Welfare State in Britain. Science Studies 1/1990, s. 62-72, Helsinki 1990.

–: Om välfärdsstatsen og kapitalismen eller om föreningen av motsatser. Liberala perspektiv: Vision och verklighet i historia och politik (Festskrift till Jørgen Weibull), s. 205-231, Höganäs 1990.

–: Om krigskonsten och dess gränser. Urladdning. 1940 – blixtkrigens år, Red: Bo Hugemark, s. 13-26, Stockholm 1990.

Lammers, K.C.: Verdenspartiet og verdensrevolutionen. Den III. Internationale. I Arbejdere i alle lande, Red. af Gerd Callesen, s. 46-57, København 1990.

–: Historien i DDR før og efter 1989. Udenrigs. Det udenrigspolitiske magasin 2/1990, s. 63-70, København 1990.

–: Democracy and the Lower Middle Classes: Interwar Denmark (skrevet sammen med Niels Finn Christiansen, Historisk Institut). I Splintered Classes. Politics and the Lower Middle Classes in Interwar Europe., Rudy Koshar (ed), s. 184-209, New York, USA 1990.

–: Da Tyskland igen blev Tyskland. HUG 59, 1990, s. 50-56, København 1990.

–: Faschismus-Interpretationen und Antifaschismus in den skandinavischen Arbeiterbewegungen. Arbeiterbewegung und Faschismus. Faschismus-Interpretationen in der europäischen Arbeiterbewegung, Helga Grebing/Klaus Khinner (Hrg), s. 221-237, Essen 1990.

- : Stat uden folk. Det nationale problem i DDR. Samtiden. Tidsskrift for politik, litteratur og samfundsspørgsmål 4, s. 62-71, Oslo 1990.
 - : DDR. En stat er ophørt- men det er temaet DDR ikke. Historie & Samtid, 4 4/90, s. 101-107, København 1990.
 - : Det tyske nationale spørgsmål. Den jyske Historiker 53, 1990, s. 130-137, Århus 1990.
- Villaume, P.: Dansk sikkerhedspolitik og rammerne for dens udformning under den kolde krigs ideologiske indflydelse 1949-1961. Institutpublikation 1990.

Torben Wörre

Institut for økonomisk Historie

Historie:

Institut for økonomisk Historie blev oprettet i 1967 af Kristof Glamann, professor i økonomisk historie ved faget historie og professor Svend Aage Hansen, professor i dansk økonomisk historie ved Økonomisk Institut. Siden 1972 har instituttet været underlagt Det humanistiske Fakultet, og fra 1979 har det været placeret på Københavns Universitet Amager.

Forskningsvirksomhed:

Institut for økonomisk histories forskningsmæssige hovedområde er den økonomiske og sociale historie i nyere og nyeste tid. Økonomisk historie omfatter studiet af fortidens fremstilling, fordeling og forbrug af varer og tjenester med fremdragelse af de bestemte faktorer relative betydning og indbyrdes forhold.

Instituttet har siden 1984 samarbejdet med Statens humanistiske Forskningsråd og Carlsbergfondet om projektet »Dansk industrihistorie 1870-1980«. Desuden er instituttet værtsinstitution for det indledte forskningsinitiativ under Statens humanistiske Forskningsråd: »Dansk politik under forandring: 1945-1985.« Endelig har instituttet været vært for Det humanistiske Fakultets tværfaglige Forskningsgruppe for dansk Identitetshistorie.

Landbrug

Mette Ehlers arbejder på et projekt som Ph.D.-studerende »Lønninger og levevilkår på landet 1660-1800«.

Erik Helmer Pedersen har som leder indgået aftale om et eksternt finansieret 2-årigt projekt omkring de danske landboforeningers historie, men udført ved nærværende institut. Til projektet er knyttet følgende medarbejdere: mag.art. Henrik Dethlefsen, cand.phil. Jette Mackintosh og cand.phil. Hans Jørgen Winther Jensen.

Industri

Carl-Axel Nilsson har fortsat sin forskning om størrelsesforhold og innovationsforløb i dansk industri i det 20. århundrede.

I tilknytning til det tidligere nævnte projekt »Dansk Industrihistorie siden 1870« har Niels Thomsen fortsat arbejdet på sit afsnit i Dansk industris historie efter 1970 med titlen »Industri, stat og samfund«. I. bind (1870-1939) udkommer i januar 1991.

Leon Dalgas Jensen har videreført sit arbejde under Det industrihistoriske projekt med afhandlingen »Dansk industripolitik under Marshallplanen 1947-1953«.

Ole Hyldtoft har primært arbejdet videre med overigtsværket om »Teknologiske forandringer i dansk industri 1870-1930« under samme projekt. Første del, der dækker perioden frem til midten af 1890'erne er afsluttet.

I forlængelse heraf har Ole Hyldtoft udarbejdet et manuskript om »Industri og miljø i Danmark i 1800-årene« til den nordiske historikerkongres i Umeå i sommeren 1991, samt en artikel om »Fredens Mølle« til tidsskriftet Siden Saxo. Desuden har han fremlagt en oversigt om »Industriell arkæologi i Danmark 1987-1990« til en international konference om industribevaring.

Sammen med nordiske kollegaer har Ole Hyldtoft opnået støtte fra de nordiske forskningsråd for humaniora til og samfundsvidenskaberne udarbejdet et større projektforslag om »Energisystemer i Norden«.

Hans Kryger Larsen og Carl-Axel Nilsson har samarbejdet på et projekt omkring »Nordisk industrialisering 1870-1940«, der er finansieret af det nordiske samarbejdsnavn for samfundsforskning (NOS-S).

Handel, transport og pengevæsen

Carl-Axel Nilsson har fortsat sin forskning omkring bemandingsproblemer og lønstrukturer i handelsflåden i forbindelse med den definitive overgang fra sejltil dampteknologi omkring år 1900.

Økonomisk politik, politisk adfærd m.v.

Niels Thomsen har fortsat deltaget i Statens humanistiske Forskningsråds projekt om »Dansk Politik under Forandring 1945-1985«, i hvis styringsgruppe han sidder.

Endvidere deltager Niels Thomsen i Rockwoolfondens projekt om »Politisk mistillid«.

Ved årsskiftet 1990/91 afsluttede Leon Dalgas Jensen sit stipendium under Statens humanistiske Forskningsråds forskningsinitiativ Dansk Politik under Forandring 1945-1985 med afhandlingen »Politisk kamp om valutaen. Venstregeringens importpolitik skabes 1945-1947.«

Endvidere har Leon Dalgas Jensen i det forløbne år udarbejdet afhandlingen »Sammenhænge mellem økonomisk politik og sikkerhedspolitik i Danmark

1945-1955« fremlagt på SHF's og Dansk udenrigs-politisk Instituts seminar Danmark og NATO 1948-1961 i maj 1990.

Ole Feldbæk har fortsat sit arbejde med en fremstilling af dansk økonomisk historie 1500-1850.

I forbindelse med ledelsen af Det humanistiske Fakultets tværfaglige Forskningsgruppe for dansk Identitetshistorie har Ole Feldbæk fortsat sine studier i dansk identitetshistorie. Han er endvidere redaktør af forskningsgruppens fire bind afhandlinger (ca. 2.000 sider).

Niels Thomsen skriver fortsat til 3. bind af oversigts- og opslagsværket »De danske aviser 1634-1989« (sammen med Jette Søllinge). Bindet ventes udgivet i september 1991.

Jette Søllinge har indleveret en omfattende forskningsrapport i forbindelse med projektet »Udviklingen i hovedstadspressens journalistik og indholdsstruktur i perioden 1900-1939«, der er finansieret af en bevilling fra Statens humanistiske Forskningsråd.

Claus Rafner har arbejdet videre på sit Ph.D.-projekt »Skatter og byrdeforhold i Danmark 1660-1848«, der har til formål at måle og vurdere de statslige skatters størrelse og fordeling i enevældens Danmark.

I forbindelse med en workshop om Housing Strategies in Europe 1880-1930 under European Science Foundation har han færdiggjort et bidrag om »Housing Strategies in Denmark 1880-1930« og været med til at udarbejde indledningen og et komparativt kapitel til den kommende publikation.

Erik Helmer Pedersen har sammen med stud.mag. Eva Hanson deltaget i et regionalt udviklingsstudie vedrørende Falster i vor tid (1942 ff.). Studiet skal munde ud i en bog til 200-års jubilæet for Det Classenske Fideicommis i 1992.

Sammen med forstander, mag.art. Hans Henningsen, Askov Højskole, indgår Erik Helmer Pedersen i en international studiegruppe vedrørende Grundtvigs betydning for folkeoplysningen.

Michael Bregnsbo arbejder på et projekt om »Udviklingen i synet på stat, øvrighed og stænder i Danmark 1750-1848, belyst ved trykte prædikener«.

I det forgangne år har Hans Kryger Larsen afsluttet arbejdet på udgivelse af Københavns Universitets almindelige historie 1901-1936. Institutionens arbejde og vilkår og forholdet til det øvrige samfund.

»Landsbyvirksomhedernes udvikling i Kina efter Mao – De private og kooperative virksomheders betydning«

Jette Mackintosh har afsluttet arbejdet på projektet »Danske immigranternes vandrings- og bosættelsesmønstre samt deres sociokulturelle tilpasning til det amerikanske samfund«. En Ph.D.-afhandling er afleveret til bedømmelse i efteråret 1990.

Udgivervirksomhed:

Ole Feldbæk er dansk redaktør af Scandinavian Journal of History. Ole Hyldtoft er formand for Selskabet til bevaring af industrimiljøer. Endvidere er han medlem af redaktionen for tidsskriftet Fabrik og Bolig. Niels Thomsen er dansk redaktør af Pressens Årbog og bestyrelsesformand for Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi (der udgiver tidsskriftet Økonomi og Politik).

Anden virksomhed:

I dagene 17.-29.9. 1990 deltog Erik Helmer Pedersen sammen med Mette Ehlers i et prishistorisk seminar i Cambridge, kombineret med et besøg ved University of Hull, School of Economic and European Studies. Efter invitation har Ole Feldbæk afholdt gæsteforelæsningsforedrag ved Historiska Institutionen, Uppsala Universitet; ved Werner Reimers Stiftung, Bad Homburg; og endvidere kommentator ved Nobel Symposium, Stockholm. Carl-Axel Nilsson og Claus Rafner har begge deltaget i »10th International Economic History Congress«, Leuven, Belgien, i dagene 20.-25. august 1990.

Gæster og rejser:

I januar/februar 1990 var Ole Justesen på studieophold ved University of Ghana, Accra, i forbindelse med indsamling af materiale til projektet »Danske kilder til Ghanas historie«.

I tidsrummet 6. marts til 26. maj 1990 har Ole Odgaard været på forskningsrejse til Kina og Australien i forbindelse med sit projekt om »Landsbyvirksomhedernes udvikling i Kina efter Mao«.

Matthias Heymann, Deutsches Museum, har i juli, august og september været gæsteforsker ved instituttet i forbindelse med hans projekt om »The History of Windenergy use in Germany and Denmark 1890-1990«.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professorer: Ole Feldbæk, Niels Thomsen.

Lektorer: Ole Hyldtoft, Ole Justesen, Carl-Axel Nilsson, Erik Helmer Pedersen.

Ekstern lektor: Hans Kryger Larsen.

Introduktionsstipendiat: Michael Bregnsbo.

Kandidatstipendiat: Ole Odgaard, Claus Rafner.

Fonds- og forskningsrådsaflønnede stipendiat: Met-

Oversøiske emner

Ole Justesen har fortsat været engageret i det af Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd finansierede projekt om oversættelse og udgivelse af danske kilder til Ghanas historie i det 17. og 18. århundrede, ca. 1.000 sider.

Ole Odgaard har fortsat sin undersøgelse om

te Ehlers, Leon Dalgas Jensen, Hans Kryger Larsen, Jette Søllinge.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent Birgit Kragh (udlånt til Center for Afrikastudier med 0,4 årsværk indtil 15.9. 1990 og med 0,2 årsværk fra 15.9. 1990 til 31.12. 1990 samt til Forskningsprojektet for Dansk Identitetshistorie med 0,25 årsværk i hele 1990) og overassistent Lis Lachta-
ne.

Ph.D.-afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Andresen, Carl Erik: Dansk møbelindustri 1870-1965 (Specialebiblioteket).

Sano, Hans-Otto: En undersøgelse af ændringer i den Zambiske landbrugspolitik i 1980'erne og disses virkninger på småbønderne (Specialebiblioteket).

Stilling, Niels Peter: De nye byer. Stationsbyernes befolkningsforhold og funktion 1840-1940 (Specialebiblioteket).

Specialer (konferens, historie):

Dethlefsen, Henrik: De illegale Sverigesruter 1943-45 – studier i den maritime modstands historie.

Morville, Jesper: Victoriansk kulturkritik. John Ruskin og William Morris.

Specialer (hovedfag, historie):

Andersen, Lisbeth Bjørndal: Arbejds mænd og smede: Legering eller metaltræthed? Om fagbevægelsens rolle i den teknologiske udvikling 1945-60.

Aning, Emmanuel Kwesi: Strategies of nonalignment: Reactions to Nkrumah's foreign policies between 1963-1966.

Birkelund, Anne Margrethe: Demokratisk Kampuchea – En undersøgelse og diskussion af kilder og litteratur til Kambodias historie fra 1975 til 1979.

Boel, Bent: Frankrig, USA og den strategiske eksportkontrolpolitik 1948-1954.

Boysen, Jesper Martin: Kunstens 'historiske sandhedsindhold'. En redegørelse for Theodor W. Adorno's historiefilosofiske æstetik med henblik på en fremstilling af det 'historiske sandhedsindhold' i Claude Debussy's sene klaverværker.

Hansen, Karin Birthe: Den algeriske migration fra Algeriet til Frankrig 1871-1974.

Højbjerg, Inger: Tranquebars bybefolkning 1620-1845.

Jessen, Thomas: Nationalisme og modernisering; Egypten, England og Sudan 1945-1956.

Jørgensen, Carsten: Den danske venstrefløj og den Spanske Borgerkrig – med specielt henblik på de spaniensfrivillige.

Kold, Vibeke: »... Under samme betingelser lige adgang. ...«? Affeminiseringen i den Københavnske

Kommuneskole 1930-1943 i kønsideologisk belysning.

Kruhøffer, Annette Marie: Helteideologi i vikingetid. Kontinuitet eller diskontinuitet?

Larsen, Chris Bangert: Den Anden Verdenskrig i Nordafrika og Mellemøsten 1940-42: Et studie i britisk militær-historisk forskning 1944-90.

Mikkelsen, Keld: Københavns Fattigvæsen 1770-1840. Fattigdommens, Det københavnske Fattigvæsens og fattigpolitikens udvikling i perioden fra omkring 1770 til omkring 1840.

Olsen, Dorte Vestergaard: Det konservative Folkepartis økonomiske politik, – fra valget i 1964 til regeringsdeltagelsen i 1982.

Overgaard, Susanne: Købmændskorn og nye handelsveje. Købmændene i Nykøbing Mors – deres vilkår og virksomhed 1825-62.

Petersen, Anne-Mette: Missionen på Grønland 1740-1775.

Press, Jayne Hellen Rygaard: J. G. A. Eickhoffs maskinfabrik og hans aftagere blandt de danske trykkerier 1880-1920.

Schroeder, Paul Peter: Europa eller Norden? Socialdemokratiets akademikere og spørgsmålet om dansk deltagelse i et internationalt økonomisk samarbejde i perioden 1957-63.

Suderbo, Anne Dorthe: Tre fæstegårde i Sørbymagle sogn 1717-74; fæstegårdenes økonomiske forhold på grundlag af Antvorskov Rytterdistriktsregnskaber og jordebogsmateriale.

Tausen, Eirikkur Danjal Hjalti: Det færøske fiskerierhvervs udvikling under krigen.

Thomsen, Jakob Kjettinge: Frankrigs sikkerhedspolitik i efterkrigstiden. En undersøgelse af sikkerhedspolitikens målsætninger og funktion med særligt henblik på perioden efter 1970.

Thorlacius-Ussing, Søren: Kongemagtens propaganda i de trykte nyhedsblade i 1600-tallet.

Thorup, Bo Beier: Mellem frihandel og protektionisme. Brydninger i Det konservative Folkeparti under ministeriet Madsen-Mygdal – særligt belyst ud fra Det konservative Folkepartis erhvervspolitik 1926-27.

Toft, Jim: Fodboldbanen kridtes op. En analyse af fodboldspillet's tidlige historie og udvikling frem til 1911 i København.

Vedel, Birgitte: En radikal feminist. Charlotte Perkins Gilman.

Weesch, Bjarne: Alstrups bønder ca. 1675 til 1718. En undersøgelse af de landbrugsmæssige og afgiftsøkonomiske konjunkturforløb i landsbyen Alstrup på Nord-Falster i tiden ca. 1675 til 1718.

Specialer (gruppe, hovedfag):

Andersen, Stefan August Kroon og Munck, Jesper: Kampen om lov nr. 212 af 31. maj 1939 om boligtilsyn og sanering af usunde bydele.

Brandt, Niels Ulrik, Gravesen, Anne Marie og Konradsen, Pernille Fenger: Socialdemokratiet og EF specielt med henblik på partiets tilslutning til dansk indmeldelse i EF 1972. Forudsætninger og konsekvenser.

Petersen, Bjarne Korsgaard og Skydsgaard, Kristen: Den moderne europæiske historieskrivnings behandling af renæssancehumanismens politiske tænkning, særlig synet på Machiavelli.

Publikationer:

Adersen, H.: Vegetation Mapping and Monitoring in the Galapagos Islands. ESA følgforskning 1989 11, s. 17-18, København 1990.

Bregnsbo, M.: "En retssag fra 1704", i "Slægt og stavn" (udg. af Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn), 1990:1 (oprindelig publiceret i "Ankerkæden. Hilsen fra Holmens Kirke", 66. årgang, nr. 3, 1989). Slægt og Stavn 1990:1, s. 3, København 1990.

–: "Til evindelig ejendom og saa længe Kirken er til forbeholder." Juridiske og praktiske problemer ved Holmens Kirkes gravkapel" i: Arkiv. Tidsskrift for arkivforskning, 1989 (udkom 1990). Arkiv Tidsskrift for arkivforskning 12. bind nr. 4, s. 16, Kbh. 1990.

Feldbæk, O.: Den danske Asienhandel 1616-1807. Værdi og volumen. Historisk Tidsskrift 1990:2, s. 3-3, København 1990.

–: Early National Identity: Denmark in the 18th Century. Info 13. Ein Programm des Schweizerischen Nationalfonds Zur Förderung der wiss Forschung. Nr. 13. Oktober 1990, s. 5, Basel 1990.

Feldbæk, O.: Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie. Bind 9. Den lange fred. 1700-1800. København 1990, 383 s.

–: Christian VII.s Danmark / Denmark under Christian VII. Flora Danica og det danske hof, Udg. Ole Willumsen Krog, s. 25, København 1990.

Hyldtoft, O.: Fem danske industrimonumenter. Fabrik og bolig Nr. 2, s. 18-30, København 1989.

–: The Technological Development of the Plastics Industry. Scandinavian Economic History Review no. 3 1990, s. 62-69, Lund 1990.

–: Fredens Mølle. En miljø sag fra 1800-tallet. Siden Saxo nr 4, s. 12-19, Kbh. 1990.

–: Den teknologiske udvikling i Danmark. Produktion & arbejdskraft, Flemming Mikkelsen (red.), s. 35-56, København 1990.

–: Five Danish Landmarks of Industrial Significance. Teknik & Kultur no. 2-3, s. 4-12, Stockholm 1990.

–: Fem danske industrimonumenter. Fabrik og Bolig 2, 1989, s. 18-30, København 1990.

–: Sorthat – et pionerteglværk fra 1850'erne. Bornholmske Samlinger 1989, s. 113-126, Rønne 1990.

Jensen, L.D.: Dansk industripolitik mellem kold krig og protektionisme. Sagen om statslånet til B & W i 1950'erne. Presse og historie. Festskrift til Niels Thomsen, Feldbæk, Ole (red.) Udgivet af Dagpressens Fond, s. 93-112, Odense 1990.

Pedersen, E.H.: Danish Agricultural Technology and New Zealand Butter. Danish Emigration to New Zealand, Henning Bender and Birgit Larsen, eds., s. 19, Aalborg 1990.

–: Sukkerroer og egnspolitik. De danske sukkerordninger 1932-1950. Presse og historie. Festskrift til Niels Thomsen, Ole Feldbæk og Erik Lund (red.), s. 14, Odense 1990.

–: Har landbrugshistorien en fremtid for sig? Tanker ved gensyn med kriserapport. Det som svarte seg best. Studier i økonomisk historie og politik., Edgar Hovland, Even Lange og Sigurd Rysstad, eds., s. 14, Oslo 1990.

Søllinge, J.D., Thomsen, N.: De danske aviser 1634-1989, Bind 1, 1634-1847. Odense 1988, 356 s.

–: Politik i pressen. Den københavnske presses politiske journalistik fra århundredskiftet over pressereformen til 30'ernes slutning. Presse og historie. Festskrift til Niels Thomsen, Feldbæk, Ole, og Lund, Erik (red.), s. 171-188, Odense 1990.

–: Presseforskning uden sved på panden – eller hvordan man bedriver indholdsanalyse med et A5-ark. Nordicom-Information Nr. 4, 1990, s. 23-28, Göteborg 1990.

–: Niels Thomsens bibliografi: Artikler til Pressens årbog og dens forgængere & Avisartikler og lign. Presse og historie. Festskrift til Niels Thomsen, Feldbæk, Ole, og Lund, Erik (red.), s. 351-359, Odense 1990.

Søllinge, Jette D.: Avistyper i Danmark fra begyndelsen i 1634 til i dag – en oversigt med vægten lagt på typologisering efter indhold. Paper til IX Nordiska konferensen för masskommunikationsforskning. Institutpublikation 1989, 20 s.

–: Thomsen, N.: De danske aviser 1634-1989. Bind 2, 1848-1917. Odense 1989, 727 s.

Thomsen, N.: Vigtigst er uddannelsen og den redaktionelle bladledelse. Pressens Blå Bog, Th. Behrens (red.), s. 137-141, 1990.

–: Censur ved kilden? Retten til viden. Om adgang til den offentlige forvaltnings arkiver, Birgit Nüchel Thomsen (red.), s. 34-49, Odense 1990.

Ole Justesen

Samfunds- og kulturhistorisk orienterede fag

Institut for europæisk Folkelivsforskning

Forskningsvirksomhed:

Etnologiens forskningsområde er dagliglivet såvel i nutidige som i historiske samfund. Det er etnologens opgave at beskrive hverdagslivets former og at analysere, hvorledes kulturelle og sociale forskelle etableres og kommunikeres samt søge at forklare, hvorfor de kulturelle mønstre viser så store variationer i tid og rum.

1. Bjarne Stoklund har fortsat sine studier over de økologisk-økonomiske variationer i den førindustrielle bondekultur. Arbejdet har i 1990 omfattet dels sider af hedebondens dyrkningssystem (i tilslutning til det tværfaglige hedebrugsprojekt på Hjerl Hede), dels spørgsmålet om bønderes deltagelse i de store sæsonfiskerier.

Han har endvidere i forbindelse med en konference i Tórshavn søgt at klarlægge de lange linjer i den nordatlantiske kulturudvikling.

2. Poul Balle-Petersen har fortsat sit studie af provinskøbmænd i første halvdel af 1800-tallet. Det er hensigten at forsøge at forstå købmændenes placering mellem købstads- og landkunderne, som for bøndernes vedkommende også var leverandører fortrinsvis af kornvarer, og »den store verden« udenfor, dvs. handelshusene i København, Hamborg og andre steder. Han arbejder desuden med godsejernes særlige livsstil, som den kom til udtryk i det 19. årh.

3. Palle O. Christiansen har arbejdet videre med studien »Struktur og kultur i et dansk godsområde«, som søger at demonstrere, at permanens og forandring – ganske vist på forskellige planer – kan opfattes som to sider af samme forhold. I årets løb har han udfærdiget studiets sidste kapitel (nr. 14), samt rebearbejdet indledningen og skrevet bibliografi og kildefortegnelse. Gennemretningen af manuskriptet er påbegyndt.

POC har endvidere startet udarbejdelsen af et kompendium »Hvorfor historie?« til brug i undervisningen og har sammen med to studerende redigeret en bibliografi om »Historisk antropologi«.

4. Thomas Højrup har fortsat studierne af stats- og kulturteoriernes grundlagsproblemer. Arbejdet har i det forløbne år været koncentreret om den kulturhistoriske forsknings tidlige fremvækst i Europa og om Louis Hjelmslevs empiriprincip.

Desuden har han fortsat arbejdet med anvendt livsformsanalyse i forbindelse med det politiske reformarbejde, der betinges af forandringerne i det europæiske statssystem.

5. Ole Mørkegaard har arbejdet videre med projektet »Fra skibsdreng til kaptajn – en sammenlignende undersøgelse af levnedsløb og livsformer inden for dansk søfart i tiden fra 1700 til idag«. Hovedindsatsen har samlet sig om dokumentation og analyser inden for tre overordnede felter, nemlig (a) den enkelte sømands livsforløb og begrebsverden, (b) søfartens egenart og særlige vilkår i en række udvalgte maritime lokalcentre samt (c) almene økonomiske og politisk/juridiske rammer omkring søfartserhvervet som sådant og de involverede parter.

6. Johannes Møllgaard har fortsat sin undersøgelse af befolkningen i en dansk egn – Salling med Skive købstad – og dens relationer til omverdenen i perioden 1680-1780.

Udgivervirksomhed:

Bjarne Stoklund er hovedredaktør af det internationale tidsskrift *Ethnologia Europaea*, *Journal of European Ethnology*, og medredaktør af det nordiske tidsskrift *Ethnologia Scandinavica*, *A Journal of Nordic Ethnology*.

Formidlende og anden virksomhed:

Bjarne Stoklund er medlem af referencegruppen for nyere tids kulturhistorie under Statens Museumsnævn og medlem af bestyrelserne for Sonningfonden, Hjerl Fonden, Hjerl Hedes Frilandsmuseum og Landbohøistors Selskab samt eforatet for Gieses Legat. Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. professorat i etnologi i Lund. BS besøgte i april Helsinki og Tallinn på vej til »Kolloquium Balticum« i Riga, hvor han holdt foredrag »Über den Begriff der 'ethnographischen Grenze' zwischen Deutsch und Dänisch im 19. Jahrh.«. Deltog i august i konference om nordatlantisk kulturforskning i Tórshavn med et foredrag om »Fra center til periferi. Hovedlinjer i nordatlantisk kulturudvikling fra middelalder til nyere tid«. – Holdt i oktober gæsteforelæsning i Poznań om »Danish Peasant Diaries as Ethnological Sources.«

Poul Balle-Petersen er institutbestyrer og formand for studienævnet.

Palle O. Christiansen har den 30. november 1990 holdt forelæsning om »Den historiske samtid. Etnologien og det nye Europa« på Institutt for Folkelivsgranskning, Oslo Universitet i anledning af instituttets 50-års jubilæum. Han har desuden været på en studierejse til Balticum. D. 16.2. holdt han på Det retsvidenskabelige Institut B foredrag med emnet: »Hvad er lokale samfund? At tænke stedet ud fra forskellige normer.« D. 4.4. var han paneldeltager i Folketingets

forskningsudvalgs høring om den danske forskerud-dannelse med et indlæg om Ph.D.-problemdebatten.

Thomas Højrup er instituttets repræsentant i Fællesudvalget for Centralregistrering vedr. Dansk Kunstindex og Det kulturhistoriske Centralregister og konsulent ved den svenske stats byggeforsknings-institut med henblik på planlægning på Koster-øerne. Han er tilknyttet forskningsprojektet »Sundhed, menneske og kultur« som vejleder i etnologisk kuluranalyse og medlem af finansministerens »tænke-tank« under Dansk Management Center.

TH har holdt følgende gæsteforelæsnings- (sammen Anders Boserup) om »Økonomisk egnsdemokrati« på Danmarks Tekniske Højskole, om »Opbygningen af lønmodtagerejede investeringsmidler og demokratisering af erhvervslivet« på LO og Socialdemokratiets konference om »Lønmodtagerfonde, demokrati-reformer og LO's pensionsreform«, om »ØD-planernes strukturfejl og deres ophævelse, folkestyrede investeringer og pensionsreformer« på LO-skolen i Helsingør, om »Økonomisk egnsdemokrati« på Grundtvigs højskole i Hillerød, om »Forskning og planlægning i forbindelse med ny teknik i fiskerisamfundene« på Norges Fiskeriforskningsråds program-samling i Tromsø om »Kvinner i fiskeridistriktene«, om »Fangstprincippet, dets forudsætninger og konsekvenser gennem 400 år« på Limfjordsprojektets efter-årsseminar »Fiskeri i Limfjorden – fra fortid til fremtid« og om »Økonomiske og demokratiske reformer i Europa« på Institut for Statskundskab, Århus Uni-versitet.

Johannes Møllgaard har på symposium om salt, Læsø 14.-16. juni 1990 holdt foredrag om »Skiveeg-nens saltforsyning og saltforbrug i 1700-årene« og på Center for Kulturforskning i Århus 5.-7. oktober om »Kulturbegrebet«. Desuden har han holdt foredrag og forestået ekskursion ved Limfjordsprojektets efter-årsseminar 1.-2. november på Krabbesholm Højskole, Skive, om »Bønde og/eller fisker, belyst ved Øst-sallings fiskeri, især i 1700-tallet«.

Lisbeth Haastrup arbejder med et projekt om »Levnedsmidler, madkulturer og livsformer«. Projek-tet ligger i forlængelse af et Ph.D. arbejde, som med en kombination af livsformsanalyse og idealtyper for husholdning har oparbejdet en strukturel kuluranalyse af husarbejde, mad og måltider. Over 2 år skal denne kuluranalyse udvikles således at hushold-ningstypernes brug af levnedsmidler kan sættes i sammenhæng med de arbejdsprocesser maden gen-nemgår i husholdene, og med de måltider hvori den konsumeres.

Formålet er at kunne skelne mellem forskellige husholdnings-, forbruger- og målgrupper til brug såvel for levnedsmiddelfproduktion og -handel som for ernærings- og forbrugerpolyning.

Scholarstipendiat Lene Otto arbejder med et pro-jekt med følgende titel: »Rask eller lykkelig. En dis-

kursanalyse af sundhedsbegrebets modsætningsfyldte indhold i dette århundrede. En udforskning af sundhedsbegrebets komplekse udvikling i folks dagligliv og i behandlingssystemet«.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Bjarne Stoklund.

Lektorer: Poul Balle-Petersen, Palle Ove Christian-sen, Thomas Højrup.

Adjunkt: Johannes Møllgaard.

Kandidatstipendiat: Ole Mørkegaard.

Forskningsstipendiat: Lisbeth Haastrup.

Scholarstipendiat: Lene Otto.

TAP: Antal årsværk: 0,8.

Assistenter: Vibeke Flygenring, Annette Jepsen.

Midlertidigt ansat: Marie Louise Herold.

Specialer (konferens):

Rykind-Eriksen, Kirsten: Smag og stil. En etnologisk undersøgelse af produktion og forbrug inden for kunstindustrien ca. 1850-1900 set ud fra sølvvarefabrikant V. Christesens produktion.

Specialer (hovedfag):

Andersson, Vibeke: Kultur, etnicitet, assimilation – en diskussion. Eksemplificeret ved udvandringen fra Danmark til Amerika i slutningen af forrige år-hundrede.

Egeberg, Lone Kirsten De Hemmer: Det nødvendige broderi. Kvindearbejde og samfundsnormer set gennem nåleøjet.

Laulund, Lise Lotte: »Kårup Skov, Ordrup Næs – og så det flaaade ...«. En analyse af livsformer i nutidigt sommerhusliv med henblik på at differentiere begrebet fritid.

Thesander, Marianne: Det kvindelige idealbillede. Analyse af kropslig transformation 1880'erne-1980'erne.

Publikationer:

Højrup, T.: De store reformer. Tiden 1990: 7, s. 7, Skibby 1990.

–: Bryd den onde cirkel. Netop nu om økonomi 1990: 7, s. 2, København 1990.

–: Selvregulering er pointen. Samfundskonomen 1990: 2, s. 5, Djøf, København 1990.

–: Fonde med forskellige formål. Netop nu om økono-mi 1990: 4, s. 2, København 1990.

–: Lønkapital under folkestyre. ØD-planernes struk-turfejl og deres ophævelse. København 1989, 168 s.

–: Det glemte Folk. Livsformer og centraldirigering. Hørsholm 1989, 552 s.

–: Forandring af livsformerne eller blot slør i begre-berne? Samfundskonomen 1989: 2, s. 3, Djøf, Kø-benhavn 1989.

- : Livsformsbegrebet: En særlig analyse måde og dens opgaver. Samfundsfagsnyt 72, s. 8, København 1989.
- : Christensen, L.R.: Strukturel livsformsanalyse. Nord Nytt 37, s. 38, Viborg 1989.
- : Kulturanalyse og Samfundsanalyse. Nord Nytt 37, s. 21, Viborg 1989.
- : Christensen, L.R.: Introduktion til livsformsanalysens grundbegreber. Livsstykker. 12 studier af livsformer og vilkår, Red. Lone Rahbek Christensen, s. 19, Ringe 1989.
- : Strukturel livsformsanalyse og strategisk planlægning. Samfundskøkonomien 1988: 7, s. 7, Djøf - København 1988.
- : Christensen, L.R.: Strukturel livsformsanalyse. Samfundsfagsnyt 69 Juni 1988, s. 20, København 1988.

Poul Balle-Petersen

Institut for Folkloristik

Forskningsvirksomhed:

1. Folkedigtning

Folkeviser: Register- og kommentarbind til Føroya kvæði. Der er udarbejdet detaljerede beskrivelser af de ældste færøske kvadhåndskrifter. Udtømmende indholdsfortegnelser med tilhørende konkordansoplysninger er lagt op i en database, der beror på Det arnamagnæanske Institut (Chesnutt).

Folkeeventyr: Til det fællesnordiske værk Folksaga och Samhälle er udarbejdet art. »Om tolkningen af eventyr« (Holbek) og »Skæmteeventyr« (Simonsen). – Til debat om eventyrtolkningens problemer er til det svenske tidsskrift Rig leveret art. »Replik til en anmeldelse« (Holbek) og »Kultur og symboler« (Simonsen). – Afh. Les Contes de Perrault, skrevet til en serie om litterære forfatterskaber for franske universitetsstuderende, er ved at være afsluttet (Simonsen). – Til Enzyklopädie des Märchens er leveret art. »Interpretation« (Holbek).

2. Folkloristisk sundhedsforskning

Videreførelse af en undersøgelse med arbejdstitlen »Sundhed forpligter«. Afh. udstikker rammerne for en folkloristisk sundhedsforskning ikke alene som et nyt begreb, men også som særligt forskningsfelt (Rørbye).

Instituttet deltager sammen med Dansk gerontologisk Institut i projektet »Grundlaget for behandling af ældres sygdomme«. I den sammenhæng er til inst. knyttet en halvtidsansat forskningsassistent, som har studeret sprogb brug om gamle og herom publiceret art.

»Er alderdommen snavset?« Med henblik på opnåelse af Ph.D.-graden arbejdes der videre frem med generationsaspekter, hvad der foreløbig har resulteret i art. »Flugten fra alderdommen« og »Omsorg for gamle i familien« (Blaakilde).

Der er arbejdet med en udredning af projektets teoretiske grundlag samt af studiet af fordomme, og til projektets første bog (under udg.) er bidraget med kap. »Eldrebilledet i sundhedsvæsenet: projektets forskningsområder« og »Eldrebilledet – fra studiet af fordomme og myter til analysen af hyperkomplekse billeddannelser« (Rørbye).

Andet:

1. Bibliografi og biblioteksarbejde

Til det skandinaviske-amerikanske projekt »Bibliography of Scandinavian Folklore« engageredes under arbejdstilbudsordningen mag.art. Flemming Hemmersam, som har foretaget en omfattende ekscerpering af bibliografisk kildemateriale. Der søges midler til, i fortsættelse heraf, at tilvejebringe en udtømmende national bibliografi (Chesnutt, Holbek).

Ligeledes under arbejdstilbudsordningen engageredes cand.mag. Lars Hemmingsen, som har revideret inst.s bibliotek samt revideret og ajourført dets kataloger m.v.

2. Organisatorisk og redaktionelt arbejde

Chesnutt er medlem af Fakultetsrådet og var indtil 1.12. formand for dettes Uddannelsesudvalg, derefter for dets Forskningsudvalg.

Rørbye er inst.s repræsentant i styrelsen for Nordic Institute of Folklore samt fagrådsmedlem i Dansk gerontologisk Selskab.

Holbek er medlem af redaktionerne for Folk og Kultur (Danmark), Arv (Sverige), Merveilles & Contes (USA) samt skriftserien FF Communications (Finland).

3. Rejser, gæsteforelæsninger:

Chesnutt: Forel. v. Univ. of Wisconsin 30.4-2.5.; delt. i Society for the Advancement of Scandinavian Study, kongres sst. 3.-5.5.; delt. i American Folklore Society, kongres Oakland 18.-21.10.; forel. v. Univ. of California, Los Angeles, 23.-25.10. – Holbek: delt. i symposium »Folklore and the Contemporary World« i Kiev 23.-27.5.; i Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore, kongres Bergen 19.-23.6.; forel. v. Etnologiska institutionen, Umeå 3.5.; v. Skælskør Folkehøjskole 12.-18.8. – Rørbye: forel. v. Institutionen för folklorforskning, Stockholm 14.3.; v. Historisk Institut, Århus 21.3.; v. Danmarks Sygeplejerskehøjskole, København 27.3., Århus 23.11.; medarrangør af temadage på Kbh. Univ. organiseret af Netværk for Humanistisk Sundhedsforskning, 27.4. og 26.10. – Simonsen: studieophold v. Bibliothèque Nationale, Paris, 28.11-

12.12.; s.m. Holbek: møde i redaktionen for fællesnordisk publ. Folksaga och samhälle på Julita Gärd, Sverige, 1.-2.9.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4.

Lektorer: Michael Chesnutt, M. A., dr.phil. Bengt Holbek, mag.art. Birgitte Rørbye, cand.mag. Michèle Simonsen.

Forskningsassistent: Cand.mag. Anne Blaakilde.

TAP: Antal årsværk: 0,6.

Assistent: Karin Thomsen.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Henningsen, Marisa: Plovkvindens verden. Eventyr og virkelighed i det matriarkalske Nordvest-Spanien (Spesialbiblioteket).

Publikationer:

Blaakilde, A.L.: Science Fiction – videnskab for fremtiden? Nord Nytt 42, s. 34-42, Viborg 1990.

–: Er alderdommen snavset? Gerontologi og samfund Årg. 6, nr. 2, s. 31-33, Dansk Gerontologisk Selskab 1990.

Chesnutt, M.: Thor's Goats and the Three Wishes: Contributions to the History of Aarne-Thompson Types 750A-B. Scandinavian Studies 61, s. 318-338, 1989.

Holbek, B.: Hans Christian Andersen's Use of Folktales. The Telling of Stories. Approaches to a Traditional Craft. Morten Nøjgaard, Johan de Mylius, Iørn Piø, Bengt Holbek, s. 165-182, Odense. 1990.

–: The Language of Fairy Tales. Nordic Folklore. Recent Studies. Reimund Kvideland & Henning K. Sehmsdorf, s. 40-62, Bloomington & Indianapolis. 1990.

–: Variation and Tale Type. D'un conte ... à l'autre. La Variabilité dans la littérature orale, Veronika Görög-Karady, s. 471-485, Paris 1990.

–: Betrachtungen zum Begriff "Lieblingsmärchen". Märchen in unserer Zeit. Zu Erscheinungsformen eines populären Erzählgenres, Hans-Jörg Uther, s. 149-158, München 1990.

–: Institut for Folkloristik 1967-1990. København 1990, 20 s.

–: Grimm and Grundtvig: A Footnote. Dona Folcloristica. Festgabe für Lutz Röhrich zu seiner Emeritierung, Leander Petzold & Stefaan Top, s. 69-76, Frankfurt a. M./Bern/New York/Paris 1990.

–: Hundsköpfige. Enzyklopädie des Märchens, Kurt Ranke m.fl., s. 1372-1380, Berlin / New York 1990.

–, Wolf-Knuts, U.: Folklore Symposium in Kiev. NIF Newsletter 3-4/1990, s. 11-12, Åbo, Finland 1990.

–: Replik til en anmeldelse. Rig 73 häfte 3, s. 93-98, Stockholm 1990.

–: The family anecdote: event and narrative. Storytelling in Contemporary Societies, Lutz Röhrich & Sabine Wienker-Piepho, s. 103-112, Tübingen 1990.

–: Dänische Volksmärchen. Berlin 1990, 282 s.

Rørbye, B.E.: Asymmetri som folkloristisk grundbegreb. Nord Nytt 42, s. 1-9, Viborg 1990.

–: Et sygt køn: Kvindefordomme inden for sundhedssektoren. KvinnFolk. Kvinnor i tradition och kultur, Beth Elverdam, Birgit Hertzberg Johnsen, Åsa Ljungström, s. 249-279, Uppsala 1990.

–, Arim, D., Beck, B., Halskov, L., Jerne, K., Lytt-hams, J., Mark, P., Nielsen, C., Sørup, D.: Erfaringsmøder. KvinnFolk. Kvinnor i tradition och kultur, Beth Elverdam, Birgit Hertzberg Johnsen, Åsa Ljungström, s. 171-206, Uppsala 1990.

–: Kvindeforskning – en ressource for humanistisk forskning. Fremtidsstrategier for Humanistisk Kvindeforskning, NOS-H. Nordiska Samarbets Nämnden for Humanistisk Forskning., s. 99-106, Helsingfors 1990.

–: Fra kulturempirisme til empirisk kulturteori. Etnologiska och folkloristiska forskningsriktninger under 1980-talet, Uppsala 1990, s. 139-159.

Simonsen, M.: Eventyrindeks 1985-88. København. 1989, 177 s.

–: La variabilité dans les légendes. Les récits danois sur les loups-garous. D'un conte ... a l'autre. La variabilité dans la littérature orale, s. 181-90, Paris 1990.

–: Huet, Gédéon Busken. Enzyklopädie des Märchens Band 6. 4/5, Rolf Wilhelm Brednich, s. 1290-1292, Berlin New York 1990.

–: Kultur og symboler. Et svar til Inger Lövkrona. Rig 73:3, s. 98-102, Stockholm 1990.

Bengt Holbek

Institut for forhistorisk og klassisk Arkæologi

Vedrørende instituttets samarbejdspartnere, samarbejdsaftaler og faciliteter, se Årbog 1988.

Forskningsområder:

A. Kultur- og samfundsudviklingen i Nordeuropa, ca. 12.000 f.Kr. til det 12. årh. e.Kr.

B. Middelhavslanternes arkæologi fra forhistorisk tid til senantikken, samt arkæologi i de øvrige områder under græsk-hellenistisk eller romersk kultur.

C. Arkæologi og etnoarkæologi på Grønland, fra ca. 2.500 f.Kr. til vor tid.

1. Historisk arkæologi. Med baggrund i ny international forskning forsøges opbygget et metodisk apparat til anvendelse på dansk historie (K. Ebbesen).
2. Yngre neolitisk tid. På grundlag af omfattende kildestudier beskrives og analyseres samfundets struktur og udvikling i perioden 2800-2400 f.Kr. (K. Ebbesen).
3. Undersøgelser over den neolitiske tragtbægerkultur i Nordeuropa. Der sigtes mod en almen kulturhistorisk skildring af den ældste nordiske bondekultur fra ca. 4000-2800 f.Kr. (K. Ebbesen).
4. De nordiske guder. De nordiske træguder dateres som udgangspunkt for stillingtagen til den hedenske religion (K. Ebbesen).
5. De første eskimoer. Det arkæologiske fundmateriale fra udgravningerne i 1984-90 på bopladsen Qeqertasussuk, Vestgrønland sætter den vestgrønlandske Saqqaq kultur (2400-900 f.Kr) i et helt nyt perspektiv (B. Grønnow).
6. Rensdyrjægere. Fortsatte studier over jægerkulturers udnyttelse af rensdyret som ressource. Den arkæologiske og etnohistoriske feltundersøgelse foregår i Vestgrønland (B. Grønnow).
7. Yngre romersk jernalder i Danmark. Monografi over Himlingøjegravpladsen under færdiggørelse med en række bidrag fra naturvidenskabelige discipliner (M. Schou Jørgensen, P. Nørnberg, K. Dalsgaard, I. Sørensen, T. Hatting, B. Sellevold, H. Bollingberg, M. Stoklund, A. Kromann og U. Lund Hansen).
8. Sporelementstudier af romerske bronzekar. Analyser udføres af bronzekar (laser/buespektografi) til karakterisering og bestemmelse af de romerske bronzekars oprindelse. Prøver udtages over hele Europa (H. Bollingberg og U. Lund Hansen).
9. Vikingetidens gravfund, de religiøse og sociale implikationer (L. C. Nielsen).
10. Græske gravskikke i Athen i det 7. - det 4. århundrede f.Kr. Gravkonteksten analyseres og konfronteres med bystatens politiske og sociale udvikling for at angive de athenske borgeres identitet, sådan som den kommer til udtryk i de materielle levn (S. H. Houby-Nielsen).
11. Familiegravlæggelsesmønstre i Europa fra 0-800 e.Kr. Licentiatprojekt under afslutning (L. Jørgensen).
12. Nørre Sandegaard Vest – en bornholmsk gravplads fra yngre germansk jernalder. Analyse og publicering af ca. 60 jordfæstegrave fra perioden 550-725 e.Kr. (K. Malmros og L. Jørgensen).
13. Skandinaviske våbengrave fra yngre germansk jernalder. Kronologiske og regionale/overregionale studier (A. Nørgaard Jørgensen).
14. Klassicismen i billedkunsten i det sene 4. århundrede. Studier i den theodosianske renaissance for at klarlægge stilistiske og kronologiske problemer i kunsten, marmorskulpturer, elfenbensrelieffer og sølvtøj under kejser Theodosius I (379-395) og hans efterfølgere (B. Kiilerich).
15. Volterras askekister. Studiet af 1100 skulptursmykkede askekister fra Volterraområdet i Etrurien giver et alsidigt billede af romaniseringens forløb fra ca. 300 f.Kr. til tidlig romersk kejsertid (M. Nielsen).
16. Vedbækprojektet. Jægerstenalderens arkæologi i Atlantisk tid (ca. 5.500-3.000 f.Kr.) Udgravning i Vedbæk for Nationalmuseet og Søllerød Museum og udgravning af dobbeltgrav på Nationalmuseet (J. Fog, L. Granberg Ravn, L. Krogh, J. Pind samt L. Johansen, I. Bødtker-Enghoff og E. Brinch Petersen).
17. Arktiske undersøgelser. Antikvarisk recognoscering i Aasiaat kommune efter paleoeskimoiske bopladser i Diskobugten, Vestgrønland (S. Rask, M. Stenholdt, K. Thomsen samt K. Møller Hansen og E. Brinch Petersen).
18. Romerske sværd med stempelmærker, figurindlægninger og punctimindskrifter fundet i Romerriget og Det frie Germanien, og produceret mellem 50 f.Kr. og 400 e.Kr. Deres teknologi og typologi undersøges med henblik på en sammenligning med de samtidige udekorede sværd (U. Rald).
19. Samfundsudviklingen i Europa og Middelhavs-bækkenet. Der foretages generelle studier over 2. og 1. årtusind f.Kr. samt opfølgende studier over 1. årtusind e.Kr. – Gudmeområdet på Fyn studeres inden for alle perioder. – Også forskningshistoriske studier gennemføres samtidig med en arkæologisk forskning (K. Randsborg).
20. Orientalisk import i Etrurien. Etruskernes handel med Orienten i det 8.-7. århundrede undersøges som en modvægt til den overvurderede græske indflydelse (A. Rathje).
21. Terracotta frisen fra Murlo i Etrurien. Den ideologiske baggrund for de afbildede scener søges sat i

forbindelse med den herskende klasses brug af ideer udviklet i Den nære Orients propaganda (A. Rathje).

22. Latiums jernalder. Arbejdet med publikationen af dr.phil. M. Coltons efterladte manuskript *Latium Vetus* er fortsat. Samtidig er materialet fra Ficana-udgravningen bearbejdet med henblik på den kommende publikation (H. G. Resi og A. Rathje).

23. Studier over ældre bronzealders oldsager. De ornamenterede bronzer undersøges med henblik på støbeteknikken (P. Rønne).

24. Pontecagnano. Udgravning af den antikke by Pontecagnano i Syditalien sammen med flere studerende fra instituttet. Samtidig er 55 grave fra Pontecagnanos nekropol, 7.-4. århundrede f.Kr. bearbejdet med henblik på den kommende publikation (I. Strøm).

25. Monte Becco. Bearbejdning med henblik på publikation af den etruskiske beboelseshøj Monte Becco nær Bolsenasøen i Mellemitalien (I. Strøm).

26. Det argiviske Heraion. Studier over den græske helligdom i 8.-6. århundrede f.Kr. En monografi om bronzerne er under udarbejdelse (I. Strøm).

27. »Lindos IV: 2. Excavations and Surveys in Southern Rhodes. The Post-Mycenaean Periods«. Publikationsforberedelse af det sidste bind i serien af publikationer fra Carlsbergfondets arkæologiske ekspeditioner til Rhodos (L. Wriedt Sørensen).

28. »The Canadian Palaepaphos Survey Project, Cyprus«. Publikationsforberedelse af den arkæologiske undersøgelse af bebyggelsesmønstret i området omkring et af de antikke kongedømmer på Cypern (L. Wriedt Sørensen).

Redaktion:

Instituttet udsender serierne »Arkæologiske Studier« og »Arkæologiske Skrifter«. Redaktion: L. Jørgensen »Arkæologiske Skrifter« 4, 1990. U. Lund Hansen »Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie«, »Nordiske Fortidsminder«, »Studien zur Sachsenforschung« (for DK). E. B. Petersen anmeldelser i »Journal of Danish Archaeology«. K. Randsborg »Acta Archaeologica«, »Inventaria Archaeologica« (for DK). M. Nielsen og A. Rathje »Acta Hyperborea«. A. Rathje »Piranesi Italienske Studier VI«. I. Strøm »Corpus Speculorum Etruscorum« (for DK), »Comitato Scientifico per la pubblicazione degli Scavi Di Ficana«.

Hæderspriser:

U. Lund Hansen har modtaget Erik Westerby's arkæologiske pris.

Kollegiale organer:

Instituttet er repræsenteret i følgende danske styrende råd: Det arkæologiske Nævn (E. Brinch Petersen) og Fortidsminderrådet (U. Lund Hansen). Internationalt er det repræsenteret i »Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung« (U. Lund Hansen), som også er korresponderende medlem af »Deutsches Archäologisches Institut« i Frankfurt. I. Strøm er medlem af »Comitato Scientifico Internazionale per il Corpus degli Specchi Etruschi«. Legatbestyrelser: Christian og Emma Blinkenbergs Rejselegat (U. Lund Hansen, A. Rathje og L. W. Sørensen); Kazimierz Salewicz og Hustru's legat (U. Lund Hansen); Japetus Steenstrups legat (E. Brinch Petersen).

Ekskursioner:

Der har ialt været tre ekskursioner, en til Ukraine (A. Rathje), en anden, sammen med studerende fra Ilisimatusarfik, til Vestgrønland (B. Grønnow) og en tredje til Bruxelles (U. Lund Hansen og E. Brinch Petersen).

Formidlende virksomhed:

Samtlige videnskabelige medarbejdere og et stort antal studenter har haft en omfattende formidlende virksomhed med foredrag i ind- og udland. Med støtte fra Stiftelsen Einar Hansens Forskningsfond var instituttet i efteråret vært ved en serie forelæsninger med efterfølgende bespisning for Arkeologiska Institutionen ved Lunds Universitet.

Udstillinger:

E. Brinch Petersen har medvirket ved udstillingen i Bruxelles: »La Montée de l'Homme 50.000 siècles d'aventure humaine.« A. Rathje har medvirket ved udstillingen i Hannover: »Die Phönizier im Zeitalter Homers«.

Gæsteforelæsere ved instituttet:

T. Capelle; Ch. Fabeck; Kjeld De Fine Licht; K. Fittschen; B. Santillo Frizell; A. Guidi; Jørgen Nielsen; H. G. Niemeyer; J. D. Richards; R. Santillo; I. Scollar; B. Sellevold.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,92.

Lektorer: Mag.art. Klaus Ebbesen, dr.phil. Ulla Lund Hansen, mag.art. Erik Brinch Petersen, mag.art. Annette Rathje, dr.phil. Ingrid Strøm, mag.art. Lone Wriedt Sørensen.

Adjunkt: Mag.art. Bjarne Grønnow.

Forskningsprofessor: Dr.phil. Klavs Randsborg.

Forskningsstipendiater: Mag.art. Leif Chr. Nielsen (død 22/5), fil.lic. Marjatta Nielsen, mag.art. Ulla Rald, mag.art. Preben Rønne.

Kandidatstipendiater: Mag.art. Lars Jørgensen, mag.

art. Sanne Helene Houby-Nielsen, mag.art. Bente Kiilerich.

Introduktionsstipendiat: Cand.phil. Anne Nørgaard Jørgensen.

Undervisningsassistenter: Forårssemestret 21 og i efteråret 2.

Tilknyttet instituttet: Prof.em. C.J. Becker og prof.em. P.J. Riis samt mag.art. Birgitte Rafn.

TAP: Antal årsværk: 1,68.

Korrespondent: Una Koester.

Tegner: Poul Christensen.

Specialer (konferens):

Andersen, Helle Damgaard: Etruscan architectural terracottas from the late-orientalizing and archaic periods – their relation to building identification, their development, origin, function, and symbolic significance. Vol I and II.

Hansen, Keld Møller: Vænget Nord. En funktionsanalyse af ildsteder og andre anlæg på en mesolitisk boplads i Vedbækfjorden.

Klåsøe, Iben Skibsted: Den treflagede fibel. En analyse af den treflagede fibel og dens betydning for en nyvurdering af vikingetidens kronologi – samt de europæiske kunststiles indflydelse på den tidlige vikingetids ornamentik afspejlet i udsmykningen af den treflagede fibel.

Olldag, Inge Elisabeth: Glasperler i danske fund fra Romersk Jernalder.

Rindel, Per Ole: Sønderjylland i ældre jernalder – bebyggelsesmønstre, ressourcenyttelse og centerdannelser.

Schiellerup, Palle Sunny: St. Valbyvej – et senneolitisk højkompleks ved Himmelev, nord for Roskilde.

Skjernov, Hellan Lilly Merete: En antropologisk/odontologisk/arkæologisk analyse af gravpladser fra romersk jernalder og vikingetid i Danmark.

Sørensen, Palle Østergaard: Gudme III. En bosættelse fra 3.-6. årh. e.Kr. ved Gudme på Fyn.

Specialer (hovedfag):

Kramer, Finn Erik: De paleoeskimoiske kulturer i Simiut/Holsteinsborg distriktet, Vestgrønland.

Petersen, Søren Tillgaard: Fire ældre romertids gravpladser i Sønderjylland.

Publikationer:

Ebbesen, K.: Da Gorm den Gamle blev gravet frem. Ingeniøren 1990, 19, s. 12-13, København 1990.

–: En jættestue på Samsø. Århus Stifts Årbøger 1988/89, s. 105-16, Århus 1990.

–: De første danskere? – de første mennesker. Danmarks Oldtid 1. København 1990, 77 s.

–: Bønder – og hovedjægere. Danmarks Oldtid 2. København 1990, 70 s.

–: Bronze – smykker og redskaber. Danmarks Oldtid 3. København 1990, 51 s.

–: Våben af jern – sejre og nederlag. Danmarks Oldtid 4. København 1990, 61 s.

–: Vikinger – og skibe af træ og sten. Danmarks Oldtid 5. København 1990, 64 s.

–: Jelling. Arkæologihistorie. København 1990, 48 s.

–: Flint – oldtidens vigtigste råstof. København 1990, 36 s.

–: Kong Thorkild og hans vikinger. Røvere og andet godfolk, s. 71-79, København 1990.

Hansen, U. Lund: Beyond the Roman Frontier. The Birth of Europe – papers from the symposium at the Accademia di Danimarca, Rome, in January 1987. *Analecta Romana Instituti Danici Supplementum XVI*, s. 46-53, Rome 1989.

–: Cirkusbægre. Oldtidens ansigt. *Faces to the Past*. Til Hendes Majestæt Dronning Margrethe II 16. april 1990., Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab & Jysk Arkæologisk Selskab., s. 122-123, København 1990.

–: Anmeldelse af Hilke Elisabeth Saggau, Bordesholm. *Der Urnenfriedhof am Brautberg bei Bordesholm in Holstein. Teil 1: Text und Karten. Offa-Bücher, band 60. Neumünster 1986. Germania 67, 1, s. 249-251, Frankfurt 1989.*

–: Langdistancehandel i romersk jernalder – fra gaveudveksling til aftalehandel. *Hikuin 16*, s. 63-88, Århus 1990.

–: Danish Iron Age Skeletons: New Results. *Rivista di Anthropologia Supplemento del volume LXVI*, s. 159-64, 485-87, Roma 1988.

–: Römischer Glasexport in das Freie Germanien. *Kölner Jahrbuch Für Vor- und Frühgeschichte 22. Band 1989*, s. S.177-185, Berlin 1990.

Jørgensen, L.: Kongeriget i Østersøen. *Skalk 1990:4*, s. 3-9, Højbjerg 1990.

–: Bækkegård and Glasergård. Two cemeteries from the Late Iron Age on Bornholm. København 1990, 176 s.

Kiilerich, B.: The Athenian Acropolis: The position of lions and leopards. *Acta Archaeologica 59-1988*, s. 229-234, København 1989.

–, Torp, H.: A Christ and the Apostles relief in search of a date. *Arte Medievale II. serie, anno IV, No. 1*, s. 99-115, Rom 1990.

Nielsen, L.C.: Trelleborg. *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1990*, s. 105-178., København 1990.

Nielsen, M.: Etruskerne og Øst-Europa: rejseindtryk fra Polen i januar 1990. *Meddelelser fra Klassisk Arkæologisk Forening 15*, s. 12-18, København 1990.

–: Sacerdotesse e associazioni culturali femminili in Etruria: testimonianze epigrafiche ed iconografiche. *Analecta Romana Instituti Danici 19*, s. 45-67, Roma 1990.

- Introduction. Acta Hyperborea (Dan. Studies in Classical Archaeology) 2, s. 7-17, Copenhagen 1990.
- Gustavus III of Sweden and Classical Antiquity: The Stage-Setting of a Golden Age. Acta Hyperborea (Danish Studies in Classical Archaeology) 2, s. 65-84, Copenhagen 1990.
- Petersen, E. Brinch: Hjortedræber. Kvinden fra Jordløse. Oldtidens Ansigt, P.Kjærums, R. A. Olsen, s. 24-27, København 1990.
- L'Art et les Sépultures Méolithiques en Scandinavie Méridionale. Notices. 5 Millions d'Années l'Aventure Humaine, Centre de Recherches en Paléo-anthropologie et Préhistoire (C.R.P.P.), s. 118-25, 283-88, Bruxelles 1990.
- Senpalæolitikum og mesolitikum. Arkæologiske udgravninger i Danmark 1989 s. 75-78;93-95, København 1990.
- Graven fra Strøby Egede. Årbog for Køge Museum 1983-89, s. 5-16, Køge 1990.
- Nye grave fra Jægerstenalderen, Strøby Egede og Vedbæk. Nationalmuseets Arbejdsmark, s. 19-33, København 1990.
- Randsborg, K.: Fra oldtid til middelalder: Norden og det europæiske perspektiv. Medeltidens fødsel, Symposier på Krapperrups Borg 1 (1989), A. Andréon (red.), s. 11-22, Skåne 1990.
- The archaeology of the visual: Burials past and present. Dialoghi di Archeologia Terza serie, Anno 7 1989, No. 1, s. 85ff, Rom 1990.
- Between classical antiquity and the Middle Ages: New evidence of economic change. Antiquity 64, No. 242, March 1990, s. 122ff, Cambridge, England 1990.
- Beyond the Roman Empire: Archaeological Discoveries in Gudme on Funen in Denmark. Oxford Journal of Archaeology Vol. 9; No. 3, November 1990, s. 355 ff., Oxford, England 1990.
- The First Millennium AD in Europe and the Mediterranean: An Archaeological Essay. Cambridge & New York 1990, 1-230 s.
- Economy, Society and Warfare Among the Britons and Saxons (L. Alcock), Review. American Journal of Archaeology 94; 3, s. 520 f, Boston 1990.
- Rathje, A.: The adoption of the Homeric Banquet in Central Italy in the Orientalizing Period. SYMPO-TICA, A Symposium on the Symposium, O. Murray, s. 279-289, Oxford 1990.
- Die Phönizier in Etrurien. Die Phönizier im Zeitalter Homers, Ulrich Gehrig og Hans Georg Niemeyer, s. 33-45, Mainz, Tyskland 1990.
- Strøm, I.: The Early Sanctuary of the Argive Heraion and Its External Relations (8th Early 6th Cent. B.C.). The Monumental Architecture. Acta Archaeologica 59-1988, s. 173-203, København 1990.

Erik Brinch Petersen

Institut for Religionshistorie

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning har også i 1990 demonstreret en meget betydelig bredde inden for det humanistiske forskningsfelt.

Carsten Breengaard har fortsat sine studier inden for den tidlige oldkirke, specielt temaerne »de tidlige romerske kristenforfølgelses betydning for kristen selvforståelse og kristologi« og »kristendommens udvikling fra paradissekt til statsreligion«. Una Canger har fortsat sit arbejde med at etablere en aztekisk ordbog på grundlag af opbygningen af en database over aztekiske tekster fra det 16. og 17. århundrede. Vagn Duekilde har fortsat sine studier inden for nordisk mytologi, specielt omkring temaet »Visdomsdrikken og dens erhvervelse«. Jørgen Skafte Jensen har studeret den ældste kristendom under synsvinklen »hellenistisk synkretistisk religion«. Lars Kruse-Blinkenbergs forskning har været samlet om den bibelske teksts vej fra den nære orient via græsk og latin til den vesterske verden med særlig henblik på latinske bibelteksters udbredelse i Vesteuropa; i arbejdet har været inddraget såvel oldtidens syriske bibeloversættelser som Pius XII's nyoversættelse af Davids Salmer. Hjørdis Nielsen har fortsat sit Ph.D.-projekt over mexikansk historie i 16. århundrede (Tripelalliancen). Mikael Rothstein har fortsat sine Ph.D.-studier over nye religioner og religiøse bevægelser i den vestlige verden, specielt vedr. kosmologi og natursyn. Erik Reenberg Sand har fortsat sine studier over den klassiske hinduismes eskatologi, og har desuden arbejdet med klassificering af en samling Vilhelm Grønbech-papirer samt danske oplysningfolks (Ludvig Holberg, Christian Bastholm og Jens Kraft) bidrag til religionshistorien. Jørgen Podemann Sørensen har fortsat sine studier over religiøs kundskab og religiøse litteraturformer i det faraoniske og det hellenistiske Ægypten, en undersøgelse af den ægyptiske kulturproces, der kulminerer i 2.-4. årh. e.Kr. Tove Tybjerg har fortsat sine studier af nordvestkyst-indianernes kulturer, samt gennemført en forskningshistorisk undersøgelse af mana-begrebet. Margit Warburg har i forbindelse med sin deltagelse i opbygningen af Minoritetsstudier gennemført studier over religionssociologiens bidrag til og analyseenheder indenfor minoritetsforskning.

Redaktørvirksomhed:

Carsten Breengaard har været redaktør af Kirkehistoriske Samlinger, udgivet af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie; Una Canger har været redaktør af Trauvaux du cercle linguistique de Copenhague, og Jørgen Podemann Sørensen har været redaktør af Chaos, dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier.

Kollegiale organer:

Tove Tybjerg (formand), Vagn Duekilde og Carsten Brengaard har haft plads i styringsorganet (Kontaktudvalget) for den Religionsvidenskabelige Grunduddannelse. Jørgen Skafte Jensen og ekstern lektor Merethe Sundby-Sørensen er medlemmer af Det humanistiske Fakultetsråd, førstnævnte desuden af Konsistorium med udvalg.

Gæsteforelæsninger:

Carsten Brengaard har i oktober holdt gæsteforelæsning ved Lunds Universitet. Jørgen Skafte Jensen har deltaget i SBL's 8th International Meeting med et paper i Wien i august. Tove Tybjerg og Margit Warburg, Jørgen Podemann Sørensen og Erik Reenberg Sand holdt foredrag ved XVIth Congress of the International Association for the History of Religions i Rom i september. Mikael Rothstein har forelæst ved et religionshistorisk symposium i Bergen i marts.

Fleere lærere har i årets løb holdt foredrag ved efteruddannelseskurser og deltaget i folkeoplysende arbej-
de.

Studierejser:

Carsten Brengaard har været på studieophold i Rom i marts-april. Lars Kruse-Blinkenberg har foretaget håndskriftstudier i München i januar.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 11.

Lektorer: Dr.theol. Carsten Brengaard, Ph.D. Una Canger, mag.art. Vagn Duekilde, cand.theol. Jørgen Skafte Jensen, lic.theol. Lars Kruse-Blinkenberg, mag. art. Tove Tybjerg og mag.art. Margit Warburg. Adjunkt: Mag.art. Jørgen Podemann Sørensen. Seniorstipendiat: Mag.art. Erik Reenberg Sand. Kandidatstipendiat: Mag.art. Hjørdis Nielsen. Introduktionsstipendiat: Mag.art. Mikael Rothstein.

TAP: Antal årsværk: 1,29.

Assistent Birgit Danielsen.

Kontorassistent Vibeke Olsen.

Specialer (hovedfag):

Fog, Frank Gerhard: Udvalgte sammenhænge mellem soteriologi, kosmografi, kosmologi og eskatologi i Sutta Pitaka.

Thinggaard, Hanne: Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens missionsstrategier i Etiopien 1920-1959.

Wagner, Dorrit: Kaengtong Yudo: Den reformerte konfucianske vej: En koreansk sekt og dens religionshistoriske baggrund belyst ud fra nogle af dens egne tekster.

Publikationer:

Brengaard, C.: Er du kristen? De romerske kristen-

forfølgelser og deres betydning. Piranesi, Italienske studier. 5, s. 27-48, København. 1990.

→ Kristenforfølgelser og kristendom – fra Nero til Ignatius af Antiokia. København. 1990, 143 s.

Canger, U.: Philology in America: What loan words and the early descriptions of Nahuatl show about stress, vowel length, and glottal stop in sixteenth century Nahuatl and Spanish. Historical Linguistics and Philology Trans in Linguistica. Studies and Monographs 46, Jacek, Fisiak, s. 107-118, Berlin – New York 1990.

Rothstein, M.: Transcendental Meditation og det naturvidenskabelige gudsbevis – Et eksempel på moderne synkretisme. Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 12, 1989 (udkommet marts 90), s. 58-68, København 1990.

→ Jews for Jesus – Jødisk selvforståelse og radikal nyorientering. Religion – Tidsskrift for religionslærerforeningen for gymnasiskolerne og HF 2, 1990, s. 8-12, Sønderborg 1990.

Sand, E.R.: Jørgen Prytz-Johansen (4.11.1911 – 29.8.1989). Temenos Vol. 25, 1989 (pp 104-106), s. 104-106, Turku/Åbo 1990.

→ Carsten Bregenhøj, Rigveda as the Key to Folklore: An Imagery Experiment, (Dansk Folkemindesamling, Studier nr 16-17), Nyt Nordisk Forlag/Arnold Busck, København, 1987, 79 sider, 98,50 kr. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift marts 1989, nr 14, s. 105-113, Århus 1989.

→ Jens Kraft – en dansk udviklingshistoriker fra 1700-tallet. Chaos, Dansk-Norsk Tidsskrift for Religionshistoriske Studier Nr. 13, s. 28-47, København 1990.

→ The Legend of Pundarika: the Founder of Pandharpur. The History of Sacred Places in India as Reflected in Traditional Literature, Hans, Bakker (Udg.), s. 33-61, Leiden, New York, København, Köln 1990.

Sundby-Sørensen, M.: DDA-1494. "Scientology as Identity and Institution: Core Members 1986-87. DDA-Nyt 52, Vinter 1989/90, s. 82-83, Odense 1990.

→ Interaction of Traditional Feasts and a National Festival in a Mexican Community. Temenos Studies in Comparative Religion. 25.1989, s. 79-93, 1989.

→ Tnevnoc-kulten og de "nyreligiøse bevægelser". Religion. Tidsskrift for Religionslærerforeningen for gymnasiet og hf. 2/90 s. 3-8, Holstebro 1990.

→ Dødens Variation. Aztekisk dødekult og dødeforestillinger. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift. 17/1990, s. 25-38, Aarhus Universitet 1990.

→ DDA-1494. Scientology som Identitet og Institution: Kernemedlemmer 1986-87 Forholdet til Folkekirken. DDA-Nyt- Dansk Data Arkiv. 52.Vinter 1989/90, s. 52-63, Odense 1990.

→ Armin W. Geertz and Michael Lomatuway'ma,

Children of Cottonwood: Piety and Ceremonialism in Hopi and Indian Puppetry (American Tribal Religions, Vol. 12) IX + 412 sider, illustreret. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift. Oktober 1989, nr. 15, s. 121-126, Aarhus Universitet 1989.

–: Køn, Kvinder og 'De Nyreligiøse'. Chaos, Dansk-norsk Tidsskrift for religionshistoriske studier. Nr. 12, 1989, s. 69-80, København 1989.

–: Datamateriale DDA-1494: Scientology som identi-

–: tet og institution: Kernemedlemmer 1986-87. Primærundersøger: Merete Sundby-Sørensen DDA-1494, 1. udg. (ved Jens Wagner og Per Nielsen) Odense, Dansk Data s. 127, Dansk Data Arkiv Odense Universitet 1989.

Sørensen, J. P.: Det religionshistoriske element i Grønbechs "Hellenismen". Aspekter af Hellenismen, Troels Engberg-Petersen, s. 18-23, Århus 1990.

Carsten Breenggaard

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 1, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 2, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 3, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 4, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 5, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 6, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 7, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 8, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 9, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 10, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 11, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 12, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 13, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 14, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 15, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 16, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 17, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 18, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 19, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 20, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 21, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 22, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 23, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 24, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 25, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 26, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 27, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 28, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 29, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 30, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 31, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 32, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 33, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 34, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 35, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 36, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 37, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 38, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 39, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 40, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 41, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 42, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 43, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 44, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 45, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 46, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 47, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 48, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 49, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 50, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 51, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 52, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 53, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 54, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 55, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 56, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 57, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 58, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 59, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 60, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 61, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 62, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 63, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 64, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 65, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 66, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 67, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 68, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 69, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 70, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 71, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 72, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 73, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 74, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 75, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 76, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 77, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 78, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 79, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 80, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 81, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 82, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 83, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 84, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 85, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 86, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 87, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 88, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 89, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 90, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 91, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 92, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 93, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 94, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 95, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 96, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 97, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 98, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 99, s. 1-12.

–: *Journal of American Studies*, 23 (1989), 100, s. 1-12.

Kunstfag m.v.

Institut for Film, TV og Kommunikation

Historie:

Institut for Film, TV og Kommunikation (tidligere Institut for Filmvidenskab) fik sit nye navn i 1988 som følge af en reallokering af en række medieforskere fra det daværende Center for Massekommunikation. Institutets undervisning og forskning dækker i dag alle former for massemedier, dog således at forskningen i de levende billeders medier (film, tv og video) indtager den centrale plads. Fagets lærere underviser dels på filmvidenskabs uddannelse, dels i tværfaglige emner, der kan udnyttes af medie-studerende i andre fag, f.eks. fra litteraturvidenskab og dansk. Med den nye studiestruktur (bachelor-studiet), som trådte i kraft pr. 1/9 1990 er instituttets tværfaglige profil yderligere blevet forstærket, idet instituttet udbyder en række tværfaglige tilvalg inden for medievidenskab på BA-niveau, og idet der er blevet etableret en ny overbygningsuddannelse i »Massekommunikation og massekultur«. Centrets undervisningsmæssige og forskningsmæssige profil dækker således idag både filmvidenskab og medievidenskab i bredere forstand.

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskning omfatter især de levende billedmedier (film, tv og video m.v.), men også medier som radio og de trykte medier (litteratur, aviser og ugeblade) indgår i de ansattes forskningsområder. Forskningen kan siges at falde i følgende hovedområder:

1. Film- og medievidenskabelig teori og metode, 2. Film- og medieanalyse og æstetik, 3. Film- og mediasociologi og institutionsanalyse, 4. Film-, medie- og kulturhistorie, 5. Audiovisuel formidling og mediepædagogik.

I en række af de forskningsprojekter, som der arbejdes med på instituttet, indgår der naturligvis ofte flere af disse områder i samme projekt.

1. Film- og medievidenskabelig teori og metode

1.1 Karsten Fledelius arbejder med at opstille metodiske retningslinjer for analyse af troværdighedsproblemet i film og tv og dermed spillefilms værdi som historisk kildemateriale.

1.2 Frank Henriksen arbejder med at sammenligne den kultursociologiske tradition hos Theodor Geiger og Pierre Bourdieu.

1.3 Torben Kragh Grodal arbejder med visuel fiktionsteori og genre-teori, idet han prøver at opstille mo-

deller for de kognitive og affektive strukturer i visuelle fiktionsgenrer.

1.4 Lennard Højbjerg arbejder dels med forholdet mellem receptionsanalyse og psykoanalyse, især forholdet mellem Ecos isotopibegreb og psykoanalysens fantasibegreb, og desuden med forholdet mellem fortælle-teorier og kognitiv art hos bl.a. Bordwell og Branigan.

1.5 Klaus Bruhn Jensen arbejder generelt med teorier og metoder indenfor reception af massemedier på empirisk grundlag, og han er den ene af to hovedredaktører på en engelsksproget håndbog i kvalitative metoder i medieforskningen, der forventes udgivet i 1991.

1.6 Steen Salomonsen arbejder på et projekt om den filmiske oplevelse, der især beskæftiger sig med filmreception i forhold til litterær og pragmatisk receptions-teori og i forhold til filmsemiotikken.

1.7 Peter Schepelern arbejder dels med et filmteoretisk kompendium fra Canudo til Metz, dels med en revideret udgave af sin bog om »Den fortællende film« og dermed den filmiske fortælle-teori.

1.8 Kaare Schmidt er i gang med at udarbejde en grundbog i filmanalyse, der også omfatter institutionelle, historiske og æstetiske dimensioner.

2. Film- og medieanalyse og æstetik

Dette forskningsområde er også præget af teoretiske grundlagsovervejelser, men er samtidig knyttet til mere konkrete mediers indhold og udtryksformer, f.eks. genrer og fortælle-former.

2.1 Michael Bruun Andersen arbejder med den danske situationskomedie og sit-com genren som helhed på tv.

2.2 Ib Bondebjerg har afsluttet et større forskningsprojekt om tv som fortællende medium, der analyserer en række eksemplariske tv-fiktionsformer, både danske og udenlandske i et æstetisk, institutionelt og historisk perspektiv. Resultatet forventes publiceret i 1991 under titlen »Elektroniske fiktioner. TV som fortællende medium.«

2.3 Martin Drouzy arbejder med Truffauts film og den nye franske bølge af film, og med den surrealistiske bevægelses forhold til filmmediet.

2.4 Frank Henriksen beskæftiger sig med den æstetiske indstillings sociologi, dvs. de faktorer der hæmmer eller fremmer den æstetiske måde at forholde sig til ting og bl.a. medier på.

2.5 Palle Schantz Lauridsen analyserer og studerer forholdet mellem filmens billede og lyd, både systematisk og historisk.

3. *Film- og mediesociologi og institutionsanalyse*

3.1 Frank Henriksen er med udgangspunkt i DR's og TV2's seerundersøgelser i gang med at studere udviklingstendenser i bestemte programtyper i lyset af metodiske studier af forskellige statistiske modeller.

3.2 Stig Hjarvard arbejder på sit projekt om »Udlandet set i dansk tv. Om det europæiske TV-nyhedssystem og audiovisuel udlandsjournalistik.« Analysen af indholdet er både kvalitativt og kvantitativt, og der inddrages litteratur- og billed/filmanalytiske metoder og målinger af stoffordeling. Desuden inddrages studier af udlandsredaktionens arbejdsprocesser og kortlægning af det internationale nyhedssystems struktur.

3.3 Klaus Bruhn Jensen arbejder i ledelsen af det internationale projekt »News of the World« (bl.a. støttet af UNESCO), som undersøger reception af tv-nyheder i forskellige lande og kulturer.

3.4 Henrik Søndergaard arbejder videre på sin analyse af DR i 80'erne i lyset af den stigende tv-konkurrence. Der indgår en historisk analyse af public service institutioner og kvantitative og kvalitative analyser af programplanlægning og programfladens struktur, udvikling og hoved-gener.

3.5 Flemming Timmermann undersøger reklamefilm og deres effekt fra 1985-89 i lyset af både form, indhold og publikumsmålinger.

4. *Film-, og medie- og kulturhistorie*

4.1 En række af instituttets medarbejdere arbejder indenfor rammerne af det NOS-H støttede forskningsprojekt »Nordisk tv i forvandling«, der bredt beskæftiger sig med forandringerne i de gamle public service medier i de skandinaviske lande, både i relation til institutionelle forhold, genrer og reception (Michael Bruun Andersen, Ib Bondebjerg, Stig Hjarvard, Klaus Bruhn Jensen, Kirsten Drotner og Henrik Søndergaard).

4.2 Endnu et kollektivt forskningsprojekt, støttet af Statens humanistiske Forskningsråd, drejer sig om at udarbejde en »Dansk Mediehistorie« i 3 bind, der skal dække alle de centrale mediers historie i Danmark og i et internationalt perspektiv. Der opereres med følgende perioder: forhistorien op til 1840, 1840-1880, 1880-1920, 1920-1950, 1950-1980 og 1980-. Følgende medarbejder fra instituttet er med: Michael Bruun Andersen, Ib Bondebjerg, Kirsten Drotner, Torben Kragh Grodal, Klaus Bruhn Jensen (der har den formelle ledelse) og Ulrik Lehrman.

4.3 Kirsten Drotner leder det NOS-S støttede, skandinaviske forskningsprojekt, der drejer sig om unge kvinders kultur i Danmark fra 1940-1980. Der indgår både teoretiske og empiriske studier i kvinders hverdagskultur og forholdet mellem selvorganiserede og medieformidlede kulturformer. Tre generationer af middelklassekvinder interviewes i forbindelse med projektet.

4.4 Kirsten Drotner arbejder endvidere med et projekt om »Melodrama og modernitet«, dvs. en undersøgelse af melodramaets udvikling som æstetisk form set i forhold til receptionsmæssige ændringer.

4.5 Martin Drouzy fortsætter sine biografiske og historiske studier i Carl Th. Dreyers liv og filmarbejde. Det drejer sig bl.a. om hans manuskriptproduktion i årene 1914-19 og hans filmprojekter fra 1928-34.

4.6 Karsten Fledelius arbejder med politisk og religiøs symbolanvendelse med særlig henblik på Østeuropa.

4.7 Ulrik Lehrmann fortsætter sin undersøgelse af forholdet mellem massekultur og læsning fra 1870-1900. Materialet hertil er bl.a. en undersøgelse af københavnske arbejderlæsere, arbejder-læseforeninger i provinsen, landlæser-foreninger og massekulturdebatten i slutningen af århundredet.

4.8 Peter Schepelern forsker i forskellige aspekter af moderne amerikansk mediekultur, specielt den post-moderne film og amerikanske tv-serier. Men der inddrages også andre medier og kulturelle aspekter.

5. *Audiovisuel formidling*

En central del af instituttets virksomhed er formidling via de visuelle medier, der indgår både i den filmvidenskabelige uddannelse og i det fremtidige BA-tilvalg. Det er især Lennard Højbjerg, der har arbejdet forsknings- og udgivelsesmæssigt med modeller og teorier for videoproduktion. Desuden har Karsten Fledelius arbejdet med videointerviews for Det kgl. danske Videnskabernes Selskab, ligesom han for Videnskabernes Selskab og i samarbejde med Videogruppen på Historie og Fakultetets AV/ITV-afdeling har tilrettelagt og produceret ialt 7 videofilm omkring symposiet »Videnskabernes enhed?« afholdt omkring Dronning Margrethe II's 50-års fødselsdag.

Udgivelses- og redaktionsvirksomhed:

Instituttets publikationsudvalg (Klaus Bruhn Jensen og Palle Schantz Lauridsen) redigerer fortsat instituttets årsskrift og udgivelsesserie Sekvens. I 1990 er der udgivet en årbog, en særudgivelse om Roland Barthes og filmen, og desuden arbejdes der med en udgivelse i 1991 omkring Lars von Triers filmproduktion. Peter

Schepele repræsenterer sm. m. Kaare Schmidt instituttet i redaktionen af Det danske Filmmuseums tidsskrift Kosmorama. Ib Bondebjerg sidder i redaktionen af Sammenslutningen af Medieforskeres tidsskrift Mediekultur, og Torben Kragh Grodal er medlem af redaktionskomiteen bag Kultur & Klasse. Kirsten Drotner er medredaktør af Årbog for ungdomskulturforskning, og Karsten Fledelius medredaktør af Historical Journal og Film, Radio and Television. Klaus Bruhn Jensen fungerer som anmelder og referee ved Journal of Communication og European Journal of Communication. Han redigerer og koordinerer endvidere nyhedsbrevet NEQTAR og fungerer som koordinator for det internationale forskernetværk i forbindelse hermed. Palle Schantz Lauridsen redigerer Tryllelygten – Levende papir om levende billeder, sammen med Steen Salomonsen. Endelig har Frank Henriksen sammen med Flemming Timmermann redigeret Fast Forward. Film and Television Research in Progress.

Tillidshverv:

Ib Bondebjerg repræsenterer instituttet i planlægningsgruppen for Nordiske Forskerkurser og sammen med Klaus Bruhn Jensen i European Network for Media Studies and Cultural Studies. Ib Bondebjerg og Klaus Bruhn Jensen er endvidere gruppeledere under International Association of Masscommunication Researchers (IAMCR). Kirsten Drotner er leder af NOS-S projektet »Unge kvinders kultur i Norden« og er endvidere nordisk medlem af NAVF's styringsgruppe ved Program for Ungdomsforskning. Hun har desuden i årets løb været medarrangør af 3. Nordiske Ungdomsforskningskonference og medarrangør, sm.m. Torben Kragh Grodal af Forskeruddannelseskursus under Forskerakademiet, ialt 2 kurser. Torben Kragh Grodal har i årets løb været medlem først af fakultetets forskeruddannelsesudvalg og siden af Budget- og Forretningsudvalget. Karsten Fledelius er medlem af udstillingsudvalget under BFU og formand for KUA's kunstforening. Han er desuden vicepræsident for The International Association for Audio-Visual Media in Historical Research and Education (IAMHIST), formand for Den danske Nationalkomite for byzantiske Studier, medlem af Den danske Komite for historikernes internationale Samarbejde og af Komiteen for Udlandsforeningernes kulturelle Samvirke. Klaus Bruhn Jensen er dansk koordinator af NOS-H projekter om nordisk tv i forvandling: Fortællestruktur og kulturel identitet og leder af projekt Dansk Mediehistorie, støttet af SHF.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Tre af instituttets medarbejdere deltog som ledere og/eller med papers ved International Association of Mass Communication Researcher's (IAMCR) konfe-

rence i Bled, Jugoslavien i august 1990 (Ib Bondebjerg (leder af arbejdsgruppe og m. paper, Klaus Bruhn Jensen (leder af arbejdsgruppe og m. paper) og Torben Kragh Grodal, deltager m. paper).

Ib Bondebjerg og Klaus Bruhn Jensen var endvidere inviteret som gæsteforelæsere til »TV-dager« ved Bergens Universitet, juni. Klaus Bruhn Jensen har desuden deltaget med paper og med ledende funktioner ved konferencen »Toward a Comprehensive Theory of the Audience«, University of Illinois, sept., og International Association Conference (ICA) i Dublin, juni. Karsten Fledelius har deltaget med ledende funktioner og med paper ved XVII Internationale Historikerkongres, Madrid, august. Endelig har Palle Schantz Lauridsen deltaget med oplæg på seminaret »Les Sources de la recherche cinématographique« i La Baule, Frankrig, oktober og Stig Hjarvard har været på forskningsrejse til Geneve og London for at indsamle materiale og foretage interviews om det europæiske nyhedssamarbejde.

Instituttets medarbejdere har derudover holdt følgende gæsteforelæsninger efter invitation: Ib Bondebjerg om »Ritual og fortælling i moderne mediekultur«, AUC, d. 5/10, samt kurser i »Medier og samfund« i Maribo, Svendborg og Holbæk. Kirsten Drotner på Danmarks Biblioteksskole, Den sociale Højskole i København, ASSITEJ's kongres i Stockholm, Etnologiska Institutionen, Lunds Universitet, NEFA Stockholm, Sociologiska Institutionen, Uppsala, Etnologisk Institut Oslo og NAVF's seminar om »Levende Billeder i Norge«, Vinstre. Martin Drouzy har holdt forelæsninger ved Folkeuniversitetet, Århus, og oplæg ved Fransk Lærerforening, Alliance Française, Lars von Trier seminar, KU.

Karsten Fledelius har afholdt gæsteforelæsninger ved Erasmus Universitetet i Rotterdam og Filmakademiet i Amsterdam, oktober.

Lennard Højbjerg holdt oplæg på SAMS kongres, november.

Stig Hjarvard gæsteforelæste ved Ålborg Biblioteksskole.

Klaus Bruhn Jensen har forelæst på seminaret om »Transnational TV Entertainment«, Århus Universitet, april og ved Folkeuniversitetet i Svendborg, november.

Steen Salomonsen forelæste i december for Det Kgl. Danske Kunstakademi om semiotik og filmens receptionsteori.

Øvrige aktiviteter:

I årets løb har instituttet afholdt tre møder i serien af »Medie-Dage« med gæsteforelæsere udefra. Temaerne var: »Hitchcock og filmen«, »Sponsorering og reklame i medierne«, »Dramaturgi på film og i tv«. Desuden har der været gæsteforelæsere fra USA, England og Tjekkoslaviet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 16.

Docenter: Ib Bondebjerg, Torben Kragh Grodal.

Lektorer: Kirsten Drotner, Martin Drouzy, Karsten Fledelius, Lennard Højbjerg Hansen, Frank Henriksen, Klaus Bruhn Jensen, Peter Schepele, Bertel Kaare Schmidt.

Lektorvikar: Michael Bruun Andersen.

Adjunkter: Palle Schantz Lauridsen, Ulrik Lehrmann.

Kandidatstipendiater: Stig Hjarvard, Steen Salomonson, Henrik Søndergaard, Flemming Timmermann.

Fullbright-udvekslingsprofessor: Janet Wasko, University of Oregon.

Undervisningsassistenter: Eva Jørholt, Lene Nørsgaard Mikkelsen, Jan Foght Mikkelsen, Anne Schepele.

Ledelse:

Bestyrer: Kaare Schmidt (indtil 1/4), Ib Bondebjerg (fra 1/4).

Vicebestyrer: Ib Bondebjerg (til 1/4), Peter Schepele (fra 1/5).

Studienævnetsformand: Lennard Højbjerg.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent: Hugo Beretsen.

Assistent: Grethe Årseth-Hansen, Kaj S. Nielsen.

Medhjælp: Ole Alskov, Birgit Granhøj Jørgensen, Inger Thorsen.

I jobtilbud: Kontorassistent Pernille Irdan.

Specialer (konferens):

Christiansen, Hans Christian: TV-sport formidling og fortælling,

Kappel, Karsten: Filmbilledets virkelighedsreference – en diskussion af kildekritikkens og filmvidenskabens opfattelse af relationerne mellem genre og kildeværdi.

Nielsen, Ulla Hjorth: Børnenes julekalender i 25 år fra småbørns-TV til familie-TV.

Specialer (hovedfag):

Heegaard, Anne Helene: Den nye mand som reklamefænomen.

Husum, Kirsten: Den voldsomme hverdag – En analyse af TV-nyheder med specielt fokus på fiktive og faktive genretræk.

Jørgensen, Lisbeth Nannestad: Inkarnationen og de levende billeder.

Lindsby, Peter: Japansk film: Kultur og samfund.

Olsen Asger: Informationsteknologien i de post-industrielle samfund.

Petersen, Rianne: Reklamelovgivning og ytringsfrihed – Ytringsfrihedens pris.

Sørensen, Mette Heiberg: »De afhængige« – Omkring

den uafhængige TV-produktionsbranche i Storbritannien.

Publikationer:

Bondebjerg, I., Bondebjerg, U.: Medier og samfund. København 1990, 192 s.

–: TV som kulturel bølgebryder. *Kvan* 26, s. 21-33, Århus 1990.

–: Dansk tv i den postmoderne mediekultur. *SYNC* 3 1990, s. 28-31, København 1990.

–: Opbruddet fra monopolkulturen: en institutions- og programhistorisk analyse af dansk tv. Strategier for TV-analyse, Peter Dahlgren, Klaus Bruhn Jensen, Søren Kjølrup., s. 1-29, Stockholm 1990.

–: Den sociologiske og visuelle lyd. Om radioen og radiomontagen i efterkrigstidens mediekultur. *Mediekultur* 14, s. 5-34, Ålborg 1990.

Dahlgren, P., Jensen, K.B., Kjølrup, S.: Strategier for TV-analyse. Stockholm 1990, 174 s.

Drotner, K.: Video og virkeligheden. *Spelrum: en antologi om ungdoms- og populærkultur*, Dahlgren, Peter og Rönning, Margareta, s. 131-148, Uppsala 1990.

Drouzy, M.: Truffauts modstandsfilm. *Kosmorama* 191 (forår 1990), s. 31-34, København 1990.

–: Carl Th. Dreyer nato Nilsson. *Milano* 1990, 287 s.

–: Jesus vender tilbage- Thorsens Happening. *Sync*. Nr. 5, s. 15-18, København 1990.

Fledelius, K., Gravgaard, A.: Maria-kirkens skatte (om kalkmalerierne i Maria-kirken i Skriline ved Beram, Istrien, Jugoslavien). *Sfinx* 2 (13. årg.) 1990, s. 58-63, Århus (Århus Universitet) 1990.

–: Dubrovnik – fra handelsrepublik til museumsby. *Sfinx* 2 (13. årg.) 1990, s. 64-69, Århus (Århus Universitet) 1990.

–: Sagnfrødingar verda ad thekkja sinn vitjunartima... (historikerne må kende deres besøgsestid... om historikers manglende fortrolighed med film og tv). *Ný Saga* 4. år g., s. 53-61, Reykjavík 1990.

–: Kildekritik som våben i mediekrigen om sæler og hvaler. *Greenpeace vs. Magnus Gudmundsson og Leif Blædel. Sekvens – Filmvidenskabelig Årbog* 1990, s. 75-92, København 1990.

–: Hvad Norden Formåede. *Bysans och Norden. Akta för Nordiska forskarkursen i bysantinsk konstvetenskap* 1986 (*Acta Universitatis Upsaliensis figura, nova series* 23), Elisabeth Piltz, s. 69-72, Uppsala 1989.

Grodal, T.K.: *Kong King. Levende Billeder* 5. årg. nr. 9, s. 23-25, 1989.

–: The Postmodern Melancholia of Miami Vice. *The Dolphin* 17. "Media Fictions", s. 65-86, Aarhus 1989.

–: Fiktion som moderne mentalt software. *Kultur og Klasse* 64, s. 65-86, Viborg 1989.

–: Allegori eller software? *Kultur og Klasse* 68, s. 124-140, Holte 1990.

- : Kognition, emotion og neurale modeller. Kultur og Klasse 68 17 årg. nr. 4 1990, s. 93-112, Holte 1990.
- : Biografi, psykoanalyse og fiktionsanalyse. Historie, Tolkning, Tekst Odense University Studies in Literature Vol. 26., (red). Jørgen Dines Johansen, Finn Hauberg Mortensen, Horst Nägele, s. 41-57, Odense 1990.
- : Framing, Intertext, Metatext and Television Fiction. Strategier for TV-analyse, Peter Dahlgren, Klaus Bruhn Jensen, Søren Kjølrup, s. 102-118, Stockholm 1990.
- : Melodrama, vilje og hengivelse i "Borte med Blæsten". Sekvens 90 Filmvidenskabelig Årbog, red. Palle Schantz Lauritsen, s. 99-114, København 1990.
- : Tid, rum, passion og melodrama. Med et analytisk nærbillede af "Vertigo". Sekvens 90 Filmvidenskabelig Årbog, red Palle Schantz Lauritsen, s. 115-148, København 1990.
- Jensen, K.B., Rosengren, K.E.: Five Traditions in Search of the Audience. European Journal of Communication. 5 (2-3), s. 207-38, London 1990.
- : Print Cultures and Visual Cultures: A Critical Introduction to a New Research Agenda. Preview: Studies in Nordic Television Culture. Occasional Papers from Departmen 1990:4, s. 1-24, Stockholm, Sverige 1990.
- : Television Futures: A Social Action Methodology for Studying Interpretive Communities. Critical Studies in Mass Communication 7(2), s. 129-146, Annandale, VA, USA 1990.
- Salomonsen, S.: Forlorenhed (om Stephen Frears "Farlige forbindelser"). Kosmorama 188, s. 14-15, København 1989.
- : At være på overfladen (om Jean-Jacques Beineix). Kosmorama 189, s. 38-40, København 1989.
- : Det imaginæres kunst (om Jean-Jacques Annauds "Bjørnen"). Kosmorama 190, s. 8-9, København 1989.
- : Det sentimentales effekt. Tryllelygten 5, s. 3-32, København 1989.
- : Vogel, V.: Betragtninger over tv's læselighed. Kvan 26, s. 111-118, Århus 1990.
- : Kunst som en slags natur/Art as a Kind of Nature. Siksi, Nordic Art Review 1, s. 4-7, Helsinki 1990.
- : Montage forbudt. Om Tarkovsky. Ikaros, Århus Filmværksted og Det danske Videoværksted, s. 69, Århus 1990.
- : Westerngenrens Ekstase. Kosmorama nr. 192, s. 47, København 1990.
- : En instruktør der tror på billedet. Om Peter Greenaways billedkunst. Det levende maleri, Værker af Peter Greenaway, Videogalleriet, "Huset" i København, s. 23, København 1990.
- Schepelern, P.: Livet som genre – Standardisering og serie i amerikansk TV-fiktion. Sekvens Filmvidenskabelig Årbog 90 s. 5-19, København 1990.

- : Television Terms – Amerikansk TV i stikord. Sekvens Filmvidenskabelig Årbog 90 s. 149-215, København 1990.
- Timmermann, F.: Lokalradio- og TV-afgørelser. Registrant over afgørelser truffet af Udvalget vedr. Lokal Radio og TV. Kgs. Lyngby 1990, 84 s.
- : TV-program sætningens definitioner. Fast forward årgang 2, nr 1, s. 2-13, Københavns Universitet 1990.
- : TV-program sætningens bibliografi. Fast Forward årgang 2, nr 2, s. 2-18, Københavns Universitet 1990.

Ib Bondebjerg

Institut for Kunsthistorie

Forskningsvirksomhed:

Instituttets centrale forskningsområder ligger inden for den vesteuropæiske kunsts historie, fra antikken til vor egen tid. Medarbejdernes forskning spredt sig over det meste af dette tidsrum; i begrænset omfang inddrages undertiden ekstra-europæiske kulturers kunst. Videnskabsteoretiske aspekter af billedtolkning, metodespørgsmål og udviklingslinjer i æstetikens historie er sammen med fortolkningsproblemer inden for samtidskunsten andre centrale emner.

1. Middelalder

1.1 Fortsatte studier i senantik og oldkristen kunst med særligt henblik på kirkedørenes udsmykning set i relation til samtidige kilder (Hypatius af Ephesus) og ikonoklasmen (Øystein Hjort).

1.2 Udgivelse af katalog over kalkmalerier på Lolland-Falster, Møn og Bornholm. Studier i middelalderlig kunst omkring Cotton Genesis-traditionen i dansk vægmaleri, omkring marginal-illustrationer i en nederlandsk psalter fra slutn. af 13. årh. med særligt henblik på deres tekstrelation og omkring mester Bertrams frelseshistoriske cyklus på højalteret til S. Petri kirke i Hamburg. Fortsatte studier i senmiddelalderens kunst, især Donauskolen (Søren Kaspersen).

2. Renæssance og nyere tid

2.1 Kunsten i de nordiske lande: en oversigt over kunsten i Danmark, Sverige, Norge, Finland, Orkney-øerne, Shetlands-øerne, Færøerne, Island, Estland og Letland. – Diskret symbolisme i barokkens maleri og skulptur: studier i værker af Caravaggio, Bernini, Velazquez, Vermeer og Rembrandt (Teddy Brunius).

2.2 Studier i 1800-tallets kunst omkring Constantin Hansen og P.C. Skovgaard med henblik på konkrete

billedtolkninger i lyset af periodens dannelsesprocesser (Søren Kaspersen).

2.3 Fortsat samarbejde med renaissance-forskere i Ferrara med henblik på at udvikle metoder til analyse af »anonyme« portrætter. I tilknytning til dette projekt bearbejdes et antal portrætter fra kredsen omkring Christian IV i Danmark. Fortsatte studier i Constantin Hansens udsmykning på Københavns Universitet og hans år i Italien 1835-44 (Hannemarie Ragn Jensen).

2.4 Perspektivets teori og historie i renessancen og den sene middelalder, samt det 19. årh. (Marianne Marcussen).

3. *Det 20. århundredes kunst*

3.1 Fortsatte studier i amerikansk kunst og kultur post Vietnam (Øystein Hjort).

3.2 Det moderne billedgennembrud: en semiologisk indkredsning af det »moderne« billede og dets artikulation af forholdet mellem visualitet og diskursivitet (Jens Toft).

4. *Kunstteori, æstetik m.v.*

4.1 Fortsatte studier i modernismens æstetik (Søren Kaspersen).

4.2 Formulering og design i det danske undervisningssystem: formandskab for et udvalg nedsat af undervisningsministeren samt redaktion af og bidrag til en rapport herom (Hannemarie Ragn Jensen).

4.3 Æstetiske problemstillinger i forbindelse med analyse af Laokoon-skulpturen, dansk kunsthistorisk historiografi omkring Julius Lange, samt præromantik omkring J. H. Füssli (Marianne Marcussen).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver Hafnia, Copenhagen Papers in the History of Art under redaktion af Øystein Hjort og Marianne Marcussen. Bind 12 med bidrag fra et symposium om den romanske kunst i Norden i dens kontinentale sammenhæng er under trykning; gæsteredaktør er Søren Kaspersen. Et bind med studier i kunsten under Christian IV er under forberedelse med Hannemarie Ragn Jensen som gæsteredaktør. Teddy Brunius er medlem af redaktionen af *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. Øystein Hjort er dansk redaktør af det fællesnordiske kunsttidsskrift *Siksi*, udgivet af Nordisk Konstcentrum i Helsingfors. Søren Kaspersen er hovedredaktør for et dobbeltnummer af tidsskriftet *Argos* om modernismen, endvidere medlem af den nordiske redaktionskomité for *Enciclopedia dell'arte medievale*, samt fagkonsulent for middelalderområdet på Weilbachs Kunstnerleksikon. Han-

nemarie Ragn Jensen er billedredaktør for *La corte di Ferrara e il suo mecenatismo 1441-1598* (Renaissancestudier, bd. 4) og redaktør for en publikation i anledning af vikingear 1993. Marianne Marcussen er redaktør for akterne efter den 3. internordiske kunsthistorikerkongres, afholdt 1990. Jens Toft er medlem af redaktionen af tidsskriftet *Tryllelygten*.

Anden virksomhed:

Teddy Brunius er medlem af bestyrelsen for den internationale organisation for kunsthistorikere, CIHA, af Braunschweigs videnskabelige akademi og Zorn-akademiet. Øystein Hjort er rådsvalgt medlem af Akademirådet, medlem af repræsentantskabet for Statens Kunstfond og af bestyrelsen for Louisiana, Museum for moderne kunst. Hannemarie Ragn Jensen er medlem af initiativgruppen for Forum for Renaissancestudier. Marianne Marcussen er bestyrelsesmedlem af Nordisk komité for Kunsthistorie (Nordik) og arrangerer af den 3. internordiske kongres for kunsthistorie. Hun er medlem af bestyrelsen for Nordisk selskab for Æstetik.

Rejser:

Teddy Brunius deltog med et foredrag i et symposium om barokkens kunst arrangeret af Det norske Institut i Rom og deltog i et symposium i Bologna i oktober arrangeret af CIHA. Øystein Hjort deltog i International Association for Scandinavian Studies (IASS) 18. studiekonference i Trondheim i juli-august med et plenumforedrag: »Modernitet og postmodernitet i billedkunsten: kontinuitet og brud«. Søren Kaspersen deltog i august i et nordisk, ikonografisk symposium om bogilluminationer og gæsteforelæste i november ved Institut for Kunsthistorie på Århus Universitet om *Majestas Domini*-motivet i politisk-teologisk belysning. Han har endvidere været på studierejse til Kobberstiksamlings i Berlin. Hannemarie Ragn Jensen deltog i den 3. internordiske kunsthistorikerkongres i Ry i maj med et foredrag om Constantin Hansens kunstæstetiske syn.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Teddy Brunius.

Lektorer: Øystein Hjort, Hannemarie Ragn Jensen, Søren Kaspersen, Marianne Marcussen.

Forskeradjunkt: Jens Toft.

Eksterne lektorer: Erik Fischer, Hanne Honnens de Lichtenberg, Hakon Lund, Hanne Raabyemagle.

Undervisningsassistenter: Thyge Bro, Charlotte Christensen, Ulla Eberth, Ulla Hjorth, Peter Kühn-Nielsen, Lisbet Mogensen, Dorthe Falcon Møller, Johannes Cramer Møller, Jane Nielsen, Vera Rasmussen, Emma Salling, Ann L. Sørensen, Poul Tuxen, Ewa Werber.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Annette Götzsche, Hanne Ilsøe Nielsen.

Specialer (konferens):

Bech, Marianne: Performance Art. Det indre rum. Det nære rum. Det ydre rum.

Fugmann, Ursula: Was in St. Haimeans Closter zu sehen. Albrecht-Aldorfers die beiden Johannes & St. Emmerams Dionysius Areopagita Reliquier.

Houkjær, Ulla: The Kronborg Series. King Christian IV and his pictures of early Danish History.

Kold, Anders: Ejler Billes værk og kunstsavn i perioden 1933-1951.

Pedersen, Rikke Tønnes: Dansk herregårdsarkitektur i perioden 1840-1920.

Sprecher, Jacqueline: Diego Giacometti. Hans liv, hans værk, hans opgør med broderen Alberto.

Wamberg, Jacob: Landskabet som verdensbillede. En idéhistorisk undersøgelse af ungrenæssancens italienske landskabsmaleri og dets forudsætninger i antikken og middelalderen.

Publikationer:

Hjort, Ø.: "Rollespil og jegforståelse: Cindy Shermans (selv)portrætter". Sølv og Salte: Fotografi og forskning, Tove Hansen (ed.), s. 183-99, 304-6, København 1990.

–: "Hjernehinde og himmeltelt. Torben Ebbesens projekter" "Meninx and Firmament. Torben Ebbesens Projects". Siksi 4/1990, s. 37-44, Helsinki 1990.

–: "Nina Kleivans Transfigurationer". København 1990, 16 s.

–: "Richard Deacon, nye arbejder/New Works". Terskel 2 (1990), s. 164-66, Oslo 1990.

–: "Figurer i et landskab". Kosmorama 192, s. 31-33, København 1990.

Jensen, H.R.: L'allegoria della cultura di corte nel Salone dei Mesi. Atlante di Schifanoia, (Ed.) Ranieri Varese, s. 97-109, Modena 1989.

–: The Universe of the Este Court in the Sala dei Mesi. La corte di Ferrara e il suo Mecenatismo 1441-1598 – The Court of Ferrara and its Patronage. Atti del convegno internazionale, Copenhagen maggio 1987, Forum For Renaissancestudier, 4, Marianne Pade, Lene Waage Petersen, Daniela Quarta (ed.), s. 111-27, København + Modena 1990.

–: Danish Painters of the Golden Age and the Excavations of Ancient Rome. Acta Hyperborea, 2. Danish Studies in Classical Archaeology. The Classical Heritage in Nordic Art and Architecture., Marjatta Nielsen (ed.), s. 105-117, University of Copenhagen 1990.

–: For fædrelandet og friheden. – Constantin Hansen: "Den grundlovgivende rigsforsamling i 1848", 1860-64. Kunstværkets Krav. 27 fortolkninger af danske kunstværker., Ernst Jonas Bencard, Anders

Kold, Peter S. Meyer (ed.), s. 126-139, København 1990.

Kaspersen, S.: Folkeligt maleri – Stege kirke + Mester, værksted, skole – Bellinge, Kirke Hyllinge og Østra Strø kirker + Genesisserien – Linderød kirke. Danske kalkmalerier – Sengotik 1475-1500, Ulla Haastrup (ed.), 10 s., København 1991.

–: Grabower-alteret – En analyse af Mester Bertrams frelseshistoriske cyklus. Synligt og usynligt – Studier tilegnet Otto Norn, Hugo Johannsen (ed.), s. 27-48, Herning 1990.

–: Børnene i Skoven – P.C. Skovgaard: "Bøgeskov i Maj", 1857. Kunstværkets Krav. 27 fortolkninger af danske kunstværker., Ernst Jonas Bencard, Anders Kold, Peter S. Meyer, (ed.), s. 111-125, København 1990.

Marcussen, M.: Tolkningsteoretiske refleksioner over Marcel Duchamps tidlige værker. Nordisk Tidsskrift for Estetik Nr. 3, s. 27, Uppsala 1990.

–: Farve og følelse i romantikkens malerkunst. Philipp Otto Runge farvekugle. Kaos og Kosmos. Studier i europæisk romantik, Hans Boll-Johansen/Flemming Lundgreen-Nielsen (red.) og Hannemarie Ragn Jensen/Marianne Marcussen (billedred.), s. 255, Københavns Universitet 1989.

–: The Reception of Antiquity and Danish Art History: Julius Lange and "The Representation of the Human Figure in the Visual Arts". Acta Hyperborea. Danish Studies in Classical Archaeology 2, s. 11, København 1990.

–: En gave og et paradigmeskift – eller – om billederindringen, antikken og formens konstans. Kunstværkets Krav. 27 fortolkninger af danske kunstværker, Ernst Jonas Bencard, Anders Kold og Peter S. Meyer (ed.), s. 9, København 1990.

Øystein Hjort

Institut for Litteraturvidenskab

Forskningsvirksomhed:

Instituttets centrale forskningsområder er litteraturhistorie, -teori og -analyse i internationalt perspektiv. Arbejdet med periodebeskrivelse, genre-teori, forfatterskaber, tekstanalyse og tekstteori er højt prioriteret. Samtidig er den kulturhistoriske og kulturteoretiske nyorientering af faget blevet et selvfølgeligt led i fagets forskningsprofil.

Forholdet mellem litteraturen og andre kunstarter har vundet stadig mere interesse. Endelig har megen opmærksomhed samlet sig om det moderne kulturunivers.

1. Litteraturhistorie og tekstanalyse

1.1 Kafka den umulige: Om sprogkrise mv. i Kafkas gennembrudstekster fra sept. 1912-jan. 1913 (Jørgen Egebak).

1.2 »Quer durch die Worte kommen Reste von Licht«. Über Kafkas modernistischer Methaphorik. Om forholdet mellem metaforik og metafysiske betydningsfelter (Jørgen Egebak).

1.3 Logikken i Harald Kiddes »Jærnet«. Læsevejledning med analyse og fortolkning af den nyudgivne roman (Jørgen Egebak).

1.4 Modernisme og borgerlig revolution fra Baudelaire til Proust. Om forholdet mellem historie, æstetik og kritik hos Baudelaire og Proust (Henning Goldbæk).

1.5 Emily Dickinson: En litteraturhistorisk og litteraturkritisk undersøgelse af Emily Dickinsons digte og breve. Om den unikke, moderne forarbejdning af inspirationen fra samtidens litteratur og populærlitteratur (Lis Møller).

1.6 Tragedien som offentlighedsform. Undersøgelsen behandler ud fra den græske tragedie og Shakespeares forholdet mellem det tragiske og den mytiske tankegang og forholdet mellem det tragiske som repræsentationskrise og krisetræk i de politiske offentlighedsformer (Maj Skibstrup).

2. Litteraturteori og kritikhistorie

2.1 Tekstens flerdimensionalitet. Grundspørgsmål i tekstanalyse og -teori, praktisk analytisk applikation på Joseph Conrad's »Heart of Darkness« (Peter Madsen).

2.2 Valdemar Vedel som litteraturhistoriker. Videre dele af manuskript færdiggjort. Mindre afhandling om Vedels relation til svensk litteratur, kritik og litteraturhistorieskrivning under udarbejdelse til publicering 1991 (Lars Peter Rømhild).

2.3 Fiktionens verden. Den litterære, episke fiktionens fænomenologiske og æstetiske karakteristika søges begrebet gennem studier i bl.a. læserteori (Ingarden, Iser, Fish), fortælle teori (Stanzel, Hamburger) og muligverdens semantik (Nils Gunder Hansen).

2.4 The Freudian Reading. Redigering og gennemarbejdning af bogmanuskript »The Freudian Reading« (Lis Møller).

2.5 Skematik, typologi, diskurs. Om narrativitet og tematik hos Greimas. Endelig udarbejdelse af licentiat-afhandling (Erling Davidsen).

2.6 Dekonstruktion, teori og litteraturhistorie (Jan Rosiek).

3. Mentalitetshistorie og kulturhistorie

3.1 Kapitler af kulturhistorien. Afhandling om formningen af mentaliteter, deres kunstneriske og kulturelle udtryk (Martin Zerlang).

3.2 Kultur og modernitet: Reaktionen på moderniseringsprocessen fra o. 1850 – udvalgte eksempler fra forskellige kunstarter og filosofi (Peter Madsen).

3.3 Den autonome personligheds henfald. I tre arbejder behandles registreringerne af den autonome personligheds henfald i vesteuropæisk kultur fra oplysnings-tidens slutning og til første verdenskrig: 1) »Sigmund Freuds danske igangsætter. Magnetisøren Carl Hansen (1833-97)«; 2) Selma Lagerlöf: »En Herrgårdssågen«. Den ex-centriske personlighed og det 20. århundrede.«; 3) Den psykologiske problemstilling i Franz Kafkas »In der Strafkolonie« (Uffe Hansen).

3.4 Forholdet mellem tekst og billede. Færdigt råmanuskript til »Modernismen og realismen i kroppen«, ca. 200 s., om Paula Modersohn-Becker og Käthe Kollwitz. De to kunstneres opfattelser af køn, krop og visualitet belyst i forhold til datidens æstetiske debat og den aktuelle modernitets-diskussion (Marie-Louise Svane).

Seminarvirksomhed:

Under den amerikanske litteraturforsker Susan Buck-Morss' tilknytning til instituttet som gæsteprofessor i maj afholdtes – i samarbejde med Goethe-instituttet – et seminar om Walter Benjamins aktualitet.

I november afholdtes med støtte fra Forskerakademiet et intensivt forskeruddannelsesseminar om »Litteratur-Context-Representation« med den tyske litteraturforsker Robert Weimann som særlig indbudt foredragsholder.

Marie-Louise Svane arrangerede et 1-dags seminar om »tekst-billed«-relationer med invitation af to gæsteforelæsere fra Lunds universitet.

Et længere forløb om kulturformidling afsluttedes i december med et intensivseminar arrangeret af to litteraturstuderende, Susanne Danig og Susanne Bjærg.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Peter Madsen har i september i Oslo og i oktober i Dubrovnik holdt foredraget »Imagining Modernity«. Lars Peter Rømhild deltog i maj som foredragsholder ved en konference om nordisk æstetik i Uppsala og holdt i november ved Lunds Universitet gæsteforelæsning om Brecht.

Jørgen Egebak deltog efter invitation i et kollokvium

um om Kafka i Marbach a N. ved Deutsches Literaturarchiv.

Marie-Louise Svane var i marts på stipendieophold på Lysebu, Oslo, og deltog i august i den 2. internationale konference for International Association of Word and Image Studies i Zürich. Martin Zerlang deltog i april som foredragsholder ved seminar om TV-analyse, arrangeret af Center for Kulturforskning, ÅU, deltog i november som foredragsholder ved seminar om TV-analyse på Oslo Universitet og deltog i maj i den årlige kongres (i Schweiz) for AELSAL – en international forening af Latinamerika-forskere.

Nils Gunder Hansen deltog i maj i den internationale Simmel-konference »Culture, Eros and Modern Society« ved Bergens Universitet med forelæsningsen »The literary theory of Georg Simmel«. Lis Møller deltog i april i »European Association of American Studies Biannual Conference« i London med forelæsningsen »Emily Dickinson's Masterletters«, og var 20.10-4.11 på forskningsophold ved Yale University Library.

Andre aktiviteter:

Udgivervirksomhed: Peter Madsen koordinerer redaktionen af SIL/Skriftrække fra Institut for Litteraturvidenskab; Martin Zerlang er medredaktør af tidskriftet Kultur & Klasse.

Anden virksomhed:

Instituttets videnskabelige medarbejdere udfører en del formidlingsarbejde med sigte ud over universitetet, f.eks. som foredragsholdere, anmeldere, konsulenter, freelance-medarbejdere ved Danmarks Radio.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 11.

Professor: Mag.art. Peter Madsen.

Docent: Dr.phil. Uffe Hansen.

Lektorer: Mag.art. Lars Peter Rømhild, mag.art. Jørgen Egebak, mag.art. Marie-Louise Svane, mag.art. Martin Zerlang, cand.mag. Peter Larsen (orlov).

Seniorstipendiat: Lic.phil. Nils Gunder Hansen.

Kandidatstipendiater: Mag.art. Henning Goldbæk, mag.art. Maj Skibstrup, mag.art. Erling Davidsen (til 1.7.90).

Fondsstipendiater: Lic.phil. Lis Møller, mag.art. Jan Rosiek (1.2.-1.8.90).

Eksterne lektorer: Cand.mag. Peter Allingham, mag.art. Steen Beck, mag.art. Karin Højersholt, lic.phil. Søren Nagbøl.

TAP: Antal årsværk: 1½.

Assistent Hanne Christa Torp, kontorassistent Ben-the Bro Poulsen.

Specialer (konferens):

Harsløf, Thomas Ebbessøn: Tekst og betydning i den

postmoderne mediekultur: Om receptionsteori og tekstanalyse i medieforskningen.

Hasselø, Nils: Kritisk-historisk hermeneutik en undersøgelse af Peter Bürgers kritiske kunstteori.

Larsen, Anne-Merete Wessel: Den fantastiske dobbelttydning. En indkredsning af E.T.A. Hoffmanns fantastisk.

Specialer (hovedfag):

Birch, Tina: Forestillinger om de fremmede.

Sandbye, Mette: Det iscenesatte fotografi, en præsentation af fem amerikanske fotografer.

Publikationer:

Davidsen, E.: "Narrativitet og subjektivitet", in P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 131-143.

Egebak, J.: "Om sandhed og æstetisk sandhed", in P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 152-167.

–: "Paul de Mans læsning af Nietzsche", in: *Kultur og Klasse* 67.

–: Paul de Mans læsning af Nietzsche. *Kultur og Klasse* 67, 17. årg., nr. 3, s. 8-28, Holte 1990.

–: Harald Kidde. *Dictionary of Scandinavian Literature*, Virpi Zuck (udg), s. 318-19, New York, Westport CT, London 1990.

–: Thomasine Gyllembourg. *Dictionary of Scandinavian Literature*, Virpi Zuck (udg), s. 197-98, New York, Westport CT, London 1990.

–: Tom Kristensen. *Dictionary of Scandinavian Literature*, Virpi Zuck (udg), s. 342-44, New York, Westport CT, London 1990.

–: Sven Holm. *Dictionary of Scandinavian Literature*, Virpi Zuck (udg), s. 246-247, New York, Westport CT, London 1990.

Goldbæk, H.: "Om aktualisering og reddende kritik hos Walter Benjamin", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 46-66.

–: "En forunderlig musikhistorie – et interview med komponisten Bent Lorentzen", in: *Dansk Musik Tidsskrift*, nr. 1 1990/91, s. 3-10.

–: "Fin de siècle musik – ny musik i København, foråret 1990", in: *Dansk Musik Tidsskrift*, nr. 1 1990/91, s. 13-20.

–: A l'ombre du voyage. Une interpretation du "Voyage" de Baudelaire", in: *Revue Romane*, 25-1-1990, s. 73-92.

–: De tavse sireners sang – oplysningens dialektik hos den tidlige Walter Benjamin, Museum Tusulanums Forlag, 159 s.

–: "Om forholdet mellem det nationale og det europæiske i Tyskland", in: *Hug* 59, s. 56-62.

Hansen, N.G.: "Fra tekst til fortælling hos Paul Ricoeur", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 81-93.

- : "Fiktionens grænser hos Paul Ricoeur", in: Litteratur & Samfund 46, s. 118-137.
- : "Individualitetens metafysik hos Georg Simmel", in: Slagmark 15, s. 26-40.
- : "Eksodus om litteraturvidenskaben i 80erne og derefter", in: Kritik 91/92, s. 207-222.
- Hansen, U.: "Albatros og frimærk", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 121-131.
- Madsen, P.: "Den hegelske projektørs grelle lys", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 7-16.
- : "Postmodernism and Late Capitalism", in: *The Humanist Psychologist*, Vol. 18, Number 1, Ga, USA, s. 120-132.
- : "Intellektuelle", in: Kritik 91/92, s. 94-111.
- : "Man må hugge sig vej med en kødøkse", in: *Hug* 56/57, s. 142-44.
- : "Indledning" + "Den kolde krig 1945-56", in: *Dansk litteraturhistorie* bd. 8 (genudgivelse), s. 11-24, 36-147, 185-187, 193-222.
- : "En dansk encyklopædi", in: *Bogens Verden* 6.
- : "Paris-Prag. Revolutioner 1789-1989", in: *Hug* 58.
- : *Litteratur og modernitet*, Tiderne Skifter Kbh. og Universitetsforlaget, Oslo, (udgivelse og indledning s. 7-38 samarbejde med Helge Rønning).
- Møller, L.B.: "Det analytiske teater: Freud og Ibsen", in: *Nytt Nordisk Tidsskrift* 1, 1990, s. 40-49.
- : "Begyndelsen og afslutningen", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 93-105.
- Rosenbeck, B., Kruckow, M.: *Center for Kvindeforskning. Nyhedsbrevet Kvindeforskning Særnummer om kvindestudier i Danmark*, s. 6-9, Aalborg 1990.
- Rømhild, L.P.: "Die Humor-Theorie Harald Høffdings", in: *Jahrbuch für internationale Germanistik* (Verlag Peter Lang), Jahrg. XXII/Heft 1, s. 111-20.
- : Nogle placeringer af læseren i det 20. århundredes litteraturvidenskab, in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 34-45.
- : Anm. af Bengt Holbek. Interpretation of Fairytales m.fl. skrifter, in: *Danske Studier* 19990, s. 163-68.
- : Anm. af Georg Nørregaard: Karl Gjellerup – en biografi, in: *Danske Studier* 19990, s. 175-78.
- Skibstrup, M.: "Tragedie og historisk erfaring", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 16-34.
- : "Johannes Sløk: Shakespeare Renaissance som drama", anm., in: *Kritik* 93.
- Svane, M.-L.: "Selvbiografiens modernitet", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 67-81.
- : "Ballet er ikke forbi", in: *Kultur og Klasse* 68, s. 21-28.
- : *Ansigt og maske i H. C. Andersens og Johanne Luise Heibergs Selvbiografier*. Skriftserie for Littera-

turvitenskap ved univ. i Oslo 2/1989, s. 8-24, Oslo 1989.

- Zerlang, M.: "Show", in: Lars Holm m.fl. (red.): *Kitsch og konkret. En antologi om bl.a. kunst*, Kunstforeningen af 1990, s. 7-17.
- : "Latinamerikanske fortællere", in: *Dansk Noter* 2, s. 25-31.
- : "Retorik og erfaring", in: P. Madsen (red.): *Aktuel litteraturteori*, Tiderne Skifter, s. 106-120.

Martin Zerlang

Musikvidenskabeligt Institut

Instituttets virksomhed omfatter principielt tre forskellige kategorier af discipliner, der indgår i samspil med hinanden: historiske, teoretiske og praktiske. Dette præger såvel forskningen som undervisningen, og det er blandt andet dette forhold, der specielt karakteriserer faget som universitetsfag. Selvom det i et betydeligt omfang er overladt til de studerende og ansatte at foretage en afvejning af disse tre kategorier, kan ingen komme uden om at inddrage dem alle i sit studium eller arbejde.

Undervisning:

Kandidater, der er udgået fra instituttet har gennem årene fundet ansættelse indenfor følgende hovedområder:

- gymnasieskolen eller andre skoleformer;
- presse og andre massemedier;
- det private erhvervsliv.

Hvor man tidligere – med undtagelse af den egentlige forskeruddannelse – sigtede forholdsvis ensidigt på gymnasieskolen, har dette ændret sig de senere år. I takt med at stillingerne i gymnasieskolen er blevet færre, har instituttets kandidater i stigende grad fundet ansættelse andre steder. Meget tyder dog på, at der i de kommende år påny vil blive god brug for musikkandidater i gymnasiet.

Undervisning og vejledning af studerende gives på samtlige niveauer fra bachelor- til licentiatniveau. Ved faget er immatrikuleret ca. 800 »interne« studerende. Hertil kommer et betydeligt antal »eksterne« studerende, som er i gang med en grunduddannelse i musik i medfør af loven om åbne uddannelser. Denne undervisning foregår som fjernundervisning med normalt tre indlagte heldages-seminarer pr. semester. I beretningsåret er der udbudt en række kurser under Åbent Universitet, og det er hensigten fremover at supplere disse med nye tilbud under forudsætning af

den fornødne godkendelse i ministeriet. I forbindelse med EF's ERASMUS-projekt (støtte til studenter- og lærerudveksling mellem medlemslandenes uddannelsesinstitutioner) er instituttet indgået i samarbejde med en lang række europæiske musikinstitutter. Der er i fællesskab udformet en ansøgning til ERASMUS. I denne forbindelse har tre af instituttets lærere været i Lancaster (England) for at drøfte det nærmere samarbejde.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets samlede forskningsprofil er i alt væsentligt betinget af de enkelte medarbejders interesser. Der har i beretningsåret ikke været taget initiativer til noget egentlig samlet institutprojekt, men der er dog en tendens til at megen forskning – som tidligere – har samlet sig om dansk musik.

I det følgende gives en oversigt over de enkelte medarbejders forskningsprojekter, opdelt i disciplinerne musikhistorie, musikteori, etnomusikologi samt tale og sang.

1. Musikhistorie, Danmark

Undersøgelse og udgivelse af håndskrift A. M.76 oktav, med den ældste flerstemmige musik overleveret i et dansk manuskript (J. Bergsagel, N. M. Jensen i samarbejde med andre danske og nordiske kolleger; en del af håndskriftet er udgivet i 1990).

Udgivelse af håndskrift i Kiel (Hs. S. H.8A, oktav med dansk Skt. Knuds Officium) (J. Bergsagel).

Kvindens rolle i den borgerlige musikultur i Danmark 1800-1850 (L. Ahlgren Jensen).

Undersøgelser over Mozart-receptionen i Danmark med henblik på publikation af en oversigt over emnet i 1991 (C. E. Hatting).

Undersøgelse af Knud Lyhne Rahbek og musikken (S. Høgel).

Studier i Kuhlaus kanons med henblik på udgivelse (J. Maegaard sammen med lektor, dr.phil. Gorm Busk).

Udgivelse af Peters Heises sange med klaver (N. M. Jensen).

Studier i Carl Niensens biografi og musik med henblik på en monografi om komponisten og en kritisk udgave af hans værker (T. Schousboe).

Studier i ny dansk kompositionsmusik efter 2. verdenskrig – specielt symfonien – med henblik på udgivelse af en monografi om dansk musik efter Carl Nielsen (J. Brincker).

Kvinder i musikprofessioner i Danmark i det 20. århundrede med hovedvægt på kvindernes deltagelse i det københavnske musikliv fra o. 1920 til 1970 (I. Bruland).

Studier i ældre dansk jazzhistorie med henblik på en fortsat udbygning af Arkiv for dansk Jazzhistorie, der har til huse på instituttet, samt udgivelse af lp-serie med ældre danske jazzoptagelser (E. Wiedemann).

Fortsat deltagelse i fakultetets tværfaglige forskningsprojekt »Dansk identitetshistorie« (N. M. Jensen).

2. Musikhistorie, Europa og USA

»A Newly-Discovered 'Magnus Liber Organi' fragment in Copenhagen«. Undersøgelse og udgivelse af nyopdukket fragment i Det kongelige Bibliotek med musik fra Paris o. 1200, anvendt som indbinding af astronomisk håndskrift (en del udgivet i 1990) (J. Bergsagel).

Studier med henblik på en monografi om 1400-tals teoretikeren Johannes Tinctoris og hans forhold til den såkaldte »Ars Nova«, herunder undersøgelse af manuskripter i Vatikanets bibliotek i Rom (J. Bergsagel).

Undersøgelser over italiensk instrumentalmusik i 17. århundrede i forbindelse med medvirken som hovedredaktør af antologien »Seventeenth Century Italian Instrumental Chamber Music« (N. M. Jensen).

Studier i Johannes Brahms' »Ein deutsches Requiem«, specielt forholdet mellem tekst og motivstof (M. Topp).

Studier i Arnold Schönbergs musik (J. Maegaard).

Studier i Kurt Weills musik (N. Krabbe).

Det autonome musikalske kunstværk. Hovedtræk af musikæstetikens historie fra æstetikbegrebets opkomst til 1960'erne med særlig henblik på udviklingen af værkbegrebet (S. M. Sørensen).

Arbejde med udgivelse af afdøde professor Jens Peter Larsens efterladte arbejde om wienerklassikkens rødder (N. Krabbe).

Duke Ellingtons musik. En annoteret værkronologi omfattende ca. 1500 kompositioner samt en diskografisk registrering af den såkaldte »Mercer Ellington-samling«, omfattende en række Duke Ellington-bånd i Danmarks Radio (E. Wiedemann).

3. Musikteori

Undersøgelser over forholdet mellem notation og praktisk udførelse af trokæisk/jambiske rytme (M. Topp).

Studier i de »klassiske« musikteoretiske fremstillinger med henblik på en undersøgelse af form og harmonik i det 19. århundredes musik (G. Rischel).

Studier i jazzharmonikkens klanglige aspekter (J. Westergaard Madsen).

4. Etnomusikologi

Folkemusikken i Gora (Kosovo), Jugoslavien med særlig vægt på musikkens funktion i bryllupsfestlighederne (B. Trærup).

Undersøgelser af musikken på øerne i Vestpolynesien i forbindelse med et internationalt UNESCO-støttet projekt (J. M. Rossen).

Danske viser og skæmteviser fra 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet som en afspejling af tidens

kønsrelationer; delprojekt under den internationale studiegruppe omkring temaet »Music and Gender«, oprettet af International Council for Traditional Music (J. M. Rossen).

5. Tale og sang

Fagets tale- og sanglærere opfylder deres forskningsforpligtelse på en anden måde end teori- og musikhistorielærerne. Baggrunden for at kunne give den fornødne sangundervisning er dels egen kunstnerisk perfektionering, dels forskning i fortolkningsmæssige og formidlingsmæssige sider af faget, dels indgående repertoirestudier. Hertil kommer studier i stemmens funktion og muligheder. Disse aktiviteter lader sig ikke udmønte i udspecificerede forskningsprojekter i traditionel forstand.

Anden virksomhed:

Instituttet giver husly for Arkiv for dansk Jazzhistorie, der under ledelse af Erik Wiedemann er dokumentationscentral for specielt ældre dansk jazzhistorie. Her findes et betydeligt antal musikoptagelser, diskografier, båndinterviews, scrapbøger, fotos samt artikler, bøger og noder vedrørende dansk jazz med hovedvægten på perioden før 1950. Endvidere har Dansk dansehistorisk Arkiv adresse på instituttet. Arkivet er informationscenter for alle former for dans og danseforskning i Danmark. Det indeholder en materialesamling af noder, bøger og andet dokumentarisk materiale til belysning af dansk dansehistorie. Arkivet ledes af Henning Urup. Telefonisk henvendelse til instituttet tilrådes forud for personlig kontakt til arkivet. Også redaktionen for Dansk Musiktidsskrift, det førende danske tidsskrift for ny musik, har fast lokale på instituttet. Det danske center for det internationale musikbibliografiske projekt, RILM (Répertoire Internationale de Littérature Musicale) har hjemsted på instituttet. Her registreres dansk musikvidenskabelig litteratur med henblik på indlemmelse i den internationale RILM-database, der dels er søgbar via dataværten DIALOG, dels udkommer fire gange årligt i bogform. Medlemmer af den danske RILM komite er Torben Schousboe og Niels Krabbe med bibliotekar Tine Vind som sekretær (under Tine Vinds barselsorlov har Annemarie Christiansen fungeret som vikar). Komiteen afsøger løbende litteratur (artikler og monografier) publiceret i Danmark og forsyner de relevante titler med »abstracts« (korte indholdsbeskrivelser) og emneord.

I maj markerede instituttet 125 året for Carl Niensens fødsel ved et offentligt symposium under titlen »Arven efter Carl Nielsen«. Foruden instituttets egne Carl Nielsen specialister medvirkede lektor Jørgen I. Jensen og komponisten Steen Pade.

I december holdtes en serie forelæsninger/demonstrationer hver eftermiddag i løbet af en uge under overskriften »Musiker og komponist i Danmark«; føl-

gende gæster medvirkede ved arrangementet: komponisterne Poul Ruders og Bo Holten samt musikerne Morten Zeuthen, Thomas Clausen og Karsten Vogel. Arrangementet afsluttedes med en paneldiskussion om emnet »Dansk musiks vilkår nu og i fremtiden« under medvirken af professor Finn Egeland Hansen, redaktør Jakob Levinsen samt leder af Det danske Jazzcenter Arvid Meyer.

Instituttet var i december vært for og medvirkede aktivt ved et Carl Nielsen-Sibelius symposium arrangeret af Den finske Ambassade og Danmarks Radio i anledning af 125 året for de to komponisters fødsel.

Instituttets kor MUKO har under ledelse af Morten Schuldt-Jensen afholdt en række velbesøgte offentlige koncerter: gospelkoncert med Etta Cameron, medvirken ved opførelsen af Bachs Johannespassion samt den traditionelle julekoncert; de to førstnævnte var kædet sammen med undervisningsprojekter på instituttet.

Udgivelse:

Instituttets årbog »Musik & Forskning« publicerer løbende medarbejdernes forskningsresultater. Den udkom i juni med sit femtende bind under redaktion af Jan Maegaard.

De enkelte medarbejders redaktionelle hverv omfatter iøvrigt: Medlemskab af redaktionen for Dansk Musiktidsskrift (J. Brincker); medlemskab af redaktionen for udgaven af Niels W. Gades værker (J. Maegaard); medlemskab af redaktionskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae« samt konsulentvirksomhed i forbindelse med Det kgl. Biblioteks udgivelse af de såkaldte »Kronborg-motetter« (J. Bergsagel).

Rejser og gæsteforelæsninger:

Studieophold i udlandet: J. Bergsagel (Irland), S. Møller Sørensen (Darmstadt), E. Wiedemann (USA).

Gæsteforelæsninger i ind- og udland: J. Bergsagel (Polen), J. Brincker (Gøteborg), S. Høgel (Skælskør), N. M. Jensen (Dresden, Oslo og London), J. Maegaard (USA), T. Schousboe (København), E. Wiedemann (Canada).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 19,5.

Professorer: Dr.phil. J. Bergsagel, dr.phil. J. Maegaard.

Lektorer: Cand.mag. J. Brincker, N. Brincker, cand.phil. V. Brincker, cand.mag. I. Bruland, mag.art. C. E. Hatting, cand.mag. S. Høgel, cand.mag. N. M. Jensen, cand.mag. N. Krabbe, cand.phil. J. W. Madsen, cand.mag. G. Rischel, cand.mag. E. Schouenborg, mag.art. T. Schousboe, cand.mag. R. Teglbjærg, cand.mag. M. Topp, cand.mag. B. Trærup, dr.phil. E. Wiedemann.

Adjunkt: Dr.phil. J. M. Rossen.

Kandidatstipendiat: Cand.phil. S. M. Sørensen.

Forskningsstipendiat: L. Ahlgren Jensen.

Undervisningsassistenter: A. Beyer, E. Brodersen, A. Christensen, A. Christoffersen, K. Eskildsen, H. Frydendall, A. Gørtz, I. F. Hansen, N. Holm, E. M. Jensen, A. Kirkegaard, B. B. Madsen, A. M. Nielsen, H. C. Nielsen, A. Nobbio, J. Rohard, P. Rosenbaum, A. Rosing-Schow, M. Schuldt-Jensen, E. Skjoldan, B. Thanning, J. O. Traasdahl, V. Warlev, E. A. Wessberg, T. Westenholz.

TAP: Antal årsværk: 3.

Assistenter: K. Binne, L. Nielsen.

Bejnt: O. G. Hansen.

Speciale (konferens):

Foltman, Niels Bo: Kildematerialet til Niels W. Gades symfonier. Historisk/analytisk gennemgang af symfoni nr. 4.

Specialer (hovedfag):

Beckman, Jesper: Henimod en repræsentation af musikalsk kompetence – en beskrivelse af nogle kompositionsinstrumenter.

Damgaard, Lone Sandholm: Aspekter af Morton Feldmans kompositoriske virke.

Dyrberg, Marie Koefoed: Ny musik i skolen. Om kreativitetsoverorienteret musikundervisning.

Eiby, Bjarne: Led Zeppelin, deres musik, biografi og historiske placering.

Glahder, Nicolai Jørgen: Samba og sambaskoler i Brasilien.

Halken, Mogens: Carl Nielsen som dramatisk komponist. Karaktertegning og situationsbeskrivelse i Carl Nielsens operaer »Saul og David« og »Maskerade«.

Hansen, Claus Bo Kirchheiner: Den musikalske karakterisering af personerne i Mozart/Da Ponte's »Don Giovanni«.

Hansen, Jørgen: Johan Adam Krygell (1835-1915). En værkfortegnelse med en kort biografi samt et bidrag til en afdækning af en kleinkomponists økonomiske forhold i København i slutningen af forrige århundrede.

Heckscher, Mikala: Britisk TV-reklamemusik. En analyse af hvorledes reklamefolk og komponister sætter musik til reklamer.

Hjelt, Christian Morten: Henri Duparc – hans liv og hans sange.

Hørby, Mette Dorthea: Beethovens sidste strygekvartetter.

Jensen, Annemette: Chrissie Hynde – kvinde i rockens verden.

Jensen, Claus Vestergaard: Korstemmepleje med særlig vægt på arbejdet med børnestemmer.

Lange, Bente: Pariseroperetten – forudsætninger og udtryk.

Madsen, Per Spangsborg: Den musikalske karakterisering af personerne i Mozart/Da Ponte's »Don Giovanni«.

Magnussen, Musse Eva: Komponisten Maria Theresia Ahlefeldt – og andre kvinder i dansk musikliv ca. 1750-1800.

Mygind, Hanne: John Coltrane.

Otterstrøm, Bo: Musikudfoldelse som socialpædagogisk arbejdsredskab. Musikudfoldelse som kriminalpræventivt og/eller resocialiserende værktøj belyst igennem en studie af Kofoeds Skoles musikværksted for arbejdsløse.

Pedersen, Inge Signe Adrian: På sporet af O. J. A. Dütsch med udgangspunkt i operaen »Kroaterinden« og med et forsøg på opstilling af en værkliste.

Pedersen, Niels: Indianere – musik & identitet. Mine oplevelser med indianermusik i det nordvestlige USA.

Steinmetz, Hugh Carl-Jørgen Gradt: Joseph Schillinger. Hans liv og hans musikteoretiske system.

Publikationer:

Bergsagel, J.: The Practice of Cantus Planus Binatim in Scandinavia in the 12th to 16th Centuries. Le Polifonie primitive in friuli in Europa. Atti del congresso internazionale cividale del friuli, 22-24 agosto 1980. Miscellanea Musicologica 4, C. Corsi og P. Petrobelli, s. 63-82, Rom 1989.

–: The Transmission of Notre Dame Organa in Some Newly-Discovered 'Magnus liber organi' Fragments in Copenhagen. Atti del XIV Congresso della Società Internazionale di Musicologia. Bologna 27 agosto – 1 settembre 1987, III, A. Pompilio, D. Restani, og F. A. Gallo, s. 629-636, Torino 1990.

–: Nicolai solempnia – Another Benedicamus domino Trope in a Danish Source. Festschrift Søren Sørensen: 1920. 29. september – 1990., Finn Egeland Hansen, Arthur Ilfeldt, Steen Pade og Christian Thodberg, s. 1-17, København 1990.

Hatting, C. E.: Bach og "Jesu, meine Freude", Romerbrevets 8. Kap. m.m. Festschrift Søren Sørensen 1920 – 29. september – 1990., Finn Egeland Hansen, Arthur Ilfeldt, Steen Pade, Christian Thodberg., s. 245-263, København 1990.

Høgel, S.: "Några få, viktiga saker" – Jenny Lind og hendes sangstudier hos Manuel Garcia. Musik & Forskning, 15, 1989-90, Niels Krabbe, s. 35-67, København 1990.

Maegaard, J.: Zur harmonischen Analyse der Musik des 19. Jahrhunderts. Eine theoretische Erwägung. Musikkulturgegeschichte. Festschrift Constantin Floros., Peter Petersen, s. 61-86, Wiesbaden, BRD 1990.

–: Harmonisk analyse af det 19. århundredes musik. En teoretisk overvejelse. Musik & Forskning 15, 1989-90, Niels Krabbe, s. 79-110, København 1990.

–: Was haben wir in der Wiener Schule gelernt? Bei-

- träge zur Musikwissenschaft. XXXII, 1 (1990), s. 54-55, Berlin, DDR 1990.
- : Arnold Schönberg, Klavierstück. Op. 11 nr. 1. Musikalsk analyse efter Forte-metoden., Jan Mægaard (red.), s. 93-114+5, Musikvidenskabeligt Inst., København 1988.
- : Kultur – musik – musikkultur. Louisiana Revy XXXI, 2, s. 28-31, Humlebæk 1991.
- Schousboe, T.: Musik-dramatisk person-karakteristik i Carl Niensens to operaer. Den danske Tilskuer I, (redaktion:) Klaus Neiiendam, Ole Bøgh, s. 173-204, København 1990.
- Topp, M.: Jørgen Bentzon. København. 1979, 111 s.
- : Jørgen Bentzon. Musik & Forskning. 4, 1978., s. 5-111, København. 1978.
- : Obostemmerne i Händels Messias. Musik & Forskning 12, 1986-87, s. 5-139, København 1987.

Niels Krabbe

Teatervidenskabeligt Institut

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er teatret i dette ords al- lervideste betydning, dvs. indbefattende alle former for scenisk optræden der har fundet sted gennem tiderne og overalt på jorden, vurderet i sammenhæng med den almindelige historie, klassisk arkæologi, sociologi, kultur-, kunst-, litteratur-, musik- og filmhi- storie samt medieforskning, idet man dog hele tiden søger at fremdrage de teaterspecifikke aspekter.

I det forløbne år er der specielt blevet forsket inden for følgende områder:

1. Dansk teater

1.1 Betty Nansen. Myter og virkelighed. En analyse af B. N. som skuespiller, teaterleder og instruktør (Kela Kvam).

1.2 Teatrets historie i Danmark. Fællesprojekt, hvori også indgår forskere fra andre universiteter (Kela Kvam, Jytte Wiingaard).

1.3 Kildekritisk bearbejdelse af skuespilleren Nicolai Neiiendams erindringer. Ms. under udarbejdelse (Klaus Neiiendam).

1.4 Romantikens teater i Danmark, belyst gennem Edvard Lehmanns scenetegninger. Ms. under ud- arbejdelse (Klaus Neiiendam)

2. Mediekommunikation

Receptionsæstetiske undersøgelser af Heiberg-tidens

teaterpublikum: Med udgangspunkt i Hegels opfattel- se af kunsten som noget for sig og for os, et publikum, er hensigten at fremdrage æstetiske synspunkter om teaterforestillingen og dens publikum. Heri indgår til- lige sociologen Bourdins bestemmelse af smag over for ikke-smag og tidens syn på dannelsesbegrebet (Jytte Wiingaard).

3. Teaterkonventioner, teaterspecifikke udtryksformer

Teater-konfrontationen. Skitser til en metodelære: Teaterforestillingen som mediebegivenhed (på tribu- ne eller i kukkasse), historisk hændelse (den enkelte forestilling) og kunstnerisk præstation (som eksempel er valgt komedien, det komiske, der udvikler sig til båd- e realisme og Verfremdung) (Svend Christiansen).

4. Kunsthistorie

4.1 Fortsatte studier i kunsten ved Christian IV's Hof (Meir Stein).

4.2 Fortsatte studier i fransk maleri i 17. og 18. århun- drede (Meir Stein).

Udgivervirksomhed:

Kela Kvam er hovedredaktør af det engelsksprogede tidsskrift for nordisk teaterforskning »Nordic Theatre Studies. Yearbook for Theatre Research in Scandina- via«, hvoraf første nr. udkom efteråret 1988, Munks- gaard.

Anden virksomhed:

I tiden fra 22.10. til 26.11. afholdt instituttet 6 »På vej hjem«-forelæsninger. Sammen med kolleger fra bes- lægtede institutter talte en række lærere om det mo- derne teater i Danmark. Efter hver forelæsning fulgte kommentarer fra indbudte gæster fra det praktiske teater: Svend Christiansen talte om Botho Strauss i Danmark (gæst: instruktøren Vibeke Wrede Høffner), Kela Kvam om Omveje til nutiden (gæst: dramati- ker Ernst Bruun Olsen) og Jytte Wiingaard om Tea- trets visualitet (gæst: scenografen Karin Betz).

Rejser og gæsteforelæsninger:

Kela Kvam forelæste om »Strindberg as an Innovator of Drama and Theatrical Forms« ved X. Internati- onal Strindberg-conference, afholdt ved University of East Anglia, Norwich fra 1. til 5. april.

Jytte Wiingaard deltog i et forskerseminar ved In- stitutionen för Teater och Filmvetenskap, Stockholms Universitet, i november, med et indlæg om semiotisk forestillingsanalyse.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4,6.

Professor: Mag.art. Kela Kvam.

Lektorer: Dr.phil. Svend Christiansen, dr.phil. Klaus

Neiiendam, mag.art. Meir Stein, mag.art. Jytte Wiin-gaard.
Undervisningsassistent: Lindi Riel.

TAP: Antal årsværk: 0,85.

Else Fønss, Anni Buhr Mejlsø-Schmidt.

Ph.D. afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Ryum, Ulla: Om dramaets fiktive talehandlinger – og om dagliglivet (Teatervidenskabeligt Institut).

Speciale (konferens):

Mieth, Åse Lis Valeur: Den gryende realisme på Det kgl. Teater.

Specialer (hovedfag):

Jørgensen, Lisbet: Teatermonopolet og bruddet på det – En opgave om det københavnske teatermonopol, sekondteatrene og Johan Ludvig Heiberg.

Publikationer:

Kvam, K.: Een, Ingen, Hundre tusind. Om dramatikeren Pirandello. Luigi Pirandello: Nøgne Masker. Udvalgte Teaterstykker. Red.: Steen Jansen og Lene Waage Petersen, s. 20, København 1990.

–: Dansk Teater i Mellemkrigstiden. Nordiska Spelplatser, Claes Rosenqvist, s. 16, Gideå 1990.

Neiiendam, K.: Den Danske Tilskuer red. Klaus Neiiendam. Kbh. 1990, 220 s.

–: Den Danske Tilskuer (red. af Klaus Neiiendam). Den Danske Tilskuer. Afhandlingen: Kierkegaard og teatret., Klaus Neiiendam., s. 18, Kbh. 1990.

Stein, M.: Fra Filoktet til Jason. Abildgaard og dansk kunst 1772-1802. Katalog over udstillingen Flora Danica og det danske hof, Christiansborg Slot 24.maj – 30. september 1990., under redaktion af O. Villumsen Krog/Steen Zangenberg, s. 70-113, København 1990.

Kela Kvam

2. Hovedfagets hovedopgaver:

2.1 *Skærbredte af sproget i dramaet. Projektet undersøger de to sproglige niveauer i dramaet, som blev udviklet i 1800'erne af den danske dramatik. Det er en undersøgelse af sproget i dramatikens sprog og i sproget i sproget (Jørgen Rasmussen).*

2.2 *Sprogbrug og sproglig stil i dansk dramatik. I Nordisk Tidsskrift for Sprogvidenskab og Sprogteori er der udgivet en række artikler om sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.3 *Proved i sproget i dansk dramatik. Sprog og stil i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.4 *Sprog og stil i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.5 *Grammatik i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.6 *Forholdet mellem sproget og handlingen i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.7 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.8 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.9 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.10 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.11 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.12 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

2.13 *Dansk dramatik. Projektet undersøger sproget i dansk dramatik. En undersøgelse af sproget i dansk dramatik (Jørgen Rasmussen).*

Sprogvidenskab

Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab

Knyttet til IAAS er Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi, der står omtalt under Øvrige humanistiske områder.

Forskningsvirksomhed:

Instituttet driver forskning inden for en bred vifte af sprogvidenskabelige områder:

1. Indoeuropæistik

Særligt dyrket område: baltisk og slavisk accent. Fortsatte studier i diverse indoeuropæiske sprogs morfologi og etymologi. Desuden undersøgelser af det indoeuropæiske grundsprogs lyd- og bøjningsforhold, samt af grundsprogets placering i forhold til andre sprog (Jens Elmegaard Rasmussen).

2. Beskrivelse af nutidige sprog

2.1 Beskrivelse af sproget mlabri. Projektet vedrørende det austrasiatiske sprog mlabri, der startede 1982, har som ikke-afsluttet del bl.a. en omfattende fonetisk dokumentation (Jørgen Rischel og Søren Egerod, Østasiatisk Institut).

2.2 Sprogpåvirkning/sprogskift hos to minoritetsfolk i Nordthailand. Undersøgelse af hvorledes kontakten med thai påvirker de indtil for nylig meget afsondrede bjergfolk tin og mlabri (Jørgen Rischel).

2.3 Prosodi i genuint dansk talesprog. Sidste fase af et omfattende forskningsprojekt om dansk talesprog i dets variationer (Niels-Jørn Dyhr, Nina Grønnum, Jørgen Rischel og Jann Scheuer).

2.4 Studier i dansk talesprogs grammatik. En undersøgelse af dansk talesprogs grammatik ifølge en funktionalistisk grammatikmodel. Der er undersøgt enhedstrykket og dets grammatiske funktion samt brugen af tryk i fundamentfeltet set i relation til informationsstrukturelle faktorer. Desuden undersøges brugen af prosodi som betinget af talehandlingsmæssige faktorer (Ole Nedergaard Thomsen).

2.5 Grønlandsk syntaks. Færdiggørelse af en oversigtsafhandling til en international håndbog om syntaks (Jørgen Rischel).

2.6 Forholdet mellem fonologi og fonetik. I Projektet vurderes samspillet mellem forskellige teorier og modeller til beskrivelse af systematikken i sprogets lydsi-

de, henholdsvis de processer der indgår i produktion og perception af tale (Jørgen Rischel).

2.7 Dansk intonation. En introduktion til og diskussion af resultater af de sidste ti års arbejde er færdiggjort. Endvidere er påbegyndt en undersøgelse af rytmiske forhold i standard københavnsk og i fem danske regionalprog, med henblik på en mere detaljeret beskrivelse af sammenhængen mellem rytme (vokal og konsonantvarighed) og grundtonevariation (Nina Grønnum).

3. Datalingvistik

3.1 Rumlige adjektiver. I projektet udvikles algoritmer der sætter en datamat i stand til at anvende rumlige adjektiver som høj, bred, lang, tyk og dyb korrekt (Ebbe Spang-Hansen).

3.2 Automatisk morfologisk og syntaktisk analyse. Fortsat arbejde med design og implementering af et Surface Structure Parsing System (SSPS), der forventes anvendt i tekst-til-tale projektet (Peter Molbæk Hansen).

3.3 Dansk udtaleordbog. Fremstillingen af en dansk udtaleordbog på ca 41.000 opslag er i vidt omfang foregået ved anvendelse af datamatiske værktøjer (Peter Molbæk Hansen).

3.4 Dansk tekst-til-tale. Projektet er et samarbejdsprojekt med deltagelse af medarbejdere fra IAAS og Teleteknisk Forskningslaboratorium. Formålet er at udvikle et system, der kan omsætte en vilkårlig dansk tekst fra ortografi via en lydskrift til lyd ved hjælp af en formantkodet syntesemaskine (Peter Molbæk Hansen, Peter Holtse, Niels Reinholt Petersen, Jørgen Rischel og Ebbe Spang-Hansen).

3.5 Semantisk analyse og repræsentation med særligt henblik på problemer forbundet med nominalsyntagmets derminativ. Der er arbejdet med to teorier vedrørende semantisk analyse: Diskursrepræsentationsteori og situationsemantik (Hanne Erdman Thomsen).

4. Fremmedsprogs pædagogik

4.1 Datamatstøttet lytteforståelsesøvelse på fransk. Der er fremstillet en prototype, hvori eleven kan aflytte en lydtekst, fremkalde den tilsvarende skrevne tekst på skærmen, slå gloser op og få grammatiske oversigtsskemaer på skærmen. Prototypen er under afprøvning og videreudvikling af programmet er igang. Der stiles mod en serie på ca. 10 øvelser til brug for lidt viderekømt niveau (Esther Glahn).

4.2 Kognitive faktorer i sprogtilgængelse og sproganvendelse illustreret ved danske elevvers oversættelse fra

dansk til engelsk (Knud Anker Jensen sammen med M. Mondahl, HHK).

4.3 Kognitive modeller i fremmedsprogstilegnelsen med specielt henblik på modeller inden for kunstig intelligens og kognition (Knud Anker Jensen i samarbejde med Ib Ulbæk, RUC).

5. *Sprogspsykologi*

Beskrivelse af sproget i mennesket samt analyse af betydning og fordanskning af termer i kognitiv semantik (Jesper Hermann).

6. *Logopædi*

6.1 Kan udviklingen af kompenserende udtale hos børn født med ganespalte skyldes stimulering fra barnets omgivelser? Formålet med projektet er at undersøge om nogle mødre foretrækker den kompenserende udtale, som en begrænset del af børn født med ganespalte udvikler, fremfor den mere almindelige udtale med luftudslip gennem næsen (Birgit Hutter og Kirsten Brøndsted, Taleinstituttet, Hellerup).

6.2 En simpel test til brug for den kliniske vurdering af ganespaltfunktionen under tale. En tidligere undersøgelse af næseluftstrøm hos patienter med gane-sejlsproblemer og hos normaltaltende er anvendt som grundlag for en simpel test baseret på tilstedeværelsen og ikke-tilstedeværelsen af næseluftstrøm i et begrænset testmateriale (Birgit Hutter i samarbejde med Kirsten Brøndsted, Taleinstituttet Hellerup og Svend Prytz, Bispebjerg Hospital).

6.3 Forebyggelse og behandling af stammen hos børn i førskolealderen. Formålet med projektet er at indsamle den tilgængelige viden inden for området samt formidle denne viden til talepædagoger, forældre, pædagoger, læger, psykologer, sundhedsplejersker o.a. Det er blevet bekræftet at man, ved at sætte ind tidligt, kan hindre stammen i at udvikle sig til de hårde former, som ofte er invaliderende for den enkelte (Per Fabech Knudsen).

6.4 Resultater af stemmetræning efter accentmetoden. Stemmetræning efter accentmetoden er blevet vurderet på grundlag af instrumentel måling af en række egenskaber ved luftstrøm pga. fonation (Børge Frøkjær-Jensen).

6.5 Undersøgelser af hjerneskadede patienter. Vurdering af logopædisk behandling af hjerneskadede patienter på grundlag af bl.a. stroboskopi samt optagelse af fonetogrammer og glottogrammer (Børge Frøkjær-Jensen, Mette Fog Pedersen, Anne-Lise Christensen, Lise Randrup Jensen og Finn Malmquist).

6.6 Udstyr til måling af luftstrøm og -tryk. Til vurde-

ring af resultater af stemmetræning og behov for logopædisk behandling udvikles udstyr til samtidig måling af luftstrøm og -tryk i forbindelse med fonation og artikulation (Børge Frøkjær-Jensen).

7. *Kommunikationshandicappedes livsvilkår*

7.1 Døvepsykologi/-psykiatri. På KAS Nordvang er det døvepsykiatriske team gået videre med opgørelser over mere end tyve års kontinuerligt arbejde med behandling af psykiske lidelser hos danske døve. Det eksisterende kliniske materiale vil dels blive behandlet kvantitativt, dels kvalitativt (Lars von der Lieth, Jørgen Remvig og Peter Knudsen).

7.2 Skrivetelefonundersøgelser. Skrivetelefonforskningen er blevet intensiveret med sammenligning mellem skrivetelefonering og anden telefonering samt to mindre interviewundersøgelser på Amager. Der har været gjort forsøg med et åbent computer- og skrivetelefonværksted for ældre og kommunikationshandicappede for SUM-midler. Der arbejdes med evaluering af projektet (Lars von der Lieth i samarbejde med Palle Vestberg, Eugenie Engberg, Jette Fogelstrøm, Kirsten Holm).

7.3 Adoptionsforskning. En oversigt over nordisk adoptionsforskning er ved at blive udarbejdet (Lars von der Lieth).

7.4 Lavpris høreapparater. Deltagelse i WHO's arbejdsgruppe vedrørende udvikling af lavpris høreapparater til samfund uden mulighed for uddeling af individualiserede høreapparater og uden systemer til diagnose, distribution og vedligeholdelse af høreapparater (Lars von der Lieth).

7.5 Unge tunghøres uddannelsessituation. Spørgeskemaundersøgelse i ti lande over tunghøres uddannelses- og arbejdssituation. Der planlægges en større international undersøgelse (Lars von der Lieth).

8. *Læseprocesser og dysleksi*

8.1 Danskernes læsefærdigheder. Undersøgelens formål er at vurdere, hvor godt voksne danskere mellem 18 og 67 år læser dagligdags tekster, der henvender sig til alle voksne, f.eks. avisartikler, oplysende pjecer, tabeller m.v. Baggrundsoplysninger er indhentet hos 1124 telefoninterviewede om uddannelse, erhverv, læsevaner og subjektiv vurdering af egne læsefærdigheder. Desuden har 445 læst udvalgte tekster og besvaret spørgsmål (Carsten Elbro, Elisabeth Munk Nielsen og Susan Møller).

8.2 Læse- og lytteforståelse. Specifikke læsevanskeligheder vurderes stadig oftere i forhold til verbal intelligens snarere end generel intelligens eller blot alder. Projektet tager konsekvensen af dette ved at have til

formål at udvikle en kombineret læse- og lytteforståelsestest. En standardisering af to sæt tests er planlagt (Carsten Elbro, Elisabeth Arnbak og Birgit Dilling Jandorf).

8.3 On-line undersøgelse af læsestrategier. Et P-baseret system viser tekster i enheder af forskellig størrelse: bogstav, stavelse, morfem, ord. En løbende undersøgelse af unge dyslektikere har vist god pålidelighed og overensstemmelse med resultater opnået med mere konventionelle og ressourcekrævende teknikker (Carsten Elbro og Torben Petersen, Ordblindeinstituttet).

8.4 Talesyntese som støtte til svage læsere. Formålet med projektet er at undersøge, hvordan syntestisk tale på PC kan støtte svage læsere. Læseren kan udpege vanskelige ord på computerskærmen og derved få dem læst op – dels som hele ord, dels analyseret i morfemer (Carsten Elbro, Torben Petersen, Ordblindeinstituttet og Åke Olofsson, Umeå Universitet).

8.5 Vidtgående handicappedes brug af staveplader. Projektet er et led i en større undersøgelse af såkaldt åndssvages brug af staveplader, d.v.s. plader hvormed de meddeler sig ved at udpege bogstaver enkeltvis. Projektet sammenligner meddelelser, der er stavet til forskellige pædagoger, for igennem en analyse af sprogligt fingeraftryk at vurdere, om budskabet er den samme persons udtryk og dermed ikke pædagogernes (Carsten Elbro, Ina Nielsen og Dorthe Klint Petersen).

Udgivervirksomhed:

Jens Elmegaard Rasmussen er redaktionssekretær for Acta Linguistica Hafniensia.

Jørgen Rischel er medlem af redaktionskomiteen for tidsskrifterne Acta Linguistica Hafniensia, International Journal of American Linguistics, og Language Sciences.

Anden virksomhed:

Gæsteforelæsnings efter indbydelse: Børge Frøkjær-Jensen har holdt en forelæsning ved Medical Faculty, Mahodil University, Bangkok, Thailand, og en forelæsning ved Sprachheilzentrum Werscherberg, Osnabrück. Børge Frøkjær-Jensen deltog i Workshop over Accentmetoden ved årsmøde i Kiel inviteret af Zentralverband für Logopädie.

Nina Grønnum holdt en gæsteforelæsning ved Lunds Universitet.

Jørgen Rischel var foredragsholder og moderator ved »Wenner-Gren Symposium on Music, Language, Speech, and Brain« i Stockholm.

Rejser og deltagelse i kongresser:

Børge Frøkjær-Jensen deltog i europæisk foniaterkongres i Salsomaggiore, Italien.

Lars von der Lieth deltog i en konference i Oslo om døveskolerne som kompetancecentre og var medarrangør af en workshop om »mental health« i København. L.v.d. Lieth deltog endvidere i den første forberedende internationale konference i Haag om en international konvention for international adoption, i XVII internationale kongres om døveundervisning i Rochester, USA, i Europæisk konference om TV, video og film for Døve på KUA, samt i en workshop om lavprishøreapparater til 3. verden, WHO i København. L.v.d. Lieth har endelig besøgt og været på studieophold på Lysebu, Oslo, Audiologisk Børneklínik, Warszawa, samt institutioner for hørehandicappede i Bombay.

Per Fabæch Knudsen deltog i »Speech Motor Control and Stuttering« konference i Nijmegen, Holland.

Jens Elmegaard Rasmussen deltog i Scandinavian Congress of Linguistics i Reykjavik.

Jørgen Rischel har foretaget tre forskningsrejser til Thailand.

Ebbe Spang-Hansen og Hanne Erdman Thomsen deltog i »Summer School '90; Logic, Language, and Information« i Leuven, Belgien.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 16.

Professorer: Jørgen Rischel, Ebbe Spang-Hanssen og Henning Spang-Hanssen.

Lektorer: Børge Frøkjær-Jensen, Esther Glahn, Nina Grønnum, Jesper Hermann, Peter Holtse, Birgit Hutter, Lars von der Lieth, Bente Maegaard (orlov), Niels Reinholt Petersen, Jens Elmegaard Rasmussen, Oluf Thorsen.

Adjunkter: Peter Molbæk Hansen, Knud Anker Jensen.

Kandidatstipendiat: Ole Nedergaard Thomsen.

Forskningsrådsstipendiater og andre videnskabelige medarbejdere: Michael Bundgaard (betalt af SNF), Niels Dyhr (betalt af SHF), Carsten Elbro (betalt af Egmont Fonden), Birgitte Jakobsen (betalt af SHF), Otto Hansen (betalt af Egmont H. Petersens Fond), Per Fabæch Knudsen (betalt af Egmont Fonden), Jan Scheuer (betalt af SHF), Hanne Erdman Thomsen (betalt af SNF).

Ph.D.-studerende: Hanne Erdman Thomsen, Ole Nedergaard Thomsen.

Gæsteforskere: Simon Dik, Jong-Mi Kim, Michael Long, Laila Abdelrazek Osman.

Eksterne lektorer: Gerhard Salomon, Nils Buch.

Undervisningsassistenter: Carsten Ahlbom, Viggø Balle, Ulla Boberg, Christian Bohr, Carsten Elbro, Henrik Haack, Jan Katlev, Gitte Klargaard, Lise Randrup Jensen, Birthe Høegh Møller, Lis Nielsen, Per Nielsen, Ole Volfing Poulsen, Birgit Rasmussen, Inger Vibeke Thomsen.

TAP: Antal årsværk: 9,4.

Ingeniører: Otto Bertelsen, Preben Dømler.

Bibliotekar: Lisbet Larsen.

Ingeniørassistenter: Sven-Erik Lystlund, Steen Schøler Petersen.

Overassistenter: Ethel Ussing, Solveig Vind.

Assistenter: Anelise Frederiksen, Britt Løtvedt, Kirsten Nissen.

Under jobtilbudsordningen: Frans Berndorff, Jan Katlev.

Specialer:

Nielsen, Per Torsten: Informationstæthed og læsehastighed: En undersøgelse af forskelle mellem hurtige og langsomme læsere ved læsning af tekster på computerskærm i et bevægeligt vindue.

Petersen, Eskild Frøshaug: Stammen: Heterogenitet og differentieret behandling.

Reitz, Ingerlise: Den laryngale afstemningsmekanisme. En akustisk analyse af koordineringen mellem laryngale og supralaryngale gesti i den flydende tale hos stammere og normaltalende.

Therkildsen, Anne Rossing: Er dårlige læsere og stavere også dårlige lyttere? En undersøgelse af læse- og stavfejl sammenholdt med fejl på en auditiv identifikationstest.

Vestergaard, Henrik: Stammens ætiologi: En kritisk redegørelse for dominerende teorier om stammens ætiologi.

Speciale (gruppe):

Egebjerg, Tine og Nielsen, Hannah Solvej: Stammen hos førskolebørn – tidlig intervention.

Gantzel, Charlotte Neergaard og Kristensen, Jenny Rytter Krarup: Håndbevægelser under talehandlingen.

Jensen, Anne Marie og Nielsen, Mette Rie: Afasiagnostik på lingvistisk grundlag.

Mikkelsen, Ulla og Møller, Marianne Algreen: Udvikling før sprog: Forudsætninger for symboldannelsen fra 0-18 måneder.

Publikationer:

Dollerup, C., Glahn, E., Hansen, C.R.: "Sprogtest": An Assessment of an Anonymous Test of Danish Freshman Undergraduates. Comprehension of Written English. AILA 90 Greece, Proceedings, Ed. Efstathiadis, Stathis, s. 1150, Grækenland 1990.

Frøkjær-Jensen, B.: PC-based Instrumentation for Speech Analyses. IVS Proceedings of International Voice Symposium, Singh, Waryam, Director af Voice Research Lab, St. John's Hospital, Livingston, Scotland., s. 4, Livingston, Scotland. 1990.

Glahn, E.: Udarbejdelse af en øvelse i lytteforståelse på datamat. Anvendt sprogvidenskab, Elisabeth

Engberg-Pedersen, Esther Glahn, Jesper Hermann, Bente Maegaard, Ebbe Spang-Hansen, s. 131-152, Københavns Universitet 1990.

–: On the Pedagogical and Technological Development of a Computerassisted Exercise in Listening comprehension. ERIC s. 6, Center for Applied Linguistics Washington 1990.

–: Anvendt Sprogvidenskab. Anvendt Sprogvidenskab, Esther Glahn, Elisabeth Engberg-Pedersen, Jesper Hermann, Bente Maegaard og Ebbe Spang-Hansen, Københavns Universitet 1990.

Grønnum, N.: Prosodic Features in Regional Danish – with a View to Swedish and German. Nordic Prosody V, Kalevi Wiik & Ilkka Raimo, s. 131-144, Turku 1990.

–, Thorsen, O.: Fonetik for Sprogstuderende, 4. udgave. Københavns Universitet, Reproafdelingen 1990, 170 s.

Hansen, P.M.: Udtaleordbog. København 1990, 761 s.

–: Tekst, tale og højtælende maskiner. Mål og Mæle 2-1990, s. 24-31, København 1990.

–: Nogle svagheder ved toniveau = Morfologien Saml 14, pp. 75-99. Skrifter om anvendt og matematisk lingvistik 14, s. 75-99, København 1989.

–: Syntax, Morphology, and Phonology in text-to-speech systems. Annual report of the institute of phonetics University of Copenhagen – 23, s. 119-152, København 1989.

–: Talende systemer: Anvendelser og lingvistiske udfordringer. Anvendt sprogvidenskab, Engberg-Pedersen, E. Glahn, E. Hermann, J. Maegaard, B. Spang-Hanssen, E., s. 15-36, København 1990.

Hermann, J.: Dimensioner i arbejdet med egne sagtekster. Anvendt Sprogvidenskab, Elisabeth Engberg-Pedersen, Esther Glahn, Jesper Hermann, Bente Maegaard, Ebbe Spang-Hansen, s. 175-189, København 1990.

Jacobsen, B., Berthelsen, C., Kleivan, I., Nielsen, F., Pedersen, R., Rischel, J.: Oqaatsit. Kalaallisuumit Qallunaatumut. Grønlandsk-dansk ordbog. Nuuk 1990, 472 s.

Jensen, K.A.: Feedback og rettelse. Grundbog i fremmedsprogpædagogik, G. Naster, J. Wagner (udg.), s. 149-165, København 1989.

–: Kognition, indlæring og 62-sprogviden og kunnen. Pluridicta 14, s. 1-31, Odense Universitet 1990.

–: Projektbeskrivelse: Projekt indvandrer dansk. København 1989, 18 s.

Lieth, L.v.d.: Influence de l' Ecole de Paris sur les premières écoles de sourds dans les pays scandinaves. Le Pouvoir Des Signes. Katalogue du Exposition-Chapelle de la Sorbonne Paris 13 Décembre 1989-22 janvier 1990, Sourds Et Citovens, Institut National de Jeunes Sourds de Paris, s. 70-74, Paris 1990.

Mondane, M., Jensen, K.A.: Regler og regelmæssighed. Saml 14, s. 127-154, København 1989.

Rasmussen, J.E.: Germanic Verschärfung: tying up loose ends. Historical Linguistic 1987, Papers from the 8th International Conference on Historical Linguistics, Lille., Andersen, Henning & Konrad Koenner (eds.), s. 425-41, Amsterdam-Philadelphia 1990.

Rischel, J.: Fifty years of research on the Mlabri language. A re-appraisal of old and recent fieldwork data. Acta Orientalia 50, s. 49-78, København 1989.

-: Can the Khmuic component in Mlabri be identified as Old Tin? Acta Orientalia s. 79-115, København 1989.

-: What language do "the spirits of the yellow leaves" speak? A case of conflicting lexical and phonological evidence. Annual Report of the Institute of Phonetics. University of Copenhagen s. 87-118, Københavns Universitet 1989.

-: Otto Jespersen's contribution to Danish and gene-

ral phonetics. *Plid og sprogvidenskab* (sprog og litteratur i det danske og nordiske sprogområde). Forskere og sprog med specialiserede sprog eller litteratur, men det er sprogvidenskabsspecifik områder, for eksempel artikler af naturvid eller ved udværelsen af bakkende fælles værdier. En del forskere beskæftiger sig særligt med analyse af billed- og lyd-billeder, med talekommunikation, tekstmæssige og med tekstforståelse og analyse, fx. Danmarks Radio, Bogmarkedet i Danmark.

Tendensen fra de sidste år til at styrke studiet af dansk sprog som litteraturvidenskab har tillige givet rum til videnskabelige undersøgelser af dansk sprog i skole- og pædagogisk setting.

1990 har været et særligt internationaliserings år. Et af de største bevis på dette er det europæiske Erasmus-program, og især det har været i forbindelse til Følelse, Billed og Sprogvidenskab, fra og fremover gennem John E. Andersen, Erik Rasmussen og Helen King. Indtil disse programmer er kommet i gang er der blevet bestilt og købt de sidste del af ad ministrationsdelen.

Instituttet har som før været aktivt i danskundervisning for udenlandske universitetsstudende, og det har andre højere læreanstalter (RUC, Handelshøjskolen, DHI), såvel som sommerkursus for ca. 80 deltagere i København 3 og 10 dage som et lingvistisk projekt indført på 3 dage i Scandinavian Culture and Society. I forløb og et kursus i dansk har der været undervisning for udenlandske skolebørn på høj niveau.

Det er en selvfølge, at instituttet som tidligere har reddet og udbygget forlaget af de nordiske universiteter og de skandinaviske institutter i europæiske og overtroiske lande.

Instituttet har i 1990 deltaget i Det humanistiske Fakultets forskningsprojekt Dansk identitetshistorie (Flemming Conrad, Flemming Lundgreen-Nielsen)

ral phonetics. Otto Jespersen: Facets of his Life and Work., Arne Juul and Hans F. Nielsen, s. 43-60, Amsterdam/Philadelphia 1989.

Rue, H., Spang-Hanssen, E.: Dansk sætningsanalyse på pc. Anvendt sprogvidenskab, Elisabeth Engberg-Pedersen, Esther Glahn, Jesper Hermann, Bente Mægaard, Ebbe Spang-Hanssen, s. 65-94, København 1990.

Spang-Hanssen, E.: Humanisme og hornmusik. København 1989, 85 s.

Thyme-Frøkjær, K., Frøkjær-Jensen, B.: Analyses of voice charges during a 10 months' period of voice training at the education of logopedics in Copenhagen. IVS Proceedings of International Voice Symposium, Singh, Waryam, director of Voice Research Laboratory, St. John's Hospital, Livingston, Scotland, s. 5, Voice Research Laboratory, St. John's Ho 1990.

Peter Holtse

Indtil videre er der ingen nye bøger om dansk sprog og litteratur i det danske og nordiske sprogområde. Forskere og sprog med specialiserede sprog eller litteratur, men det er sprogvidenskabsspecifik områder, for eksempel artikler af naturvid eller ved udværelsen af bakkende fælles værdier. En del forskere beskæftiger sig særligt med analyse af billed- og lyd-billeder, med talekommunikation, tekstmæssige og med tekstforståelse og analyse, fx. Danmarks Radio, Bogmarkedet i Danmark.

Tendensen fra de sidste år til at styrke studiet af dansk sprog som litteraturvidenskab har tillige givet rum til videnskabelige undersøgelser af dansk sprog i skole- og pædagogisk setting.

1990 har været et særligt internationaliserings år. Et af de største bevis på dette er det europæiske Erasmus-program, og især det har været i forbindelse til Følelse, Billed og Sprogvidenskab, fra og fremover gennem John E. Andersen, Erik Rasmussen og Helen King. Indtil disse programmer er kommet i gang er der blevet bestilt og købt de sidste del af ad ministrationsdelen.

Instituttet har som før været aktivt i danskundervisning for udenlandske universitetsstudende, og det har andre højere læreanstalter (RUC, Handelshøjskolen, DHI), såvel som sommerkursus for ca. 80 deltagere i København 3 og 10 dage som et lingvistisk projekt indført på 3 dage i Scandinavian Culture and Society. I forløb og et kursus i dansk har der været undervisning for udenlandske skolebørn på høj niveau.

Det er en selvfølge, at instituttet som tidligere har reddet og udbygget forlaget af de nordiske universiteter og de skandinaviske institutter i europæiske og overtroiske lande.

Instituttet har i 1990 deltaget i Det humanistiske Fakultets forskningsprojekt Dansk identitetshistorie (Flemming Conrad, Flemming Lundgreen-Nielsen)

Indtil videre er der ingen nye bøger om dansk sprog og litteratur i det danske og nordiske sprogområde. Forskere og sprog med specialiserede sprog eller litteratur, men det er sprogvidenskabsspecifik områder, for eksempel artikler af naturvid eller ved udværelsen af bakkende fælles værdier. En del forskere beskæftiger sig særligt med analyse af billed- og lyd-billeder, med talekommunikation, tekstmæssige og med tekstforståelse og analyse, fx. Danmarks Radio, Bogmarkedet i Danmark.

Tendensen fra de sidste år til at styrke studiet af dansk sprog som litteraturvidenskab har tillige givet rum til videnskabelige undersøgelser af dansk sprog i skole- og pædagogisk setting.

Nordiske sprog

Institut for nordisk Filologi

Historie:

Institut for nordisk Filologi er oprettet i 1967 og har fra 1977 haft adressen Njalsgade 80. Finsk Afdeling har været tilknyttet instituttet fra 1985. Afdelingen for Dansens æstetik og historie er blevet oprettet i 1989.

Minoritetsstudier under fakultetsstudienævnet er fra 1989-90 administrativt lagt under instituttet.

Forskningsvirksomhed:

Generelt:

Institut for nordisk Filologi driver forskning inden for sprog og litteratur i det danske og nordiske sprogområde. Forskerne er som regel specialiseret i enten sprog eller litteratur, men der er dog mange overlappende områder, fx. i bestemte perioder af historien eller ved udnyttelsen af bestemte fælles metoder. En del forskere beskæftiger sig særligt med analyse af billed- og lydmedier, med massekommunikeret tekstmateriale og med institutionshistorie og -analyse, fx. Danmarks Radio, bogmarkedet i Danmark.

Tendensen fra de senere år til at styrke studiet af dansk sprog som undervisningsgenstand for udlændinge (med vidt forskellige modersmål) er fortsat såvel i videnskabelig som i praktisk-pædagogisk retning.

1990 har i særlig grad stået i internationaliseringsgen. Til det nordiske Nordplus- og det vesteuropæiske Erasmus-program er føjet det østeuropæiske Tempus-program, og instituttet har oprettet kontakter til Polen, Baltikum og Sovjetunionen, først og fremmest gennem John E. Andersen, Erik Hansen og Helen Krag. Indtil disse programmer er kørt ind i passende rammer, beslaglægger de en ikke ubetydelig del af administrationstiden.

Instituttet har som regionalt center for danskundervisning for udenlandske udvekslingsstuderende, også fra andre højere læreanstalter (RUC, Handelshøjskolen, DTH), afholdt sommerkurser for ca. 80 deltagere i henholdsvis 3 og 10 uger samt en engelsksproget indføring på 3 uger i Scandinavian Culture and Society. I forårs- og efterårssemestret har der været undervisning for udlændinge i skriftlig dansk på højt niveau.

Det er en selvfølge, at instituttet samtidig har vedligeholdt og udbygget forbindelsen til de nordiske universiteter og til skandinavist-institutter i europæiske og oversøiske lande.

Instituttet har i 1990 deltaget i Det humanistiske Fakultets forskningsprojekt Dansk identitetshistorie (Flemming Conrad, Flemming Lundgreen-Nielsen)

og i Nordisk kvindelitteraturhistorie (Pil Dahlerup, Eva Haettner Olafsson, Anne E. Jensen).

Instituttet administrerer tre afdelinger (med egne studieordninger). Alle tre har haft et højt aktivitetsniveau.

Finsk afdeling afholdt tre fællesseminarer med den finsk-ugriske institution i Lund med forelæsninger ved medarbejderne (Olli Nuutinen, John Lind, Tarja Soutkari). Der har været en reception for udgivelsen af et udvalg af finske noveller overtaget af Helena Idström (akademisk medarbejder 1989).

Afdelingen for dansens æstetik og historie er blevet konsolideret, som i 1989 ved Erik Aschengreens omfattende initiativer. Afdelingen har haft formandspladsen i den projektgruppe, som i oktober afholdt det første nordiske forskningsseminar om dans.

Tværfaget Minoritetsstudier er i 1990 for alvor kommet i gang med udfyldelsen af studieordningen; instituttets medarbejder Helen Krag er dansk kontaktperson og medarrangør af 'The Leningrad Minority Rights Conference 1991'.

Instituttet har fortsat udbudt forskningsbaseret undervisning for offentligheden uden for universitetet, i 1990 under loven om Åben Uddannelse. Det er bl.a. sket gennem TV- og radioudsendelser suppleret med lokale studiekredse (ialt 7 med ca. 175 deltagere). En grundbog af Erik A. Nielsen, »Livsbilleder«, er solgt i et stort antal eksemplarer, lige som instituttet har eksporteret 41 bånd med radioudsendelserne.

Enkelte forskningsprojekter:

Teorier og metoder

Inden for dette område udføres datamatiske undersøgelser af ældre dansk og nordisk litteratur ved Thorkil Damsgaard Olsen og Hanne Ruus. Klaus P. Mortensen undersøger forholdet mellem mentalitetshistorie og litteraturhistorie. Lars Arild overvejer i et projekt med eksempelmateriale fra Blicher den litterære analyses videnskabelighed. Hans Henrik Møller studerer erindringen som fiktionens formmæssige udtryk, Bent Fausing fortsætter sin udforskning af sammenhængen mellem skue-lyst og vidensdrift i individets bevidsthedsudvikling, Pil Dahlerup arbejder med dekonstruktion, og endelig søger Erik Aschengreen at etablere en danseanalysens metodik.

Sprog

En stor moderne dansk ordbog i 6 bind er under forberedelse (Iver Kjær, Ebba Hjorth, Ole Norling-Christensen, Hanne Ruus), Olli Nuutinen har afsluttet manuskriptet til en Dansk-finsk ordbog.

En lang række problemer af historisk karakter danner en hovedlinje i instituttets sprogforskning. Det drejer sig om runeindskrifter som undervisningsmateriale i forskellige pædagogiske niveauer (Kjær), finsk ordforråd, baltiske og germanske låneord i østersø-

finsk samt gamle låneelementer i finske stednavne (Nuutinen), Literacy i dansk og nordisk middelalder, de danske landskabslove som kilder til Valdemarstidens sprog, historie og samfundsforhold, universitetsalmanakkers historie (Damsgaard Olsen), studier i Leonora Christines Jammersminde (Otto Glimmann).

Moderne dansk er genstand for andre undersøgelser: pragmatisk tekstanalyse (Togeby), sprognormering (Erik Hansen), dansk grammatik (Erik Hansen, med Lars Heltoft, RUC), sprogkultur og sproglig høflighed i Danmark (John E. Andersen), politisk argumentation og sproglige manipulationsmanøvrer (Klaus Kjølner).

Endelig er en undersøgelse af danskernes tolerancetærskel over specielt pragmatisk fejl hos dansktalende udlændinge i gang (John E. Andersen, med Else Lindberg, Dansk Flygtningehjælps Sprogskole i København).

Litteratur

Hans Hertel afslutter som redaktør og bidrager Verdens Litteraturhistorie 1-7. I ældre udenlandsk litteratur arbejder Poul Behrendt med Sofokles' Ødipus. Pil Dahlerup fortsætter sin litteraturhistorieskrivning for gymnasiet.

Erik A. Nielsen supplerer en tekstantologi for gymnasiet med en arbejdsbog betitlet »Overblik over overblik«. Den nordiske kvindelitteraturhistorie har i det meste af året haft til huse på instituttet, under ledelse af Elisabeth Møller Jensen.

Litteraturhistoriske emner optager hovedparten af de litterære forskeres tid. Det drejer sig (i kronologisk orden) om: eddaernes poetikhistoriske betydning fra middelalderen til i dag (Lundgreen-Nielsen i samarbejde med udenlandske forskere), Mariaviser (Dahlerup), folkeeventyr (Wentzel), renæssancen (Dahlerup), teaterfiktionens begrebet i det 17.-18. århundrede (Bent Holm), Holbergs komedier (Jens Kr. Andersen), kvinders indsats i nordisk dramatik og teater i det 18. århundrede (Anne E. Jensen), librettoen til Mozarts »Tryllefløjten« (Erik A. Nielsen), danske og norske forfatters socialhistorie og den litterære offentlighed i det 18. århundrede (Worsøe-Schmidt), dansk litteraturhistorieskrivning 1800-61, nationalsangskonkurrencen 1818, dansk-norsk fælleslitteratur efter 1814 (Flemming Conrad), modtagelsen af Blichers novelle »Sildig Opvaagnen« (Arild), H. C. Andersens forfatterskab (Jørgen Bonde Jensen), begrebet danskhed hos Grundtvig (Lundgreen-Nielsen), Bournonvilles ballet »Kermessen i Brügge« (Aschengreen), Johs. V. Jensen og Nietzsche (Klaus P. Mortensen), Sophus Claussen (Aage Henriksen, Keld Zeruneith), Hamsums skuespil (Rottem), imagistisk prosa (Bredsdorff), Kristofer Updal (Rottem), den litterære besættelse 1933-90 (Hertel), Heretica, Blixens fortællinger (Behrendt), modernisme (Dahlerup), science fiction i Dan-

mark 1968-90 (Niels Dalgaard), poetik, æstetik, androgyni i modernistisk kunst set ud fra kvindelige udtryksformer (Jette Lundbo Levy), Enquists prosa (Bredsdorff).

Massekommunikation repræsenteres i projekter om bogmarkedets og den litterære kulturs udvikling (Hertel), kulturformidling i dagspressen (John Chr. Jørgensen) og Danmarks Radios programudvikling (Ib Poulsen). Humanistisk databehandling behandles i to tilfælde: fjerdegenerationsprogrammet med henblik på humanistisk forskning (Lise Louv) og tekstanalyseprogrammer (Togeby). Billedtolkninger indgår væsentligt i projekter hos Bent Fausing og Erik A. Nielsen. I minoritetsstudier arbejdes der med perestrojkaprocessens indflydelse på etnolinguistisk forskning (Helen Krag).

Udgaver

Tekstkritiske udgaver forberedes af adskillige medarbejdere, som er i forskellige faser af processen: Danmarks gamle Ordsprog (Kjær, med John Kousgaard Sørensen), Ghemen-trykket af De femten Tegn (Lindgård Hjorth), Den danske Rimkrønike, Niels Hemmingsens Danske Skrifter (Damsgaard Olsen, Ruus), Dorus og J. O. Brasen (Lundgreen-Nielsen), Jacob Worm (Lindgård Hjorth), H. J. Gottschalcks oversættelse af Cicero's 1. Catalinariske tale 1769 (Damsgaard Olsen), Wessels samlede skrifter (Anne E. Jensen), Mallings Store og gode Handlinger (Erik Hansen). Oversættelsen af Grundtvigs skrifter i udvalg til tysk løber planmæssigt videre (Lundgreen-Nielsen, med Theodor Jørgensen, Institut for systematisk Teologi, og K. E. Bugge, Danmarks Lærerhøjskole).

Kongres-, forelæsnings- og forskningsrejser:

Forskere fra instituttet har i forsknings- og formidlingøjemed deltaget i kongresser, symposier og faglige sammenkomster i ind- og udland eller været indbudt som gæsteforelesere. Af de udenlandske rejsemål kan nævnes: Agder (Klaus P. Mortensen), Alma-Ata (Krag), Amsterdam (John E. Andersen), Bad Homburg (Conrad, Lundgreen-Nielsen), Berkeley (Bredsdorff, Lundbo Levy), Berlin (Aschengreen), Beijing (John Chr. Jørgensen), Firenze (John E. Andersen), Geneva (Krag), Helsingfors (Fausing, Nuutinen), Hongkong (Aschengreen), Ilisimatusarfik (Wentzel), Jugoslavien (Poulsen), Klaksvik (Hertel), Leningrad, London (Krag), Lund (John E. Andersen, Lind), Lysebu (Conrad), Madison (Bredsdorff, Lundbo Levy), Minneapolis (Bredsdorff), Moskva (Krag), New York (Fausing), Oslo (Hertel, Nuutinen), Polen (John E. Andersen), Poznań, Siegen (Erik Hansen), Stockholm (Aschengreen, Fausing, Holm), Thessaloniki (Poulsen), Timisoara (Krag), Trondheim (Dahlerup), Vilnius (Krag), Wien (Aschengreen, Krag), Wrocław (Erik Hansen), Åbo (Nuutinen).

Bredsdorff har i hele året været visiting scholar i

Berkeley, og Rottum visiting professor en måned i Minnesota.

Anden videnskabelig virksomhed:

Mange af instituttets forskere er knyttet til fagtidsskrifter og faglige skriftserier. Det gælder følgende publikationer: Arkiv för nordisk filologi (Lindegård Hjorth), Danske Studier (Kjær, Lundgreen-Nielsen), Gads biografiserie (Klaus P. Mortensen), Jahrbücher für Geschichte Osteuropas (Krag), Mål & mæle (Hansen, Tøgeby), Nordica (Jens Kr. Andersen), Nordic Journal of Linguistics (Tøgeby), Nydanske Studier (John E. Andersen, med Lars Heltoft, RUC), Nyt fra Sprognævnet (Hansen), Proverbium, Yearbook of International Proverb Scholarship (Kjær), UJDS-Studier (Kjær, Lundgreen-Nielsen).

Nogle medarbejdere er aktivt engageret inden for fagligt relevante videnskabelige selskaber og institutioner. Lindegård Hjorth er redaktør af skriferækkerne og medlem af præsidiumet i Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab. Kjær er formand for Det danske Sprog- og Litteraturselskab, Lundgreen-Nielsen medlem af dettes bestyrelse. Conrad, Kjær, Lindegård Hjorth har tilsynsopgaver under selskabet. Hjorth er formand for fagets andet udgiverselskab, Universitets-Jubilæets danske Samfund, med Lundgreen-Nielsen som sekretær, Damsgaard Olsen som kasserer og Jens Kr. Andersen, Conrad og Kjær i bestyrelsen. Conrad sidder i bestyrelsen i Selskab for nordisk Filologi. Pil Dahlerup er medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Dansk Sprognævn har Erik Hansen som formand.

Damgaard Olsen er formand for Studieskolen i København. Lundgreen-Nielsen er næstformand for programrådet for Folkeuniversitetet i København.

Kjær er efor for Den arnamagnæanske Stiftelse, Damsgaard Olsen efor for Elers kollegium og tillige formand for Københavns Universitets kollegiesamvirke.

Nogle medarbejdere er aktive i kollegial virksomhed over institutniveau. Damsgaard Olsen er på syvende år formand for Det humanistiske Fakultets budget- og forretningsudvalg samt medlem af diverse andre fakultære udvalg. John E. Andersen er formand for universitetets udenlandslektoratsudvalg, med Lundgreen-Nielsen som medlem. Desuden er John E. Andersen observatør i Konsistoriums internationale udvalg, universitetets repræsentant i opgavekommissionen for danskprøve 2, medlem af Undervisningsministeriets rådgivningsgruppe vedrørende Lingua og dansk repræsentant i Lingua Advisory Board, Bruxelles, samt medlem af bestyrelsen for DIS Study Program.

Instituttet har på studienævnets initiativ for fagets egen befolkning afviklet en snes arrangementer, dels i form af diskussioner mellem personligheder udefra (»Blå tirsdag«), dels i form af forelæsninger ved fagets

lærere om deres forskning (»Grå tirsdag«). Faget har derudover afholdt syv velbesøgte offentlige »På vej hjem«-forelæsninger i hovedbygningen på Frue Plads om dansk sprog under titlen »Dansk før, nu – og i fremtiden?«; indlæggene vil, suppleret med andre, blive publiceret i 1991 i samarbejde med Dansk lærerforbundet.

Ledelse:

Bestyrer: Lektor, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen.

Formand for Studienævnet for dansk (inkl. finsk): Lektor, mag.art. Poul Behrendt. Fra 1.12. 1990: Lektor, cand.mag. John Chr. Jørgensen.

Formand for Studienævnet for Dansens æstetik og historie: Lektor, dr.phil. Erik Aschengreen.

Formand for Studienævnet for Minoritetsstudier: Lektor, mag.art. Margit Warburg.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 35,8.

Professorer: Dr.phil. Thomas Bredsdorff, cand.mag. Erik Hansen, dr.phil. Aage Henriksen, mag.art. Hans Hertel, dr.phil. Poul Lindegård Hjorth.

Lektorer: Lic.phil. Jens Kr. Andersen, lic.phil. John E. Andersen, mag.art. Lars Arild, dr.phil. Erik Aschengreen, mag.art. Poul Behrendt, cand.mag. Flemming Conrad, dr.phil. Pil Dahlerup, lic.phil. Bent Fausing, cand.mag. Otto Glismann, dr.phil. Anne E. Jensen, cand.mag. Jørgen Bonde Jensen, cand.mag. John Chr. Jørgensen, cand.mag. Iver Kjær, cand.mag. Klaus Kjølner, cand.mag. Jette Lundbo Levy, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen, cand.mag. Mogens Løj (orlov), cand.mag. Klaus P. Mortensen, dr.phil. Erik A. Nielsen, fil.dr. Olli Nuutinen, fil.dr. Stig Örjan Ohlsson (udlånt), mag.art. Thorkil Damsgaard Olsen, lic.phil. Ib Poulsen, mag.art. Hanne Ruus, cand.phil. Ole Tøgeby, dr.phil. Knud Wentzel og dr.phil. Keld Zeruneith.

Nordiske lektorer: Fil.dr. Eva Haettner Olafsson, cand.philol. Øystein Rottum.

Stipendiater: Mag.art. Niels Dalgaard, mag.art. Bent Holm, cand.mag. Lise Louv, mag.art. Hans Henrik Møller, mag.art. Frederik Stjernfelt, mag.art. Kirsten Thisted, mag.art. Poul Erik Tøjner, mag.art. Lisbeth Worsøe-Schmidt.

Adjunkt: Cand.mag. Helen Krag.

Eksterne lektorer: Beth Elverdam, Lisbet Holst, Finn Klysner, Helga Koch, Sigurd Kværndrup, Ulrik Lehrmann, John Mortensen, Flemming Roland-Jensen, Lis Wedell Pape, Jan Rosiek, May Schack, Tove Skutnabb-Kangas, Harly Sonne, Tarja Soutkari (finsk), Liselotte Thrane.

Undervisningsassistenter: Nina Møller Andersen, Marianne Barlyng, Steen Beck, Søren Birkvad, Dinna Bjørn, Monna Dithmer, Niels Werner Frederiksen, Lis Garbers, Birthe Haarder, Olaf Gerlach Hansen,

Ulrik Herskind, Dag Heede, Bill Holmberg, Inger Jacobsen, Søren Jakobsen, Lisbeth Gundlund Jensen, Peter Stray Jørgensen, Marie-Louise Kjølbye, Finn Klysner, Karen Lund, Hans Henrik Møller, Søren Mølstrøm, Ole Nørlyng, René Rasmussen, Torsten Ryelund, Mette Rønning, Marie Louise Sodemann, Erik Svejgaard.

TAP: Antal årsværk: 6,4.

Overassistenter: Berit Grimstad Jensen og Kirsten Mathiesen.

Assistenter: Jan Bendixen, Solveig Wiberg, Winnie Østergård-Larsen.

Typograf: Jan Boris Pedersen.

Kontorelev: Birgitte Rishøj Jensen og Sussi Kragh.

Specialer (konferens):

Bach, Lene: Studie i detektiv-genrens opståen.

Johansen, Anfinnur: Færøsk personnavneskik gennem 450 år – mandsnavne på Eysturoy i tiden ca. 1540-1982.

Nicolajsen, Vibeke Sten: Kvinder mellem afmagt og magt.

Sørensen, Søren: »Den ottende dag«. En monografi over Klaus Høecks digtsamling »hjem«.

Ziegler, Berit: Frederik Paludan-Müllers »Danserinden«.

Specialer (hovedfag):

Andersen, Mikael Bernt: Barometret Andersen. H. C. Andersens dramatik læst som ideudtryk med stadig hensyntagen til det dramaturgiske aspekt.

Andersson, Henrik: Sandheden, drømmen og viljen, om Nietzscheindflydelse og dybdepsykologi i Hjalmar Söderbergs forfatterskab. Med særligt henblik på romanen Doktor Glas.

Balling, Helle: Om TV reklamer.

Bentsen, Christian Jesper: Sproglig rådgivning i planstyrelsen.

Blæhr, Karin Merete: Subjekt dannelse – tomrum og fortabelse, syn og sprog.

Carlsen, Lisbet: Kærlighed og konvensens belyst ved kortprosa af Thomasine Gyllembourg og Steen Steensen Blicher.

Dahl, Turid Maria Birgitta: Danske kvindelige kriminalforfattere 1910-1988.

Fjeldsted, Anders Vilhelm: Barndom, projekt og eros. Et studie i socialisationsromanen og dens typologi.

Fogt, Jan Mickael Alstrup: Provokeret kunst. En oversættelse, bearbejdelse af iscenesættelse af: Gottfried Benn: »Drei alte Männer« (1949).

Hansen, Henning Bøtner: Reklamemanagement – reklameanalyse; en undersøgelse af reklameanalysens muligheder i Det Fri Aktuelt kampagne »man kan ikke være venner med alle«.

Hoffmann, Lise-Lotte Strandholt: Teaterentusiast

Edvard Brandes; en behandling og vurdering af Edvard Brandes som dramatiker.

Jensen, Inge Merete Frostholm: En undervisningskampagne fra intention til reception.

Johansen, Thomas Ingemann: Salgsbrevets kommunikative rum.

Kaas, Ruth: Semantisk analyse af danske rumlige ud-sagn.

Kauffmann, Jannet May Katja: Kvindespør i magtens landskab.

Kjøller, Elsebeth Kristine J.: Karen Blixens kunstneriske jeg, som det kommer til udtryk i »Vinter-eventyr«, specielt belyst gennem analyser af eventyrene »Den unge Mand med Nelliken«, »En opbyggelig Historie«, »Det drømmende Barn« og »Alkmenen«.

Kongshaug, Peter: Lystfiskerfortællingens hensigt – erfaringer med skabelse af en helhedsoplevelse i borgerens liv.

Korsgaard, Helen: Kommunikationens betingelser i en brydningstid. En belysning af Thomas Ziehes teori om kulturel frisættelse.

Kornbo, Anne Lise: Med døden som pejlemærke.

Kristensen, Bent Harpøth: Fortællingens parodiske praksis. – Eksempler fra fire af Per Højholts praksisbøger.

Lagrelius, Ole Strøm: Henrik Pontoppidans år i Østby 1886-1888. En kritisk historisk analyse af den unge Pontoppidans forhold til de fattigste på landet.

Larsen, Helle Vibeke Igum: Den langmodige dansker. Et portræt af det typiske danske i særpræg og tradition belyst gennem forskellige (tekst)genrer fra Holberg til idag.

Nielsen, Birgitte Østergaard: Hvad siger de? Om sprogtilegnelsen og det danske talesprog hos ikke-skolevante voksne.

Nielsen, Jan Ole: Det usynlige teater – dansk radioteater 1964-71.

Nielsen, Ulla Odgaard: Krise – sammenbrud og/eller gennembrud.

Olesen, Hanne Kit: Skrivepædagogiske problemstillinger i andetsprogsundervisningen.

Olsen, Leif: Karna Birk Grønbech – landbokvinder mellem by og land – mellem Bornholm og København.

Olsson, Vagn Erik Palle: Det sublime og det fænomene.

Pedersen, Steen Busk: Kulturradikalismen i teori og praksis i mellemkrigstiden.

Rasmussen, Jan Aage: På sporet.

Scheuer, Jann Bredvad: Talehandler i praksis.

Schwarz, Thomas Benzion: En kommenteret udgave af Johan Ludvig Heiberg: »Recensenten og Dyret«.

Stedstrup, Leif Herman Victor: Appositionsbegrebet i dansk grammatik.

Sutorius, Peter: Hvordan siges det til en maskine? Om

- syntetiske passivkonstruktioner i menneske-maskine-interaktion.
- Sørensen, Ginna Marie: ... Til arbejdet fremad i kor... Sørensen, Morten Blok: Skønhedens fascination.
- Wad, Anette: Kampen mellem kosmos og kaos i den nordiske mytologi.
- Werenskjold, Inge-Bente: Beskrivelse af minoritetsgrupper i dansk litteratur i romantikken og nutiden.
- Specialer (hovedfag, gruppe):*
- Mogensen, Iben Henriette: Ordbilleder. Om litteraturformidling i de elektroniske billedmedier.
- Nielsen, Berit Jette: Kontakten mellem myndigheder og borgere.
- Randers, Lisbeth: Marionet eller menneske: Om narratologi og socialisering i seks modernistiske tekster.
- Rosenstand, Charlotte Elisabeth: Kontakten mellem myndigheder og borgere.
- Siersted, Anne Mette: Marionet eller menneske: Om narratologi og socialisering i seks modernistiske tekster.
- Trolle-Christensen, Helle Birgitte: Ordbilleder. Om litteraturformidling i de elektroniske billedmedier.
- Speciale (finsk):*
- Aagesen, Henrik Vagn: Relationer og roller i den finske sætning; beskrivelse og parsing efter en model udviklet til grønlandsk.
- Publikationer:*
- Arild, L., Haugan, J.: Kunsten å myrde. En novelle om et dilemma i Cora Sandels forfatterskab. Edda 2/1990, s. 129-147, Bergen 1990.
- Aschengreen, E.: I begyndelsen var dansen. Tidsskrift for Idræt 2 (10. maj 1990), s. 43-47, Århus 1990.
- : En sjælden balletskat. Magasin fra Det kongelige Bibliotek 4.årg. nr. 4, 1989, s. 17-28, København 1990.
- : Le Vol en rêve – En Flykt mot drømmen. Jean Cocteau och Dansen. Dansmusei Skrifter nr 25 25, s. 8-34, Stockholm 1990.
- : Il balletto reale danese: una ricci tradizione. La Rivista Illustrata del Museo Teatrale alla Scala. 1988 nr 4, s. 48-60, Milano 1989.
- Fausing, B.: Den stora världen i en liten tyst fyrkant av papper. Bildtidningen 1, 1990 (nr 46), s. 32-40, Stockholm 1990.
- : Fascinatografi. Sølv og Salte. Fotografi og Forskning, Tove Hansen red., s. 239-257, København 1990.
- Hansen, E.: Imperativens ortografiske form. Anvendt Sprogvidenskab, Elisabeth Engberg-Pedersen o.a., s. 223, Københavns Universitet 1990.
- : Essens og accidens i dansk. Vänbok. Festgabe für Otto Gschwantler, Imbi Sooman, s. 369, Wien 1990.
- : Komposita med ikke-distinktivt førsteled. Nyt fra Sprognævnet Særnummer, sept. 1990, s. 24, København 1990.
- Hertel, H.: Den syngende detektiv. Georg Brandesprisen til Frans Lasson. Bogens Verden 1990 nr. 1 (72. årgang), s. 17-18, København 1990.
- : Litteraturens vaneforbrydere. Kritikere, forlæggere og lystlæsere gennem 150 år. Viborg 1990, 256. s.
- Jensen, J.B.: Den videnskabelige Besindighed. Om Kasper Mørnads disputats: Hverdagsbilleder. Dansk Guldalder – Kunstnerne og deres Vilkår. Nordisk Tidsskrift nr. 5, 1990, s. 10 A4 ark, Stockholm 1990.
- Kjær, I.: Runerne – Hvad de har været brugt til, og hvad de kan bruges til. Yggdrasil – om Litteraturen i den Nordiske Oldtid, Det faglige Udvalg for Dansk, 15 s., København 1990.
- : Recension af Projektet De Vikingatida Runinskrifternas Kronologi (Runrön 1) og Lena Peterson: Svenskt Runordsregister (Runrön 2). Namn och Bygd 78, 1990, s. 4, Uppsala 1990.
- Krag, H.L.: Sovjets mange nationer. Opbrud i Øst (Københavns Universitet, Institut for Slavistik og Øststatsforskning, Materialer 8), Jacobsen, Per (red.), s. 72-89, København 1989.
- : Bevarelsesstrategier for sovjetiske minoritetssprog. Självstyrelsesregioner och minoriteter i Europa, Sune Jungar (red.), s. 171-85, Mariehamn 1989.
- Lundgreen-Nielsen, F.: Jens Bielke: Relation Om Grønland & Enn Lystig Disceptaz. Udgivet efter manuskriptet GkS 996 fol. Det kongelige Bibliotek, København, med indledning og noter. København 1990, 112 s.
- Nielsen, E.A.: Livsbilleder – om digtningens udtryksformer. København 1990, 256 s.
- : Ubetydeligheder. Danske Studier 1990, nr. 85, 5 s., København 1990.
- : The Veil. Matthias Grünewald's Isenheim Altarpiece. Analecta Romana, Instituti Danici XIX, s. 119-143, Roma 1990.
- : Livets Træ. En Bog om Niels Helledie. Frederikshavn 1990, 80 s.
- : Erik A. Nielsen. Bibliografi 1964-90. Uriasposten 9, 1989 (udk. 1990), 12 s., CUK, Center for Underv. og Kulturform. 1990.
- Nuutinen, O.: Suomen paikannimet Pohjoismaissa. Kieliposti 1/1990, s. 33-35, Helsinki 1990.
- : Serkut keskenään. Kanava 1/1990, s. 18-23, Helsinki 1990.
- : Järvi – balttilainen laina. Virittäjä 4/1989, s. 497-503, Helsinki 1989.
- Olsen, T.D.: Literacy i Danmark omkring år 1200. Forskningsprofiler udgivet af Selskab for Nordisk Filologi., Bente Holmberg, Britta Olrik Frederiksen, Hanne Ruus, s. 193-207, København 1989.
- : Nøgle til Almanakken. København 1989, 128 s.
- Ruus, H.: Informatikken har ordet. Anvendt sprogvit-

- denskab., Red. Elisabeth Engberg-Pedersen, Esther Glahn m.fl., s. 37-50, København 1990.
- Stjernfelt, F.: Balder og Verdensdramaet i den Nordiske Mytologi. København 1990, 94 s.
- : Fra Formalisme til Formlære. 6 Stykker om Formbegrebets Rolle på Grænsen mellem Natur- og Humanvidenskab. Undr. Nyt Nordisk Forum 59, vol. 23, nr. 4, 1989, s. 66-75, Århus 1990.
- : Alle alene i Verden, om Naturens Endeligt. Fredag 26, s. 62-66, København 1990.
- : Omverden/Umwelt. Copenhagen Film + Video Workshop. Festival 90, Dino Raymond Hansen et al., s. 10-13, København 1990.
- : To Billeder, to Begreber. Kritik 91-92, s. 74-77, København 1990.
- : Poesiens Problem. Den Blå Port 14, s. 73-88, København 1990.

Flemming Lundgreen-Nielsen

Institut for Retorik

Forskningsvirksomhed:

Retorik er læren om effektiv sproglig formidling. Den adskiller sig fra andre kommunikationsfag ved at tage udgangspunkt i afsenderens situation og i mundtligheden, hvad der også får konsekvenser for dens arbejde med god, skriftlig form.

En central opgave for instituttets forskning er den offentlige retorik (specielt inden for politik, retsvæsen, forvaltning, erhverv, skole, kirke og medier). Denne kommunikation er i aktuel sammenhæng endnu ikke blevet udforsket fra den særlige synsvinkel, som er retorikkens. Der foreligger således her et nyt og frugtbart forskningsområde.

Forsknings- og udgivelsesprojekter:

1. Projektet »Retorik der flytter stemmer« fortsætter ved Charlotte Jørgensen, Lone Rørbech og Christian Kock (projektleder). Ved en analyse af TV-serien »Bytinget« forsøges det at udtrække erfaringer og lov-mæssigheder for de arter af retoriske påvirkninger, der flytter stemmer hos repræsentative modtagergrupper.
2. Christian Kock fortsætter projektet »Skrivepædagogik«, baseret på egne undervisnings erfaringer og andres publicerede forsøg. Der søges uddraget anvendelige og forskningsbaserede principper for undervisningen i skriftlig fremstilling, bl.a. ved inddragelse af mundtlige ressourcer. Et vigtigt formål er at finde hensigtsmæssige former for faglig formidling.
3. Sten Høgel har sammen med Lis Garbers færdig-

gjort sit arbejde vedrørende mundtlig formidling i gymnasiet. Det udkommer i lærebogsform i begyndelsen af 1991 under titelen »Grib ordet og gør det til dit«.

4.-5. Sten Høgel arbejder på to projekter: en antologi over danske taler fra Saxo til Margrethe II, samt en almen indføring i retorikkens teori og historie med hovedvægt på analyser af taler fra det tyvende århundrede (sm.m. Lis Garbers; arbejdstitel: »Retorik – talekunst på godt og ondt«). De to bøger, der skal anvendes i universitetsundervisningen, vil udkomme i nærmeste fremtid.

6. Forskningen inden for stemmebrugslære (Lone Rørbech) og færdiggørelsen af projektet »Dansk Versekunst« (Jørgen Fafner) har måttet hvile i 1990 på grund af administrations- og undervisningsarbejde, herunder udviklingen af den nye undervisning i medieretorik og AV-formidling.

Instituttets forskningssituation:

Det er for vort fag af den største betydning, at væsentlige dele af den praktiske formidlingsundervisning varetages af aktive forskere. Denne tætte forbindelse af forskning og færdighed har været en betingelse for fagets vitterlige succes og for dets rimelige erhvervs muligheder. Det har resulteret i en betydelig tilvækst af studerende. Den satte ind i 1988 og er yderligere stærkt øget i 1989-90, hvorimod antallet af videnskabelige medarbejdere stadig er på 3,5. Det store undervisningspres har ført til, at forskningen nu truer med at stagnere. Instituttets forskningsmæssige situation og dets status som universitetsinstitut må derfor give anledning til dyb bekymring.

Instituttets virksomhed iøvrigt:

(1) Der er udsendt ét nummer af medlemsbladet for Retorikforeningen (11/90), indeholdende anmeldelser og faglige artikler, forfattede af medarbejderne. Der er forberedt et nyt nummer af »Retorik Studier« (9/91) med afhandlinger af Charlotte Jørgensen, Merete Onsborg og Jan Lindhardt.

(2) Jørgen Fafner (okt.90) holdt gæsteforelæsninger for de Ph.D. studerende ved Litteraturvetenskapliga Institutionen samt Centrum för Metrisk Studier, Göteborg Universitet. Sten Høgel har holdt forelæsninger og øvelser på gymnasielærernes efteruddannelseskursus (Skælskør Folkehøjskole, aug. og Musikvidensk. Inst., nov.). Christian Kock har gæsteforelået over skriftlig fremstilling ved Undervisningsministeriets efteruddannelse af gymnasie- og HF-lærere, samt deltaget i DLH's forskningsseminar over tekstproduktion.

(3) Christian Kock og Jørgen Fafner har sæde i undervisningsministerens udvalg for enh. skriftlig og mundtlig fremstilling under kvalitetsudviklingsprojektet. »Mundtligheden« har afsluttet sit arbejde og

udsender en rapport i januar 1991. M.h.t. dette udvalgsarbejde hviler der et særligt ansvar på instituttet som det eneste sted i Danmark, hvor man kan tage en fuldt udbygget retorikuddannelse.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 3,5.

Professor: Jørgen Fafner.

Lektorer: Sten Høgel (halv stilling, den anden halv ved musikvidenskab), Christian Kock, Lone Rørbech. Ekstern lektor: Charlotte Jørgensen.

TAP: Antal årsværk: 0,5.

Inge Persson.

Speciale (hovedfag):

Andersen, Regitze Tilka Schneider: Oplæsning som fortolkning i gymnasiet.

Publikationer:

Fafner, J.: Retorik i skolen. Dansk Pædagogisk Tidsskrift 3/90, s. 4, København 1990.

– Forholdet mellem mundtlighed og skriftlighed. Sprog og Kvalitet. Modersmål-Selskabets Årbog 1990, s. 10, København 1990.

Kock, C.: Hvilken skriveundervisning virker. Sprog og kvalitet. Modersmål-Selskabets Årbog 1990, s. 13, København 1990.

Jørgen Fafner

Det arnamagnæanske Institut

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er islandsk, færøsk og ældre norsk sprog og litteratur med særligt henblik på den videnskabelige udnyttelse af Den arnamagnæanske Håndskriftsamling. En del af den forskning der udføres på eller i tilknytning til instituttet, bygger dog på arnamagnæanske håndskrifter i anden sprogform, fx dansk, svensk eller latin. En af instituttets vigtigste opgaver er at udarbejde tekstkritiske udgaver, først og fremmest af den vestnordiske middelalderlitteratur. En mere detaljeret redegørelse findes i Universitetets Årbog for 1989.

Til udgivelse i serien *Editiones Arnarnagnæanæ* har der været arbejdet på flg. større projekter: 1. Egils saga Skallagrímssonar, A-redaktionen (Bjarni Einarsson, projektleder NN); 2. Óláfs saga Tryggvasonar en mesta III (Ólafur Halldórsson, projektleder JLJ); 3. AM 76, 8vo, et dansk blandingshåndskrift fra 1400-t. (en nordisk, tværfaglig forskergruppe, projektleder og medudgiver BOF, konsulent PS); Eyrbyggja

saga, the vellum tradition (Forrest Scott, redaktør JLJ); Mírmanns saga (Desmond Slay, projektleder JLJ, konsulent PS); Plácíðus saga (John Tucker, redaktør MO, konsulent JLJ). – I serien *Bibliotheca Arnarnagnæana* er et bind, *Opuscula IX*, under trykning (redaktør PS). – Andre udgivelsesprojekter: Færøske visehåndskrifter i København: afskrivning påbegyndt (Kaj Larsen, projektleder Michael Chesnutt, JLJ, JI, i samarbejde med Fróðskaparsetur Føroya); Islandske folkebøger: der er foretaget undersøgelser i håndskriftmaterialet i forbindelse med en planlagt serie med folkelig litteratur fra 1500-1700-t. ovs. fra dansk og tysk (MO). – Faksimileudgaver af islandske håndskrifter: i serien *Early Icelandic Manuscripts* udkommer Sth. perg. 4to nr. 19 i begyndelsen af 1991 (Peter Foote, redaktør AL/PS). – Igangværende specialundersøgelser: Islandske folkebogsoversættelser og deres særlige overleveringsforhold, en artikel under trykning (MO); En konjektur til Laxdæla saga, en artikel under udarbejdelse (JLJ); norrøn kortprosa: en undersøgelse med henblik på udarbejdelse af bibliografi og tekstkritiske udgaver (MLR); norrønt sprog: en afhandling om den adverbelle sætningssammenbinding under udarbejdelse (FH); islandsk renaissance: en artikel om Þorsteinn Björnssons *Noctes Setbergenses* under trykning (PS); moderne islandsk: modernismen i islandsk litteratur i 1. del af 1900-t. (ÖÖ); færøsk litteratur: en monografi om Heðin Brús forfatterskab er under afslutning; en færøsk litteraturhistorie og en monografi om Jens Pauli Heinesens forfatterskab er under udarbejdelse; den nyeste færøske litteratur er behandlet i flere tidsskriftartikler der er under udgivelse (JI); østnordisk: en artikel om den svenske vikingetidskonge Emund Slemas tilnavn er under trykning; en artikel 'Variantapparatet og sproghistorien' er under trykning; studier i udgaverne af gammel-danske love med henblik på indplacering i den europæiske tekstkritiks historie (BOF). – Oversættelser: der arbejdes på at afslutte nyoversættelser af tre islændingesagaer (MLR).

Redaktionsvirksomhed m.v.:

Instituttets VIP udgør redaktionskomiteen for Den arnamagnæanske Kommissions skriftserier og medvirker som projektledere og konsulenter/redaktører ved de enkelte bind. MLR er koordinator. – Instituttets Bulletin er udarbejdet af instituttets VIP og redigeret af PS. – PS er redaktør for instituttets oversættelsesserie, AL/PS for en serie med faksimileudgaver af islandske håndskrifter. JLJ (sm.m. J. H. Winther Poulsen) redigerer beretningen fra 7. internationale kongres om nordiske sprog og moderne lingvistik i Tórshavn 1989. JI er medredaktør af tidsskrifterne *Brá* og *Café Existens*, leder af forlaget *Mentunargrunnur Studentafelagsins*, censor og ekstern vejleder ved *Fróðskaparsetur Føroya*. JLJ er formand for, JI sekretær for Selskabet til udgivelse af færøske Kildeskrifter.

JLJ er Associate editor af *Bibliography of Old Norse-Icelandic Studies*.

Instituttet afholdt i marts et seminar 'Norrøne tekster og norrøn religionshistorie' i samarbejde med Preben M. Sørensen. I december var Bjarne Fidjestøl, Bergen, nordisk gæsteforelæser ved instituttet. I årets løb har gæster og medarbejdere ved instituttet holdt foredrag om igangværende forskningsprojekter. BOF har holdt foredrag ved 3. møde om udforskningen af dansk sprog, Århus, oktober, MO i Selskab for nordisk Filologi, maj.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Professor: Dr.phil. Jonna Louis-Jensen (orlov til 31.8.).

Lektorer: Mag.art. Britta Orlík Frederiksen, mag.art. Finn Hansen, mag.art. Jógvan Isaksen (færøsk), dr.phil. Örn Ólafsson (islandsk), mag.art. Mariane Overgaard, cand.mag. Margit Lave Rønsholdt, cand. mag. Peter Springborg.

Adjunkt mag.art. Jógvan Isaksen er pr. 1.9. ansat som lektor.

Lektor mag.art. Agnete Loth afgik ved døden 2.6.

Tilknytning til instituttets virksomhed har endvidere en række forskere ved andre institutioner i ind- og udland, flere gæster har arbejdet ved instituttet i kortere og længere perioder i årets løb. Et stipendium for islandske forskere til studier ved Det arnamagnæanske Institut i København er tildelt Bjarni Einarsson, Guðvarður Már Gunnlaugsson og Gunnar Harðarson. – Simonetta Battista, Marcerata, har haft dansk statsstipendium til studier ved instituttet. – Ordbogsredaktør Christopher Sanders har fungeret som edb-konsulent, ansat af Den arnamagnæanske Kommission. Hertil kommer Den arnamagnæanske Kommissions Ordbog med en stab på fem redaktører (ikke universitetsansatte).

TAP: Antal årsværk: 4,5.

Áslaug Bryld, Arne Mann Nielsen, Bent Mann Nielsen, Anne Lise Nielsen, Áslaug Svane.

Publikationer:

Frederiksen, B.O.: En detalje i Den Hellige Jomfrus anatomi. Om udtrykket mirra thorn i en gammel-dansk Mariavise. *Danske Studier* 1990, s. 5-40, København 1990.

Isaksen, J.: Udgiver af: Bergtóra Hanusardóttir: Skert flog. Tórshavn 1990, 147 s.

–: Udgiver af: Alexandur Kristiansen: Staksteinar. Tórshavn 1990, 48 s.

–: Udgiver af Carl J. Jensen: Hvørkiskyn. Tórshavn 1990, 32 s.

–: Redaktion af Brá nr. 15 1990, s. 1-81, Tórshavn 1990.

–: Fagnaðarsongur til lívið og gerandisdagin. Anmeldelse af Magnus Dam Jacobsen: Handan fyri havið – býurin og stórbýurin. Brá 15, 1990, s. 73-75, Tórshavn 1990.

–: Digtingens differentiering. Færøsk litteratur 1970-1990. *Nordica* 7, s. 39-61, Odense 1990.

Springborg, P. (red.) et.al.: *The Arnamagnæan Institute and Dictionary, Bulletin* 17. 1988-1989. København 1990, 36 s.

Peter Springborg

Institut for dansk Dialektforskning

Instituttets forskningsområde er danske dialekter og talesprog, og det fungerer som dialekt- og talesprogsarkiv.

Den videnskabelige udnyttelse af materialet retter sig mod dialekternes lyd- og bøjningsforhold, de grammatiske strukturer eller ordforrådet, betydningerne, den kulturelle baggrund. Endelig behandles talesprogets rolle i sociale sammenhænge, samspillet mellem dialekter og rigsmål og de københavnske talesprog og deres betydning.

Ordbogsarbejde, dialektgeografi m.v.:

Ordbog over de danske ømål. Denne ordbog dækker hele ordforrådet i dialekterne på Sjælland, Sydøerne og Fyn, og der redegøres for ordenes udtale, bøjning og betydning. Da materialet i saglig henseende fortrinsvis dækker perioden 1800-1920, indtager 1800-tallets bondekultur en central plads i ordbogen. Redskaber, arbejdsprocesser m.m. beskrives udførligt, idet det tilstræbes at klarlægge forbindelsen mellem sagforhold og sprogligt udtryk. I 1990 er der færdigredigeret nye afsnit i bogstaverne F og G, og revideret og renskrevet artikler fra bogstaverne A og B til udgivelse i 1992. Ialt foreligger der 1375 reprojekter spalter, skrevet med tekstbehandlingssystemet T3 (IB, FK, KMP, og i begrænset omfang JL).

Til et separat hefte er der renskrevet lister over forkortelser, samt udarbejdet en nøgle til geografiske angivelser (KMP).

Den primære redaktion af en ordbog over den danske dialekt i Angel er tilendebragt, og revisionen gennemført for bogstaverne A-E, G-I, K, M, O-S. Disse afsnit foreligger i reprojekter stand, ialt 325 sider, skrevet med T3 (BJN, MN).

Fortsatte studier i forudsætningen for 1500-tallets latinsk-danske leksikografi (JL).

Fortsat deltagelse i arbejdet med et europæisk sprogatlas, ALE. Redigeret dansk materiale og udar-

bejdet legedeforslag for germansk til møde i marts 91 (IE).

Ud fra ALE-materialet er der foretaget en motivundersøgelse af haletudsens skandinaviske navne i vestgermansk og romansk belysning (IE).

Påbegyndt undersøgelse af brugen af foransat substantivartikel versus adjektivartikel i vest- og sønderjysk (IE).

Fortsatte undersøgelser af stødforhold i sjællandsk, herunder en geografisk redegørelse for andetledsstødet frekvens (FK).

Udarbejdet et mindre faghistorisk bidrag med udgivelse af breve fra Lis Jacobsen m.fl. (ILP).

Undersøgt sprogholdninger i den danske højskole med gennemgang af en række privatarkiver, og foreløbig afsluttet med artikel under udg. (ILP).

Sociolingvistiske undersøgelser:

Der har været arbejdet med at lægge rapport fra Projekt bysociolingvistik til rette for trykning (foråret 1991), og med at planlægge det videre arbejde med datamaterialet. Forskellige teoretiske overvejelser og resultater fra projektet er under udgivelse (FG, ILP).

Med udgangspunkt i projektet begyndt undersøgelse af samspillet mellem køn, klasse og sprog (ILP). Fortsatte studier i mundtlig fortælling baseret på projekt bysociolingvistik tekstkorpus. Analysen sigter på at belyse forholdet mellem narrativstruktur, semantisk typologi og kommunikativ funktion og udmøntes i en Ph.D. afhandling. Foreløbige overvejelser fremlagt på konference i Århus (EM).

Artikel om dialektologisk og sociolingvistisk feltmetode under udgivelse (EM).

Fortsat analysen af talesprogsvariationen på Langeland. En artikel under udgivelse (KMP).

Fortsat undersøgelse af talesprogsvariationen i Odder, overført materiale til edb til brug for statistiske beregninger. Til sammenligning er der optaget interviews med 9. og 10. klasses elever fra Århus (BJN, MN).

Indsamlet supplerende materiale til undersøgelse af sønderjysk regionalsprog i Tinglev. Delresultater under udg. (MN).

Samlinger:

Seddelsamlingerne er forøget med 600 ordsedler. Båndsamlingen er forøget med 8 optagelser fra øerne, 7 fra Jylland samt 5 overspilninger. I forbindelse med undersøgelser af talesprogsvariation er der indkommet 22 optagelser.

Formidling:

Deltaget i udarbejdelsen af et projekt på Eksperimentarium der gør det muligt v.hj. af et edb-program at høre prøver på danske dialekter, foreløbig fra 35 steder, ledsaget af en skreven tekst på edb-skærmen samt korte kommentarer. Herudover er der mulighed for at

prøve at stedbestemme en given tekst; i programmet indgår også kommentarer (bl.a. som dialektkort) til brugerens løsningsforslag (BJN, MN).

Sammen med Institut for nordisk Filologi planlagt en række På vej hjem-forelæsninger (ILP), og bidraget til disse (FG, EM, ILP).

Skrevet undervisningshæfte for gymnasiet, Danske talesprog. Dialekter, regionalsprog og sociolekter (BJN, KMP).

Skrevet artikel om sydømål til Turistårbogen (IE).

Redaktionsvirksomhed m.v.:

BJN, FK og KMP redigerer instituttets tidsskrift, Danske Folkemål.

IE er medlem af hovedredaktionen af ALE. FG er sekretær for Lingvistikredsen, og sammen med ILP medlem af styringsgruppen for SHF's talesprogsinitiativ. JL er medlem af referencegruppen for humanistisk information og dokumentation under DAN-DOK-udvalget.

Andre aktiviteter:

Der er besvaret forespørgsler og leveret bånd med dialektprøver til en række eksterne institutioner. Konsulenttjeneste er ydet til Institut for Grænseregionsforskning og Landbohøistors Selskab.

Forelæsninger på Århus Universitet og ved symposium om sprogplanlægning i Geilo (FG). Indlæg ved seminar om Storstadsspråk och storstadskultur i Norden (FG, ILP), på International Congress of Dialectologists (IE, FG, ILP), på 4. Nordiske Dialektologkonference (IE, FG, EM, MN, ILP, KMP). Hovedarrangør af seminar om museernes rolle i fremtidens Europa, medarrangør af seminar om funktionel grammatik, og af seminarrækken ForskningsFredage (FG). Arrangeret 4. nordiske dialektologkonference på Askov (BJN, MN, ILP).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,9.

Professor: Dr.phil. Inger Ejkskjær (IE).

Lektorer: Cand.mag. Inger Bévort (IB), cand.phil. Frans Gregersen (FG), cand.mag. Finn Køster (FK), cand.mag. Jørgen Larsen (JL), cand.mag. Bent Jul Nielsen (BJN), cand.mag. Magda Nyberg (MN), cand.mag. Inge Lise Pedersen (ILP), cand.mag. Karen Margrethe Pedersen (KMP).

Kandidatstipendiat: Erik Møller (EM).

TAP: Antal årsværk: 1,8.

Anna-Lise Bøjstrup, Lillian Keller.

Publikationer:

Bévort, I.: Præpositionsled uden Præposition. Danske Folkemål 32, s. 99-128, København 1990.

Ejkskjær, I.J.: Stød and Pitch Accent in the Danish

- Dialects. Acta Linguistica Hafniensia vol. 22, s. 49-75, København 1990.
- Gregersen, F.: Hvordan undersøger man københavnsk? *Tijdschrift voor Skandinavistiek* Vol. 10, No. 1-2, s. 38-58, Groningen, Holland 1989.
- , Køppe, S.: *Enhedsvidenskab og Reduktionisme. Tanken om Enhed i Videnskaben*, Hans Fink og Kirsten Hastrup, s. 66-87, Aarhus 1990.
- Holmberg, H., Møller, E.: *Sociale Udtalevariationer i København. Mål og Mæle 2*, s. 17-23, København 1990.
- Køster, F.: "Et Stykke gråt Papir". Om fakultativ stødloshed i sjællandsk. *Danske Folkemål* 32, s. 129-154, København 1990.
- Møller, E.: Book Review of Michael J. Toolan: *Narrative. A Critical Linguistic Introduction*. *Journal of Pragmatics* 14, s. 971-975, North-Holland, Amsterdam 1990.
- Nyberg, M.: *Klusilparasittens Forekomst i den østlige del af Sønderjylland*. *Danske Folkemål* 32, s. 71-98, København 1990.
- Pedersen, I.L.: *Dagligt Sprog og fagligt Sprog. Nordisk Symposium om tekstile Teknikker 1989*, Herning Museum (udg.), s. 89-98, Herning 1990.
- : *Fra Klenodie til Pisallik – grovkornede Navne på Finbrød*. *Ord og Sag* 10, s. 5-12, Aarhus Universitet 1990.
- Pedersen, K.M., Sørensen, V.: *Legetøj, Syltetøj, Troldtøj og andet tøjeri – om en sproglig Joker i vore Dialekter*. *Ord og Sag* 10, s. 20-36, Aarhus Universitet 1990.

Inge Lise Pedersen

Institut for Navneforskning

Forskningsvirksomhed:

Institut for Navneforskning er Danmarks eneste sted- og personnavnearkiv, og dets meget betydelige samlinger og specialbibliotek udgør det nødvendige fundament for de videnskabelige medarbejderes udforskning af danske navne.

1. Danske stednavne

1.1 Arbejdet med at supplere og revidere instituttets samlinger er fortsat.

1.2 Der arbejdes på manuskript til bind i serien Danmarks Stednavne om følgende områders stednavne: Thy (G. Albøge), Amager (B. Jørgensen), Sallinge Herred (B. Hjorth Pedersen), Sorø Amt (L. Weise).

1.3 En redegørelse for forskellige aspekter af navngiv-

ning af søer og åer forberedes (J. Kousgård Sørensen). Natur- og marknavne på Gudumholm Bakkeø og på Skagens Odde undersøges (G. Albøge). Der foretages undersøgelser af navneelementet: -ærn (B. Jørgensen) og afledningsendelsen -inge (L. Weise). Der arbejdes på en oversigtlig beskrivelse af det danske marknavneforråd og en undersøgelse af brugen af marknavne i danske bondedagbøger (B. Jørgensen).

1.4 En undersøgelse af stednavneændringer nærmer sig sin afslutning (V. Dalberg).

1.5 En medarbejder deltager i det tværfaglige projekt »Landskab og bebyggelse i Ulfborg herred« (G. Albøge). Navne på forsvundne bebyggelser, navne i middelalderkøbstæder, og navnestof i skånske skelforretninger i 1400- og 1500-tallet er tre andre emner med historisk perspektiv (B. Jørgensen).

1.6 Danske stednavne uden for Danmark udnyttes som kilde til viden om vikingetidens bosættelser i East Anglia og en ny vurdering foretages af stednavneleddet thorps rolle i Danelagen (G. Fellows-Jensen).

2. Danske personnavne

2.1 Indsamling af materiale til projektet Danmarks eftermiddelalderlige Personnavneordbog er fortsat (E. Villarsen Meldgaard).

2.2 Sakrale personnavne og Karen Blixens brug af personnavne undersøges af E. Villarsen Meldgaard, moderne danske fornavne i social og regional belysning af B. Hjorth Pedersen, tilnavne og slægtsnavne fra et øsamfund af L. Weise; bearbejdelsen af fornavne i CPR-registret fortsættes af B. Hjorth Pedersen og L. Weise.

2.3 Danske personnavne i det nordvestlige England undersøges af G. Fellows-Jensen.

3. Andre navne

Som led i projekt kattenavne er ca. 4000 kattenavne indlagt på database (E. Villarsen Meldgaard).

4. Internationalt samarbejde

4.1 Instituttet indgår i formaliseret samarbejde med Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen om projektet Komparative studier i nederlandsk og dansk toponymi (V. Dalberg), med Universitæt Mannheim om projektet Stednavne på øen Man (G. Fellows-Jensen) og med University of Dar es Salaam om projektet Tanzanian Traditional Names (B. Hjorth Pedersen).

4.2 Instituttet var 30. november-2. december 1990 arrangør af NORNAs (Nordisk Samarbejdskomité for

Navneforskning) 16. symposium. Emnet for symposiet var Sakrale Navne.

5. Andre projekter

5.1 I samarbejde med Landbohistorisk Selskab foretages der undersøgelser af adkomstdokumenter til dansk landgods 1513-50 (B. Jørgensen).

5.2 En undersøgelse af John Aubreys syn på Englands stedsnavne tager sit udgangspunkt i hans *Nomina Villarum* (G. Fellows-Jensen).

5.3 Sammen med Rob Rentenaar (P.J. Meertens-Instituut, Amsterdam) er der undersøgt spor af Agathe Laschs bibliotek i Danmark (V. Dalberg).

5.4 Engelske og normanniske historikeres skiftende syn på vikingerne undersøges (G. Fellows-Jensen).

5.5 Sammen med lektor Iver Kjær udarbejdes der registre til Danmarks gamle Ordsprog (J. Kousgård Sørensen).

5.6 J. Kousgård Sørensen har medvirket ved redaktion af *Gammeldansk Ordbog*.

6. Redaktionsvirksomhed

G. Albøge, E. Villarsen Meldgaard og L. Weise har redigeret beretningen fra 10. nordiske navneforskerkongres. B. Jørgensen har været medredaktør af et festskrift til Svend Gissel og tilsynsførende ved en publikation fra Landbohistorisk Selskab. L. Weise har medvirket i redigering af registre til Sydslesvigs Stedsnavne. E. Villarsen Meldgaard er medredaktør af *Studia anthroponymica Scandinavica* og J. Kousgård Sørensen af *Namn och Bygd*.

7. Konsulentvirksomhed

7.1 I samarbejde med Kirkeministeriet og Justitsministeriets civilretsdirektorat rådgives om personnavne (B. Hjorth Pedersen). Arbejdet har bl.a. dannet grundlag for Kirkeministeriets Cirkulære nr. 195 af 1. november 1990 om godkendte fornavne.

7.2 Stedsnavneudvalget (under Kulturministeriet) og Kort- og matrikelstyrelsen (under Boligministeriet) rådgives med hensyn til stedsnavnes brug og retskrivning (B. Hjorth Pedersen), og der er udarbejdet rettel sesblade til tidligere udsendte retskrivningslister (L. Weise).

7.3 Institutets medarbejdere har derudover rådgivet offentlige myndigheder, Danmarks Radio, TV2, diverse dagblade, ugeblade og tidsskrifter i sted- og personnavnespørgsmål, og der er svaret på mange skriftlige, telefoniske og personlige henvendelser fra ind- og udland.

8. Gæster og rejser

Dr R. Rentenaar, Amsterdam, og John Maarbjerger, Yale University, har arbejdet på instituttet i flere perioder. Fil.dr. Stefan Brink, Uppsala, holdt et foredrag på instituttet i november. Institutets medarbejdere har efter indbydelse holdt faglige indlæg følgende steder:

Gilbjerghoved (E. Villarsen Meldgaard, J. Kousgård Sørensen), Moesgård (B. Jørgensen), Helsingfors, Finland (V. Dalberg, J. Kousgård Sørensen), Manchester, Ripon, Liverpool og Leicester, England (G. Fellows-Jensen). Flere medarbejdere har holdt foredrag om navneforskning på Folkeuniversitetet og i lokalhistoriske foreninger.

9. Hæderspris

B. Jørgensen modtog Sahlgren-prisen af Kungl. Gustav Adolfs Akademien, Uppsala Universitet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Professor: Dr.phil. J. Kousgård Sørensen.

Lektorer: Cand.mag. G. Albøge, mag.art. V. Dalberg, dr.phil. G. Fellows-Jensen, dr.phil. B. Jørgensen, dr.phil. E. Villarsen Meldgaard, cand.mag. B. Hjorth Pedersen, dr.phil. L. Weise.

TAP: Antal årsværk: 1,78.

Assistenten: K. Pors Lindberg, I. Schulz, T. Thystrup.

Publikationer:

Dalberg, V.: Sporen van verdwenen plaatsnamen. Feestbundel aangeboden aan prof. dr. D.P. Blok, J.B. Berns, P.A. Henderixx, P.H.D. Leupen, E.N. Palmboom, R. Rentenaar, s. 51-59, Hilversum 1990.

Dalberg, V.: *Onomastic Bibliography 1985-87*. Danish. *Onoma* 29 (1987-89) 1-3, s. 138-42, Leuven 1990.

Fellows-Jensen, G.: *Scandinavian Personal Names in Foreign Fields*. *Cahier Des Annales De Normandie* 23, s. 149-59, Caen 1990.

—: *Place-names as a reflection of cultural interaction*. *Anglo-Saxon England* 19, s. 13-21, Cambridge 1990.

Jørgensen, B.: *Danskernes navne*. København 1990, 31 s.

—: *Stedsnavne i Københavns Amt. Smørum Herred – Nordlige Del*. København 1990, 260 s.

Meldgaard, E.V.: *Studier i københavnske fornavne 1650-1950*. København 1990, 242 s.

Sørensen, J.K.: *Om udgivelse af ældre danske tekster. Forskningsprofiler.*, B. Holmberg, B. Olrik Frederiksen, H. Ruus, s. 221-237, København 1989.

—: *Ingeborg Stuckenberg in New Zealand*. *Danish Emigration to New Zealand*, Henning Bender & Birgit Larsen, s. 46-59, Aalborg 1990.

Øvrige europæiske sprog

Engelsk Institut

Forskningsvirksomhed:

Engelsk Institut beskæftiger sig i sin undervisning og forskning med engelsk sprog og den dertil knyttede kultur. Området er principielt sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold i hele den engelsktalende verden samt dennes forhold til andre lande, specielt Danmark. Traditionelt opdeles instituttets virksomhed i tre hovedområder:

I Det engelske sprog: Der forskes i sprogets historie, i moderne sprog (primært britisk og amerikansk), og i sprogteoretiske emner med engelsk som basis.

II Den engelsksprogede litteratur og kultur: Her ligger hovedvægten også på Storbritannien og USA, men der studeres desuden litteratur fra andre engelsktalende lande.

III De samfundsforhold, der eksisterer eller har eksisteret i de engelske sprogområder, fortrinsvis Storbritannien og USA.

Instituttets virksomhed overskrider dog jævnlig den snævre sproggrænse, bl.a. ved studiet af irsk samt ved beskæftigelsen med forholdet til andre kulturer (sammenlignende sprogbetragtning, sprogundervisning, litterær reception o.s.v.). En skarp opdeling i de tre hovedområder lader sig således ikke praktisere. Det skal endelig nævnes, at en del områder, som følge af de senere års reduktioner, ikke længere dækkes forskningsmæssigt.

Historisk orienteret sprogforskning

Tre lærere beskæftiger sig med den ældste form for engelsk, nemlig oldengelsk og middelengelsk.

Else Fausbøll interesserer sig primært for den sproglige side og har fortsat sine undersøgelser af rimene hos John Skelton (1460?-1529). Herudover er hun nær færdiggørelsen af en artikel om munken Ælfric (d. ca. 1020) og hans kasusbrug i forbindelse med forskellige oldengelske præpositioner.

Hans Erik Andersen har færdiggjort et stort 2-delt værk (på dansk) om det oldengelske digt »The Battle of Maldon«. Første del beskæftiger sig især med påvirkningen fra nordisk, og anden del er en tolkning af digtet. Denne anden del vil han nu oversætte til engelsk og færdiggøre til udgivelse i året 1991 – 1000-året for ovennævnte slag.

Arne Zettersten arbejder på en udgivelse af »The Vernon Manuscript of The Ancrène Riwle« for »The Early English Text Society«, Oxford.

Inge Kabell og Hanne Lauridsen, hvis fælles projekt har den overordnede titel »Engelsk lærebogsmateriale – herunder ordbøger – trykt i Danmark og forfattet på dansk fra perioden 1650-1800« har afsluttet behandlingen af den første gruppe af lærebogsforfattere – alle fra før 1700 – og er i gang med en analyse af englænderen, immigranten, lærebogsforfatteren og kunstneren Charles Bertram, født 1723. Såvel sproglige som pædagogiske, kulturelle og historiske aspekter vil blive belyst.

Herudover har Inge Kabell arbejdet med en artikel om den dansk/norske kirke i London, hvis menighed vil kunne fejre sit 300 års jubilæum i 1992. Denne artikel vil antagelig indgå i et festskrift, som forventes udgivet i den anledning.

Endelig har Inge Kabell i en artikel beskrevet tre Grønlandsekspeditioner foranstaltet af Chr. IV og under praktisk ledelse af englænderen James Hall på basis af samtidige engelske og danske kilder.

Moderne sprog og sproglig grundforskning

Hans Erik Andersen fortsætter undersøgelsen af brugen af »content-contents« – med en analyse af begrebet »tællelighed«.

Peter Harder fortsætter arbejdet med struktur og funktion i sprogbeskrivelsen og har bl.a. holdt gæsteforelæsning herom i Lancaster. I forbindelse med dette arbejde medvirkede han til afholdelsen af en international konference om funktionel grammatik samt til symposiet om »Language and Mind«.

Steen Schousboe har afsluttet arbejdet med et projekt i historisk semantik og viderefører arbejdet med tempus i moderne engelsk. I forbindelse med at professor Simon Dik, Amsterdam, har været gæsteforskningsprofessor ved Københavns Universitet, har såvel Peter Harder som Steen Schousboe deltaget i en studiekreds om funktionel grammatik og holdt foredrag ved et afsluttende symposium.

James Stewart har afsluttet en længere artikel med titlen »Aspects of the Preterite Passive in South Kerry Irish«.

Leksikografi

Sidst på året udkom den nye reviderede udgave af Vinterberg og Bodelsen: »Dansk-engelsk ordbog«. Revisionen, der har stået på en årrække med Viggo Hjørnager Pedersen som redaktør, har sigtet mod dels at rette i og forbedre den gamle tekst, dels at tilføje nye ord og udtryk. Projektets afslutning betyder, at den største dansk-engelske ordbog, der findes, nu foreligger i en ajourført udgave.

Arne Zettersten var medarrangør af det 5. internationale leksikografisymposium i maj.

Flere af instituttets medarbejdere har med en del af deres tid været overført til Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi, til hvis bidrag til årbogen der i øvrigt henvises.

Pædagogik

Som omtalt er undervisningen i den engelsksprogede kultur centralt placeret i instituttets virke, og et par forskningsprojekter ligger inden for det pædagogiske område.

Arne Zettersten har fortsat sit arbejde med CALL-projektet (Computer-assisted Language Learning), et flerårigt projekt, inden for hvilket man udvikler undervisningsmateriale, evaluerer det eksisterende program inden for området og formidler resultaterne gennem anvendelsesorienterede kurser.

Grå Borup-Nielsen har lagt sidste hånd på en monografi om to forsøgsskoler, John Deweys i Chicago og C. N. Starckes i København, der omkring århundredskiftet arbejdede efter, stort set, samme retningslinier, skønt de to skoleledere ikke kendte hinanden. Endvidere har hun undersøgt en mindre påagtet side af de engelsk-danske forbindelser, H. G. Junkers gymnastikinstitut, der eksisterede i Silkeborg fra 1910 til 1940, hvor den tyske besættelse af Danmark satte en stopper for dets virksomhed.

Litteratur- og kulturforskning

Generelle studier

En del undersøgelser hører ikke til en bestemt historisk periode, vedrører ikke specielt engelsk eller er af en mere generel eller teoretisk art. Det gælder således Folktales-projektet, som går ud på at afprøve læseres reaktioner på tekster fra andre kulturer; i årets løb har Cay Døllerup indsamlet data til projektet i Indien, U.S.A. og Irland. Endvidere har han arbejdet med oversættelser af eventyr og er ved at afslutte et arbejde herom. Niels Bugge Hansen har fortsat sin beskæftigelse med komedien som genre med henblik på både dens teori og praksis. Jørgen Erik Nielsen har påbegyndt arbejdet med noteapparatet til en engelsk oversættelse af Otto Jespersens selvbiografi. Gorm Schou-Rode er i færd med at udarbejde en bog om elektronisk informationsøgning, en pendant til hans lærebog »Informationsøgning 1« (1989). Herudover har han fortsat sit arbejde med noter til den udgave af arkæologen P. O. Brøndsteds dagbøger, der skal udkomme i Det danske Sprog- og Litteraturselskabs regi.

Britisk litteratur og kultur.

Storbritanniens kultur kan studeres langt tilbage i tiden, vi har således tekster fra mere end 1000 år at arbejde med, og følgende arbejdes der med vidt forskellige perioder.

Dorrit Einersen beskæftiger sig med middelalderen; hun har anmeldt en tysk bog om Julian of Norwich og har fortsat sine studier over Margery Kempe, nu under synsvinklen »kvinde mod mandlige autoriteter«. Margery Kempe overkom at være hustru og moder til 14 børn, næringsdrivende (ølbygger) og mystiker.

I 1659 udkom den anonyme opbyggelsesbog »The

Whole Duty of Man«, der står i centrum for Niels Jørgen Skydsgaards forskning; askese og socialisation står som det væsentlige tema, og det har han i årets løb studeret i en europisk sammenhæng, således ved et studieophold ved Herzog August-Bibliothek i Wolfenbüttel.

Begrebet »smag« i det 18. århundredes roman med særligt henblik på Tobias Smollett er emnet for en undersøgelse, som Henrik Rosenmeier er i gang med. En af Smolletts efterfølgere på den engelske romans parnas var Walter Scott, der imidlertid begyndte med at skrive digte, bl.a. versfortællingen »The Lady of the Lake« (1810). Heri indlagde han en kunstballade inspireret af en dansk folkevise; Jørgen Erik Nielsen er beskæftiget med forholdet mellem forlæg og efterligning.

Inden for det 20. århundredes litteratur har Allan Findlay fortsat sit arbejde med E. M. Forsters roman »A Passage to India«, bl.a. med håndskriftstudier i U.S.A.; undersøgelsens resultater er nu udmøntet i en stor monografi. Niels Bugge Hansen arbejder fortsat med Graham Greenes forfatterskab og har i sit seneste arbejde derom beskæftiget sig med hans fortælleteknik. Blandt de fremtrædende romanforfattere i England i dag finder vi Margaret Drabble; Ingeborg Nixon er i gang med en artikel om brugen af folkeeventyr i hendes bøger, og Viggo Hjørnager Pedersen har færdiggjort en populær præsentation af hendes forfatterskab; derudover har han skrevet to længere bidrag til Gyldendals Verdenslitteraturhistorie.

American Studies

Inden for dette område arbejdes der dels med amerikansk litteratur, dels med amerikansk kultur i bred forstand. Således er Paul Levine medforfatter og -udgiver af en kommende tysk-sproget håndbog i 2 bind om U.S.A., med kapitler om historie, politik, litteratur o.s.v. David Nye har færdiggjort en stor monografi om elektrificeringen af U.S.A. og har ved flere lejligheder, i U.S.A., England og Danmark, holdt foredrag om sider af emnet. Han er nu beskæftiget dels med en mindre publikation om Danmark og danskerne set med en amerikans øjne, dels med en psykologisk studie af »the Popular Sublime« med udgangspunkt i det i æstetikken gammelkendte begreb »the sublime« studerer han oplevelser af storladent natur og moderne teknik, der bibringer en så stærk påvirkning, at den vanskeligt lader sig beskrive.

Henrik Rosenmeier har fortsat sine studier af Robert Lowells digtning, som han i maj forelæste om på Det danske Akademi i Rom; han er i øjeblikket især optaget af allusioner, specielt til latinske digtere, som underlag for Lowells poesi. Paul Levine har færdiggjort en artikel om Saul Bellow, som han har forelæst over ved et internationalt symposium i Heidelberg; han er nu beskæftiget med et arbejde om en anden fremtrædende moderne amerikansk forfatter, E. L.

Doctorow, med særlig vægt på dennes filmmanuskripter. Endelig er han medarrangør af et stort internationalt symposium om kunst og politik, der skal afholdes i Heidelberg i juli 1991.

Anden engelsksproget litteratur og kultur

James Stewart har fortsat sine studier af Giraldus Cambrensis, af gæliske kilder til anglo-irsk litteratur samt, sammen med en svensk kollega, af ordsprog fra Kerry i det sydvestlige Irland. Endvidere har han taget fat på en undersøgelse af »exempla« i klassisk gælisk poesi, altså et rent irsk emne. (Et »exemplum« var i middelalderen en forklarende eller illustrerende historie indlagt i en prædiken). Københavns Universitet har en gammel tradition for studiet af irsk, og professor Holger Pedersens arbejder om dette sprog er også et emne for James Stewarts studier.

Bruce Clunies Ross arbejder med australsk kultur. Han har fortsat sine studier over komponisten Percy Grainger, der havde mange kontakter i Danmark, og han forelæste i august i Edinburgh om Graingers nordiske musik. Endvidere har han afsluttet en artikel om australsk kulturhistorie, samarbejder med en skotsk kollega om en essaysamling om Les A. Murrays digtning og arbejder sammen med to andre udenlandske kolleger på en bog om australsk litteratur set i europæisk perspektiv.

Eva Rask Knudsen er gået i gang med en stort anlagt sammenligning af litteratur hos Australiens oprindelige befolkning, New Zealands maorier og Nordamerikas indianere. Hun har i årets løb gæsteforelæst, undervist og deltaget i konference i Australien og New Zealand.

Forskning i historie og samfundsforhold

Jørgen Sevaldsen og Niels Thorsen samarbejder om temaer i forbindelse med kulturpåvirkning og national identitet. De deltog med indlæg – henholdsvis om briternes Danmarks-billede, og skabelsen af en nationalføderal politisk identitet i USA – i en international konference i København vedr. »The Formation of Identities in the Europe Past«. Desuden arrangerede de i maj et seminar om undervisningen i samfundsforhold ved engelsk-faget på landets højere læreanstalter. I forlængelse heraf forberedes en introduktion til de metodiske problemer i samfundsvidenskaberne specielt for sprogstuderende.

Jørgen Sevaldsen arbejder endvidere med en artikel om dansk-britiske forhold 1945-49 på grundlag af britiske arkivstudier. Niels Thorsen har beskæftiget sig med ændringerne i de danske forestillinger om De forenede Stater og har forelagt foreløbige resultater herom på en forskningskongres i Middelburg, Holland. Desuden påbegyndtes et mere omfattende projekt om amerikanske fjendebilleder gennem tiderne, men med

hovedvægten på fjendebilleder i det 20. århundrede. I forbindelse hermed bidrog han med et indlæg på en kongres i anledning af Præsident Eisenhowers 100-års fødselsdag.

Forbindelser med udlandet

I sommermånederne har Engelsk Institut været involveret i flere store internationale kongresser og symposier. I begyndelsen af maj mødtes leksikografer til det 5. københavnske symposium i leksikografi. Som tidligere var vi i samarbejde med Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi og Institut for germansk Filologi Institut værter for dette arrangement. Endvidere stod Engelsk Institut som arrangør af den 4. internationale konference om funktionel grammatik og har desuden i samarbejde med en række andre institutioner medvirket til afholdelsen af et symposium om »Language and Mind« med tre førende internationale skikkelser inden for kognitionsforskningen: Jerry Fodor, Philip Johnson-Laird og John Searle.

I de senere år er Engelsk Institut blevet koblet på de internationale udvekslingsnetværk, som er under opbygning. En lang række lærere arbejder hermed, og formålet er på længere sigt såvel regelmæssig student- som lærerudveksling. Der er allerede etableret formaliseret forbindelse med mange lande via ERASMUS og LINGUA, og de første ansøgninger om at blive optaget også i TEMPUS er afsendt.

Endvidere genoptager vi i 1992 vores direkte lærerudveksling med Iowa, USA.

På initiativ af den canadiske ambassade er der ved at blive knyttet en nærmere forbindelse også med Canada – foreløbig på det undervisningsmæssige område. Dette har til dato medført, at der i efteråret 1990 har været regelmæssig undervisning i canadiske emner hos os, ligesom vi også har haft et to-ugers gæstelærerbesøg af professor Rudy Wiebe, som også er aktiv romanforfatter. Herudover har den canadiske regering meget velvilligt skænket Engelsk Institut en stor bog gave, som blev officielt overdraget af den canadiske ambassadør ved en reception hos os. Endelig har Canadas vel mest kendte nulevende forfatter, Margaret Atwood, holdt en forelæsning i vort regi for et meget talstærkt publikum.

Også fra Australien har vi haft besøg af en berømt forfatter, Les A. Murray, som glædede os med en oplæsning af egne værker.

En række af instituttets medarbejdere har deltaget i konferencer og kongresser, holdt gæsteforelæsninger ved inden- og udenlandske universiteter og været på studieophold. Det gælder Cay Dollerup, Allan H. Findlay, Niels Bugge Hansen, Inge Kabell, Eva Rask Knudsen, Hanne Lauridsen, Paul Levine, David Nye, Jørgen Erik Nielsen, Henrik Rosenmeier, Bruce Clunies Ross, Gorm Schou-Rode, James Stewart og Arne Zettersten.

Formidlende virksomhed:

Instituttets medarbejdere har i det forløbne år besvaret mange forespørgsler om forhold i den engelsktalende verden, ydet bistand til oversættelse eller revision af oversættelser o.lign. Herudover har flere af dem afholdt kurser og holdt foredrag. Viggo Hjørnager Pedersen og Henrik Rosenmeier fungerer som anmeldere af engelsk og amerikansk litteratur i hhv. Information og Politiken.

Instituttet udsendte som sædvanlig sin egen årsberetning, der ud over redegørelser for årets gang rummer Bent Nordhjems artikel »En populær substantivtype og dens udvikling«, der handler om »nominalised phrasal verbs«, f.eks. »build-up« og »look-out«.

Den 27. februar afholdt instituttet igen et forskningssymposium hvor både lærere og studende redegjorde for forskningsopgaver; som noget nyt var der denne gang to forelæsere udefra, professor Niels Davidsen-Nielsen fra Handelshøjskolen og fagkonsulent Frede Salling-Pedersen fra gymnasieskolen. Som ved lignende tidligere arrangementer fandt mange interesserede udefra også denne gang vejen til Engelsk Institut.

Instituttet har fortsat sin virksomhed ved Åbent Universitet i København, Holbæk og Næstved, ved sprogundervisningen på DTH og ved fakultetets sprogundervisning for studerende fra andre fakulteter og læreanstalter, der skal på studieophold i udlandet.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver tidsskriftet »Angles on the English Speaking World« (red.: Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Jørgen Sevaldsen og James Stewart) samt monografiserierne »Publications of the Department of English« (red.: Peter Harder, Jørgen Erik Nielsen og Ingeborg Nixon), »Anglica et Americana« (red.: Bruce Clunies Ross, Steen Schousboe og Niels Thorsen) og »POET« (red.: Jørgen Erik Nielsen og Viggo Hjørnager Pedersen samt bestyrelsen). Udgivervirksomhedens sekretær er Charlotte Jespersen.

Herudover er Cay Dollerup dansk redaktør for »Languages International«, Peter Harder er advisory editor ved »Journal of Pragmatics«, Paul Levine og Niels Thorsen redigerer »American Studies in Scandinavia«, David Nye er medudgiver af »Critical Studies in Mass Communication«, Niels Jørgen Skydsgaard er engelsk redaktør af »Orbis Litterarum« og Arne Zettersten er medredaktør af »Studia Anglica Posnaniensia« og af »REAL, the Yearbook of Research in English and American Literature«.

Medlemmer af de styrende organer:

Bestyrelsen:

Bestyrer: Lektor Inge Kabell. Stedfortræder: Lektor Niels Bugge Hansen. Studenterrepræsentant: Trine Lykke Pedersen. TAP-repræsentant: Lizzi Würtz.

Studienævn:

Formand: Lektor Henrik Strandgaard. Næstformand: Paul Bjergfelt. Øvrige lærerrepræsentanter: Lektorerne Niels Jørgen Skydsgaard, James Stewart, Niels Thorsen. Øvrige studenterrepræsentanter: Lotte Föllin, Jesper Marcussen, Malene Grue Pedersen.

Fakultetsrådsrepræsentanter: Lektor Hanne Lauridsen og Charlotte Jacobsen.

Repræsentanter ved Fakultetsstudienævnet: Jesper Marcussen og lektor Niels Jørgen Skydsgaard. Suppleanter: Lotte Föllin og lektor Niels Thorsen.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 23,75 + 1 (Giese-stillingen).

Professorer: Eric Jacobsen, Paul Levine, Bent Nordhjem, Arne Zettersten.

Lektorer: H. E. Andersen, Grå Borup-Nielsen, Cay Dollerup, Dorrit Einersen, Else Fausbøll, Allan Findlay, Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Inge Kabell, Hanne Lauridsen, Jørgen Erik Nielsen, Ingeborg Nixon, Viggo Hjørnager Pedersen, Henrik Rosenmeier, Bruce Clunies Ross, Gorm Schou-Rode, Steen Schousboe, Jørgen Sevaldsen, Niels Jørgen Skydsgaard, James Stewart, Henrik Strandgaard, Niels Thorsen. (Dorrit Einersen og Ingeborg Nixon har været delvis udlånt til Center for Kvindeforskning og Cay Dollerup, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen og Arne Zettersten til Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi).

Adjunkt: David Nye.

Kandidatstipendiater: Merete Dahl, Eva Rask Knudsen.

Undervisningsassistenter: Dorte Albrechtsen, Merete Falck Borch, Vera Böiken, Hanne Carlsen, Lene Nordlund Christensen, Marlene R. Hansen, Thora Runge Hansen, Gunver Hasselbalch, Ebbe Klitgaard, Tine Knudsen, Martin Leer, Jørgen Staun, Yvonne Sørensen, Jenny Weatherford-Hommeltoft, Annette Wernblad, Lene Østermark-Johansen.

TAP: Antal årsværk: 4,2 + 1 efg-elev.

Birte Erichsen, Majbritt Greger (efg-elev), Charlotte Jespersen, Eva Nørregaard, Annette Rasmussen, Hanne Staffeldt, Lizzi Würtz.

Engelsk Instituts lærerstab er i årets løb blevet reduceret med to, idet såvel professor Bent Nordhjem som professor Eric Jacobsen er blevet pensionerede. Begge havde som særligt område engelsk litteratur.

Ph.D.afhandlinger:

Dollerup, Cay: Denmark, »Hamlet«, and Shakespeare.

Jelved, Karen: Fact and Fiction: a Sociological Analysis of Thomas Hardy's Major Novels.

Specialer (hovedfag):

- Andersen, Karin Fogh: En analyse af Evelyn Waugh's fire tidlige satirer.
- Baklid, Berit: »The Heart of the House«. Kvinders in-validitet i Viktoriatidens litteratur.
- Berg, Birthe Højgaard: TV-mediets udvikling i Eng-land og Danmark specielt med henblik på Channel 4 (UK) og TV2 (DK).
- Bloch, Charlotte Elisabeth: The Late Poetry of Sylvia Plath – Turning Life into Art.
- Borgen, Lis: Hannah Arendt og hjemløsheden. En analyse af hjemløhedsbegrebet i tre politiske ho-vedværker og en fortolkning af hendes politiske visi-on.
- Bøllehus, Jesper: Landscapes of Los Angeles in the 1930's: The Emergence of a New Literary Myth.
- Campbell, Ella Marie Reinhold: Meridian – en sort kvindes helterejse.
- Damlund, Vibeke: Requests and Politeness. Danes' choices of Politeness Strategies.
- Dullay, Prithiraj Ramkisan: Black Consciousness in South Africa 1968-1978: A critical Assessment.
- Erdmann, Ole: Dickens i oversættelse. Ækvivalens og tidsforskydning belyst ved en kritisk analyse af dan-ske oversættelser af Ch. Dickens' *Hard Times*.
- Gottlieb, Henrik: Tekstning – synkron billedmedie-oversættelse.
- Iversen, Poul Tornøe: The Literarisation of the Fall of Richard II.
- Jakobsen, Thomas Lynnerup: Bushman Anzac Ocker Hoges – the Australian Male Image and the Legacy of the 1890s.
- Larsen, Andrea Lisa Blicher: A Plurality of Options: Four American Women Writers and their Views on the Changing Family.
- Larsen, Lone Stockholm: Miss, Mrs or Ms? Images of Women in American and British Women's Magazi-nes and their Advertisements.
- Lauridsen, Gerner Dan: Om oversættelse af præposi-tionen »i« fra dansk til engelsk: En oversættelseskri-tisk analyse.
- Nielsen, Lene Marianne Bjørn: Narrens funktion og hans forhold til Rites de passage-mønstret i udvalgte Shakespeare-dramaer.
- Pedersen, Jacob Hald: Tilgange til moderne oversæt-telesteori – en diskussion af The Low Country Groups tilgang med inddragelse af 2 danske over-sættelser af T. S. Eliots *The Waste Land*.
- Petersen, Hanne Lindgreen: Jacob Riis som sam-fundsreformator.
- Rafferty, Deborah: The Quest for Identity in the No-vels of Margaret Atwood.
- Rasmussen, Annette: Male-Female Relations in »The Rainbow«, »Women in Love« and other works by D. H. Lawrence.
- Simonsen, Eivin: Oversættelse til færøsk af en-gelsksproget fiktionsprosa.

- Sprogøe, Sonja Ellen: Julian of Norwich & Margery Kempe. To kvindeskikkelser i middelalderen.
- Tirsted, Annette: Titus Andronicus og dets betydning for senere Shakespeare-tragedier.
- Uzspolewicz, Adam Jacek: Front Rounded Vowels in English – Diachronic and Synchronic Studies.
- Winstrøm, Eva Susanne: Royal Shakespeare Compa-ny under Peter Hall. Teaterkompagniets udvikling i perioden 1960-1968.
- Zinckernagel, Marianne: Fulfilment or Fragmenta-tion. Organicism and Individuality in Art and Theo-ry – a Study of D. H. Lawrence, with special referen-ce to »The Rainbow« and »Women in Love«.

Specialer (hovedfag, gruppe):

- Bregendorf, Kaj: Tabuer i reklamens verden.
- Rasmussen, Bente: Tabuer i reklamens verden.

Publikationer:

- Borup-Nielsen, G.: »Det springende Punkt i engelsk Gymnastikhistorie«. Idrætshistorisk Årbog, 1990. 6.årg. Kropskultur og Idræt – regionalt, nationalt og internationalt, Redigeret af Jørn Hansen, Niels Kayser Nielsen og Laila Ottesen, s. 91-97, Odense Universitetsforlag 1990.
- Davidson-Nielsen, Harder, P.: English Grammar be-tween Theory and Usage. Proceedings of the Fourth Nordic Conference for English Studies, Eds. Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, Jørgen Erik Nielsen, Jørgen Sevaldsen, Henrik Specht, Arne Zettersten, s. 167-168, En-gelsk Institut, KU 1990.
- Dollerup, C.: The Perception of Fiction. Studies in Modern Fiction. Presented to Bent Nordhjem on his 70th Birthday, 31 May 1990, Eds. Eric Jacobsen, Jørgen Erik Nielsen, Bruce Clunies Ross and James Stewart, s. 131-139, Kbh. 1990.
- , Fluger, L., Zoëga, A.: Forskning i tolkning. LSP Nyhedsbrev 2, s. 7-15, Århus 1990.
- : Københavns Universitet: Tanker om efteruddan-nelse. Engelskmeddelelser 63, april 1990, s. 50-51, København 1990.
- , Glahn, E., Hansen, C.R.: »Sprogtest»: An Assess-ment of an Anonymous Test of Danish Freshman Undergraduates. Comprehension of Written Eng-lish. AILA 90 Greece, Proceedings, Ed. Efstathiadis, Stathis, s. 1150, Grækenland 1990.
- , Reventlow, I., Hansen, C.R.: »Identity» in practi-cal translation. AILA 90 Proceedings, Efstathiadis, Stathis (ed.), s. 703, Thessaloniki 1990.
- , Reventlow, I., Rosenberg H.C.: Reader, text, translation, and interpretative potentials. Multilin-gua: Journal of interlanguage Communication s. 271-284, Berlin & New York 1990.
- Einersen, D.: »Margery Kempe». Female Power in the Middle Ages. Proceedings from the 2. St. Ger-trud Symposium, Copenhagen, August 1986, Edi-

- ted by Karen Glente & Lise Winther-Jensen, s. 148-155, København 1989.
- , Nixon, I.: "Woman as Monster. Duality and Ambiguity in the Female Image". Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies I-II, Udgivere: Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, J. E. Nielsen, J. Sevaldsen, H. Specht, A. Zettersten, s. 615-625, København 1990.
- Fausbøll, E.: Book review: "English Historical Phonology", by A. Steponavicius. English Studies Vol. 71, 3., s. 275-6, Lisse, Netherlands 1990.
- Hansen, N.B.: Book review: A.M. Bülow-Møller: The Textlinguistic Omnibus. Angles 4, s. 111-14, København 1990.
- , The I as Camera and Reflector: On Graham Greene's Use of First Person Narrators. Studies in Modern Fiction. Publications of the Department of English, University of Copenhagen, Eds. Eric Jacobsen, Jørgen Erik Nielsen m.fl., s. 49-67, København 1990.
- Harder, P.: Kognition og gensidighed. Psyke og Logos 1, 1990, s. 153-70, Dansk Psykologisk Forlag 1990.
- , Unreal Past in Conditionals. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies., Eds. Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, Jørgen Erik Nielsen, Jørgen Sevaldsen, Henrik Specht, A. Zettersten, s. 179-188, København 1990.
- , Why Functional Grammar in Denmark? Functional Grammar in Denmark. Redigeret af Lisbeth Falster Jakobsen, s. 1-13, Københavns Universitet 1990.
- , The Pragmatics and Semantics of Reference. Pragmatics and its Manifestations in Language, Lita Lundquist & Lone Schack Rasmussen, s. 41-78, København 1990.
- Kabell, I., Lauridsen, H.: Charles Bertram: den dygtigste videnskabelige bedrager. Frederiksborg Amts Avis, s. 6, 27.3.90.
- , Lauridsen, H.: The First English-Danish Dictionary: Friederic Bolling's "Engelske Dictionarium" 1678. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies, Helsingør, May 11-12, 1989, Volume 1, (eds) Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, Jørgen E. Nielsen, Jørgen Sevaldsen, H. Specht, A. Zettersten, s. 343-357, København 1990.
- , Lauridsen, H.: Charles Bertram, the Man and his Library. Angles on the English Speaking World, No. 4, 1990, s. 59-97, The English Department, Copenhagen Univ. 1990.
- , Lauridsen, H.: Nyt fra Bjerget - Det tidligste Undervisningsmateriale til Faget Engelsk, skrevet i Danmark. Engelsk Meddelelser 65, s. 81-83, København 1990.
- Knudsen, E.R.: Review - Article: "White Page: Aboriginal Litterature 1929-1988, by Adam Schoemaker". Australian Literary Studies vol. 14, no. 3, May 1990, s. 404-408, St. Lucia, Queensland 1990.
- Nielsen, J.E.: English Studies in Denmark. Kalbotyra 41 (3), s. 100-110, Vilnius 1990.
- , Caie, G., Haastrup, K., Jakobsen, A.L., Sevaldsen, J., Specht, H., Zettersten, A.: Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies, bd. I-II. København 1990, 856 s.
- , A Nordhjem Bibliography. Studies in Modern Fiction, Eric Jacobsen, Jørgen Erik Nielsen, Bruce Clunies Ross, James Stewart, s. 9-14, København 1990.
- , Jacobsen, E., Ross, B., Stewart, J.: Studies in Modern Fiction. København 1990, 152 s.
- Nye, D.: The Expatriate's Space. Americans in Denmark, Richard Thomas (editor), s. 72-77, Carbondale 1990.
- , Pioneers of Photography (book review). Technology and Culture Vol. 31, No. 2, 2 s., Washington D.C. 1990.
- , Electrifying America. OmVerden vol. 1.2. (juni, 1990), 6 s., Copenhagen 1990.
- , Review of: When Old Technologies Were New. Technology and Culture Vol. 30 No. 4, 2 s., Washington D.C. 1989.
- , Det Amerikanske fotografiske diskurs. Kritik vol. 88, 15 s., Copenhagen 1989.
- , "Electrifying the West, 1880-1940". The American West as seen by Europeans and Americans, Free University Press, Amsterdam, Rob Kroes, editor, s. 183-202, Amsterdam Holland 1989.
- , "Carol Schloss, In Visible Light." (review). American Studies in Scandinavia 22, No. 1, s. 2, Copenhagen 1990.
- , "The Expatriate's Space". Americans in Denmark, Richard Thomas (ed.), 5 s., Carbondale, USA 1990.
- , Ventriloquist for the Past: E. L. Doctorow's Worlds Fair. PEO 48, 26 s., Odense University 1989.
- , The Organization of American Cultural Sites. Engelsk Meddelelser. 56, s. 6, København 1989.
- , Contemporary American Society. København 1990, 229 s.
- , Electrifying America: Social Meanings of a New Technology. Cambridge, Massachusetts, USA 1990, 494 s.
- , "Republicanism and the Electrical Sublime". American Transcendental Quarterly New Series 4:3, s. 17, University of Rhode Island 1990.
- , Theodore Dreiser's Subversion of the Novel of Social Reform. Studies in Modern Fiction, Publication of the Department of English, Copenhagen, s. 33-48, Copenhagen 1990.
- , Alan Trachtenberg, Reading American Photographs. Katalog 2 s., Odense, Denmark 1990.
- Pedersen, V.H.: Oversættelse eller Parafrase? Fore-

- læsninger fra H.C. Andersen-Centeret, Odense Universitet 3, 42 s., Odense Universitet 1990.
- A Mermaid Translated: An Analysis of some English Versions of Hans Christian Andersen's "Den lille Havfrue". The Dolphin 18, s. 7-20, Aarhus 1990.
- Ugly Ducklings? Reflections on Some English Versions of Hans Christian Andersen's "Den grimme Ælling". Translation Theory in Scandinavia. Proceedings from SSOTT III (1988), Chaffey, P.N. et al., s. 229-242, Oslo 1990.
- The Mode of Existence of a Literary Translation. PDE 18, s. 141-152, Copenhagen 1990.
- Vinterberg & Bodelsen: Dansk/engelsk Ordbog, 3.udg. København 1990, 1473 s.
- Margaret Drabble. Forfatterportræt (90:09) fra Bibliotekscentralen.
- Vinterberg & Bodelsen, 3rd Edition- End of a Project, and then What? Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies (1989), vol. I, Eds. Caie, Graham et al., s. 367-370, Copenhagen 1990.
- Dunbar, H.B.: Computer Aided Translation. The Dolphin 18, s. 109-121, Aarhus 1990.
- Ross, B.C.: Fiction and Poetry: Les Murray's The Boys Who Stole The Funeral. Studies in Modern Fiction, Eric Jacobsen et al., s. 101-122, Copenhagen 1990.
- Percy Grainger's Personal Library: Introduction. Melbourne. Published on Microfiche 1990.
- Studies in Modern Fiction (editor). Publications of the Department of English, Copenhagen, nr. 18. Eds. Eric Jacobsen, Jørgen Erik Nielsen, Bruce Clunies Ross and James Stewart, s. 1-152, Copenhagen 1990.
- Recent Australian Cultural History. Australian Literary Studies. St. Lucia (Brisbane), Univ. of Queensland 1990.
- Schousboe, S.: How to Avoid Sexist Expressions. A study of pronominal usage among young Americans. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies. Vol. 1, Eds.: Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, Jørgen Erik Nielsen, Jørgen Sevaldsen, H. Specht, A. Zettersten, s. 221-29, K.U. 1990.
- Otto Jespersen: Book review: Facets of His Life and Work. Angles on the English Speaking World No.4, 1990, s. 97-100, Engelsk Institut, K.U. 1990.
- Sevaldsen, J.: Et forenet Kongerige? UK som multinational Statsdannelse. SELF 1990/2, s. 28-43, København 1990.
- Thatchers Skotland. Skotsk nationalisme i 80-erne. Engelskmeddelelser 61, februar 90, s. 30-37, København 1990.
- Djursaa, M.: As Danes and Brits see each other: Uses and Abuses of National Stereotypes. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies, Eds. Graham Caie et al., s. 805-819, Engelsk Institut, Københavns Universitet 1990.
- British Images of Denmark. Angles 3, s. 25-46, Engelsk Institut, Kbh.s Universitet 1989.
- Lundskær-Nielsen, J., Vadmand, O.: Contemporary British Society 2. rev. udg. København 1989, 278.
- Hansen, M.S., Jensen, N.J.: Frankrig, Storbritannien, Vesttyskland. Indre forhold efter 1945. København 1989, 160 s.
- Skydsgaard, N.J.: The Religious Sphere of Opinion – Some Aspects of The Whole Duty of Man. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies, Eds. Caie, Haastrup, Jakobsen, Nielsen, Sevaldsen, Specht, Zettersten, s. 517-524, København 1990.
- Stewart, J., Jacobsen, E., Nielsen, J., Cross, B.: Studies in Modern Fiction. København 1990, 152 s.
- Topographia Hiberniæ. Celtica XXI, s. 678, Dublin 1990.
- Yeats's "A Prayer for my Son" as Prayer. Yeats, An Annual of Critical and Textual Studies VII, s. 274, Ann Arbor, University of Michigan Press 1990.
- Zettersten, A.: "Old and Middle English Studies in the Nordic Countries". Medieval English Studies Past and Present, Akio Oizumi and Toshiyuki Takamiya, s. 310, Tokyo 1990.
- Caie, G., Haastrup, K., Jakobsen, A.L., Nielsen, J., Sevaldsen, J., Specht, H.: Proceedings from the Fourth Conference for English Studies. København 1989, 856 s.
- Holdgaard, T.: Who's Talking? Lend Your Own Voice to Your Personal Computer. Proceedings from the Fourth Conference for English Studies, vol. I-II, Eds. A. Zettersten, G. Caie, K. Haastrup, A. Lykke Jakobsen, J.E. Nielsen, J. Sevaldsen, H. Specht, s. 856, København 1989.
- BrainLearn: "An Authoring System". Media and Technology in European Distance Education, A.W. Bates, Milton Keynes, s. 296, Great Britain 1990.

Inge Kabell

Institut for germansk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttet dækker det tyske og det nederlandske sprogområde samt jiddisch, og der undervises og forskes inden for hvert af disse områder i såvel sprog som litteratur og historie, samfundsforhold og kulturhistorie.

1. Det sproglige område

1.1 Konstrativ lingvistik

Inden for rammerne af Functional Grammar (Diks version) arbejdes der med en behandling af sætningsleddene samt med sætningsindlejring, begge med dansk som objektsprog. Disse aspekter skal forenes i en behandling af sætningsknuden (L. F. Jakobsen).

1.2 Grænseregionsforskning

I projektet sprogvariation i Flensborg beskrives udviklingen i voksne flensborgeres brug af forskellige varieteter i forskellige situationer, og disse varietetes karakter af blandingsprog belyses (M. Dyhr).

1.3 Leksikografi

1.3.1 Dansk-tysk ordbog (E. Møller).

1.3.2 Udarbejdelsen af bind i-k til Frühneuhochdeutsches Wörterbuch fortsætter i samarbejde med stud. mag. J. E. Mogensen (V. Winge).

1.4 Grammatik

Studier i nyhøjtyske bisætninger (A. Dittmer).

1.5 Ældre sprog og dialektologi

1.5.1 Topologiske studier over den oldhøjtyske Tati-anoversættelse (A. Dittmer).

1.5.2 Fortsatte undersøgelser over jiddisch i det 19. og 20. årh. med vægt på kontakten til tysk sprog og kultur (M. Dyhr).

2. Litteraturvidenskab

2.1 Middelalderlitteratur

2.1.1 Studier i »Tristan und Isolde« (N. A. Grossert).

2.1.2 Studier i det middelalderlige Sacrum Imperium Romanum (N. A. Grossert).

2.2 Nyere tysk litteratur. »Arbeitsbuch Wieland«. En fremstilling af den tyske forfatters liv og produktion (S.-Aa. Jørgensen).

2.3 Det 20. århundredes litteratur

2.3.1 En undersøgelse af comedia dell'arte i det wienske drama ved århundredeskiftet (K. Wolgast).

2.3.2 Fortsatte studier i Thomas Manns romantetralogi »Joseph und seine Brüder« (B. Kristiansen).

2.3.3 Fortsatte studier i Th. Manns roman »Doktor Faustus« (B. Kristiansen).

2.3.4 Påbegyndte studier i Wilhelm Raabes forfatter- skab (B. Kristiansen).

2.3.5 Konsulentarbejde i forbindelse med en film om Karin Michaelis i et fransk-amerikansk projekt: »Women of Power« (B. Nielsen).

2.3.6 Redigering og ajourføring af bogen »På flugt fra nazismen« i forbindelse med en tysk udgave af bogen (se årbog 1987) (B. Nielsen).

2.3.7 Karin Michaelis-biografi og i tilknytning hertil udgivelse af K. Michaelis' efterladte breve (B. Nielsen).

2.3.8 Kvinder i eksil i Danmark (B. Nielsen).

2.3.9 Studier i venskabsforholdet mellem K. Michaelis og ægteparret Brecht (B. Nielsen).

2.3.10 Monografi om H. M. Enzensbergers forfatter- skab (P. Øhrgaard).

2.4 Litteraturteori

2.4.1 Fortsatte studier i oplevelsens æstetik (indlevelse og fremmedgørelse) ved læste og hørte tekster (navnlig skønlitterære tekster på tysk i 18.-20. årh.) (B. Ekmann).

2.4.2 Den internationale tværfaglige arbejdsgruppe om latterkultur fortsætter (B. Ekmann).

3. Tyske samfundsforhold m.m.

3.1 Studier i forholdet til national og kulturel tradition i de tysksprogede lande (B. Ekmann).

3.2 En fremstilling af forholdet mellem Danmark og Tyskland i serien »Die Deutschen und ihre Nachbarn« (S.-Aa. Jørgensen).

3.3 Tysk kultur og litteratur i nutiden. Historiske og politologiske studier (P. Øhrgaard).

4. Nederlandske

4.1 Affattelse af en nederlandsk syntaks for danske studerende (L. F. Jakobsen).

4.2 En grafematisk undersøgelse af en middelnederlandsk tekst. Se årbogen 1988 (N. E. Larsen).

4.3 En synoptisk udgave af ældre nederlandske bibel- tekster til og med Statenbijbel er under udarbejdelse (N. E. Larsen).

Andre aktiviteter:

Instituttet har i 1990 afholdt undervisning i tysk litte- ratur på Åbent Universitet, ligesom der igen har været

udbudt sprogundervisning på DTH og afholdt semesterkurser og intensivkursus for danske studerende fra andre institutioner.

Arrangør af symposier m.v.:

B. Ekmann har været medarrangør af følgende internationale symposier: A) »Entfremdung, Fremdheit, Verfremdung«, B) »Die kulturelle Identität der kleinen Länder in Europa und ihr Verhältnis zu Deutschland«, C) »Deutsch – eine Sprache? – und wieviele Kulturen?« L. F. Jakobsen har været medarrangør af »Fourth International Conference on Functional Grammar«, København 1990 samt af »Language and mind«. S.-Aa. Jørgensen har været medarrangør af symposium i Bad Homburg med deltagelse af tyske og danske forskere. B. Nielsen har været medarrangør af udstilling om tysk eksil i Danmark i Wien samt om samme emne af plancheudstilling, der vises på skoler i Danmark. V. Winge har været medarrangør af Verein für niederdeutsche Sprachforschung kongres i Zytphen, Holland 1990.

Redaktionsvirksomhed:

B. Ekmann er redaktør af »Humor und Lachkultur« i »Jhrb. für internationale Germanistik«. Redaktion for »Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik«: M. Dyhr, J. Olsen, K. Hyldgaard-Jensen. Redaktion for »Text & Kontext«: K. Bohnen (AUC), B. Ekmann, B. Kristiansen. Forlagsleder: Barbara Sørensen. L. F. Jakobsen er redaktør af »Functional Grammar in Denmark«, preprint, KU. Sv.-Aa. Jørgensen er medlem af Herausgeberbeirat ved »Germanistik« og »German Quarterly«. V. Winge er redaktør af Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung fra 1990.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsnings og rejser m.v.:

En række af medarbejderne har deltaget i konferencer og holdt gæsteforelæsnings ved inden- og udenlandske universiteter: A. Dittmer, M. Dyhr, B. Ekmann, L. F. Jakobsen, S.-Aa. Jørgensen, B. Kristiansen, B. Nielsen, V. Winge og P. Øhrgaard.

Anden virksomhed:

Institutbestyrer: B. Kristiansen. Stedfortræder: N. E. Larsen. Andet bestyrelsesmedlem: G. Egelund Olsen. Studienævnet: A. Dittmer (formand) og B. Nielsen. Fra 1.12.90: M. Dyhr (formand) og N.-A. Grossert. Fakultetsstudienævnet: B. Nielsen, Fra den 1.12.90: N.-A. Grossert. Fakultetsrådet: B. Ekmann. Konsistorium: L. F. Jakobsen, P. Øhrgaard er medlem af kultur- og undervisningsministerielle udvalg. V. Winge er medlem af bestyrelsen for Verein für niederdeutsche Sprachforschung og af kommissionen Sprache und Literatur ved universitetet i Kiel.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,2.

Professorer: S.-Aa. Jørgensen (frikøbt), P. Øhrgaard (orlov fra 1.9.90).

Lektorer: A. Dittmer, M. Dyhr, B. Ekmann, N. A. Grossert, U. Hansen (udlån), L. F. Jakobsen, B. Kristiansen, N. E. Larsen, B. Nielsen, V. Winge (orlov til 1.9.90). Elisabeth Møller er alloketeret Institut for Lingvistik, men 20 % af hendes arbejdsforpligtelse ligger ved Institut for germ. Filologi.

Kandidatstipendiat: Karin Wolgast.

Undervisningsassistenter: L. Beck, S. Carstensen, C. Hansen, L. Hernø, S. Kirchmeier-Andersen, J. E. Mogensen, H. R. Møller, J. D. Domela Nygaard, M. Schmidt-Levine, B. Ørnsnes.

TAP: Antal årsværk: 1,9.

Overassistent G. Egelund Olsen. Assistent P. Åkerstrøm.

Specialer (hovedfag):

Høyer, Lise Bernsteen: Det man siger er man selv – sprog- og jegkrise hos Botho Strauss.

Jørgensen, Sigrid: En behandling af Jitzik Mangers »Paradisbog«.

Lindgaard, Lars Køhler: »Die neue Weltbühne« und »Das neue Tagebuch«. Eine Beschreibung der Zeitschriften und eine Analyse ausgewählter Beiträge über den Einmarsch ins Rheinland Marz 1936.

Modin, Thorkild Marius: Journalistik som myteproduktion – en analyse af DDR-ugebladene »Für Dich« og »Neue Berline Illustrierte« og en diskussion af deres eksistensgrundlag.

Pedersen, Anne Heldgaard: En kontrastiv analyse af følgende passiviske konstruktioner: Bekommen/kriegen/erhalten + part. II på tysk og Krijgen + part. II på nederlandsk.

Pedersen, Hildegard Charlotte: Freiheitsverständnis und Daseinsgestaltung. Zu Max Frischs »Santa Cruz« und »Die Schwierigen oder J'Adore ce qui me brule«.

Sestoft, Gunhild: Didaktikkens appel. B. Brechts lærestykker. Deres sociokulturelle kontekst.

Veik, Vibeke Susanne: Det man siger er man selv – sprog- og jegkrise hos Botho Strauss.

Weinreich, Ulla Susanne: Die Präposition in im Niederländischen und im Deutschen. Eine kognitiv-semantische Analyse anhand eines Korpus von Übersetzungsäquivalenten.

Publikationer:

Dittmer, A.P.: Stativ oder Aktiv oder Passiv? Oder Stativ und Aktiv/Passiv? Kopenhagener Beiträge zur Germanistischen Linguistik 24, 13 s., København 1988.

–: Das Präteritum der althochdeutschen schwachen Verben I, -it- oder -t-? Kopenhagener Beiträge zur

- Germanistischen Linguistik. 25, 21 s., København 1989.
- Dyhr, M.: Interkulturelle Verständigung DDR-Nord-europa aus Dänischer Sicht. Deutschunterricht und Interkulturelle Verständigung – Nordische Konferenz mit der DDR, Uppsala 5.-7.5.1988, Hein, Horst/Schröder, Harmut/Sörensen, Christer, s. 146, Uppsala 1989.
- Ekman, B.: Verfremdung in der Erlebnislyrik III. Text & Kontext 16.1, s. 51-99, København & München 1990.
- Jakobsen, L.F.: Der kom en Soldat marcherende hen ad Landevejen: Een, to Subject and Object Assignment in Danish. Functional Grammar in Denmark. Preprint, Jakobsen, Lisbeth Falster (ed.), s. 45-65 incl, Københavns Universitet 1990.
- Jørgensen, S.Aa.: Poesi og åbenbaring? Herders syn på skabelsberetningen. Kritisk Forum for praktisk teologi 40, s. 42-56, København 1990.
- , Bohnen, K., Øhrgaard, P.: Geschichte der Deutschen Literatur Bd. 6, Aufklärung, Sturm und Drang, frühe Klassik. 1740-1789. 665 s., München 1990.
- : Chr. M. Wieland: Oberon. Ein romantisches Heldengedicht, in zwölf Gesängen herausgegeben von Sven-Aage Jørgensen. Stuttgart 1990, 357 s.
- Nielsen, B.S.: Tyske forfattere på flugt for Hitler. Københavns Universitets Almanak 1990, s. 141-167, København 1989.
- : Tyske forfattere på flugt for Hitler. Tysk. Et sprog – Fire stater – Fire kulturer?, Sven-Aage Jørgensen, s. 87-109, København, München. 1989.
- Winge, V., Mogensen, J.E.: Anmeldelse af Frederic Hartweg/Klaus-Peter Wegera: Frühneuhochdeutsch. Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 25, s. 189-92, København 1989.
- Wolgast, K.: Die Commedia dell'arte im Werke Hugo von Hofmannsthal. Inst. for Sprog og Int. Kulturstudier 1990, 44 s.
- : "Transposition der Worte". "Text und Kontext" 16.1, 1988, s. 181-186, Kopenhagen – München 1990.
- : Besprechung von Michael Words: "Nervenkunst". "Text und Kontext" 16.1, 1988, s. 191-195, Kopenhagen – München 1990.
- : "Beatrice Müller-Kampel: "Theater-Leben"". "Text und Kontext" 16.1, 1988, s. 189-190, Kopenhagen – München 1990.

Børge Kristiansen

Romansk Institut

Romansk Institut bygger, som de øvrige fremmedsprogsinstitutter ved fakultetet, på en filologisk tradition, der prioriterede det indgående tekststudium og de sproghistoriske aspekter meget højt.

Denne tradition er stadig i live; men det kan ikke nægtes, at de undervisnings- og forskningsmæssige aktiviteter i disse år har bevæget sig i mange forskellige andre retninger.

Gennem en sådan opdyrkelse af nye områder er der tilgæet vore fag megen god inspiration, ligesom disse forhold naturligvis har været styrkende for samarbejdet mellem husets forskere. Men samtidigt har en udvikling hen mod stadigt nye felter ulemper, først og fremmest kan det bringe den faglige identitet i fare, hvis man forsømmer blikket bagud mod traditionen.

Denne problem er blevet forstærket i de seneste år af det forhold, at en betydelig del af vore lingvistiske specialister, ikke mindst inden for faget fransk, på grund af krav om nedskæringer har måttet søge andetsteds hen. En personalereduktion var formodentlig uundgåelig; men hverken fakultet eller institut var tilstrækkeligt forberedt herpå, til at det kunne foregå i en rolig og hensigtsmæssig form.

Ikke desto mindre går arbejdet videre, som hidtil samlet om de romanske sprog og deres litteraturer, men med et stadigt større islæt af sociokulturelle og samtidshistoriske problemstillinger. Denne udvikling er skabt dels af de krav, vor omverden stiller til vore kandidater (og dermed til vore studieordninger), dels af den internationale sprog- og litteraturforsknings drejning gennem de seneste årtier mod en højere bevidsthed om den sproglige kommunikations og de litterære betydningsdannelsers nødvendige indplacement i en samfundsmæssig sammenhæng.

Det er på denne baggrund morsomt at se, at interessen for vor faglige historie synes at vokse, hvilket afspejles i forskningsprojekter som Gunver Skyttes netop afsluttede om en af fagets store gamle, Kr. Sandfeld, og hendes igangværende projekt om en italiensk grammatiker fra 1600-tallet, Buomattei. På samme faghistoriske linje ligger arbejder af John Kuhlmann Madsen, der formidler viden om vor store sprogforsker Rasmus Rask til den spansksprogede verden.

Endelig er et par udgivelsesprojekter, der allerede har givet flere resultater i de foregående år, fortsat i gang; det drejer sig om Berta Pallares' arbejde med at udgive Tirso de Molinas dramatik og Svend Hendrups udgivelser af franske sange fra den tidlige renaissance. Hertil kommer, at Hanne Lange deltager i et internationalt projekt om udgivelse af Geoffroy d'Auxerre.

Generelt gælder det selvfølgelig, at der vil være gengangere fra foregående år blandt projekterne i den følgende redegørelse. Et forskningsprojekt vil normalt

være af et sådant omfang, at der må påregnes flere års arbejde fra formuleringen af problemkomplekset til afslutningen (for ikke at tale om publiceringen) af den definitive afhandling eller artikel.

Hvis man begynder med de sprogligt orienterede projekter, kan man konstatere, at Eva Dam-Jensens og Thora Vinthers store arbejde med begynderundervisning i spansk baseret på interaktiv video fortsat vækker stor interesse blandt kolleger, også i udlandet. De har begge været inviteret adskillige gange til seminarer for at redegøre for deres resultater; men der mangler det nødvendige økonomiske tilskud til fremstilling af videoplade og programmering af hele projektet. Det er beklageligt, at et så originalt stykke forskningsarbejde inden for fremmedsprogspædagogik skal risikere at strande så nær afslutningen, fordi humaniora ikke har tradition for bevillinger af den type. Det er på tide, at bevilgende myndigheder erkender, at sprogundervisning ikke længere kan afvikles med et stykke kridt og en tavle.

I kontrastive analyser af dansk og fransk er to projekter nu nær afslutning, nemlig F. Marchettis om anførende sætninger og G. Merads om spørgebisætninger. De samme to har sammen med Nils Soelberg en central rolle i det store projekt om revision af Blinkenberg og Høybyes store Dansk-Franske Ordbog. Arne Schnack arbejder ligeledes med sproglige problemstillinger i et kontrastivt, fransk-dansk perspektiv.

Hugo Ibsen har genoptaget et ældre projekt om pluralis på -a og dobbelt pluralis på italiensk med henblik på dels at publicere visse delresultater, dels at føre projektet helt igennem til afslutning. Ligeledes inden for italiensk bør det nævnes, at Gunver Skytte har et nært samarbejde i gang med kolleger fra flere europæiske lande om italiensk grammatik for europæiske universitetsstuderende. Gunver Skytte var således vært ved et seminar herom på Romans Institut i efteråret, hvor en halv snes udenlandske forskere deltog.

I Spansk forberedes der også en grammatik, idet Poul Rasmussen arbejder på en grammatik for danske universitetsstuderende. Samtidig nærmer han sig afslutningen af et stort projekt om modus i kompletvisætninger på spansk. Delresultater fra den meget store undersøgelse er under udgivelse i Spanien.

I Frankrig har debatten om en retskrivningsreform spillet en stor rolle i det forløbne år; i den sammenhæng vil der være grund til at nævne Ole Kongsdals projekt om den franske ortografi, som naturligt indtager reformplanerne.

På den litterære front skal først nævnes en række projekter, der primært placerer sig inden for den litterære kritik. Det drejer sig om Lene Waage Petersens om Calvino som læser af Ariosto, et arbejde, der ligger i forlængelse af tidligere artikler om disse to forfattere. Thora Vinther går videre med sin undersøgelse af myterne i argentinsk kvindelitteratur, mens Maryse Lafitte ud fra delarbejde i det 17. og 18. århundredes

franske litteratur arbejder med en større undersøgelse af løftets plads som et knudepunkt i menneskeligt samspil og dets litterære fremstillinger.

Nils Soelbergs store Proust-projekt nærmer sig sin afslutning; der gøres heri op med en stor del af de traditionelle synspunkter vedrørende begrebet »den tabte tid«.

Samtidens litteratur tilgodeses bl.a. ved en artikel af Ginette Kryssing-Berg om nogle særlige glidninger i brugen af de personlige pronomener hos kvindelige fortællere som Duras, Marie Cardinal og Benoîte Groult. Et andet projekt her drejer sig om Georges Perec og om læsestrategier over for hans sammensatte romanunivers. Det projekt varetages af John Pedersen, der endvidere forbereder en større lærebog i tekstanalyse for italienskstuderende.

Det litteraturhistoriske felt tilgodeses bl.a. af Lene Waage Petersen, der arbejder på en bog om firsernes italienske litteratur, og af Vibeke Grubbe, der arbejder med den spanske roman efter 1975. Hans Peter Lund er engageret i store litteraturhistorieprojekter både i Danmark og i Frankrig. Svend Hendrup forbereder udgivelsen af et større, nu afsluttet arbejde om det profane teater i 14. og 15. århundrede.

Kulturhistorien har i de senere år i stigende grad vundet indpas som et væsentligt område for vor forskning. Det gælder såvel middelalderen og den klassiske periode som vor samtid.

Hanne Lange viderefører et meget omfattende projekt om middelalderlig talsymbolik, der allerede har affødt fire bind. Herudover arbejder hun bl.a. med en vejledning til studiet af fransk middelalderlitteratur. Jonna Kjær viderefører sit arbejde med Tristan-litteraturen, senest i rammen af de fransk-skandinaviske kulturforbindelser i middelalderen, nærmere bestemt Tristan-overleveringen i Danmark. Også Lozovan har gennem årene været optaget af kulturhistoriske problemstillinger, og han planlægger en samling af forskellige tidligere arbejder om rumænsk-skandinaviske kontakter fra 11. til 19. århundrede.

Merete Grevlund arbejder i forlængelse af tidligere arbejder om rejsedagbøger og beretninger fra jesuiternes missionsarbejde i det 18. århundrede. Konkret drejer det sig bl.a. om indlæg ved den store Oplysningskongres i Bristol 1991.

Men overvejelserne over kulturel identitet har i høj grad også et samtidsspekter. Det nære europæiske samarbejde har aktualiseret overvejelser over de enkelte landes nationale særpræg og kulturelle identitetsopfattelse, set indfra og udefra. Et sådant projekt, samlet om Frankrig, er under udvikling af Hans Boll Johansen, der ser på myte og virkelighed i den forbindelse.

Ligesom Kultur i vid forstand har vundet frem som forskningsfelt ved vort institut, gælder dette også en række projekter, samlet om samfundsmæssige problemer. Forklaringen herpå er enkel. Eftersom vore kan-

didatuddannelser i høj grad har udvidet sig i den retning, efter ønske både fra aftagere uden for universitetet og fra studerende og lærere, har det været nødvendigt at opdyrke forskellige sider af dette store felt. Det er sket ud fra en erkendelse af, at en universitetsuddannelse i et europæisk fremmedsprog og dets kultur ville være absurd i vore dage, hvis den ikke inddrog bredere orientering om de pågældende samfund, deres særpræg og lighedstræk i forhold til det danske.

På den baggrund har der været et klart behov for at oprette samlinger af materiale, ud fra hvilke de studerende kunne arbejde med disse problemer, og som ligeledes kunne tjene som basis for forskning. Det er resulteret i nogle dokumentationscentre, hvoraf centret i fransk, under ledelse af Ginette Kryssing-Berg, igennem flere år har indsamlet og klassificeret et materiale, der allerede er uvurderligt i hjemlig sammenhæng. I forlængelse af disse aktiviteter er samme forsker i gang med en lærebog til undervisning i aktuelle franske samfundsforhold, et af de mange fagområder, der har måttet opdyrkes »fra bunden« gennem de seneste år. Inden for det samme felt forbereder Harald Gettrup et værk med oplysninger om det franske statsapparat, uddannelse, retsvæsen, arbejdsmarkedsstruktur osv.

Julius Lund, der i de senere år har udgivet samtidshistoriske bøger om Cuba og Argentina, forbereder dels en lærebog om »Spanskamerika i det 20. århundrede«, dels en artikel om forholdet mellem bønder og myndigheder i Venezuela.

Som et supplement til de mere generelt anlagte arbejder, der netop er omtalt, kan man se et par projekter som Isabelle Durosseau's analyser af TV-avisen i Frankrig og Danmark, der fører til refleksioner af både historisk, sociologisk og kulturel art, og som Annie Noers om den sociokulturelle situation i dagens Bretagne med en analyse af den særlige »bretonske identitet«. Der er ingen tvivl om, at spørgsmålet om *regioner* er af umådelig interesse for både Frankrig, Italien og Spanien, således som det også blev demonstreret ved et af instituttets forskerseminarer i efteråret 1990.

I den rent historisk prægede forskning, som traditionelt har været dyrket ikke mindst inden for rumænsk og portugisisk, kan man nævne, at Eugene Lozovan arbejder med undersøgelser af vidnesbyrd om Ovids tid i eksil i det nuværende Rumænien. Luís Vasconcelos er ved at udgive sine undersøgelser af offentlige arbejder med vejanlæg og vandløb i det 18. århundredes Portugal, og vil derefter gå videre med sine undersøgelser i Rigsarkivet af de dansk-portugisiske forbindelser i tidligere perioder. En tilsvarende problemstilling undersøger José Alegre med hensyn til de diplomatiske forbindelser mellem Spanien og Danmark i Bernstorff-perioden.

Ovenstående præsentation er naturligvis ikke udtømmende; men den skulle give et repræsentativt bil-

lede af de projekter, der står centralt i vor aktuelle forskning.

Men hertil kommer naturligvis en lang række forskningstilknyttede eller forskningsafledte aktiviteter, der naturligt indgår i instituttets forpligtelser over for omverdenen. Og frem for alt det, der er fundamentet under det videnskabelige niveau: alt hvad der har med kontakten til det internationale forskningsmiljø at gøre.

Det er naturligt her at begynde med instituttets internationale tidsskrift *Revue Romane*, der netop har fejret sit 25 års jubilæum med udgivelse af et stort jubilæumsnummer, der tegner et smukt billede af romanistikken i Danmark og i Skandinavien. Betydningen af dette tidsskrift for vort lokale forskningsmiljø kan dårligt overvurderes; det er vort mødested med udenlandske kolleger og vort »udstillingsvindue« for vor egen videnskabelige produktion. Det er derfor glædeligt, at det har været muligt fortsat at fastholde et højt niveau, der gør, at *Revue Romane* indgår blandt de citerede tidsskrifter i alle betydelige fagbibliografier.

Herudover er det glædeligt at konstatere, at konferencerne med udlandet udbygges år for år. Det er umuligt her at give en udtømmende redegørelse; men det kan eksempelvis nævnes, at Svend Hendrup har været et semester i Lancaster på Erasmus-udveksling, at Alegre og Hanne Lange begge har været i USA og holdt foredrag, og Thora Vinther og Eva Dam Jensen i Stockholm for at demonstrere deres video-projekt. De meget traditionsrige skandinaviske romanistkongresser videreføres i år med kongressen i Trondheim, hvor Nils Soelberg og Lene Waage Petersen deltog med indlæg.

På samme måde har der været særdeles mange indslag fra vort institut på hjemlige kongresser og seminarer, både de snævert faglige og de mere almene. Generelt er særdeles mange af vore forskere engageret i formidling af populærvidenskabelig eller alment kulturel art (litterære oversættelser, anmeldelser, radioudsendelser, oplysningsforbund osv.). Folkeuniversitetet har Lene Waage Petersen i sit programråd, og både TV og Røde Kors har f.eks. haft brug for instituttets ekspertise på det rumænske område i det forløbne år.

En sådan formidlingsindsats bliver let mere omfattende end man fra begyndelsen havde forudset, og det er da også undertiden et problem at få afvejet sådanne aktiviteter over for den egentlige forskning. Men samtidig hentes der megen inspiration i mødet med andre kredse end de snævert faglige, og instituttet har traditionelt prioriteret en sådan udadvent virksomhed ganske højt, som en indsats, samfundet med god grund kan forvente af os. Her som i forholdet til undervisningen gælder det, at vekselvirkningen som regel opleves som noget stimulerende og positivt.

Til gengæld kan det ikke skjules, at de senere års

store krav om faglig omstilling sideløbende med indførelsen af nye studiestrukturer og stadige trusler om afskedigelser er meget langt fra at skabe et frugtbart grundlag for kreativt virke. Når der er behov for at understrege dette, skyldes det naturligvis også, at der ingen udsigt synes at være til nævneværdig tilgang af nye forskere i de kommende år. Det skræmmebillede, der tegner sig, er, at man er på vej til gentage fejlen fra 60'erne: en sen og voldsom ekspansion, der naturnødvendigt efterfølges af mange års stagnation. Hvis man ikke gradvist får taget nye, yngre forskere ind i systemet, vil mange årgange af juniorforskere gå tabt. Det er uopretteligt, og det vil mærke os føleligt i det internationale samarbejde.

Situationen er alvorlig for universiteterne som helhed og for alle fakulteter. Romansk Institut er et blandt mange eksempler herpå – og ingen årsrapport vil kunne lukke øjnene herfor. Vi kan fortsat glæde os over et levende forskningsmiljø; men vi trues af manglen på tilgang af nye kræfter.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 33 (heraf 2 på orlov, 2 udlånt og 1 på halv tid).

Professor: Dr.phil. John Pedersen.

Lektorer: Dr. José M. Alegre-Peyron, dr.phil. Hans Boll-Johansen, lic. Isabelle Droussseau, cand.mag. Merete Gerlach-Nielsen (orlov), cand.mag. Harald Gettrup, Merete Grevlund docteur de l'Université de Paris, cand.phil. Vibeke Grubbe, cand.phil. Svend Hendrup, mag.art. Ole Hjørdt-Vetlesen (orlov), mag.art. Hugo Ibsen, cand.phil. Eva Dam Jensen, cand.mag. Ole Kongsdal Jensen, cand.mag. Jonna Kjær, cand.mag. Oleg Koefoed, lic. Ginette Kryssing-Berg, lic. Maryse Laffitte, cand.mag. Hanne Lange, lic. Eugénie Lozovan, dr.phil. Hans Peter Lund, cand.mag. Julius Lund, cand.phil. John K. Madsen, cand.mag. Francois Marchetti, cand.mag. Ghani Merad, cand.mag. Annie Noer, dr. Berta Pallares, mag.art. Lene Waage Petersen, cand.phil. Poul Rasmussen, dr.phil. Gunver Skytte Schmidt, dr.phil. Arne Schnack, cand.mag. Nils Soelberg, lic. Luis Vasconcelos, cand.phil. Thora Vinther.

Seniorstipendiat: Ph.D. Lone Schack Rasmussen.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Birger Lohse.

Undervisningsassistenter: Angel Alzaga, Hanne Leth Andersen, Merete Baudoin, Jean-Paul Clipet, Poul Fangel, Aase Gudnason, Jan Gustafsson, Marianne Havsteen, Christina Jessen, Henrik Lorentzen, Carla Juul Madsen, Maryse Mikkelsen, Christian Ottesen, Asbjørn Poulsen, Gert Sørensen, Hanne Thygesen, Paulina Ulfstjerne, Lene Waagstein, Jørn Westengaard-Holm.

TAP: Antal årsværk: 4,68.

Overassistenter: Bitten Brandt, Hanna Laulund.

Assisterer: Elsebeth Bolwig, Else Skydsgaard, Annick Wewer.

Vikar for Agnete Langkjær (orlov): Birgit Matz.

Specialer (konferens, romansk filologi):

Andersen, Hanne Leth: Victor Hugo og 1793.

Specialer (hovedfag, fransk):

Andersen, Lilian Reinhold: De franske nasalvokalers opståen. Teorierne om nasalvokalernes opståen belyst ved en perceptorisk undersøgelse.

Due, Reidar Andreas: Kritik og begrundelse i Michel Foucaults filosofi 1966-1975.

Fischer, Charlotte Elisabeth: Francois Mitterrand, 'Le grand Européen' – En analyse af den franske præsidents opfattelse af den europæiske integrationstanke.

Hansen, Anita Berit: Analyse sociolinguistique de deux évolutions linguistiques dans le français parlé à Paris.

Høeg, Ida Elisabeth: Franske anaforer: En undersøgelse af den bestemte artikel le og den demonstrative artikel ce ved genoptagelse på fransk.

Isaksen, Britta Gurli: Kommunikativ kompetence og kulturformidling i begynderundervisningen i fransk.

Johannessen, Aase Birgitte: Når tiden og begæret mødes. En analyse af tiden og kærligheden. Om temaer i »Un barrage contre le pacifique« og »L'Amant« af Marguerite Duras.

Knudsen, Jette Anne: Oversættelse af Jacques Chessex L'Ogre dansk titel Uhyret samt oversættelsesteoretiske kommentarer med henblik på oversættelse af præsens participium og gérondif.

Lorentzen, Henrik: Selvfølgelig kan »jo« da oversættes! En undersøgelse af de danske modalpartikler »jo« og »da« og mulighederne for at oversætte dem til fransk.

Michelsen, Trine Engholm: Det fransk/tyske forhold efter 1945. En magtpolitisk analyse.

Munch, Lise Vibeke Breinholdt: Oversættelse af 7 kapitler af Livret de famille. Patrick Modiano. Gallimard 1977, og betydningsbærende elementer i en narrativ prosatekst. En nærlæsning. Corpus: Livret de famille.

Ulrikkeholm, Jeannet: Skæbnemennesker – Om selvrealisering og kvinder hos Michel Tournier.

Villemoes, Marianne: L'Automne poétique, étude de thème de l'automne dans la poésie symboliste.

Specialer (hovedfag, fransk, gruppe):

Larsen, Dorte Esper: En analyse af Annie Ernaux's forfatterskab.

Mathiasen, Astrid Søgaard: En analyse af Annie Ernaux's forfatterskab.

Specialer (hovedfag, spansk):

- Damgaard, Sonja: Magisk realisme og indigenisme. En analyse af det overnaturliges funktion i Manuel Scorzas romancyklus »La guerra silenciosa«.
- Settnes, Anne Margrete: Sabato: »Informe sobre ciegos«. En surrealistisk rejse til Buenos Aires' klokaker og det ubevidste.
- Skov, Bente: Spansk Gerundio, semantisk beskrivelse og oversættelse.
- Stegeager, Mona Beth: Berceos mirakler.
- Winther, Marianne: »De Vampiros Y Otros Asuntos Amorosos«. Alfonso Cervera som eksponent for 68-generationen i Spanien.

Speciale (hovedfag, latinamerikansk):

- Hansen, Hans Krause: Den rette forbindelse. En undersøgelse af mexikansk korruption.

Publikationer:

- Durousseau, I.: "La voix". Institutpublikation 1990, 9-16 s.
- Grevlund, M.: Anmeldelse af Idées et mots au siècle des Lumières. Mélanges en l'honneur de Gunnar von Proschwitz. Göteborg et Paris, 1988. Anmeldelse i Revue Romane 25, s. 152-155, København 1990.
- : Des Lumières au Romantisme en passant par la Révolution. Essai sur les mythes fondateurs de la Révolution française. RIDS 122, s. 25s., Københavns Universitet, Romansk Institut 1989.
- Hendrup, S., Christoffersen, P.W.: Ars subtilior: den "mere subtile kunst" fra omkring år 1400 – Machaut, Cordier, Solage, Dufay o.a. (nos. 1-17). Tekster og oversættelser (17 i alt). Fransk, g. 15.årh. "Radio Consort". Institutpublikation 1990, 4 s.
- , Christoffersen, P.W.: "Antoine Busnois: Sange til Jacqueline d'Acqueville (nos.1-8)" og "Populære sange fra Uppsala ms 76a (nos.9-13)". Tekster og oversættelser (13). Fransk, 15.årh. Radio Consort: Bibliotekssalen og DR. Danmark 1990.
- : Une sottie méconnue: la "Moralité de Chascun, Plusieurs, le Temps-qui-court, le Monde" du manuscrit La Vallière. Revue Romane 25, 2, s. 10(331-40), København 1990.
- Jensen, O.K.: Opgaver og eksempler til Fransk Fonetik, 63 s., København 1990.
- : Om at rette Udtalefejl. Tous Azimuts 33, juni 1990, s. 3+4, København 1990.
- Jose M.A.P.: La censura literaria en Espana en el siglo XVI. Revue Romane, 25, 2, Revue Romane, Romansk Institut, Københavns Universitet, s. 428-441, København 1990.
- Kjær, J.: Anmeldelse af Denis Lalande: Jean II le Meingre, dit Boucicaud (1366-1421). Etude d'une biographie héroïque. Genève, Droz, 1988 (227 p). Revue Romane 25,1, s. 151-152, København 1990.

- : "Tristrams saga ok Isöndar" – une version christianisée de la branche dite courtoise du "Tristan". Courtly Literature: Culture and Context. Utrecht, publications in general and comparative literature, Vol. 25., Eds. Keith Busby and Erik Kopper, s. 367-377, Amsterdam/Philadelphia 1990.
- : L'Episode de "Tristan ménestrel" dans la "Continuation de Perceval" par Gerbert de Montreuil (XIIIe siècle). Essai d'interprétation. Revue Romane 25, 2, s. 356-366, København 1990.
- Laffitte, M.: Fortællerens tavshed: Laclos og Royet-Journoud. Institutpublikation 1989, 5-8, 79-87 s.
- : Anmeldelse af John E. Jacksons bog: "Le corps amoureux". Essai sur la représentation poétique de l'éros de Chénier à Mallarmé. A la Baconnière Neuchâtel 1986. Revue Romane. 24.1.1989, s. 153-155, København 1989.
- : "Femme et promesse". Poetica et analytica (særnummer af Almen Semiotik) febr. 90, s. 49-59, Aarhus Universitet 1990.
- : Laclos: La Liaison vraiment dangereuse. Revue Romane 24, 1 1989, s. 65-87, København 1989.
- Landschultz, K., Rechnitzer, V.: "Interaktiv video – hvorfor nu det?". Sproglæreren 5, s. 12-17, Vejle 1990.
- Lange, H.: India Jones og jagten på den hellige gral. Samvirke s. 7, København 1990.
- Lozovan, E.: Les Roumains orientaux: Du Driester à Vladivostok. "Romanesque". Tidschrift van de Vereniging van Leuvense Romanisten XV, nr 2, s. 8:37-44, Leuven/Louvain 1990.
- Lund, H.P.: Chateaubriand et les ailleurs de l'écriture (Quatrième partie des Mémoires d'outre-tombe). Chateaubriand: Les Mémoires d'outre-tombe, 4eme partie., Berchet, J.-C., Berthier, P., Clément, J.-P., s. 47-79, Paris 1990.
- : La dissolution de l'écrit. La fin des Mémoires d'outre-tombe de Chateaubriand. Institutpublikation 1990, 1-17 s.
- : Anmeldelse af Charles Nodier: Portraits de la Révolution et de l'Empire, éd. par J.-L. Steinmetz. Revue d'Histoire Littéraire de la France. 1990, 1., s. 106, Paris 1990.
- : Anm. af Marianne Wachs: Die poetische Verwirklichung von Charles Nodiers Konzept des "fantastique vraisemblable". Romantisme, Revue du dix-neuvième siècle. 66, s. 112-113, Paris 1990.
- Lund, J.: Skygger fra fortiden. Striden om retsopgøret i Argentina 1983-88 med juntastyret som nærværende fortid. København 1990, 335 s.
- Madsen, J.K.: El teatro clásico español en Dinamarca: representaciones y traducciones (1663-1985). Tirsiana, Ed. Berta Pallares y John Kuhlmann Madsen, s. 99-117, Madrid, Spanien 1990.
- : Sobre cuentos populares hispánicos. Revue Romane 25, 2, s. 367-375, København 1990.
- Pallares, B.: Muy lejos de Madrid. El primo Rafael (af

- Jesús Fernández Santos). Udgivelse, introduktion og noter. København 1990, 64 s.
- : Matrimonio y libertad interior. Sobre el concepto de matrimonio en la obra dramática de Tirso de Molina. Tirsiana, Berta Pallares y John Kuhlmann Madsen., s. 143-187, Madrid 1990.
- Pedersen, J.: "L'Histoire de ma vie n'existe pas". Actes du Xe congrès des romanistes scandinaves, Lars Lindvall, s. 354-360, Lund, Sverige 1990.
- : Revolution og Myte – Revolution og Religion. Institutpublikation 1990, 22 s.
- : "La Liberté dans les "Lettres persanes"". Revue Romane 25, 2, s. 403-413, København 1990.
- Petersen, L.W., Quarta, D.: Appunti sul duello in Ariosto e in Tasso. Revue Romane 25, 2, s. 414-427, København 1990.
- Rasmussen, L.S.: Introduction. Pragmatics and its Manifestations in Language, Lita Lundquist & Lone Schack Rasmussen, 119 s., Arnold Busk 1990.
- : Case Relations and Functional Grammar. Functional Grammar in Denmark. A Preprint on the Occasion of the Fourth International Conference on F.G., The Functional Grammar Committee. Department of English, 9 s. (119), Københavns Universitet 1990.
- : Las metáforas – la dinámica interior de la lengua. Revue Romane 25, II, 13 s., Munksgaard 1990.
- Schnack, A.: Problemtyper ved oversættelse fransk-dansk. Romansk Institut, Kbh.Universitet. 1990, 59 s.
- Skytte, G.: Dall'Alberti al Fornaciari. Formazione della grammatica italiana. Revue Romane 25, 2, s. 268-78, København 1990.
- Soelberg, N.: Marcel Proust: A la recherche de quoi? Actes du onzième congrès des Romanistes scandinaves, Udg.: Romansk Institut, Trondheim Universitet, s. 461-472, Trondheim 1990.
- : La narration de "La Fille aux yeux d'or": une omniscience encombrante. Revue Romane 25, 2, s. 454-465, København 1990.
- Vasconcelos, L.A.: "Quanto Custou a Basílica da Estrela?". Lissabon 1990, 111 s.

John Pedersen

Institut for Slavistik og Øststatsforskning

Historie:

Studiet af de slaviske sprog og kulturer indførtes ved Københavns Universitet i 1859, da det første docentur i slaviske sprog blev oprettet. Slavisk Institut blev dannet i 1955, og havde fra 1958 lokaler i Bispetorvan-

nekset. I 1971 flyttede instituttet til Østervoldkomplekset og derfra i 1978 til de nuværende lokaler på KUA. 1. januar 1989 ændrede instituttet navn til Institut for Slavistik og Øststatsforskning. I 1990 oprettede instituttet Informationscenter for Østeuropa (ICØ).

Forskningsvirksomhed:

Institut for Slavistik og Øststatsforskning har i løbet af de senere år mistet samtlige 3 professorater, som instituttet rådede over i begyndelsen af 1980'erne, samt adskillige lektorstillinger. Særlig alvorlig har situationen været inden for hovedsproget russisk, hvor instituttet i begyndelsen af 1987 mistede sin sidste heltidsansatte lektor med lingvistisk speciale. Institutets forskning falder i hovedsagen inden for fagets tre traditionelle hovedgrene: lingvistik, litteratur og historie/samfundsfag.

Undersøgelsen over differensformernes udvikling inden for de slaviske sprogs kasussystemer er afsluttet for de sydslaviske sprogs vedkommende (oldbulgarsk, bulgarsk, makedonsk, serbokroatisk og slovensk). Fortsat arbejde med udforskningen af forholdene i de øvrige slaviske sprog (Rolf H. Christensen).

I forlængelse af tidligere studier over slaviske verbalsystemer arbejdes med historisk futurum i polsk sammenlignet med andre slaviske sprog (Kristine Heltberg).

Udarbejdelse af en oversigt over den tjekkiske morfologi. Formålet er at formidle et overblik over den morfologiske struktur, med en klar skelnen mellem hovedtyper og varianter/individuelle tilfælde samt med en placering af de almindeligste talesprogsvarianter i forhold til skriftsprogsnormen. Der sigtes mod et læremiddel til brug ved undervisningen i tjekkisk grammatik (Jens Skov-Larsen).

Fortsatte studier over det 16. årh.s ændringer i det polske sprogssystem. Formålet er at belyse det polske sprogs pludselige rigdom og blomstring i renæssancen (Kristine Heltberg).

Indsamling af materiale til en planlagt lærebog i russisk syntax (afsnittet om den komplekse sætning). Deltagelse i forskningsrådsprojektet *Oversættelse af fagsprog* (Jens Nørgård-Sørensen).

Manuskriptet »Coherence Theory. The Case of Russian« er indleveret til det humanistiske fakultet til bedømmelse for den filosofiske doktorgrad. Arbejdet består i en strukturel-semantisk beskrivelse af forskellige typer formelle kohærensmarkører i russisk og er således af tekstlingvistisk art (Jens Nørgård-Sørensen).

Inden for moderne russisk litteratur har et nylig afsluttet projekt titlen »Den litterære proces i Sovjet i 1980-erne«. Foreløbigt materiale vedrørende projektet, hvori deltager medarbejdere ved instituttet, blev udsendt i 1990 som temanummer af Svantevit, Dansk Tidsskrift for Slavistik. Forskningsrapporter blev

fremlagt på XI. Nordiske Slavistkongres i Lund, i august 1990 (Eigil Steffensen).

Under forberedelse er projektet »Glasnost' – forudsætninger og konsekvenser« herunder den effekt, denne nydannelse har haft såvel i Sovjet Unionen som for dets relationer med Vesten, især Danmark og Skandinavien. Glasnost' – politikkenes konsekvenser for informationsudveksling og kulturelle kontakter i de kommende år søges særskilt belyst (Eigil Steffensen).

Fortsat arbejde med en polsk litteraturhistorie fra den ældste periode og til 1980 (Kristine Heltberg).

Indsamling af materiale til tredje bind af »Litteraturen i Jugoslavien«, som vil belyse udviklingen i serbisk og kroatisk litteratur i perioden 1945-1990. Indsamlingsarbejdet er vanskeliggjort af, at især perioden 1945- ca. 1950 er svær at belyse alsidigt pga. eftertidens politiske forhold. Derfor er forarbejdet til dette bind betydeligt mere kompliceret end tilfældet var med de to første bind (Per Jacobsen).

Et manuskript om forholdet mellem Stalins hemmelige kancelli og Kominterns centrale apparat er netop blevet afsluttet. Det indgår sammen med tidligere publicerede arbejder, herunder den i 1990 offentliggjorte afhandling »Stalinism as a System of Communication«, i et større projekt, der tager sigte på at kaste nyt lys over det politiske system i Stalin-tidens USSR. (Niels Erik Rosenfeldt).

En analyse af den sovjetiske supermagts krise er netop blevet færdiggjort. Den vil blive publiceret i bogen »Fred og Konflikt«, som Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg udgiver i 1991 (Niels Erik Rosenfeldt).

Studier i aktuel sovjetisk udenrigs- og sikkerhedspolitik er under forberedelse, til dels i sammenhæng med forfatterens medlemskab af Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg, SNU (Niels Erik Rosenfeldt).

På grundlag af utrykt materiale fra sovjetiske arkiver gennemføres en strukturel analyse af Ruslands politik over for de skandinaviske stater 1721-1780 (Hans Bagger).

Der er blevet foretaget en lokalisering i Leningrads arkiver af upubliceret kildemateriale til Vitus Berings ekspeditioner (Hans Bagger).

Med udgangspunkt i tre studieophold i Polen i 1989-1990 fortsættes udforskningen af »Det underjordiske Solidaritet 1981-1989«. Formålet med afhandlingen er på basis af det indsamlede materiale, herunder over 30 interviews med polske Solidaritets-aktivister samt arkiv-materiale fra Solidaritets arkiver, at belyse Solidaritets organisatoriske og ideologiske struktur under krigsrettillstanden. Analysen af Solidaritets skiftende strategier over for den politiske magt kombineres med en undersøgelse af organisationens selvforståelse på baggrund af den sociale og politiske krise i landet. Perioden 1970-80 er også blevet behandlet i essayet »Historien som oppositionens rådgiver«,

der blev publiceret på Akademisk Forlag i 1989 (Bronislaw Swiderski).

Et manuskript om »Polske kulturstrategier 1970-1980« er blevet afsluttet. Det vil sammen med bidrag fra polske og svenske slavister blive publiceret i bogen »Den uafhængige kultur i Polen 1970-80«, som udgives på engelsk i 1991 i samarbejde med Slaviska Institutionen, Stockholms Universitet (Bronislaw Swiderski).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver tre skrifterækker: »Studier«, »Materialer« og »Rapporter«. I »Studier« er i 1990 publiceret Emanuel Halicz: *Russia and Denmark 1856-1864*. A Chapter of russian Policy Towards the Scandinavian Countries.

Redaktionsvirksomhed:

K. Heltberg, P. Jacobsen, N. E. Rosenfeldt og E. Steffensen er medlemmer af redaktionskomiteen for instituttets skrifterække. E. Steffensen er formand for Dansk Slavistforbund, medlem af bestyrelsen for Nordisk Slavistforbund og af Den internationale Slavistkomité.

Hans Bagger er kasserer og medlem af bestyrelsen for Den danske historiske Forening og Historisk Tidsskrift.

Niels Erik Rosenfeldt er medlem af Editorial Advisory Committee, Nordic Journal of Soviet and East European Studies, SNU og af styrelsen for Den nordiske Komité for Øststatsforskning.

Jens Nørgård-Sørensen er medlem af redaktionen af »Svantevit«, Dansk Tidsskrift for Slavistik.

Bronislaw Swiderski er medlem af redaktionen af »Svantevit«, Dansk Tidsskrift for Slavistik.

Kongresser og rejser:

Emanuel Halicz og Niels Erik Rosenfeldt har holdt foredrag på IV World Congress for Soviet and East European Studies, Harrogate/London i 1990. Niels Erik Rosenfeldt har deltaget i konferencen »Øststatskundskab i Norden« i Uppsala. Han har desuden bidraget til folketingets Østeuropa-høring i København og holdt gæsteforelæsning på Forsvarsakademiet. Hans Bagger har besøgt Leningrad og holdt forelæsninger på University of East Anglia, England, samt Kennan Institute for Advanced Russian Studies, The Wilson Center, USA. Hans Bagger og Niels Erik Rosenfeldt har endvidere besøgt de tre baltiske lande, Estland, Letland og Litauen. Jens Nørgård-Sørensen har forelæst om Ellipsis i russisk på XII Nordiske Slavistmøde i Lund. Bronislaw Swiderski har været på studieophold i Polen. Desuden har han deltaget i et møde om De polske kulturstrategier 1970-1980 og i Gombrowicz-konference i Stockholm. Erik Andersen har været på studieophold i Estland i maj og oktober 1990.

Andet:

Erik Andersen har sammen med F. Pitzner Jørgensen opnået fondsstøtte til gennemførelse af projektet »Estlands økonomiske selvstændighed«.

Britta Bjørn har indleveret sin licentiatafhandling til bedømmelse for Ph.D.graden.

Bronislaw Swiderski har indleveret sin bog »Myth and Scholarship. University Students and Political Development in 19th Century Poland«, Reitzels Forlag 1989 til bedømmelse for Ph.D.graden.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Lektorer: Hans Bagger, Kristine Heltberg, Per Jacobsen, Niels Erik Rosenfeldt, Jens Skov-Larsen, Eigil Steffensen.

Adjunker: Rolf Christensen, Jens Nørgård-Sørensen. Seniorstipendiat: Bronislaw Swiderski.

Sovjetisk gæstelektor: Galina Jegorova.

Akademiske medarbejdere: Erik Andersen, Miriam Gurwicz, Jan Jiri Kolda, Christian Mailand-Hansen, George Miljevic, Marta Müller, Ulla Seemann, Britta Søndergård, Anne Ulv.

TAP: Antal årsværk: 1,5.

Rita Nærvig-Jensen, Birgitte Wasehuus.

Under jobtilbudsordningen: Marie Wiese.

Speciale (hovedfag, russisk):

Lind-Nielsen, Britta: Den sibiriske bondekvinde i V.G. Rasputins »Povesti«. En analyse af hendes verden, litterære funktion og skæbne.

Specialer (hovedfag, polsk):

Arnfast, Juni Søderberg: Polske variationer over danske temaer – en fonologisk undersøgelse.

Klukowski, Runa Kildegaard: Jaroslaw Iwaszkiewicz – en kunstner i samfundet.

Nielsen, Tove Dueholm: En højsang fra 1900-tallet – Miron Bialoszewski's forfatterskab om forførelse, fascination og frihed.

Publikationer:

Bagger, H.: Baggrunden: Østeuropas historie. Opbrud i Øst, Per Jacobsen., s. 9-28, København 1989.

Heltberg, K.: Den polske frihedsdrøm. Opbrud i øst., Per Jacobsen, s. 34-53, København 1989.

Jacobsen, P.: Renaissance. (om Jugoslaviens kyst) Sfinx 13. årgang, nr 2, s. 70-74, Århus 1990.

Jacobsen, P.: Jugoslavien – myte og virkelighed. Opbrud i Øst., Per Jacobsen., s. 54-64, København 1989.

Rosenfeldt, N.E.: Det store slag om Sovjets fremtid. Opbrud i Øst, Per Jacobsen, s. 90-117, København 1989.

–: Stalinism as a System of Communication. Essays on Revolutionary Culture and Stalinism. Selected

Papers from the Third Congress for Soviet and East European Studies., John W. Strong, s. 139-165, Columbus, Ohio 1990.

Steffensen, E.: Sovjetlitteraturen og omstillingsprocessen. I: Opbrud i Øst. Red.: Per Jacobsen, s. 65-71, København 1989.

–: Hvor blev sovjetlitteraturen af? Om glasnost, "glemte forfattere" og politisk publicistik. Dansk udsyn 4, 1990, s. 202-14, Askov 1990.

Swiderski, B.: Fra kapitalisme til kapitalisme? Polens kooperative revolution. Vandkunsten, Konflikt, politik og historie. 2/1990, s. 130-141, København 1990.

–: Lech Walesa, The Modern Robin Hood. Regional Contact No. 1, 1990, s. 5-9, København 1990.

–: Doswiadczenie Emigranta. Respublica No. 6, 1990, s. 143-145, Warszawa, Polen 1990.

Per Jacobsen

Institut for Nygræsk og Balkanistik*Forskningsvirksomhed:**1. Græsk kultur i middelalderen*

Syssel Engberg arbejder med en kodikologisk beskrivelse af håndskrifterne til det gammeltestamentlige lektionar »Profetologion« og med de byzantinske billedfremstillinger af Dommedagsmotivet. Ole Smith forbereder bind II, fasc. 3 af sin samlede udgave af de antikke og middelalderlige lærde kommentarer til Aischylos, i samarbejde med Charles Zabrowski, Gettysburg. Inden for den folkesproglige middelalderlitteratur arbejder Birgit Olsen med en tekstkritisk udgave af den byzantinske oversættelse af Boccaccio's »Theseide« på basis af håndskriftet Par.gr.2898 og i tilknytning hertil indledning, sproganalyse, glossar og kommentar. Ole Smith fortsætter sine studier af ridderromanen »Achilleiden« og forbereder Napoli-versionen af denne tekst til udgivelse. Sammen med Panagiotis Agapitos (Athen) skriver han på en monografi om studiet af den byzantinske folkesprogsroman.

2. Græsk kultur i moderne tid

Lars Nørgaard arbejder med Pio/Vikelas/Hahnarkivet i Athen og forbereder, i tilknytning til allerede afsluttet udgave af 24 eventyr fra Korfu, udgivelse af supplerende folkloristisk materiale med relation til de joniske øer. Birgit Olsen har færdiggjort studie i J. G. von Hahns udgave af græske folkeeventyr. Lisbet

Torp Jensen arbejder med den folkelige storbymusik rebetika og er i gang med en studie over musikeren, komponisten og indspilningschefen (hos Columbia og HMV) Dimitris Semsis og hans indspilninger. I forbindelse hermed undersøger hun rebetikamusikkens »renewal/revival« i 30'erne og 40'erne og udarbejder registrant over LP-genudgivelser af ældre plader. Ole Smith arbejder med dateringen af de tidlige rebetikaplader, og undersøger udviklingen i rebetika indspillet af græske emigranter i USA. Birgit Olsen og Ole Smith har behandlet aspekter af Alki Zei's roman »Achilleās' forlovede« og fremlagt resultaterne på konference på Cornell University.

3. Grækenland og Danmark

Sophia Scopetía fortsætter undersøgelser af Søren Kierkegaards forhold til græsk filosofi.

4. Det moderne Grækenlands historie

Ole Smith arbejder fortsat med det græske kommunist-partis historie og med krisen i partiet efter Gorbachevs systemskifte i SUKP. Endvidere forbereder han studier i arven efter modstandsbevægelsen EAM og borgerkrigen. Han udarbejder sammen med Hagen Fleischer (Kreta) og Andre Gerolymatos (Montreal) en kommenteret bibliografi til græsk historie 1936-1950.

5. Balkansprogene

Jørn Qvonje har fortsat sit historisk-typologiske arbejde om udtryksmåderne for personalpronominal possessor i balkansprogene og de omkringliggende sprog, og har færdiggjort afsnit om tyrkisk, ungarsk og italiensk. Han har endvidere foretaget forstudier til afsnit om serbokroatisk, specielt de sydøstlige dialekter. Han har fuldført en undersøgelse af præposition plus genitiv/dativ i balkansprogene.

Redaktionsvirksomhed:

Ole Smith er medlem af redaktionen for »Classica et Mediaevalia« (København) og for »Journal of the Hellenic Diaspora« (New York). Lisbet Torp Jensen har været gæsteredaktør for Yearbook of Traditional Music 23.

Rejser m.v.:

Lisbet Torp Jensen har foretaget arkivstudier i Athen på Gennadiosbiblioteket og på Centret for lilleasiatiske Studier. Ole Smith har holdt gæsteforelæsning på Harvard University. Birgit Olsen har været på studieophold i Thessaloniki og Paris.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6,1.

Lektorer: Cand.mag. Sysse G. Engberg, cand.mag. Lars Nørgaard, mag.art. Jørn I. Qvonje, dr.phil. Ole L. Smith.

Ekstern lektor: Sophia Scopetía.

Seniorstipendiat: Lisbet Torp Jensen.

Kandidatstipendiat: Birgit Olsen.

TAP: Antal årsværk: 0,5.

Inge Halling.

Publikationer:

Engberg, S.G.: Die verschiedenen Entstehungsbeben im Roman "Brüdermörder" des Nikos Kazantzakis. Modernes Griechenland – Modernes Zypern. Vorträge einer wissenschaftlichen Konferenz des Fachbereichs "Antike Literatur/Neogräzistik", Jürgen Werner, s. 108-119, Amsterdam 1989.

Nørgaard, L.: Adamandios Corais et le Danois Christian Bastholm. Ellinogallika – Mélanges offerts à Roger Millieux, Etaireia elliniku logotechniku kai istorikou archeiou, s. 549-560, Athen 1990.

Olsen, B.: Den tidlige græske folkebogsproduktion i Venedig. Piranesi 5, s. 49-63, København 1990.

Smith, O.L.: Parteigeschichte und Parteilichkeit. Die Bewältigung der Vergangenheit in der griechischen kommunistischen Bewegung. Modernes Griechenland-Modernes Zypern. Vorträge einer wissenschaftlichen Konferenz des Fachbereiches "Antike Literatur/Neogräzistik" der Karl-Marx-Univ., Herausgegeben von Jürgen Werner, s. 44-55, Amsterdam 1989.

–: Ta apomnimonevmata ke i anafores ton vretanon sindesmon stin Ellada. Praktika tu Diethnus Istorikou Sinedriou: Ellada 1936-1944., Hagen Fleischer/Nikos Svoronos (eds.), s. 606-636, Athen 1989.

–: anm. af Peter J. Stavrakis, Moscow and Greek Communism 1943-1949. Journal of the Hellenic Diaspora vol 15, 3&4 (1988), s. 142-144, New York 1990.

–: Research on Rebetika. Some Methodological Problems and Issues. Journal of Modern Hellenism 6, 1989, s. 177-190, New York 1990.

–: The Oxford Version of the Achilleid. København 1990, 61 s.

Torp, L.: Chain and Round Dance Patterns – A Method for Structural Analysis and Its Application to European Material. København 1990, 511 s.

Ole Smith

Ikke-europæiske sprog

Institut for orientalsk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttets fire afdelinger, indisk, iransk, centralasiatisk/tyrkisk (p.t. ubemandet) og semitisk, dækker til sammen et geografisk område, der strækker sig fra Centralasien og det indiske subkontinent i øst over den iranske og tyrkiske verden til den semitiske (hebraisk, arabisk) i vest. Tidsmæssigt spænder forskningsområdet over mere end et par årtusinder fra oldtiden til vore dage (idet dog studiet af oldtidskulturerne i Mesopotamien og Egypten hører hjemme i Carsten Niebuhr Institutet). Der forskes i disse områders sprog, litteratur, religion, filosofi og historie. Hovedvægten ligger på det filologiske arbejde med de primære tekstkilder.

1. Indisk afdeling

Indisk afdelings forskningsaktivitet er i hovedsagen koncentreret omkring indsamling, bearbejdelse og udgivelse af sjældne eller ukendte sanskrit håndskrifter fra offentlige og private samlinger m.v. i Kina (Tibet), Indien og Nepal. Dette sker i samarbejde med udenlandske kolleger. Flere udenlandske doktorandstuderende er involverede i arbejdet i København. Interessen samler sig omkring tekster af særlig filosofisk eller litterær betydning. Afdelingen yder endvidere vejledning til viderekomne studerende ved andre fag, navnlig religionshistorie.

1.1 Bearbejdelse af sanskrit håndskrifter fra Kina (Tibet):

- a) Bhavyas Madhyamakahrdaya (med David Eckel, Harvard University).
- b) Bhavanakrama m.v. (med Hu Hai-yan, København/Beijing).
- c) Ratnapradipa, sanskrit/tibetansk (med P.K. Sørensen, København) (C. Lindtner).

1.2 Tekster til Vedanta, Sanskrit/dansk (C. Lindtner).

1.3 Sanskrit poesi (C. Lindtner).

2. Iransk afdeling

2.1 Leksikografiske undersøgelser af jødisk-persiske Bibeloversættelser. Undersøgelsen gælder nu helt og holdent Prædikerens Bog. Teksten er behandlet i en afhandling i *Etudes irano-aryennes offertes à Gilbert Lazard* (Paris 1989) (J. P. Asmussen).

2.2 Fortløbende arbejde med udarbejdelse af artikler til *Encyclopaedia Iranica*. En længere artikel (Codices Hafnienses) er færdiggjort i årets løb (J. P. Asmussen).

2.3 Fortsat arbejde med et for nogle år siden indledt langsigtet projekt sammen med dr. Asatrian, Videnskaberne Akademi, Erevan, hvis formål er at bearbejde og udgive vest-iransk dialektmateriale, som er indsamlet af den engelske forsker D. L. Lorimer i 1906. 2. bind i trykning (F. Vahman).

2.4 Fortsat godt fremadskridende arbejde med udarbejdelsen af persisk-dansk ordbog (F. Vahman).

3. Semitisk afdeling

3.1 Beskrivelse af islamiske astrolabier i Skandinavien (med lektor K. Møller Pedersen, Aarhus Universitet) (C. Toll).

3.2 Bearbejdelse af artiklen »Minting technique according to Arabic literary sources« (*Orientalia Suecana* 19-20/1970-1971) for en revideret udgave bestilt af *Revue Numismatique* (C. Toll).

3.3 Udgivelse af en beretning om den svenske ministers audiens hos storvesiren og sultanen i Konstantinopel 1825 med sproglige noter (C. Toll).

3.4 Biografier over orientalerne Andreas Norrelius og H. S. Nyberg bestilt af *Svenskt Biografiskt Lexikon* (C. Toll).

3.5 Den spansk-arabiske islamiske teolog Ibn Hazm's kritik af Bibelen. En artikel herom er udarbejdet (S. M. Søndergaard).

3.6 Kristne beskrivelser af islam i middelalderen. Arbejdet koncentrerer sig om perioden omkring 1300 og skal udmunde i en licentiatafhandling. Der er særlig arbejdet på en tekstudgave af Robert Holkots traktat om retten til at slå vantro ihjel og Benedikt af Marseilles' skrift om korstog (K. V. Jensen).

3.7 Studier af den jødisk-hebraiske digter Uri Zwi Greenberg (1896-1981), en hidtil upåagtet fornyer af den zionistiske ide. Det påvises at Greenberg både som digter og aktiv debattør arbejdede for et jødisk messiansk samfund, Israels 3. kongerige, bygget på genfødslen af den hebraiske ånd og vitalitet, uden tilbagevenden til religionen (J. Winther).

Anden virksomhed:

Ved instituttet arbejder to udenlandske gæsteforskere (Hu Hai-yan og Annette Heitmann), som forbereder kritiske udgaver af buddhistiske tekster på sanskrit og tibetansk. Desuden har en fondsstipendiat (B. Hjer-

rild) undersøgt zarathustrisk familieret på sasanidisk tid og dens udvikling under islamisk herredømme.

I september afholdtes et to-dages seminar om Spanien i middelalderen, arrangeret af »Orientalisk Forum«.

Udgivervirksomhed m.v.:

C. Lindtner er redaktør af serien »Indiske Studier«.

J. P. Asmussen er medlem af redaktionen af Orientalistische Literaturzeitung (Iranica) og indvalgt i Academia Europaea.

C. Toll er formand for den internationale videnskabelige bestyrelse for forskningsområdet »Islamische Numismatik« ved universitetet i Tübingen.

K. V. Jensen er redaktør af »Semiramis«, tidsskrift om Orienten.

Rejser og gæster m.v.:

C. Lindtner har foretaget biblioteks- og museumsbesøg i Hamburg, Berlin, London, Madras og Adyari samt holdt gæsteforelæsninger i Harvard, New Delhi, Poona, Krakow og Oxford.

J. P. Asmussen har foretaget studierejse til London i oktober for i The British Library at undersøge jødisk-persiske manuskripter.

B. Hjerrild har ved et symposium i Leuven holdt foredrag om arvedatterens stilling i sasanidietiden.

K. V. Jensen har foretaget studierejse til London og Paris for manuskriptstudier samt holdt foredrag på historikerkongres i Madrid.

J. Winther har foretaget studierejse til Israel i december.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 7.

Professorer: Dr.phil. J. P. Asmussen, fil.dr. C. Toll.

Lektorer: Dr. I. Fiser (til 1.10.90), dr.phil. C. Lindtner, cand.teol. S. M. Søndergaard, lic.phil. F. Vahman, mag.art. J. Winther.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. K. V. Jensen.

Ekstern lektor: Cand.teol. B. Rod-Salomonsen.

Undervisningsassistenter: Y. N. Sallam, I. El-Shoubary mag.art. E. Wulff.

TAP: Antal årsværk: 1,05.

Sekretær: V. Andersen.

Speciale (hovedfag):

Andersen, Verner Jul: Fakhr Al-din As'ad Gurgani's Vis og Ramin: Dateringsproblem og kilder samt visse zarathustriske aspekter i fortællingen.

Publikationer:

Asmussen, J.P.: Bemerkungen zum "Die Kraniche des Ibykus"-Motiv in der orientalischen Literatur.

Living Waters. Scandinavian Orientalistic Studies Presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard, Edited by Egon Keck, Svend Søndergaard, Ellen Wulff, s. 425-30, Copenhagen 1990.

– Hans Frederik Hendriksen 6.6. 1913 – 11.4. 1989 (s. 157-168). Oversigt over Selskabets Virksomhed 1989-1990. Annual Report, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København 1990.

– Bemerkungen zu einer "neuen" jüdisch-persischen Qohëlät-Übersetzung (p. 1-4). Études irano-aryennes offertes à Gilbert Lazard Studia Iranica Cahier 7, Ph. Gignoux, Paris 1990.

– Simury in Judeo-Persian Translations of Hebrew Bible (p.1-5). Acta Iranica. Textes et Mémoires Vol. XVI, Jacques Duchesne-Guillemin et alii., Leiden 1990.

Lindtner, C.: Nagarjuna's Sutrasamuccaya: A Critical Edition of the mDo kun las btus på by Bhikkhu Pāsādikaka. Institutpublikation 1989, 2 s.

– Om Gud og det ondes ophav ifølge budismen. Living Waters, E. Keck, S. Søndergaard, E. Wulff, s. 237-48, København 1990.

– The Yogacara Philosophy of Dignaga and Dharmakīrti. Studies in Central & East Asian Religions Vol. II, s. 27-52, Copenhagen & Århus 1989.

– Madhyamaka – The Philosophy of Great Humor? Journal of Indian Philosophy no. 18, s. 12, Dordrecht 1990.

Søndergaard, S.: al-Sarrādī's Use of Triads in Kitāb al-lumā. Living Waters. Scandinavian Orientalistic Studies presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard, Egon Keck, Svend Søndergaard, Ellen Wulff, s. 347-52, København 1990.

Toll, C.: Was bedeutet brnz bei al-Hamdāni? Living Waters. Scandinavian Orientalistic studies presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard, January 27th, 1990. Edited by Egon Keck, Svend Søndergaard, Ellen Wulff, s. 365-368, København 1990.

– The fabrication of Arabic Coins. Sigtuna Papers. Proceedings of the Sigtuna Symposium on Viking-age Coinage 1-4 June 1989. Ed. by K. Jonsson & Brita Malmer (Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Nova Series 6), s. 331-333, Stockholm og London 1990.

Winther, J.: Mod sivenes Land, essay – Aharon Appelfeld's Verden, Overlevende og Tilskuere, s. 133-139, Århus 1990.

– Brandes, Georg Morris Cohen s. 108-109 Ehrenpreis, Marcus (Mordecai) s. 195, Goldschmidt, Meir Aron s. 276-277, Levertin, Oscar Ivar s. 452-453, Nathansen, Henri s. 548-549, Simonsen, David s. 712. The Blackwell Companion to Jewish Culture., ed. by Glenda Abrahamson, Oxford 1989.

– Evigt Slaveri. Weekend Avisen 8. juni 1990, s. 1 -3, København 1990.

– The hebrew revolution and the revolution of the hebrew language between the 1880s and the 1930s.

Nordisk Judaistik, Scandinavian Jewish Studies
Vol. 11 No. 1-2 S.73-80, Åbo, 1990.

Svend M. Søndergaard

Østasiatisk Institut

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved Østasiatisk Institut spænder vidt. Geografisk fra det tibetoburmanske sprogområde i vest til thai og malajo-polynesiske i syd og øst, og til japansk, kinesisk og koreansk mod nord og nordøst. Sproglige såvel som kulturelle, historiske og samfundsmæssige emner er omfattet. Tidsmæssigt strækker emnerne sig fra det forhistoriske lige til moderne tid.

Japansk:

I forbindelse med projektet »Den japanske lydhistorie i perioden 700-1600« er der gjort indledende studier indenfor almen og japansk sprogvidenskab samt indledende empirisk arbejde med japansk akcent (B. Frellesvig).

Politisk økonomi i Tokugawa-tidens Japan. Oversættelse af Ogyu Sorai's Seidan er næsten afsluttet, og en artikel om værket er publiceret i Tokyo. Videre arbejde med bogen »History of Japanese Thought«. Inden for moderne japansk litteratur: en artikel om Abe Kobo's forfatterskab. Et forskningsprojekt om Tanegashima og de første europæeres ankomst til Japan er fortsat med en oversættelse fra kinesisk af værket Tep-pooki. Artikler til Nationalencyklopedien, Höganäs, Sverige, vedrørende japansk kultur-, litteratur- og religionshistorie samt kinesisk taoisme (O. Lidin).

Fortsat forskning i ainusproget og japansk, sidstnævnte især med henblik på fremmedsprogspædagogik. Deltagelse i tværfagligt projekt om konfliktløsning i interkulturelt perspektiv (Danmark-Japan) med et delprojekt om kulturelt baserede konflikter og løsningsstrategier i dansk-japanske ægteskaber (K. Refsing).

»Japanernes møde med Danmark«, et sammenlignende kulturforskningprojekt i samarbejde med en række forskningsinstitutter i Japan. En artikel, »Iwakura-delegationen i Danmark« er færdiggjort. Et komparativt studium af et hidtil udforsket aspekt af Mori Ogai's forfatterskab, nemlig hans oversættelse af skandinavisk litteratur. Resultaterne offentliggøres en gang årlig i tidsskriftet »Ogai«. Forskning i aktuelle aspekter ved forholdet mellem kulturtradition og kulturfornyelse i Japan (Y. Nagashima).

Kinesisk:

Forskningsprojekt vedrørende kinesiske ritualtradi-

oner og deres historie. Færdiggjort Ph.D. afhandling om bugang, den taoistiske kosmiske dans, baseret på arbejdet med teksterne i den kanoniske samling, »Daozang«, samt på feltarbejde på Taiwan og i Folkerepublikken Kina. Forbereder værk om symbolsproget i det taoistiske ritual, herunder i første omgang om »kroppens forvandling«, bianshen (P. Andersen).

Undersøgelse af grammatiske træk i talesprogspræget kinesisk litteratur fra Tangtiden (618-907) set i forhold til strukturer kendt dels fra tidligere, »klassiske«, dels fra nyere, »moderne« sprogformer. Endvidere studier i dette århundredes kinesiske litteratur fra fastlandet og fra Taiwan, som på grund af områdernes fælles tradition men forskellige politiske kår udviser såvel fundamentale ligheder som markante forskelle (B. Arendrup).

(1) Et studie af hvilke konsekvenser udviklingen bort fra centralplanlægning i Kina har haft for politiske bevægelser, institutioner og ideologier på lokalt plan. (2) I forlængelse af en afhandling om »Readjustment and reform in the Chinese economy, 1953-86« undersøges investeringernes omfang og sektorale fordeling i den kinesiske økonomi 1986-90 (K. E. Brødsgaard).

Studier i kinesisk grammatik, kinesisk sproghistorie, samt kinesisk åndshistorie (S. Egerod).

Arbejdet med verdenshistorien og kulturen i Kina er fortsat. En monografi er under udarbejdelse. Der er færdiggjort et papir om historiens krise i Kina, samt et mindre essay om de kulturelle og akademiske forhold i Kina (L. Littrup).

Der forskes i den taoistiske tekst, Taiping Jing, og i den kinesiske militærtraktattradition (J. Ø. Petersen).

Fortsatte studier i moderne kinesisk sprog, litteratur og samfund (R. Tung).

Sydøstasiatisk:

Fortsatte studier i viden og magt: struktur og ideologi i traditionelle thai manualer. Udarbejdelse af thai - dansk leksikon på computer (medarbejder: Bundhit Pian-ampai) (V. Brun).

Danmark i sydøstasiatisk historie (S. Egerod).

Østasiatisk:

Fortsatte studier af konfucianismens betydning for den østasiatiske moderniseringsproces, herunder en undersøgelse af Max Webers syn på sammenhængen mellem konfucianisme og modernisering i Kina (K. E. Brødsgaard).

Studier i sprogenes typologi, især inden for grammatikken (S. Egerod).

Servicevirksomhed:

Japansk Informationscenter drives i samarbejde med den japanske ambassade. O. Lidin er bestyrer og Y. Nagashima daglig leder af centret.

Udgivelser:

Østasiatisk Institut udgiver Occasional Papers, hvoraf No. 6, 7 og 8 udkom i 1990. Japansk Informationscenter udgiver Japan Nyt, hvoraf nr. 1 udkom i december 1990.

Redaktionsvirksomhed:

V. Brun: Medlem af redaktionskomiteen for Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies.

K. E. Brødsgaard: Redaktør af Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies. Medlem af redaktionskomiteen for Pacific Review. Medlem af redaktionskomiteen for Vindue Mod Øst. Medlem af redaktionskomiteen for monografiserien European Studies on Modern Asia.

S. Egerod: Redaktør af Acta Orientalia. Medredaktør af Acta Linguistica Hafniensia. I egenskab af institutbestyrer redaktør af East Asian Institute, Occasional Papers.

O. Lidin: Medlem af Editorial Board of Japan Forum (sponsored by the British Association for Japanese Studies). Medforfatter ved Nationalencyklopedien, Höganäs, Sverige.

Y. Nagashima: Redaktør, Shueisha's 6-binds Sekai bungaku daijiten (Verdenslitteratur-leksikon). Hovedredaktør af tidsskriftet »Japan Nyt«.

J. Ø. Petersen: Medlem af redaktionskomiteen for Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies.

Bestyrelsesposter og hverv ved kollegiale organer:

B. Arendrup: Eksamensleder ved Østasiatisk Institut (indtil april 1990).

V. Brun: Vice-bestyrer ved Østasiatisk Institut (indtil maj 1990). Medlem af styringsgruppen for Center for Øst- og Sydøstasien. Rådsmedlem, International Association for the Study of Traditional Asian Medicine (IASTAM).

K. E. Brødsgaard: Bestyrer for Center for Øst- og Sydøstasien. Honorary Research Fellow, Peking Universitetet. Censor ved Aalborg Universitetscenter. Medlem af den nordiske organisationskomité for kongressen Asian Societies in a Comparative Perspective, Møn, 1990.

S. Egerod: Bestyrer af Østasiatisk Institut. Medlem af styringsgruppen for Center for Øst- og Sydøstasien (til september 1990). Formand for Orientalisk Samfund og for Lingvistkredsen. Medlem af bestyrelsen for Einar Hansens Forskningsfond. Medlem af bestyrelsen for Premio Internazionale Torino e l'Oriente. Censor ved universitetet i Oslo. Honorary Adviser, International Center for Asian Studies, Hong Kong.

O. Lidin: Medlem af styringsgruppen for Center for Øst- og Sydøstasien. Bestyrelsesmedlem, ERASMUS Programme, Leiden Project. Censor ved universiteterne i Oslo og Aarhus. Bestyrelsesmedlem, Committee for European-American Exchanges in East Asian

Studies. Medlem af bedømmelsesudvalg ved udnævnelse af professorer ved Stockholms og Oslos universiteter. Medlem af studienævnet ved Østasiatisk Institut (til december 1990), samt af sikkerhedsudvalget ved Københavns Universitet Amager.

L. Littrup: Formand for studienævnet ved Østasiatisk Institut (fra september 1990). Censor ved Århus Universitet.

Y. Nagashima: Daglig leder af Japansk Informationscenter. Medlem af studienævnet ved Østasiatisk Institut (fra december 1990). Censor ved Århus Universitet.

J. Ø. Petersen: Formand for studienævnet ved Østasiatisk Institut (til september 1990). Censor ved Århus Universitet.

K. Refsing: Vice-bestyrer ved Østasiatisk Institut (fra maj 1990). Næstformand »Japansk i Skolen«. Medlem af Lokalforskningsinstituttet, Asahikawa University, Japan. Medlem af bedømmelsesudvalg til lektorstilling ved Århus Universitet. Censor ved Århus Universitet.

R. Tung: Eksamensleder ved Østasiatisk Institut (fra april 1990). Censor ved Handelshøjskolen i København.

Rejser og kongresdeltagelse:

B. Arendrup: Forskningsophold ved Center for Chinese Studies, Taipei, Taiwan (juli – december 1990).

V. Brun: Ophold i Thailand december 1989 – januar 1990. Deltagelse i kongressen Asian societies in Comparative Perspective, Møn, oktober 1990.

K. E. Brødsgaard: Ophold i Leiden og Bruxelles, august-september. Deltagelse i Konference om Kina og kineserne i Øst- og Sydøstasien, januar 1990; seminar Looking from a Distance: East Asia and Europe, februar 1990; konference om Kina et år efter Tien An Man massakren, juni 1990; kongressen Asian Societies in Comparative Perspective, Møn, oktober 1990; seminar om problemer og metoder i den moderne Kina-forskning, november 1990; 32nd Conference of European Association of Chinese Studies, Leiden, august 1990.

S. Egerod: 23rd International Congress on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, University of Texas at Arlington, oktober 1990. Ophold i Taiwan (fra december 1990).

O. Lidin: Deltagelse i 33rd International Congress of Asian and North African Studies, Toronto, Canada, august 1990. Gæstprofessor ved Göteborgs Universitet, september-december 1990.

L. Littrup: Deltagelse i kongressen Asian Societies in Comparative Perspective, Møn, oktober 1990, og i seminar om problemer og metoder i den moderne Kina-forskning, november 1990.

Y. Nagashima: Ophold i Japan ved Historiografisk Institut, Tokyo Universitet, september 1989 – januar 1990.

J. Ø. Petersen: Deltagelse i 2nd International Symposium on Sun Tzu's Art of War, Beijing, Kina, oktober 1990.

K. Refsing: Japan Anthropology Workshop, Leiden, maj 1990.

Gæsteforelæsninger i udlandet:

(O. Lidin) Gæsteforelæst om japansk idehistorie ved Tübingens Universitet, i Linköping, Stockholm og Göteborg.

(Y. Nagashima) Gæsteforelæsning ved Kokugaku-in University, Tokyo, januar 1990.

(K. Refsing) Gæsteforelæst ved University of Essex, april 1990 og Stockholms Universitet, maj 1990.

Gæsteforelæsere fra udlandet:

Chen Yizi fra Research Institute for Economic Reforms, Peking, 22 januar 1990 (»Chinese economic reforms post-Mao: Present situation and future prospects«).

Tom Gold fra Center of Chinese Studies, University of California, Berkeley, 7. juni 1990 (»Urban private enterprise and recent social change in China«).

Inoguchi Takashi fra Institute of Oriental Culture, Tokyo University, 23 marts 1990 (»Japan's internal politics after the general election of February 18«).

Kim Young-ho fra Inha University, Inch'on, Korea, 25 maj 1990 (»A man of religion: The life and thought of Ham Sok-hon, 1901-1989«).

Manoranjan Mohanty fra University of Delhi, 8 oktober 1990 (»The future of socialism in China«).

Munakata Kuniyoshi fra Shizuoka University, 19 september 1990 (»Shakespeare on the Noh stage«).

Saito Osamu fra Institute of Economic Research, Hitosubashi University, 16 maj 1990 (»Early industrialization in Japan and England«).

Su Shaozhi fra Marquette University, 28 september 1990 (»The nature and characteristics of the present Chinese economic and political situation«).

Zainal Abadin bin Abdul Wahid fra Department of History, National University of Malaysia, 3 maj 1990 (»National integration and development in Malaysia«).

Chen Shiyong og Vibeke Børdahl, Oslo Universitet, 7 december 1990 (»Den kinesiske Fortællertradition«).

Gaver:

Østasiatisk Institut har i årets løb modtaget værdifulde boggaver fra Japan Foundation (130 titler), og Sasakawa Foundation (259 titler). I november 1990 modtog vi som støtte til undervisning m.m. inden for koreansk sprog og kultur 9.000 US dollars fra Korea Research Foundation. Fra Dr Iwama Saburo, Daido Institute of Technology, Nagoya, modtog instituttet en værdifuld bog om Ukiyo-e.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8,3.

Professorer: S. Egerod, O. Lidin.

Lektorer: B. Arendrup, V. Brun, K. E. Brødsgaard, L. Littrup (orlov til september 1990), Y. Nagashima, K. Refsing, R. Tung.

Ekstern lektor: J. Ø. Petersen (indtil september 1990).

Kandidatstipendiat: B. Frellesvig (fra februar 1990).

Undervisningsassistenter: N. Hansen, T. Rønnekamp Holst, V. Kjær, C. S. Krarup, T. T. Losang, K. M. Gottfredsen, K. T. Nielsen, S. Schierbeck, H. H. Sørensen.

TAP: Antal årsværk: 1,35.

Sekretær: R. Jørgensen.

Biblioteksmedarbejder: J. Ø. Petersen.

Ph.D.-afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Brødsgaard, Kjeld E.: Readjustment and reform in the Chinese economy, 1953-1986 (Specialebiblioteket).

Wagner, Donald B.: Jern og stål i oldtidens Kina (Specialebiblioteket).

Speciale (hovedfag, japansk):

Darling, Dennis: Uesugi Kenshin.

Publikationer:

Arendrup, B.: Tre unge digtere fra Kina. Danmark-Kina No. 10, s. 25-27, København (Venskabsforb. Danmark - Kina) 1989.

-: The Words of a Great Master and His Disciples: A Sample of Chinese Vernacular from the Tang Period. East Asian Institute Occasional Papers 6, s. 31-42, Østasiatisk Institut, Kbh.s. Universitet 1990.

-: Heilesen, S.B., Petersen, J.Ø.: The Master Said: To Study and... To Søren Egerod on occasion of his Sixty Seventh Birthday. East Asian Institute Occasional Papers 6, ialt 186, Østasiatisk Inst., Kbh.s. Universitet 1990.

Brun, V.: Traditional Manuals and the Transmission of Knowledge in Thailand. East Asian Institute Occasional Papers 6, s. 43-65, København 1990.

Brødsgaard, K.E.: Anmeldelse af Eduard B. Vermeer, Economic Development in Provincial China: The Central Shaanxi since 1930. International Affairs Vol. 66, No. 2 (April 1990), s. 438-39, Cambridge University Press 1990.

-: Anmeldelse af John K. Fairbank, Chinawatch. Acta Orientalia Vol. L (1989), s. 290-295, København 1989.

-: The Role of the Party in Post-Mao China. East Asian Institute Occasional Papers 6, s. 67-76, København 1990.

- : Anmeldelse af David S. G. Goodman, China's Regional Development. International Affairs, Vol. 66, No. 3 (July 1990), s. 631, Cambridge 1990.
- : Spillet om Kina. København 1990, 230 s.
- Egerod, S.: Anmeldelse af Vibeke Børdahl: Tigerdræberen Wu Song og andre fortællinger fra de store kinesiske romaner. Danmark-Kina 11 (1990), s. 20, København 1990.
- : Possessives in Early Archaic Chinese. Proceedings of the Second International Conference on Sinology, s. 429-442, Taipei, Taiwan 1989.
- : Fabellandet. Anmeldelse af Alain Peyrefitte: Det uforanderlige Kina. Weekendavisen, Bøger 25-1990, s. 1-2, København 1990.
- : Det kinesiske ord Tao. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Årsbok 1990, s. 79-88, Stockholm 1990.
- : The Drunken Sea Captain. A Letter from the Siamese Barcalão to the Governor of Tranquebar dated 11 December 1703. Acta Orientalia Vol 51, s. 125-140, København 1990.
- : Chuangtse: Sjælen og sommerfuglen. 2. reviderede udgave. 1. udgaven 1955 og 1972. København 1990, 89 s.
- Lidin, O.: Bushido, Butsudon, Daibutsu, Dao, Dao-dejing, Daoism, Dengyo Daishi, Dogen, Eisai, Bon. Nationalencyklopedin Bra Bröcker, AB., s. 7, Höganäs, Sverige 1990.
- : Basho, Buson, Chikamatsu Monzaemon, Dazai Osamu, Enchi Fumiko. Nationalencyklopedin, Bra Böcker AB, s. 3, Höganäs, Sverige 1990.
- : H. C. Andersen's Improvisatoren and Mori Ogai's Sokkyo-shijin. Bruno Lewin to Ehren – Festschrift aus Anlass seines 65. Geburtstages, Band I, Japan – Sprach- und litteraturwissenschaftliche Beiträge, I. Hijiya-Kirschnerreit og J. Stalph, s. 7, Bochum 1989.
- : Yoroppa ni okeru Nihon-kenkyuu no shoorai. Nihon to wa nan na no ka – kokusaika no tadanaka de, Umehara, Takeshi, s. 21, Tokyo 1990.
- : Ogyo Sorai's "Political Discussions": A Plea for Reform. The Japan Foundation Newsletter Vol. XVII/No. 4, s. 8, Tokyo 1990.
- : Watsuji Tetsuro to "aida" no ronri. Watsuji Tetsuro Zenshuu, Iwanami Shoten, s. 4, Tokyo 1990.
- : Förord. Japansk Blomsterkonst, Ida Trotzig, s. 2, 1990.
- Littrup, L.: Anmeldelse: Rudi Thomsen. Ambition and Confucianism. A Biography of Wang Mang (Århus 1988). Historisk Tidsskrift 90.1 (1990), s. 180-181, København 1990.
- : Sol og måne over Kina. Det humanistiske Forskningscenter 8, s. 9-14, København 1990.
- Nagashima, Y.: Rosia Kantai bakumatsu raihoki (En kommenteret oversættelse af Wm. Carstensen's "Japans Hovedstad og Japaneserne" fra 1863" to selvstændige artikler). Tokyo, Japan. 1990, 200 s.
- : "Hagakure", renhed og Japans pseudokultur. Japan Nyt 1, s. 3-6, København 1990.
- : Ogai yaku Strindberg geki (3) – "Inazuma" to "Pelikan" (Ogais oversættelse af Strindbergs skuespil Oväder og Pelikan). Ogai 47, s. 91-114, Tokyo, Japan 1990.
- Refsing, K.: Japaneren har to religioner. Illustreret Videnskab Februar 1990, s. 8, København 1990.
- , Hansen, H.H.: Europe towards the Unknown. Asahikawa daigaku chiiku kenkyuujo nenpoo 13, s. 6, Asahikawa, Japan 1990.
- : Grammatik-kompendium til Nihongo shoho. København 1990, 180 s.
- : "Kæreste, Hustru, Moder" og "Formødrene". Gode hustruer og Vise Mødre. Facetter af kvindeliv i Japan, A. M. Ibsen, N. Andersen, K. Bjerre, N. Wrisberg, L. Valen, M. Nørbye, K. Refsing, s. 191, København 1990.
- Tung, R.: En torn i øjet på Deng (oversættelse af Ove Nathans kronik i Politiken). Gebenhagen Tongxun 5, s. 3, København 1990.
- : Yu Lan (a Chinese short story). East Asian Institute Occasional Papers 8, s. 60, København 1990.

Kirsten Refsing

Carsten Niebuhr Institutet

Forskningsvirksomhed:

Institutet er i sin struktur en tværfaglig konstruktion og dækker flere forskningsområder.

Ægyptologisk afdeling varetager udforskningen af det førislamiske Ægyptens sprog og kultur med hovedvægt på den førkristne tid. Nærorientalsk arkæologisk afdeling beskæftiger sig med arkæologien i hele det nærorientalske område fra forhistorisk tid til Senantikken. Assyriologisk afdeling varetager udforskningen af Mesopotamiens, Levantens og Anatoliens historie og kultur i den førhellenistiske oldtid og af det sumeriske og akkadiske sprog. Afrikansk afdeling beskæftiger sig med forskning i berbersprog og nordafrikansk kultur, lejlighedsvis også arabisk folkemål (Kairrodialekt, marokkansk arabisk); hovedvægten ligger på tuaregisk (berbersprog i Niger, Mali m.v.).

1. Afrikansk afdeling

1.1 Fortsat redaktion af tuaregisk ordbog over Adrar-dialekt (Mali) (Karl-G. Prasse).

1.2 Fortsat redaktion af tuaregisk ordbog over Hoggar-dialekt (Algeriet). Foreløbig kun korrigeret tuaregisk tekst uden oversættelse (Karl-G. Prasse).

1.3 Redaktion af Ghabdouane Mohamed: Levnedsbeskrivelse (tuaregisk Ayr-dialekt, Niger). Fransk oversættelse under udarbejdelse (Karl-G. Prasse).

1.4 Afsluttet redaktion af artikel om Hoggar-dialektens vokalisering (tuaregisk). Status over de nyeste forskningsresultater og disses konsekvenser for rekonstruktionen af proto-berberisk (Karl-G. Prasse).

1.5 Afsluttet revision af Ægyptisk-arabisk begynderbog 1-4 med henblik på genudgivelse (Karl-G. Prasse).

2. Assyriologisk afdeling

2.1 Fortsat arbejde med oversættelse af Gilgamesh-Eposet til dansk, i samarbejde med mag.art. Ulla Koch (Aage Westenholz).

2.2 En monografi indeholdende filologiske og historiske analyser af de ca. 150 administrative dokumenter (kileskrifttekster) fra Tell Shemshara, fundet ved danske og irakiske udgravninger i 1957-58, er afsluttet, og et færdigt manuskript med titlen *The Shemshara Archives 2. The Administrative Texts* foreligger (Jesper Eidem).

2.1 Ved udgravningen af Tell Leilan (Syrien), foretaget af Yale University, blev i 1987 gjort et stort fund af kileskrifttekster fra det 18. årh. f.v.t. Studiet af det primære materiale i Syrien er afsluttet og arbejdet med den monografiske publicering ventes færdigt i foråret 1991 (Jesper Eidem).

3. Nærorientalsk afdeling

3.1 Bearbejdelse af fundene fra den anden udgravningssæson i Tell Abraq i De forenede arabiske Emirater (Daniel T. Potts).

3.2 Færdiggørelse af en monografi om præ-islamiske, lokale mønter fra lokaliteter i det østlige Saudi Arabien og De forenede arabiske Emirater (Daniel T. Potts).

3.3 Symbolsprog i de statsformative perioder i Mesopotamien og Syrien: Projektet fortsætter igangværende undersøgelser af keramiske dekorationer fra især Ubaid perioden (5. årtusind f.Kr.) med henblik på en kortlægning af symbolforekomster og forhold mellem symbolsprog og skriftsprog ved overgangen til statsfund i 4. årtusind. I projektet indgår arkæologiske udgravninger i øst-Syrien, Tell Mashnaqa, i samarbejde med prof. F. Hole, Yale University, og museumsdirektør P. Mortensen, Forhistorisk Museum, Moesgård (Ingolf Thuesen).

3.4 Genetisk arkæologi. Undersøgelse af DNA forekomster i humane knogler fra arkæologiske fund, pri-

mært fra Tell Mashnaqa i Syrien (5. årtusind f.Kr.). I projektet deltager desuden lic.scient. H. Nielsen, Biokemisk Institut B, Panum Institut (Ingolf Thuesen).

3.5 Bearbejdelse af fund fra Carlsbergfondets udgravninger i 1958-61 og 1963 på byhøjen Tall Sukas i Nordsyrien. Manuskriptet er antaget af Videnskaberne Selskab til trykning (Evelyn Oldenburg).

3.6 Fortsat arbejde med afbildninger af prædynastiske og arkaiske hytter samt baldakiner fra Gamle Rige (Evelyn Oldenburg).

4. Ægyptologisk afdeling

4.1 Papyrussamlingen: Den i 1989 oprettede Committee for the Publication of the Carlsberg Papyri har i 1990 med støtte fra Carlsbergfondet fortsat katalogisering og bearbejdelse af enkelte tekster blandt de demotiske papyri fra sidste halvdel det 1. årtusind f.Kr. (Dr. W.J. Tait, London og professor K.-Th. Zauzich, Würzburg). Desuden påbegyndtes opbygningen af en database (H. Ørum, IHI) (Paul J. Frandsen).

4.2 Philip Glass' opera *Akhenaten*: Udarbejdelse af en auditiv analyse af musikken (der er aldrig offentliggjort noget partitur eller klaverudtog), samt en diskussion af operaen i relation til historiske romaner og historiske skuespil (Paul John Frandsen).

Udgravninger:

I januar og februar foretog studerende fra instituttet under ledelse af Daniel T. Potts arkæologiske udgravninger (anden sæson) i Tell Abraq i De forenede arabiske Emirater, på en stor byhøj, som har givet fund fra perioden ca. 3500 f.Kr. til 1. århundrede e.Kr. I august og september ledede Ingolf Thuesen en udgravning i Tell Mashnaqa i øst-Syrien. Deltagere var studerende fra instituttet samt forskere fra Danmark og USA. De udgravede fund stammer fra Ubaid perioden (5. årtusinde f.Kr.).

Symposier:

Samarbejdet med de øvrige skandinaviske arkæologer, der bl.a. har manifesteret sig i afholdelsen af en række symposier, er blevet fortsat med et møde i dagene 23.-25. november om emnet *Klassifikation*. Blandt indlæggene, som vil blive publiceret på engelsk i instituttets skriftserie, var et bidrag af Paul John Frandsen.

D. 13. december afholdtes et symposium om emnet *Udgravningerne i Tell Mashnaqa*, hvor deltagerne i ekspeditionen berettede om deres foreløbige bearbejdelse af fundene. I forbindelse hermed arrangeredes en mindre udstilling af de vigtigste fund.

Udgivervirksomhed:

Paul John Frandsen har fortsat arbejdet som redaktør af instituttets publikationsserie CNI-Publications, sammen med Daniel T. Potts og Aage Westenholz.

Daniel T. Potts er fortsat udgiver af Newsletter of the Society for Arabian Studies (British Academy, London). Desuden har han startet et nyt tidsskrift, Arabian Archaeology and Epigraphy, som behandler arkæologi, epigrafik, numismatik og den tidlige historie i landene på den arabiske halvø.

Jesper Eidem har ledet udgivelsen af de kileskrifttekster, som blev fundet ved udgravninger foretaget af Yale University i 1987 i Tell Leilan (Syrien).

Rejser:

Daniel T. Potts har ved en international konference i Lyon holdt foredrag om de hasaitiske gravsteler fra det nordøstlige Saudi Arabien.

Aage Westenholz har ved en konference på Universitetet i Rom holdt foredrag over emnet Akkade, det første imperium i verdenshistorien (december).

Jesper Eidem har deltaget i udgravningerne af Tell Brak i Syrien, og har desuden opholdt sig i Deir ez-Zoor, Syrien, for at færdiggøre studiet af materiale fra Tell Leilan (april-maj).

Kollegiale organer:

Paul John Frandsen var fortsat medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og dettes publikationsudvalg. Desuden var han formand for fakultetets forskningsudvalg.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10.

Lektorer: Paul John Frandsen, Mogens Trolle Larsen (orlov), Evelyn Oldenburg, Daniel T. Potts, Karl-G. Prasse, Aage Westenholz, Eva Richter Ærøe.

Kandidatstipendiat: Jesper Eidem.

Forskningsstipendiat: Ingolf Thuesen.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Lis Skærbo, Anne Zeeberg.

Speciale (konferens, assyriologi):

Koch, Ulla Susanne: Mesopotamian Astrology.

Speciale (hovedfag, ægyptologi):

Lerstrup, Annette: Vin og vinproduktion i faraonisk Ægypten.

Publikationer:

Eidem, J.: Et tilfælde af "Babylonsk forvirring". Papyrus 9/3-4, s. 45-52, København 1989.

–, Møller, E.: A Royal Seal from the Ancient Zagros. Mari Annales de Recherches interdisciplinaires 6, s. 635-639, Paris 1990.

–: Nuldänum/Nuldänütum – a note on Kingship in

the Zagros. N. A. B. U. 1990, nr. 2, s. 48-49, Paris 1990.

Frandsen, P.J.: Editing Reality: The Turin Strike Papyrus. Studies in Egyptology Presented to Miriam Lichtheim., Sarah Israelit-Groll, s. 166-199, Jerusalem 1990.

–: BWT – Divine Kingship and Grammar. Studien zur Altägyptischen Kultur. Akten d. 4. Intern. Kongresses München 1985 Beihefte 3, s. 151-158, Helmut Buske Verlag, Hamburg 1989.

Greiff, D.: Erich von Dänicken og videnskaben. Papyrus 9/1, s. 16-24, København 1989.

Hermansen, B.D.: Ubaid-pottery from Warka. Eanna XVI-XVII. Baghdader Mitteilungen 21, 1990, s. 1-47, Berlin 1990.

–: Stormagtspolitik i det 14. århundrede f. Kr. Papyrus 10/1, s. 12, København 1990.

Holmen, B.: Egyptiske Bånd. Håndarbejdets Fremme 4, 1988, s. 23-25, København 1988.

–: Den Kejslerlige Farve. Håndarbejdets Fremme. 1, 1990, s. 9-11, København 1990.

–: P. Carlsberg 53, back. Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik. Band 78, 1989, s. 132+Tafel, Bonn 1989.

–: Tekstilproduktion i Det Gamle Ægypten. Papyrus 8/1, 1988, s. 8-15, København 1989.

–: Øresteler. Papyrus 8/1 1988, s. 18-19, København 1989.

Knudsen, T.C.: Om "Disse arkæologer og deres store lommer". Papyrus 8/1, s. 20-23, København 1989.

Langkjær, M.A.: Anmeldelse: "Mogens Carstensen: Pyramidetidens Ægypten. 3000-2000 f.Kr., 1. udg. København 1987 (Gyldendals Forlag), 56 sider m. illustrationer". Papyrus årg. 1988, nr.8-1, s. 31-36, København, KUA 1989.

Lerstrup, A.: Sussi Beck – Nofret. Papyrus 9/1, 1989, s. 25-26, København 1989.

–: "... og så skal du putte dem i to sække og kaste dem i vandet ved nattetide uden at noget menneske på jorden ser det". Papyrus 9/2 1989, s. 7-9, København 1989.

–: Den sidste Overlevende eller Tutankhamon's Grav endnu engang. Papyrus 1990, 10/1, s. 3, København 1990.

Potts, D.T.: Notes on some horned Buildings in Iran, Mesopotamia and Arabia. Revue d'Assyriologie 84, s. 8, Paris 1990.

–: Editorial. Arabian Archaeology and Epigraphy 1:1, s. 3, København 1990.

–: Ørkenens Sand skjulte en By. Humaniora 4/1, s. 3, København 1990.

–: Reviews of J.-F. Salles, Failaka Fouilles Francaises 1983, O. Y. Calvet and J.-F. Salles, Failaka Fouilles Francaises 1984-1985. Archiv für Orientforschung 35, s. 4, Horn, Østrig 1988.

–: Review of B. Vogt & V. Franke-Vogt, Shimac 1985/1986: Excavations of The German archaeolo-

- gical mission. *Bibliotheca Orientalis* 46, s. 3, Leiden 1989.
- : Reviews of T. Ökse, *Ceramics in central east Anatolia of the Middle Iron Age*. *Mundus* 26/1, s. 1, Stuttgart 1990.
 - : Review of F. Rahimi-Laridjani. *The Development of Irrigation Agriculture in Iran up to the Sasanian-early Islamic period*. *Mundus* 26/2, s. 3, Stuttgart 1990.
 - : Excavations at Tell Abraq, 1989. *Paleorient* 15, s. 3, Paris 1990.
 - : A Prehistoric mound in the Emirate of Umm Al-Qaiwain, U. A. E.: Excavations at Tell Abraq in 1989. København 1990, 157 s.
 - : *The Arabian Gulf in Antiquity* vol. I. from Prehistory to the Fall of the Achaemenid empire. Vol II: From Alexander the Great to the coming of Islam. Oxford 1990, 834 s.
- Prasse, K.: *The Values of the Tenses in Modern Cairene Arabic*. *Living Waters*. *Scandinavian Orientalist Studies Presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard on his Seventy-Fifth Birthday*, January 27th 1990., Egon Keck, Svend Søndergaard, Ellen Wulff, s. 271-288, København 1990.
- , Mohamed, G.: *Poèmes touaregs de l'Ayr 2*, traduction. CNI Publications 12. København 1990, 626 s.
- Ryholt, K., Hermansen, B.D.: *Et 4000 år gammelt skøde*. *Papyrus* 3/4-1989, s. 32-35, København 1990.
- : *A Reconsideration of some Royal Nomens of the thirteenth Dynasty*. *Göttinger Miszellen* 119, s. 101-113, Göttingen, Tyskland 1990.
- Sørensen, A., Hermansen, B.D.: *Handelsforbindelser mellem Ægypten og Palæstina under 1.dynasti*. *Papyrus* 9/2, s. 16-23, København, KUA 1989.
- Thuesen, I., Engberg, J.N.: *Recovery and analysis of human genetic material from mummified tissue and bone*. *Journal of Archaeological Science* Vol.17, s. 679-689, London 1990.
- Westenholz, A.: *A note on the Pre-Islamic Arabic Dialect of Syria on Basis of Greek Inscriptions*. *Living Waters*. *Scandinavian Orientalist Studies Presented to Prof. Dr. Frede Løkkegaard on his Seventy-Fifth Birthday*. January 27th 1990., E. Keck, S. Søndergaard, E. Wulff, s. 391-396, København 1990.

Evelyn Oldenburg

Institut for Eskimologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter sproglige, kulturelle og samfundsvidenskabelige emner. Geografisk er forskningen koncentreret om inuitområderne i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien med hovedvægten lagt på Grønland.

Sprogforskning:

Arbejdet med »Oqaatsit«, en grønlandsk-dansk ordbog, er nu afsluttet (I. Kleivan og B. Jacobsen).

Data til den første ordbog over polareskimoisk i form af en tematisk ordbog er indsamlet og bearbejdet. Også dialektens fonologiske særpræg og retskrivningsproblematik er behandlet (M. Fortescue).

Arbejdet med den store komparative eskimoiske ordbog er fortsat (M. Fortescue).

Teorien om at de eskimoiske sprog har udviklet deres komplekse morfologi ud fra et mere enkelt agglutinerende stade undersøges (M. Fortescue).

Inden for Functional Grammar modellen undersøges aspekt i koyukon, et athabaskisk sprog, og der sammenlignes med forholdene i eskimoisk (M. Fortescue).

På grundlag af en stave- og læseundersøgelse i en grønlandsk bygdeskole beskrives og diskuteres specifikke og generelle problemer vedrørende tilegnelsen af det grønlandske skriftsprog (B. Jacobsen).

Kultur- og samfundsforskning:

Med hovedvægten lagt på materiale fremstillet specielt for grønlandere diskuteres historieskrivning og -formidling (I. Kleivan).

Med udgangspunkt i en samtale mellem en shaman og en missionær udgivet første gang af Poul Egede i 1760 og med inddragelse af nyere tekster (mundtlige fortællinger og skønlitteratur) belyses forholdet mellem shamaner og missionærer (I. Kleivan).

Projektet »Tamrenavl i Grønland: driftsformer og kulturel identitet 1952-1991« sigter mod at kortlægge tamrenavls udvikling i Grønland og de specielle grønlandske problemer i forbindelse hermed. Projektet omfatter også en komparativ undersøgelse af renavlsforsøg i Alaska og Canada (H.-E. Rasmussen).

I projektet »Grønlandske bygder i forvandling: udviklingsmuligheder, udviklingsplanlægning og udviklingsforløb« søges det med reference til to bygder i Upernavik kommune klarlagt i hvilken udstrækning, der er overensstemmelse mellem mål, planlægning og konkrete resultater i udviklingsproblematikken (S. Forchhammer).

Andre aktiviteter:

Redaktionsarbejde: M. Fortescue er i redaktionskomitéen for udgivelsen af *Proceedings of the 4th Interna-*

tional Functional Grammar Conference afholdt i juni i København. I. Kleivan er i redaktionskomitéen for *Études/Inuit/Studies*, Québec og i redaktionskomitéen for *Acta Borelia*, Tromsø. H.-E. Rasmussen er ansvarshavende redaktør af *Jordens Folk – Etnografisk Revy*.

Kongresdeltagelse med foredrag: 4th International Functional Grammar Conference i juni i København (M. Fortescue), IAHR Regional Conference on Circumpolar and Northern Religion i maj i Helsinki (I. Kleivan) og 7th International Inuit Studies Conference i august i Fairbanks, Alaska (M. Fortescue og I. Kleivan).

Forskningsrejser: M. Fortescue: Qaanaaq (Nordgrønland) og Fairbanks, B. Jacobsen: Attu (Vestgrønland) og H.-E. Rasmussen: Narsaq (Vestgrønland) og Uppsala.

Gæster: Museumsdirektør dr. Heinz Israel, Dresden, i september og oktober måned.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Lektorer: Cand.scient. Jens Dahl (orlov), Ph.D. Michael Fortescue og mag.art. Inge Kleivan.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Birgitte Jacobsen.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. Søren Forchhammer og mag.scient. Hans-Erik Rasmussen.

Ekstern lektor: Lærer Gaba Thorning.

Undervisningsassistent: Stud.mag. Lars Kristoffer- sen.

TAP: Antal årsværk: 0,7.

Assistent Adda Schack Andersen.

Publikationer:

Dahl, J.: *Hvidhvalerne i Saqqaq*. *Naturens Verden* 4, 1990, s. 149-60, København 1990.

–: *Beluga Hunting in Saqqaq*. *North Atlantic Studies* Vol. 2, No. 1/2, 1990, s. 166-169, Aarhus 1990.

Fortescue, M.: *Modality in West Greenlandic and Japanese*. On Modality, M. Herslund (red.), s. 65-71, København 1990.

–: *Basic Structures and Processes in West Greenlandic*. *Arctic Languages: An Awakening*, D. Collis (red.), s. 309-332, Paris 1990.

–: *From the writings of the Greenlanders*, Kalaallit atuakkiannit. Fairbanks, Alaska 1990, 245 s.

Jacobsen, B., Berthelsen, C., Kleivan, I., Nielsen, F., Pedersen, R., Rischel, J.: *Oqaatsit*. *Kalaallisuumiit Qallunaatumut*. Grønlandsk Dansk Ordbog. Nuuk 1990, 472 s.

Kleivan, I.: *Debate and Linguistic Usage in Connection with Double Place-Names in Greenland*. *Arctic Languages: An Awakening*, D. Collis (red.), s. 341-342, Paris 1990.

–: *The Religious Life of Native North America: Inuit*. *Native American Religions: North America. Religion, History, and Culture: Selections from The Encyclopedia of Religion*, Lawrence E. Sullivan, Mircea Eliade editor in chief, s. 111-116, New York 1990.

–: *En lille brik til kajakkens kulturhistorie: Hvorfor og hvordan kom der kajakmand om bord på et skib til havs?* *Tidsskriftet Grønland* 6-7, s. 194-212, Charlottenlund 1990.

–: *Book Review: Søren Thuesen: Fremad*, opad. *Kampen om en moderne grønlandsk identitet. Forord af Hans Lyng*. Copenhagen: Rhodos. 1988. *Folk: Journal of the Danish Ethnographic Society* Vol. 32, s. 210-212, Copenhagen 1990.

Inge Kleivan

Klassiske sprog

Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi Center for europæiske Middelalderstudier

Instituttet fungerer dels som samarbejdsorgan (center) for forskning og undervisning i middelalderlige emner, dels som hjemsted for en gennemgående filologisk præget forskning, især vedrørende tekster på europæisk middelalders til internationale sprog, græsk og latin. Centerfunktionen har i år særlig været markeret ved afholdelsen af et 1-uges kursus for Ph.D.-studerende (med midler fra Forskerakademiet). Heri deltog studerende fra Danmark og Canada. Medarbejdernes forskning fordeler sig som flg.:

1. Middelalderens brug af antikke tekster

B. Munk Olsen har fortsat en undersøgelse af, hvilke klassiske tekster der i 9.-12. århundrede indgik i de vesteuropæiske skolars læseplan på forskellige niveauer. Han har endvidere i samarbejde med J. Hamesse (Louvain-le-Neuve) og J. Deckers undersøgt florilegier som kilde til vor forståelse af middelalderens kultur (med henblik på publikation i serien »Typologie des sources du moyen âge occidental«). Endelig har han studeret særtrækkene ved tekstoverleveringen i det 11. og 12. årh. med henblik på et bidrag til det italienske værk 'Lo spazio letterario del Medioevo'. K. Friis-Jensen har med henblik på serien »Corpus Translationum et Commentariorum« registreret og beskrevet 9.-12. århundredes kommentarer til Horats digte, færdiggjort en udgave af ét sådant værk, samt fortsat arbejdet på en ny tekstkritisk udgave af Saxos historieværk fra omkring 1200.

2. Vesteuropæisk filosofi, sprog- og naturvidenskab

S. Ebbesen har sammen med Y. Iwakuma (Kyoto Univ.) færdiggjort udgave af logisk tekst fra 12. årh. C. Marmo (stipendiat fra Bologna) og Ebbesen har samarbejdet om studier af 13. og 14. århundredes opfattelse af de sprogligt orienterede discipliners inddeling og plads i det samlede system af videnskaber. Samme to påbegyndte fælles undersøgelser af 14. århundredes kommentarer til Aristoteles' Retorik. Ebbesen har påbegyndt registrering af logiske og grammatiske essays af den type, der kaldes *sophismata*, været medorganisator af et internationalt symposium om genren, og arbejdet på beskrivelse og udgave af en større samling *sophismata* fra 13. årh., der skal komme i den danske nationalserie *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi*. I tilknytning til samme serie har F. S. Pedersen fra Odense Univ. ved instituttet arbejdet med overleveringshistorie for astronomiske tabelværker fra

12.-13. årh. Ebbesen har endvidere fuldført en undersøgelse af Zacharias fra Parmas udgivne *Theorica Temptativa* (ca. 1280), ledet af dansk-hollandsk-belgisk projekt til udgave af Johannes Buridans *Summulae* (14. årh.), og undersøgt håndskrifter i nordiske biblioteker som leder af det dansk-svensk-finske team under et verdensomspændende projekt til registrering af Aristoteles-kommentarer.

3. Middelalderlig liturgisk musik

J. Raasted, der er medredaktør af den internationale serie »*Monumenta Musicae Byzantinae*,« har til den fortsat arbejdet på indledningen til en facsimileudgave af håndskriftet *Ambrosianus* gr. 44 (A. 129. sup.). Han har endvidere til et symposium i Ungarn udarbejdet et bidrag vedr. byzantinsk musik og til et fremtidigt symposium sammesteds et kompendium over byzantinsk kirkemusik. Sammen med prof. G. Stathis fra Athen har han arbejdet på en grundbog i byzantinsk musik til brug ved fælleskurser i Athen og København. N. Ulf-Møller har arbejdet med den musikalske udvikling i russiske sticherar-håndskrifter fra 12. til 17. århundrede. Chr. Troelsgård har videreført en sammenlignende analyse af parallelt overleverede kirkesange i byzantinsk og vestlig tradition.

4. Andet

G. Caie har været beskæftiget med en udgave af tekster fra den angelsaksiske (»*Old English Judgment Day II*«) og middelengelske litteratur (Chaucer's »*The Man of Law's Prologue and Tale*«).

K. Friis-Jensen har fortsat arbejdet med en udgave af bibliotekskataloger fra Peterborough Abbey og med nylatinsk litteratur fra 1500-tallet.

B. McGuire har arbejdet på en biografi over Bernhard af Clairvaux og studeret sammes rolle i Clairvaux's tradition og i exemplum-samlinger andetsteds fra. Han har endvidere studeret cisterciensisk mirakellitteratur fra slutningen af 1100-tallet, udarbejdet leksikonartikler om Herrerisvad og Hovedøya klostre og studeret autoritetsformer i middelalderen som led i fællesprojektet under Center for Europæiske Middelalderstudier.

I institutprojektet »Udgave af en hidtil ukendt version af sidste bog af Petrus Comestors *Historia Scholastica* (12. årh.)« har især J. Raasted været aktiv, og har udskrevet og kollationeret teksten. Raasted har endvidere færdiggjort en udgave af de latinske tekster i det senmiddelalderlige danske blandingshåndskrift AM 76,8^o og arbejdet på kommentar til og et essay om disse tekster.

Redaktionsvirksomhed:

Flere af instituttets medarbejdere har medvirket som redaktører af artikelsamlinger, samt af tidsskrifterne *Classica et Mediaevalia*, *Revue d'Histoire des Textes*, *Archivum Latinitatis Medii Aevi*, *Medieval Philoso-*

phy and Theology, *Commentarii Cistercienses*; og af serierne *Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning*, *Monumenta Musicae Byzantinae*, *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi* og *ordbogen Novum Glossarium Medii Latinitatis*. Institutets eget tæller, *Cahiers de l'Institut du Moyen Age Grec et Latin*, udkom med ét nummer (60) på 400 sd.

Rejser:

Der har været livlig rejseaktivitet: G. Caie har haft et længere studieophold ved Guelph University i Canada og har gæsteforelæst sammesteds samt i Newberry Library og Loyola Univ., Chicago. S. Ebbesen har holdt foredrag ved symposiet »Itinéraires d'Albert de Saxe« i Paris og »9th European Symposium for Medieval Logic and Grammar« i St. Andrews, Skotland; har givet gæsteforelæsninger ved universiteterne i Pisa, Firenze, Bologna; har studeret håndskrifter i Uppsala, Paris, Brugge og Bruxelles; og været 2 uger som gæsteforsker ved Kyoto Universitet. K. Friis-Jensen har deltaget i en Saxo-kongres i Bevagna (Italien) og været på håndskriftstudier i Oxford. B. McGuire besøgte i foråret en række cistercienserklostre i USA og deltog i Western Michigan University's Medieval Conference. Han har også i Aggsbach, Østrig, deltaget i en kongres om karteusere, og i Wolfenbüttel, BRD, i én om Bernhard af Clairvaux. B. Munk Olsen har året igennem været medlem af Statens humanistiske Forskningsråd, første halvår som formand, og har i administrativt og videnskabeligt øjemed besøgt Rom, Firenze, London, Oxford, Cambridge, Paris, Bern, Zürich, Bruxelles, Madrid, Escorial, Reykjavik og Leuven. J. Raasted har studeret håndskrifter i Hamburg og været gæsteforelæser i Ungarn. Chr. Troelsgård har besøgt dokumentationscentre for middelalderlig musik i Milano og Erlangen.

Dott. C. Marmo, Bologna, har det meste af året opholdt sig ved instituttet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6¼ (+ 1 fondsbetal).

Professor: Dr. univ. Birger Munk Olsen.

Docent: Dr.phil. Jørgen Raasted.

Lektorer: Dr. Graham Caie, Dr.phil. Sten Ebbesen, dr.phil. Karsten Friis-Jensen, dr.phil. Brian McGuire.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Christian Troelsgård.

Ekstern lektor: Cand.mag. Christian Gorm Tortzen.

Fondslønnet medarbejder: Ph.D. Nina Ulf-Møller.

Akademisk medarbejder: Cand.phil. Conrad Kisch.

TAP: Antal årsværk: 0,9.

Overassistent: Hannah Krogh Hansen.

Studentermedhjælp: Signe Louw.

Publikationer:

Caie, G.D.: *The Evolving Text of Chaucer: The Variorum Edition. Proceedings of the Fourth Nordic Conference for English Studies*. 1990, Caie, Graham et al., s. 473-483, København, Danmark 1990.

-, et al. (eds.) *Proceedings of the 4th Nordic Conference for English Studies*. 1990, Graham D. Caie et al., s. 850, København, Danmark 1990.

Ebbesen, S.: *Philoponus, "Alexander" and the Origins of Medieval Logic. Aristotle Transformed*, Sorabji, R., s. 445-461, London, England 1990.

-, *Review of K.M. Fredborg, The Latin Rhetorical Commentaries by Thierry of Chartres. Speculum* 1990, 65, s. 502-504, 1990.

-, Iwakuma, Y.: *Anonymus Parisiensis, Compendium Sophisticorum Elenchorum* (ms. Paris BN 4720A). *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 1990, 60, s. 47-112, København 1990.

-, *New Fragments of "Alexander's" Commentaries on Analytica Posteriora and Sophistici Elenchi. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 1990, 60, s. 113-120, København, Danmark 1990.

-, *Bits of Logic in Bruges, Brussels and Copenhagen Manuscripts. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 1990, 60, s. 129-144, København, Danmark 1990.

-, Bursill-Hall, G., Koerner, K.: *De ortu Grammaticae. Studies in medieval grammar and linguistic theory in memory of Jan Pinborg*. Amsterdam, Holland 1990, X+372 s.

Friis-Jensen, K.: *The "Ars Poetica" in twelfth-century France. The Horace of Matthew of Vendôme, Geoffrey of Vinsauf and John of Garland. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 1990, 60, s. 319-388, København, Danmark 1990.

-, *Saxos Danske Oldtid. Yggdrasil – om Litteraturen i den Nordiske Oldtid. Gymnasieafdelingens Skriftserie*, 1990, 1, Olivarius, Peter (red/udg.), s. 81-92, København, Danmark 1990.

Kisch, C.: *Tactical and Practical Problems in the French and Indian War. American Studies in Scandinavia* 1990, 22, 1, København, Danmark 1990.

Marmo, C.: *Suspicio: A Key Word to the Significance of Aristotle's Rhetoric in Thirteenth-Century Scholasticism. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 1990, 60, s. 145-198, København, Danmark 1990.

McGuire, B.: *Visioner, Venskab og Fællesskab hos 1200-tallets Hellige Kvinder. Dansk Udsyn* 1990, 70, s. 100-118, Askov, Danmark 1990.

-, *Spiritual Life and Material Life in the Middle Ages: A Contradiction? The Example of Cistercians in Northern Europe. Mensch und Objekt im Mittelalter und in der Frühen Neuzeit: Leben – Alltag – Kultur. Veröffentlichungen des Inst. für Realienskunde des M. & der Früh. N.*, 13. S. 285-314, Wien, Østrig, 1990.

Olsen, B.M.: L'édition des textes antiques au moyen âge. The Medieval Text. Editors and Critics. A Symposium. 1990, M. Borch, A. Harder, I. McGrew (red/udg.), s. 83-100, Odense, Danmark 1990.

Raasted, J.J., Tortzen, C.G.: Psalterium Compenianum. Kunsten og Kaldet. Festskrift til Biskop Johannes Johansen, 4. marts 1990, Inge og Søren Giversen (Udg.), s. 165-183, Herning, Danmark 1990.

—: Die Jubili Finales und die Verwendung von interkalierter Vokalisieren in der Gesangspraxis der Byzantiner. Griechische Musik und Europa (Orbis Musicarum 3), (Udg.) Rudolf M. Brandl und Evangelos Konstantinou, s. 67-80, Aachen, Tyskland 1988.

Tabarroni, A., Ebbesen, S.: A Fragmentary 13th-century Commentary on the Sophistici Elenchi in ms Paris BN lat. 16618. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin 1990, 60, s. 121-128, København, Danmark 1990.

Troelsgaard, C.: Chmepon and Hodie Chants in Byzantine and Western Tradition. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin 1990, 60, s. 3-46, København, Danmark 1990.

Sten Ebbesen

Institut for klassisk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttet danner ramme om forskning i meget forskellige emner med det fællestræk, at beherskelsen af græsk og/eller latin er forudsætning for, at man kan behandle stoffet.

Af sproglige studier kan anføres en undersøgelse af det latinske verbalsystem (C. M. Taisbak).

De litterære studier spænder fra en monografi på dansk om Homers implicite tilhører (M. Skaft Jensen) over en oversættelse af Sofokles' Kong Ødipus (J. Mejer) til studier i antik talekunst (J. Christensen). Med særligt henblik på de religionshistoriske aspekter udarbejder L. Andersen en udgave af heksametriske orakelsvar, mantiske vers og dermed beslægtet digtning som en del af traditionsbetinget græsk poesi.

I filosofi arbejdes der med den stoiske samfundsfilosofi (J. Christensen), med den antikke filosofis overlevering og filosofundervisningen i oldtiden (J. Mejer), med Demokrits etik (J. Mejer), og som forskningsstipendiat i forbindelse med Det humanistiske Forskningsråds initiativ »Hellenismen« har B. Mygind studeret latinsk oversættelse af græsk stoisk terminologi hos Cicero og Seneca. Specielt i videnskabshistorie

har C. M. Taisbak arbejdet med en kommenteret dobbeltsproget udgave af et af Euklids Dedomena.

Inden for græsk historie koncentrerer forskningen sig om Athen i 4. årh. f.Kr. M. H. Hansen har afsluttet sin oversigt over det athenske demokrati og har i samarbejde med fire studerende afsluttet flere studier i Athens demografi belyst ved en edb-baseret registrant over alle gravmæler over athenske borgere fra 400 f.Kr. til 300 e.Kr. V. Gabrielsen har fuldført sin monografi om den attiske flådes administration i 4. årh. f.Kr. og har påbegyndt en undersøgelse af Bystaten Rhodos i Hellenistisk tid.

Arkæologiske studier: A. Bülow-Jacobsen har i samarbejde med engelske, franske og belgiske forskere videreført udgravningerne af det romerske stenbrud Mons Claudianus nær Det røde Hav i Ægypten. H. Salskov Roberts har studeret etruskisk keramik og romerske bronzer i Nationalmuseets antiksamling.

De klassiske studiers historie og tradition er behandlet af J. Mejer i arbejder om J. N. Madvig, M. P. Nilsson og H. Schliemann.

Instituttet er rammen om to store forskningsprojekter i Nylatin: det fællesnordiske projekt: »Latinlitteraturen i Norden 1500-1800« og i forbindelse hermed Statens humanistiske Forskningsråds projekt: »Latinlitteraturen i Danmark efter reformationen«, med tre medarbejdere: L. B. Mortensen, M. Skaft Jensen og K. Skovgaard-Petersen. To kandidatstipendiater har tæt tilknytning til projektet: P. Zeeberg og P. Harsting. Blandt de forfattere, der særligt studeres kan nævnes Tycho Brahe (P. Zeeberg), Anders Sørensen Vedel (L. B. Mortensen) og Erasmus Laetus (K. Skovgaard-Petersen). Af genre-mæssige studier kan fremhæves lejligheds-litteraturens historie fra senantikken til renaissance (P. Harsting) og litteraturhistoriske og begrebshistoriske undersøgelser af 1500-tallets danske latinpoesi (M. Skaft Jensen).

Faglige hverv, udgivervirksomhed m.m.:

L. Andersen er medoversætter og konsulent for klassisk græsk ved Det danske Bibelselskabs igangværende oversættelse af Det nye Testamente.

A. Bülow-Jacobsen er Field Director for the International Photographic Archive of Papyri og medlem af The International Committee for the Excavation of Mons Claudianus. Han leder komiteen for den 20. internationale papyrologkongres i København 1992.

J. Christensen er medlem af Videnskabernes Selskab, formand for Videnskabernes Selskabs Kommission for Corpus Lexicographorum Graecorum, og af dets kommission for Thesaurus Linguae Graecae og medlem af SHFs styringsgruppe for projekt Nordisk Nylatin og programgruppen for Hellenismeinitiativet.

M. H. Hansen er medlem af Videnskabernes Selskab, og referee for tidsskrifterne American Journal of Ancient History, Classical Philology, Greek Roman and Byzantine Studies, og The Classical World.

M. Skaft Jensen er leder af NOS-H projektet »Nordisk litteratur på latin og dens forhold til Europa« og af det tilsvarende danske SHF-initiativ, medlem af redaktionskomiteen for Oral Tradition, af initiativgruppen for Forum for Renæssancestudier, af redaktionen af serien Renæssancestudier og af styrelsen for Center for sammenlignende Kulturforskning, og efor for Den arnamagnæanske Kommission; referee for ARV og Sumlen.

J. Mejer er formand for Folkeuniversitetet i København, studieleder for Antikken og programrådsmedlem; medlem og generalsekretær for Platonselskabets præsidium; referee for Classical World.

L. B. Mortensen er deltager i organisationskomiteen for den internationale Nylatinkongres i København i 1991.

C. M. Taisbak er referee ved Historica Mathematica.

P. Zeeberg er medlem af initiativgruppen for Forum for Renæssancestudier.

Gæsteforelæsninger og rejser:

A. Bülow-Jacobsen har i Ægypten deltaget i udgravningen af Mons Claudianus og holdt gæsteforelæsning i Heidelberg.

M. H. Hansen har været Visiting fellow ved Churchill College i Cambridge og har holdt forelæsninger ved universiteterne i Oxford og Cambridge. Desuden respondent ved Symposium VI i Asilomar, Californien.

M. Skaft Jensen har arrangeret nordisk symposium ved Herzog August-Biblioteket i Wolfenbüttel, holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Godthåb og Tromsø og har deltaget med foredrag i konferencen »European Renaissance: National Traditions« i Glasgow. Desuden ophold på San Cataldo i Italien.

P. Harsting har opholdt sig ved Det danske Akademi i Rom, og holdt foredrag ved »XI Congresso Internazionale di studi Umanistici« i Sassoferrato og konferencen i Glasgow (se ovenfor).

K. Skovgaard-Petersen har deltaget med foredrag i konferencen i Glasgow (se ovenfor). L. B. Mortensen har deltaget i konferencen i Glasgow (se ovenfor), og i Nordisk Nylatin-besøg i Rostock.

P. Zeeberg har deltaget med foredrag i konferencen i Glasgow (se ovenfor), i seminar i Wolfenbüttel arrangeret af projekt Nordisk Nylatin samt i Nordisk Nylatin-besøg i Rostock.

J. Mejer har holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Tel Aviv i Israel, Nankai i Kina og University of Maryland i USA.

H. Salskov Roberts har med foredrag i Madrid deltaget i den 11. Internationale Kongres over antikke bronzer, desuden gjort studier ved museerne i Ancona, Pesaro, Ascoli Piceno, Sassoferrato, Cremona, Bergamo, Augst, Sevilla, Madrid og Italia.

C. M. Taisbak har holdt gæsteforelæsning ved se-

minar på Institut for Naturvidenskabernes Historie i Århus og på Mathematisches Forschungsinstitut, Oberwolfach i Tyskland.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 12.

Professor: Johnny Christensen.

Lektorer: Mogens Herman Hansen, Minna Skaft Jensen, Jørgen Mejer, Helle Salskov Roberts, Christian Marinus Taisbak.

Seniorstipendiat: Vincent Gabrielsen.

Kandidatstipendiater: Pernille Harsting, Peter Zeeberg.

Forskningsprofessor (indtil 1.7.90): Adam Bülow-Jacobsen.

Fondslønnede stipendiater: Lene Andersen, Benedicte Mygind, Lars Boje Mortensen, Karen Skovgaard-Petersen.

TAP: Antal årsværk: 1.

Assistent Vivi Lund.

Specialer (hovedfag):

Ferrer, Christian Andrea: Klassisk retorisk psykologi.

Vestergaard, Torben: Det pompejanske dagligsprog – en undersøgelse af vulgærlatinsk morfologi i indskrifter fra Pompeji og Herculaneum.

Publikationer:

Andersen, L.: Prøveoversættelse af Det nye Testamente, heri: Medoversættelse af: Brevet til Hebræerne, Jakobs brev, Peters Første Brev, Peters Andet Brev, Johannes Første Brev, Johannes Andet Brev, Johannes Tredie Brev, Judas Brev, Prøveoversættelse af Det nye Testamente, Det danske Bibelselskab, s. 509, København 1989.

–: Homerstudier, heri: ”De kykliske digte”, pp 35-44. Homerstudier, redigeret af Lene Andersen, s. 174, København 1989.

–: Homerstudier, heri: ”Religion og samfund”, pp 133-54. Homerstudier, redigeret af Lene Andersen, s. 174, København 1989.

Bülow-Jacobsen, A.: Mons Claudianus – et stenbrud i Ægypten. Sfinx 1-1990, s. 10-15, Århus 1990.

Hansen, M.H.: Review of R. Sealey, The Athenian Republic. Gnomon 61, s. 744-6, München 1989.

–, Bjertrup, L., Rubinstein, L., Nielsen, T.H., Vestergaard, T.: The Demography of the Attic Demes. The Evidence of the Sepulchral Inscriptions. Analecta Romana Instituti Danici 19, 1990, s. 25-44, Rom 1990.

–, Pedersen, L.: The Size of the Council of the Areopagos and its social Composition in the 4th century B.C. Classica et Mediaevalia 41, 1990, s. 73-78, København 1990.

–: Diokles' Law (Dem. 24.42) and the Revision of the

- Athenian Corpus of Law in the Archonship of Eukleides. *Classica et Mediaevalia* 41, 1990, s. 63-71, København 1990.
- When was selection by lot of Magistrates introduced in Athens? *Classica et Mediaevalia* 41, 1990, s. 55-61, København 1990.
- Athenian democracy. Review of J. Ober: *Mass and Elite*. *Classical Review* 40, 1990, s. 348-56, Oxford 1990.
- Hansen, M.H.: *Asty, Mesogeios and Paralia*. In defence of Arist. *Ath. Pol.* 21.4. *Classica et Mediaevalia* 41, 1990, s. 51-54, København 1990.
- Jensen, M.S.: The variability of Homeric poetry. *D'un conte ... a l'autre. La variabilité dans la littérature orale*. Veronika Görög-Karady, s. 281-87, Paris 1990.
- Susan Slyomovics, *The Merchant of Art*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press 1987. ARV 45, s. 148-49, Uppsala, Stockholm 1989.
- The Homeric Epics and Greek Cultural Identity. Religion, Myth, and Folklore in the World's Epics. The Kalevala and its Predecessors, Lauri Honko, s. 29-48, Berlin, New York 1990.
- Two Studies of Hesiod. *Classical Review New Series* 40, s. 213-14, Oxford 1990.
- Homer. *Enzyklopädie des Märchens*. Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung. Band 6, Lieferung 4/5, Kurt Ranke, Rolf W. Brednich, Hermann Bausinger, Wolfgang Brückner, Lutz Röhrich & Rudolf Schenda, s. 1205-18, Berlin, New York 1990.
- John Miles Foley, *The Theory of Oral Composition*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press 1988. ARV 46, s. 192-93, Uppsala & Stockholm 1990.
- Mejer, J.: "J.N. Madvig" + "M.P. Nilsson". *Classical Scholarship – A Biographical Encyclopedia*, W.W. Briggs & W.M. Calder III, s. 260-63+335-40, New York/London 1990.
- Sofokles: *Kong Ødipus*. Gendigtet af Søren Ulrik Thomsen og Jørgen Mejer. (Oversættelse og efterord). København 1990, 87 s.
- Ødipus – en myte med komplekser. *Omverdenen* 1, s. 27-29, 1990.
- Henrik Ibsen's *Peer Gynt* and Heinrich Schliemann. *Fact and Fiction*. Heinrich Schliemann nach hundert Jahren, Eds. W.M. Calder III & J. Cobet, s. 296-308, Frankfurt am Main 1990.
- Mygind, B.U.: *Oversættelse af græsk stoisk terminologi hos Cicero og Seneca*. *Aspekter af Hellenismen (Hellenismestudier 2)*, (Eds.) Troels Engberg-Pedersen, Per Bilde, Lise Hannestad, Jan Zahle, s. 52-64, Århus 1990.
- Nielsen, T.H., Hansen, M.H., Bjertrup, L., Rubinstein, L., Vestergård, T.: *Athenian Grave Monuments and Social Class*. *Greek Roman and Byzantine Studies* 30, 1989, s. 411-420, Durham, North Carolina, USA 1990.
- Roberts, H.S.: *Anmeldelse af "Hellenismestudier 2"*. *Aspekter af hellenismen*. Redigeret af Troels Engberg-Pedersen, Per Bilde, Niels Hannestad og Jan Zahle. Aarhus Univ.forlag. *Humanist* 11, 1990 11, 9.årg. 1990, s. 10-11, København 1990.

Mogens Herman Hansen

Filosofi, psykologi og pædagogik

Filosofisk Institut

Historie:

Filosofisk Institut oprettedes som Filosofisk Laboratorium i 1959 på øverste etage af Metroannexet, Frue Plads. Navneskiftet skete i 1968. Institutet flyttede i sommeren 1969 til større lokaler i Trinitatisannexet, Købmagergade 50 og i december 1987 til Københavns Universitet Amager, Njalsgade 80.

Forskningsvirksomhed:

Institutts forskningsvirksomhed omfatter et bredt felt af emner såvel inden for filosofi- og idéhistorie som inden for filosofiens systematiske discipliner.

Den følgende redegørelse for de videnskabelige medarbejderes forskningsvirksomhed er opdelt efter emner på en måde, der svarer til den inddeling i tre hovedområder: Filosofi- og idéhistorie, teoretisk filosofi og praktisk filosofi, der anvendes ved filosofistudiets opbygning.

1. Dansk filosofi- og idéhistorie

1.1 Fortsatte og afsluttede studier i Anton Thomsens efterladte dagbøger og breve (C. H. Koch).

1.2 Fortsatte studier i dansk filosofis historie, især i forbindelse med F. C. Eilschovs og Jens Baggesens filosofiske forfatterskaber (C. H. Koch).

2. Antik filosofi

2.1 Revision og forkortelse af større fremstilling af den antikke filosofis historie (K. Friis Johansen).

2.2 Undersøgelse af hellenistisk erkendelsesteori som medlem af en arbejdsgruppe om Hellenismen nedsat af SHF (K. Friis Johansen).

2.3 Fortsatte studier af Platons erkendelsesteori (K. Friis Johansen).

3. Nyere tids filosofi

Studier over relationsproblemet hos F.H. Bradley (Per Møller Pedersen).

4. Teoretisk filosofi

4.1 Undersøgelse af i hvilket omfang den sociale virkelighed skabes af de begreber og beskrivelser, som aktørerne anlægger på dem (Finn Collin).

4.2 Undersøgelse af forholdet mellem teorier, der forklarer hvordan udviklingen og indretningen af et sy-

stem (en organisme) har forskellige kognitive evner, og af, hvad det er, der fastlægger indholdet af mentale tilstande på den måde, vi normalt tilskriver os selv og andre (J. Riis Flor).

4.3 Udarbejdelse af elementær lærebog i erkendelsesteori (J. Riis Flor).

4.4 Fortsatte studier af tidsproblemet i moderne tysk og fransk filosofi (P. Kemp).

4.5 Fortsatte studier af den engelske logiker Alfred Sidgwick's teori om argumentation i naturligt-sproglige diskussioner. Størsteparten af en monografi om Sidgwick's argumentationsteori foreligger fuldt udarbejdet (Flemming Steen Nielsen).

4.6 Arbejde med stipendieprojektet: En kritisk vurdering af Derridas og Foucaults tænkning med særligt henblik på opfattelsen af normativitet og sandhed (S. Raffnsøe-Møller).

5. Praktisk filosofi

5.1 Fortsatte studier over moral, jura og livssynsfrihed i folkeskolen (E. Elten).

5.2 Fortsatte studier over naturalistisk værditeori/etik med særlig vægt på aksiologien, dvs. om værdiers natur, om det biologiske, psykologiske og sociale grundlag for værdier i relation til organismer, udvalgte organismegrupper og især mennesket (E. Elten).

5.3 Studier over etikens grundlagsproblemer (hvad er etik?), den etiske indsigt (til forskel fra f.eks. naturvidenskabelig og æstetisk erkendelse) og dens tilblivelse, herunder sammenhængen mellem sprog, handling og tid. I særdeleshed vedrører undersøgelsen fortællingssprogets rolle for forståelse af handlingen i dens tidlighed (P. Kemp).

5.4 Studier i Nietzsches moralgenealogi (S. Raffnsøe-Møller).

Redaktionsvirksomhed:

F. Collin, J. Riis Flor og K. Friis Johansen er redaktører for Filosofiske Studier.

F. Collin er medlem af redaktionen for Danish Yearbook of Philosophy.

P. Kemp har redigeret Aids-Etik, København 1990.

Gæster, rejser etc.:

Professor Robert Innis, Lowell University, har været knyttet til instituttet som Fulbright-professor i efterårssemesteret 1990.

Finn Collin: Studieophold i Cambridge, efteråret

1990. Gæsteforelæst på Handelshøjskolen i Aarhus 28.2. og på University of Edinburgh 24. og 25.4.

J. Riis Flor: Forelæst ved forskerkursus for erhvervsøkonomer 10.10 og for jordbrugs-videnskabelige kandidater 26.11.

P. Kemp: Gæsteforsker ved Technische Universität i Wien, maj, deltaget i Institut International de Philosophie's møde i Prag 5.-9.9., i Den 9. internationale Kongres for religionsfilosofi i Perugia, 3.-5.10 og i et kollokvium om bioetik i Chicago 14.-16.12. Har gæsteforelæst ved Nordens Følelige Akademi, Kungälv 17.1., ved Université Louis Pasteur, Strassbourg 19. og 20.1., ved Jonstrup Statsseminarium 14.3., ved Goethe-Instituttet 20.3., i Bruxelles 20. og 23.4., i Wien 2., 12. og 16.5., Ved Panum Institut 14.5., på The First International Conference on »Aids and Ethics«, San Fransisco 24.-27. juni 1990, på Grundtvigs Højskole 8.7., ved Stockholms Universitet 20.9., i Lund 23.10., i Kierkegaard-Selskabet 25.10., ved Université de Lyon 9.-10.11 og ved Università degli Studi di Genova 5.-7.12.

S. Raffnsøe-Møller: Deltaget i Collegium Phaenomenologicum i Perugia 16.7.-10.8.

Instituttet har haft følgende gæsteforelæsere:

Professor Peter Singer, Monash University, Melbourne, 16.3., Dr. Roger Crisp, University College, Oxford, 19. og 23.3., Professor George Thill, Facultés Universitaires de Namur, Belgien, 2.4., Dr. Paul Robinson, Corpus Christi College, Oxford, 14. og 18.5. og Professor Jean Ladriere, Université de Louvain, Belgien, 12.10.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 7.

Professor: Karsten Friis Johansen.

Lektorer: Erik Elten, Jan Riis Flor, Peter Kemp, C. H. Koch, Flemming Steen Nielsen.

Adjunkt: Finn Collin.

Forskningsrådsstipendiat: Peter Sandøe.

Introduktionstipendiat: Sverre Raffnsøe-Møller (fra 1.2.90).

Videnskabelig medarbejder: Per Møller Pedersen (fra 1.9.90).

TAP: Antal årsværk: 1.

Inge Bernhoff.

Specialer (konferens):

Dew, Susan Margaret: The foresight Saga – theological fatalism and ockhamistic compatibilism.

Guldmann, Finn: Sandhed og regler. Wittgensteins regelfølgeovervejelser og deres betydning for Dummetts tese vedrørende muligheden for en justification af logik.

Jensen, Karsten Klint: Heideggers forståelsesteori belyst ud fra Husserl og nyere sprogfilosofi.

Olsen, Anne Marie Eggert: Platons opfattelse af spro-

get. Om dialogen »Kratylos« og forholdet til sofisterne.

Specialer (hovedfag):

Gjessing, Adam Bo: En analyse og gennemgang af Gottlob Frege's sprogfilosofi med specielt henblik på teorien om reference.

Holtug, Nils: Sandhed, mening og inkommensurabilitet. Studier i Heidegger og relativismediskussionen.

Publikationer:

Collin, F.: Critical Notice: Science without Unity: Reconciling the Human and Natural Sciences, by Joseph Margolis. Philosophy and Phenomenological Research Vol. L no 2, Dec. 89, s. 4, Brown University, Providence, Rhode Isl. 1989.

–: Videnskabsfilosofi. Enhed og mangfoldighed i videnskaberne. København 1990, 161 s.

Flor, J.R.: Naturalisme uden forkortelser. Tanken om enhed i videnskaberne, Hans Fink og Kirsten Hastrup, s. 49-65, Aarhus 1990.

–: Modeller for rationaliteten af videnskabelig teoriudvikling. Filosofiske Studier Bind 11, s. 25-51, København 1990.

Kemp, P.: SIDA, maladie socialement admissible? La Revue Nouvelle 7-8, XVCII, Juillet-Aout 1990, s. 20-31, Bruxelles 1990.

–: Hermeneutik, etik og ret. Retfærd – Nordisk Juridisk Tidsskrift. 12. årg., 1989, no. 1, s. 16-24, København 1989.

–: Das gute Leben in der Technischen Welt. Technik und Gesellschaft April-Mai 1989, s. 25-26, Wien 1989.

–: Toward a Narrative Ethics: A Bridge between Ethics and the Narrative Reflection of Ricoeur. In: The Narrative Path. The Later Works of Paul Ricoeur, T. Peter Kemp and David Rasmussen (eds.), s. 65-87, Cambridge, USA 1989.

–: Per un'etica Narrativa. Un Ponte tra l'Etica e la riflessione Narrativa in Ricoeur. Aquinas XXXI (1988), s. 435-458, Roma 1988.

–: Critique de la raison réductrice. Epistemologia Vol. 11 (1988), s. 29-41, Genova 1988.

–: Værker og Handling. Om Hannah Arendt. Billedkunstnernes Forbund. 37. årg., nr 4 (1989), s. 4-5, København 1989.

–: SIDA et Ethique de responsabilite. In: Sida et Droit de l'Homme, D. Borillo et A. Masseran, s. 29-38, Strasbourg 1990.

–: Etik ja- moralisme nej. In: Aids-Etik, Peter Kemp, s. 20-37, København 1990.

–: Heidegger's Greatness and his Blindness. Philosophy and Social Criticism 15:2 (1989), s. 107-124, Boston 1990.

–: Fra Menneskeret til bioret. Omverden 1, s. 15-20, København 1990.

- : Kritik af den reducerende Fornuft. Kredsen 56 Årg. nr.1, s. 56-67, Århus 1990.
- : La dignità umana in rapporto alle ricego. Scienza ed Etica Nella Centralità dell' Uomo, Paulo Cattorini, s. 116-120, 1990.
- : Ethique et langage: de Lévinas à Kierkegaard. Les Cahiers de Philosophie, Kierkegaard 8-9 (autonne 1989), s. 187 -210, Lille 1990.
- : Etikken som første filosofi: Lévinas. Slagmark nr. 14 (efterår 1989), s. 13-19, Århus 1990.
- : Den uberegnelige etik. In: Subjektets status, Hans Hauge, s. 36-153, Aarhus 1990.
- Koch, C.H.: En flue på Hegels u dødelige næse, eller om Adolph Peter Adler og om Søren Kierkegaards forhold til ham. København 1990, 240 s.
- Nielsen, F.S.: Sætninger, domme og påstande i Alfred Sidgwick's argumentationsteori. Filosofiske Studier. Bind 11, 1990, s. 95-120, København 1990.
- Raffinøe-Møller, S.R.: Derridas "Fænomenologi"- en præsentation. Philosophia Årgang 19, 1-2, s. 22, Århus 1990.
- Sandøe, P.: Secondary qualities – subjective and intrinsic. Theoria Vol. 54, 1988, Part 3, s. 200-219, Lund, Sverige 1989.
- : Nærdemokrati og demokratets principper. Filosofiske Studier Bind 10, 1989, s. 141-168, København 1989.
- : Formidling af filosofi. Filosofien nr 1, febr. 90, 4. årg., s. 24-9, København 1990.
- : Alle dyr er lige. Forsøgsdyrenes værn Nr 1, 1990, 28. årgang, s. 19-24, København 1990.
- : Amoralism – on the limits of moral thinking. Theoria Vol. 55, 1989, Part 3, s. 191-204, Lund, Sverige 1990.
- : Review of Douglas Seanor & N. Fotion (eds.): Hare and Critics. Theoria Vol. 55, 1989, Part 3, s. 211-222, Lund, Sverige 1990.

C. H. Koch

Institut for klinisk Psykologi

Instituttet varetager i fællesskab med Psykologisk Laboratorium undervisningen i faget psykologi. Institutets særpræg består i, at det parallelt med undervisning og forskning har et tredje hovedfunktionsområde, den psykologiske klinikvirksomhed, der udøves i en børneklínik og en voksenklínik. Børneklínikken er fra 1989 udvidet med Center for Spædbørn og voksenklínikken fra 1987 med en projektklínik med særlig tilknytning til det psykosomatiske område.

I år har instituttet fejret børneklínikkens 40 års jubi-

læum. Da instituttet blev oprettet, havde Universitetets børnepsykologiske Klínik allerede eksisteret i 18 år. De første fem år blev klínikken finansieret af Rockefeller Foundation, og formålet med etableringen var at skabe et postgraduat uddannelses- og forskningscenter for klínisk børnepsykologi. Klínikkens medarbejderstab var tværfagligt sammensat med en psykolog som chef, hvilket var ganske usædvanligt på daværende tidspunkt. Klínikken blev senere model for de amtskommunale rådgivningscentre for børn og unge.

Instituttet markerede børneklínikkens jubilæum dels med publikationen »Børn & Terapi, Universitetets børnepsykologiske Klínik 40 år« (støttet af Egmont Fonden), hvori nuværende samt tidligere medarbejdere beskriver problemstillinger og perspektiver inden for området (artiklerne vil fremgå af Årbog 1991), dels med et seminar og en række gæsteforelæsninger med stor, såvel intern som eksternt deltagelse.

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsaktiviteter falder under følgende otte områder:

1. Psykiske lidelser/problemer

1.1 Spiseforstyrrelser

Planlægning af en psykologisk undersøgelse af kvinder indlagt under diagnosen Anorexia Nervosa på Rigshospitalet, psykiat.afd. (S. Lunn).

1.2 Psykiske følger af seksuel chikane på arbejdspladsen

Psykiske følger af seksuel chikane på arbejdspladsen, forebyggelse og behandling samt udvikling af strategier på organisationsniveau (L. T. Arcel).

1.3 En prospektiv undersøgelse af 1800 3-års børn i Mauritius

Man har fortsat supervision af en mauritiansk født, dansk uddannet psykolog, som i Mauritius i en follow-up undersøgelse interviewer et udsnit på 600 personer af en i 1972 påbegyndt prospektiv undersøgelse (H. Schulsinger).

1.4 Psykosociale aspekter ved prænatal hjerneudvikling

I et samarbejde mellem Universitetets anatomiske Institut C og Psykologisk Institut ved Kommunehospitalet undersøges hjernens udvikling hos aborterede fostre. Man har fortsat ydet supervision af den psykiater, som foretager et psykosocialt interview af nogle af forældrene (H. Schulsinger).

1.5 Seksuelle overgreb mod børn og unge

1.5.1 Fortsat analyse af data fra den nationale survey om seksuelle overgreb mod børn og unge, med særligt henblik på »long-term consequences«. Den statistiske

itemanalyse og multivariantanalyse er afsluttet (I. Leth, B. Stenvig og S. Kreiner).

1.5.2 I en nordisk samarbejdsgruppe planlægges en fællesnordisk prævalensundersøgelse. P.t. udarbejdes et fælles spørgeskema (I. Leth).

1.5.3 Fortsat indsamling af cases til vurdering af undersøgelsesmetode ved mistanke om seksuelle overgreb mod børn (I. Leth).

1.6 Børn og tab

Undersøgelse af alderstypiske reaktions- og oplevelsesmåder hos børn, som har været udsat for tab og har været i behandling på instituttets børneklínik (V. Maar).

2. Teoretiske studier af grundlæggende kliniske begreber

2.1 Katharsis i psykoanalyse og tragedie

Undersøgelsen af katharsis' etymologiske historie i litteraturhistorisk og psykoanalytisk tradition er afsluttet, og materialet er under redigering til brug for offentliggørelse i bogform i 1991 (J. Gammelgaard).

2.2 Skam og stolthed

Det teoretiske studie af begreberne skam og stolthed ud fra en kulturhistorisk, moralfilosofisk og psykologisk synsvinkel fortsættes (L. T. Arcel).

3. Sundhedspsykologi: psykosomatiske og somatopsykiske problemstillinger

3.1 Astma og psykosomatisk hyperreaktivitet

En undersøgelse af de komplekse interaktioner mellem biologiske, psykologiske og sociale aspekter af astma i opståen, fortsat udvikling og behandling af symptomer. Da indsamlingen af data tildels er baseret på psykoanalytiske forløb, som strækker sig over gennemsnitligt 6-8 måneder per patient, regnes dette projekt først afsluttet i 1992 (G. M. Mirdal).

3.2 AIDS/HIV smitte

En undersøgelse af de neuropsykologiske og psykosociale implikationer af HIV-smitte. Dataindsamlingen er afsluttet. Den neuropsykologiske del af undersøgelsen er færdigbearbejdet og publiceres i artikelform. Bearbejdningen af de psykosociale data forestår (S. Lunn).

3.3 Psykosociale og psykosomatiske aspekter ved kroniske, ikke-maligne sygdomme

Gennem selvadministrerbare spørgeskemaer og kliniske assessmentinterviews undersøges de psykiske aspekter ved kroniske sygdomme (A. Poulsen).

3.4 Kurative faktorer i gruppeanalytisk psykoterapi

Et afsluttet projekt (licentiatafhandling) vedr. udbytte af korttids gruppeterapi følges op af et længerevarende gruppeanalytisk forløb med kronisk syge. Yalom's »curative factor Q-sort-test« samt TAS (Toronto Alexithymia Scale) anvendes som effektparametre (A. Poulsen).

4. Studier af behandlingsmæssige forløb

4.1 Skilsmisseprojektet

Dataindsamlingen i form af psykoanalytiske forløb fortsætter. De afsluttede forløb bearbejdes ud fra psykodynamiske og fænomenologiske synsvinkler (K. Boman).

4.2 Længerevarende psykoterapi med borderlineklínter

Kurative faktorer (L. Lindgård).

4.3 Psykoterapi med ældre klínter

(J. Vestergaard-Bogind).

4.4 Intern årsrapport for behandlingsarbejdet i børneklínikken i årene 1984-89

Indeholdende en beskrivelse af populationen i den 6-årige periode. En del af materialet indgår i publikationen »Børn og Terapi« (A. Darum).

5. Forebyggelse af psykiske lidelser hos børn og voksne

5.1 Center for spædbørn og deres familier ved Institut for klinisk Psykologi

Centret er et tværfagligt forsøgs- og udviklingsprojekt, startet i april 1989 i samarbejde med Københavns Kommune. I forsøgsperioden på 3 år koncentrerer indsatsen til at omfatte beboere i socialdistrikterne Amagerbro og Sundbyvester. Projektets hovedformål er at udvikle modeller for at yde forebyggende rådgivning og behandling til spædbørnsfamilier med psykiske vanskeligheder (H. Munck).

5.2 Forebyggelse af selvmord i Københavns Kommune

Planlægning af tværfagligt projekt til forebyggelse af selvmord hos unge i Københavns Kommune i samarbejde med Københavns Kommunes Sundhedsdirektorat (L. T. Arcel).

6. Teoretiske og metodiske overvejelser vedrørende klínikvirksomhed

6.1 Eksistential-fænomenologisk forståelse som grundlag for psykologisk rådgivning og behandling

Flere års studier over eksistensfilosofiens forhold til psykoterapi har udmøntet sig i opstilling af en model over den fænomenologiske metode, der giver mulighed for en sammenlignende forståelse af centrale psykoanalytiske principper og begreber fra forskellige

teorirammer. I det forløbne år har dette arbejde udmøntet sig i praksis med et psykosomatisk klientel ved instituttets klinik, i studenterundervisningen og den postgraduate vejledning (J. Smidt Thomsen).

6.2 Voksenudviklingen

Psykoteraapeutiske kasuistikker benyttes til at belyse særlige problemstillinger under voksenudviklingen (K. Boman).

6.3 Integration af hypnoanalytiske principper og visualiseringsmetoder i psykodynamisk korttidsterapi

(J. Vestergaard-Bogind).

6.4 Udvalgelse af klienter med somatiske og psykosomatiske problemer

Til analytisk gruppeterapi med henblik på udarbejdelse af generelle retningslinier for sammensætning af analytiske grupper med denne kategori af klienter (V. Nathan).

6.5 Grundlæggende principper for psykologisk supervision af andre faggrupper

(E. Friis Jørgensen og U. Hedelund).

6.6 Udviklingen fra supervisor til supervisor samt trin i supervisors senere faglige udvikling

(E. Friis Jørgensen).

6.7 Coterapi som led i supervision af korttidsparterapi

(E. Friis Jørgensen).

6.8 Psykoteraapeutisk undervisning og supervision

(E. Friis Jørgensen).

6.9 Afslutning af psykoterapi

Ud fra en analyse af behandlingsforløb med såvel børn som voksne beskrives karakteristiske processer i forbindelse med afslutning af psykoterapi (V. Maar).

6.10 Gruppesupervision af psykoterapi

Fortsat undersøgelse og vurdering af gruppesupervisionens anvendelighed i forbindelse med undervisning i klinisk terapeutisk praksis (V. Maar).

7. Eksperimentel psykopatologi

7.1 Virkning af diazepam på hukommelse og emotionelle reaktioner

Undersøgelsen vedrører interaktionen mellem stress og angstdæmpende medicin i forbindelse med afklaring af kognitive og emotionelle processers samvirke. En omfattende databearbejdning fortsætter (B. Hutchings).

7.2 Odontofobi (tandlægeskræk)

I samarbejde med dr.odont. Erik Friis-Hasche, Insti-

tut for Pædodonti, Københavns Tandlægehøjskole, er der etableret en klinik for psykologisk behandling og forskning. Samarbejdet fortsætter. Gennemgang af den internationale litteratur på området er under udarbejdelse (B. Hutchings).

7.3 Idrætspsykologi

I samarbejde med cand.psych. Annelise Alberts er der udført en række forsøg vedrørende stressreaktioner hos eliteidrætsudøvere (B. Hutchings).

7.4 Visuel genkendelse

Afprøvning af en beregningsmæssig model for visuel mønstergenkendelse ved sammenligning af synsindtryk med hukommelsesbilleder. Modellen er implementeret som en selvlerende mønstergenkendelsesalgoritme, der særligt udmærker sig ved at kunne genkende mønstre på basis af form, men uafhængigt af størrelse og orientering (A. Larsen).

8. Klinisk psykologi med særligt henblik på komparative studier i udviklingslandene

8.1 Gender and Development

Forskningsaktiviteter om dette emne fortsættes i samarbejde med internationale institutioner og organisationer: I samarbejde med Verdensbanken og den hollandske regering udarbejdedes en artikel som baggrundsmateriale for The Maastricht Conference on Africa. I samarbejde med EF-kommissionen færdigredigeredes bogen »Gender and Development – a Practical Guide for Planners« (L. Østergaard).

8.2 Forstudier til en tværfaglig og tværkulturel undersøgelse af ordination vs. brug af vestlige lægemidler

Feltarbejdet, som påbegyndes i januar 1991, vil foregå i et u-landsområde med høj sygelighed, i.e. henholdsvis et by- og et landområde i Nepal (L. Østergaard).

Klinikvirksomhed:

Klinikvirksomheden er grundlaget for instituttets praktiske og teoretiske udforskning af basale områder inden for klinisk psykologi. Herudover integreres det klinisk psykologiske arbejde med børn, familier og voksne i såvel undervisningen af studerende som den postgraduate undervisning af psykologiske kandidater.

I 1990 er der sket en stadig øget aktivitet inden for klinikernes mere specielle udviklingsområder: Center for spædbørn og »projektklinikken«.

Center for Spædbørn har i 1990 haft sit første fulde arbejdsår med spædbørnsfamilier, der er belastede af psykiske vanskeligheder og samspilsproblemer. Behandlingsarbejdet har været en kombination af observation af det enkelte spædbarn og dets samspil med forældrene (optaget på video) og rådgivning af/tera-

peutisk kontakt med forældrene. Kontakten er etableret af familiernes sundhedsplejersker.

Voksenklinikens projektklinik påbegyndtes i 1987 med det formål at give forskningsmedarbejderne ved Institut for klinisk Psykologi og Psykologisk Laboratorium mulighed for træning i og udøvelse af direkte klientarbejde med tilknytning til deres forsknings- og undervisningsprojekter.

Størst aktivitet har der været omkring et psykosomatisk klientel med tilknytning til uddannelsesprogrammet i sundhedspsykologi. Fra praktiserende læger eller hospitalsafdelinger er henvist patienter med psykologiske problemer i tilknytning til forskellige former for somatisk sygdom.

I det forløbne år er speciallægekonsulentordningen blevet udbygget og iværksat således, at den består af to dele: den første omfatter en fast ansat speciallæge i psykiatri med en gennemsnitlig ugentlig beskæftigelse på 8 timer. Denne faste lægekonsulent varetager psykiatrisk undersøgelse og lægelig vurdering af klienter i behandling ved voksenklinikken og dens psykosomatiske udviklingsområde. Endvidere formidler lægen kontakt til lægelige instanser i sundhedssystemet. Den i denne stilling ansatte læge er, udover sin speciallægekompetence, fuldt uddannet psykoterapeut og psykoanalytiker og kan således også gå ind i den psykoterapeutiske vejledning af psykologkandidater i postgraduat uddannelse.

I børneklinikken og dens udviklingsområde: Center for Spædbørn, har man behov for lægelig konsulentbistand inden for et bredere spektrum af lægelige specialer (børnepsykiatri, pædiatri, neurologi m.v.). For at dække dette behov består den anden del af ordningen af en ad hoc tilknytning af faste speciallæger som konsulenter ved enkelte sager. Inden for denne del af ordningen honoreres også lægebistand i forbindelse med forskningsprojekter.

I 1990 har der i instituttets klinikvirksomhed ialt været behandlingsmæssig kontakt med 475 personer (A. Darum, E. Friis Jørgensen, H. Munck og J. Smidt Thomsen).

Gæsteforelæsnings i anledning af børneklinikens 40 års jubilæum:

Rita Frankiel, Ph.D., Professor ved Cornell Psychoanalytic Institute: Hide and Seek, »On the Phenomenology of Object Loss«.

Per Schultz Jørgensen, dr.phil., Socialforskningsinstituttet, og Kurt Palsvig, konsulent, cand.psych.: »Børns ændrede opvækstbetingelser og konsekvenser for mulige terapeutiske tilgange«.

Susan Reid, børneanalytiker, Tavistock Center, London: »Perspectives on Child Psychotherapy in the 90'es«.

Roy Schafer, Ph.D., Professor ved Columbia University Psychoanalytic Institute: »The Present Status of Action Languages«.

Seminar: »Perspectives on Training in Child Psychotherapy«, indledt af Susan Reid.

Andre aktiviteter:

Ole Almstrup er (sammen med Per Schultz Jørgensen) redaktør af jubilæumsskriftet »Børn og Terapi, Universitetets børnepsykologiske Klinik 40 år«.

Libby Tata Arcel har undervist Københavns Kommunes skolepsykologer og -psykiatere, Københavns Amts Rådgivningscenter for Børn og Unge, Praktiserende læger i Vestsjælland, social- og sundheds personale i Odense kommune, flygtningeteamet i Svendborg om indvandrer- og flygtningepsykologi.

– Har undervist for Københavns Kommunes Sundhedsdirektorat og Dansk psykiatrisk Selskabs speciallægekursus om selvmord og selvmordsforsøg. Har desuden undervist i Dansk Selskab for psykoanalytisk Psykoterapi og deltaget med indlæg i 2. konference om Tværkulturel psykologi om emnerne skam og aggression. København.

Kirsten Boman har for Undervisningsministeriet undervist studievejledere (og deres vejledere) i voksend udvikling, samt været indbudt paneldeltager i Berlingske Tidende konference: Blodets Bånd.

Eric Friis Jørgensen har deltaget i Nordisk Konference om supervision, Umeå.

Axel Larsen er redaktør af Scandinavian Journal of Psychology.

Ingrid Leth har på rejse i USA præsenteret sin forskning ved Family Research Laboratory, University of New Hampshire, ved North Shore University Hospital, Long Island, N.Y., samt ved Psychiatric Unit of Hospital of Allentown, Pa. Har deltaget i 8. Internationale kongres i Hamburg om Child Abuse and Neglect, og i 2. forberedende møde for en fællesnordisk prævalensundersøgelse, Oslo.

– Er medlem af Dansk Psykologforenings kongreskomité til forberedelse af 17. nordiske psykologkongres i 1992.

Susanne Lunn har holdt foredrag på Rigshospitalet om anvendelse af psykoterapi som forskningsmetode.

Gretty M. Mirdal har besøgt Carraphasa Medical School, University of Istanbul, har holdt gæsteforelæsnings: »Psychosomatic organization in newborn mature and premature infants« ved symposium om psykosomatik og personlighed, KAS Nordvang, har ved kurser arrangeret af Lægeforeningen og Sundhedsstyrelsen undervist i a) psykosomatiske reaktioner og b) indvandrerfamilien og dens problemer.

Hanne Munck har holdt forelæsnings ved Center for Småbørnsforskning, Danmarks Lærerhøjskole om »Spædbørns udvikling og tidlig intervention« – har deltaget i International Symposium, Bebe XXI, Child and Family Changing Patterns at the Turn of the Century, med paper: Hospital intervention with preterm parents, Lissabon, Portugal. – Har deltaget i Konsensuskonference om ekstremt tidligt fødte børn,

arrangeret af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd i samarbejde med Dansk Sygehus Institut, med indlæg: »Oplevelser og reaktioner hos ekstremt tidligt fødte børn og deres forældre. Hvordan kan man støtte og hjælpe?«.

– Er contributing editor ved »Ab Initio. An international newsletter for professionals working with infants & their families. 1989-«. Boston, USA.

Vivi Maar har deltaget i 8th European Symposium in Group Analysis i Oxford, har året igennem virket som lærer ved Institut for analytisk Gruppe- og Familierterapi i et 3-årigt efteruddannelsesprogram af professionelle behandlere, har været ansvarlig for planlægning af fagligt program i forbindelse med den ungarske psykiater Balint Zolds 6 ugers gæstebesøg.

Vibeke Nathan har deltaget i 8. European Symposium in Group Analysis, Oxford, er formand for den europæiske sammenslutning af gruppeanalytiske træningsinstitutter (Egatin), er medlem af bestyrelsen for Selskab for analytisk Gruppe- og Familierterapi og medlem af træningskomiteen ved Institut for analytisk Gruppe- og Familierterapi, KAS Gentofte.

Hanne Schulsinger har været inviteret af Ministry of Public Health, Beijing, Kina, til besøg og faglige udvekslinger på Universiteterne i Beijing, Suzhou og Nanking, har deltaget i World Psychiatric Association's regionale symposium »Psychiatric Treatment in the 21st Century« i Hongkong, i skizofrenisymposium afholdt af Berns Universitet, Schweiz, og i børnepsykiatrisk symposium afholdt af Universitetet i Würzburg, Tyskland.

– Er medlem af World Psychiatric Association's Section on Classification and Diagnostic Assessment.

John Smidt Thomsen har ved Præstehøjskolen i Løgumkloster forelæst for sygehus- og fængselspræster om krisebearbejdende samtaler og for sognepræster om den psykologiske baggrund for pastoralpsykologi og sjælesorg.

Jytte Vestergaard-Bogind er medlem af bestyrelsen for »Dansk Selskab for klinisk og eksperimentel Hypnose« samt medlem af svensk, europæisk og internationalt Selskab for hypnose.

Lise Østergaard er indbudt som medlem af »The International Research and Advisory Panel, Refugee Studies Programme, University of Oxford« og har i den egenskab deltaget i The First Annual Meeting of International Research and Advisory Panel, har foretaget en studierejse til Indien, Bhutan og Nepal, har deltaget som ekspert i »The Hague Meeting on Africa« samt »The Maastricht Conference on Africa«. Er valgt som Vice President for den verdensomspændende u-landsorganisation CARE International, og har haft en omfattende informationsvirksomhed i foredrag og presse om dagsaktuelle emner.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 25,1.

Professor: L. Østergaard.

Lektorer: O. Almstrup, L. Tata Arcel, K. Boman, A. Darum, J. Gammelgaard, U. Haslund, U. Hedelund (vikar), B. Hutchings, E. Friis Jørgensen, A. Larsen, I. Leth, L. Lindgård, S. Lunn, G. M. Mirdal, H. Munck, V. Maar, A. Poulsen (vikar), H. Schulsinger, B. Strandbygaard, J. Smidt Thomsen, J. Vestergaard-Bogind.

Kandidater: T. Anbert, A. Broegaard, A. Højmoser, H. Jensen, M. Steffansen, H. Søltøft.

Psykiatrisk konsulent: J. Vitger.

TAP: Antal årsværk: 10,6.

V. Andersen, H. Daun, H. Dittmann (orlov), R. Ellegaard, M. Gige, R. Gregersen, P. Matejka, B. Matz, V. Nathan, I. Poulsen, H. Riiber, L. Seedorff, B. Strange.

Publikationer:

Boman, K.: Voksenalderen. Psykologi – en grundbog til et fag, Susanne Lunn, Nicole Rosenberg og Peter Thielst (redaktører), s. 104-115, København 1990.

–: Tør jeg leve uden illusioner. Nyt Forum for Kvindeforskning 10. årgang, 2, s. 42-52, København 1990.

Borg, V., Poulsen, A.: Sundhedspsykologi som nyt Forsknings- og Anvendelsesområde. Nordisk Psykologi vol. 42, no. 2, s. 110-129, København 1990.

Lunn, S., Skydsbjerg, M., Schulsinger, H., Parnas, J., Pedersen, C., Mathiesen, L.: Neuropsychological deficits in Aids-patients and HIV-infected persons. Abstract 725. Psychiatry today, accomplishments and promises. VIII World Congress of Psychiatry, Stefanis, C. N. et al. (eds.), Amsterdam 1989.

–: Forholdet mellem anorexi og bulimi. Nordisk Psykiatrisk Tidsskrift 42 (5), s. 399-403, København 1989.

–: Psykoanalytisk orienteret psykoterapi med anorexi-patienter. Dansk Psykolognyt, temanummer om spiseforstyrrelser. s. 399-404, København 1988.

–, Ørum, E. (red.): Temanummer om spiseforstyrrelser. Dansk Psykolognyt, s. 375-411, København 1988.

–: Anorexia nervosa – diagnostiske overvejelser. Agrippa 9 (4), s. 234-254, København 1987.

–: Individual Psychotherapeutic treatment of Anorexia Nervosa. Acta Psychiatrica Scandinavica Supplementum 361, vol. 82, s. 23-28, 1990.

–, Rosenberg, N., Thielst, P. (red.): Psykologi – en grundbog til et fag. København 1990, 320 s.

–: Psykoterapi. Psykologi – en grundbog til et fag., Susanne Lunn, Nicole Rosenberg, Peter Thielst (red.), s. 152-166, København 1990.

Mirdal, G.M.: Psykosomatik. Sårbarhed, stress og sygdom. København 1990, 173 s.

Poulsen, A., Borg, V.: Sundhedspsykologi. Psykologi

– en grundbog til et fag, Lunn, Susanne et al. (red.), København 1990.

Kirsten Boman

Psykologisk Laboratorium

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved Psykologisk Laboratorium er bredspektret. Betragtet under ét omfatter forskningen ved Psykologisk Laboratorium og Institut for klinisk Psykologi stort set alle psykologiens basale discipliner og anvendelsesfelter. I det følgende gøres kort rede for hver enkelt af laboratoriets videnskabelige medarbejders forskningsindsats i det forløbne år.

1. Arbejdet med at færdiggøre et manuskript til en bog om nogle strukturelle og dynamiske træk i visse følelsers psykologi er blevet fortsat (Martin Johansen).

2.1 En eksperimentel undersøgelse af egocentrisk lokalisation og dennes betydning for visuel opfattelse af genstandsverdenen er videreført (sm.m. Bjarne Pedersen).

2.2 Et udgivelsesprojekt er fortsat (sm.m. Hans Vejleskov) om samtalen i psykologisk belysning (I. K. Moustgaard).

3.1 Overbygningen af de informationssystemer, som hjernevirksomhed formidler, er fortsat som hovedtema. Specielt er tidlige faser i det visuelle informationssystem og den mulige samvirken med andre systemer i tilsvarende faser studeret. Denne samordens karakter er søgt illustreret vha. såvel emotionsteorier som af teorier, der knytter an til forbevidst perception og dens mulige organisationsstadier.

3.2 En kortlægning af neuropsykologisk empiri om visuel perception og læsning er indledt. Sigtet er at bearbejde og teste modeller, der er fremsat specielt for den visuelle perceptions rolle under læsning. Mulige tilknytninger til kognitive og sproglige systemer vil også blive trukket ind i belysningen (Rolf Willanger).

4.1 En artikel om »Person-Centered Expressive Art Therapy« er under udarbejdelse (sm.m. kollega ved Sonoma State University).

4.2 I en undersøgelse af følelsernes erkendelsesmæssi-

ge funktioner (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 349) er anden delen fortsat (Svend Børge Andersen).

5. Gennem empiriske undersøgelser (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 349), kognitiv og psykodynamisk teori er der fortsat arbejdet på at etablere en indlæringspsykologisk forståelsesramme til bestemmelse af kontekstens (således den nærmeste udviklingszones) betydning for elevens indlæring, indsigt og erkendelse i forbindelse med undervisning, psykoterapi og gruppedeltagelse (Peter Berliner).

6. Undersøgelser over udviklingspsykologiens begreber og implicite værdier med henblik på at forbedre det teoretiske grundlag for praksis er fortsat (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 349), eksempelvis med analyse og videreudvikling af Bowlby's tilknytningsteori og herhenhørende empiri (Inger Bernth).

7.1 Under afslutning er et pædagogisk-psykologisk forskningsarbejde om hvorvidt voksne i såkaldte »dilemma-situationer«, arrangeret i undervisningssammenhæng, kan indlære professionelle holdninger (sm.m. Søren Willert).

7.2 »Passiv aggression« som voksenpædagogisk problem har været tema for artikler skrevet og forelagt ved et kursus (sm.m. P. Berliner).

7.3 Til brug ved formidling af psykologi gennem video er fremstillet en film om nonverbal kommunikation, en præsentationsfilm om psykologistudiet beregnet for gymnasiet og HF færdigredigeres, og et videotek er under oprettelse (Jens Berthelsen).

8. Fortsat undersøgelse af problemer og muligheder i informations- og kommunikationsteknologiens samlede indlejring i hjemligt hverdagsliv og i menneskers selvforståelse. Brugen af mappedatamat har været i fokus, og et dag- og logbogs-materiale er indsamlet vedr. brugertilpasning og kommunikation med samarbejdspartnere i industri og datalogi. Afprøvet er rækkevidden af nye datamatiske redskaber til anskuelig kortlægning og krydsreference indenfor de allerede etablerede dokumentationsmaterialer (Kresten Bjerg sm.m. Bjørn Nake).

9. Et udviklingsprojekt om nye former for demokratisk arbejdsorganisering er fortsat (sm.m. V. Borg). Deltagelse i »Igangsætterkursus« i samarbejde med Kvindeligt Arbejderforbund (Karin Borg).

10.1 Optaget samarbejde om et udviklingsprojekt vedr. nye former for arbejdsorganisering (sm.m. K. Borg). Deltagelse i »Igangsætterkursus« arrangeret af Kvindeligt Arbejderforbund.

10.2 Arbejdet med en integreret psykologisk teori om forebyggelse af hjertesygdomme er fortsat (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 249).

10.3 En metode er søgt udviklet til bestemmelse af den psykoterapeutiske proces (Vilhelm Borg).

11.1 Et sæt klassiske forsøgsresultater vedrørende forholdet mellem visuel selektion efter placering i synsfeltet og visuel selektion efter form eller farve er blevet genanalyseret og fortolket ved hjælp af Bundesens teori om visuel opmærksomhed.

11.2 Nogle basale formelle egenskaber ved såkaldte væddeløbs-modeller (»race-models«) for selektionsprocesser er blevet opdaget ved computersimulering og bevist ved en matematisk analyse (Claus Bundesen).

12.1 To artikler er afsluttet: en præsentation af hovedtrækkene ved en subjektvidenskabelig, social-psykologisk tilgang til behandlingsforskning og en fremstilling af et subjektvidenskabeligt sygdomsbegreb, sidstnævnte til udgivelse i en international håndbog om udviklingen af psykiatrien i øst og vest. Arbejdet med en bog om »psykosocial behandling« er næsten færdiggjort.

12.2 Et socialpsykologisk delprojekt indenfor rammerne af et flerårigt tværvideenskabeligt humanistisk sundhedsprojekt er påbegyndt i 2. halvår.

12.3 Der er arbejdet med enkeltprojekter i anvendt socialpsykologi og personlighedspsykologi (sm.m. kolleger ved Wundt-instituttet i Leipzig) (Ole Dreier).

13. Fortsat arbejde på en almenpsykologisk beskrivelse af tre grundlæggende niveauer af det psykiske (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 349) (Niels Engelsted).

14.1 Undersøgelse af visualisering som mnemoteknisk metode hos amnestiske patienter er afsluttet med en fremlæggelse på international konference og offentliggørelse af et bogkapitel.

14.2 En oversigt over forskning i HIV-1 infektion og demensudvikling er indsendt til publikation, og et bogkapitel om neuropsykologisk forskningsmetode foreligger i udkast.

14.3 Undersøgelse af neuropsykologiske sequelae hos 93 meningitpatienter er afsluttet (sm.m. V. Bohr o.a.).

14.4 Projekt vedr. neuropsykologiske normaldata fortsætter; delrapport er udgivet (sm.m. E. L. Mortensen og J. Reinisch) (Anders Gade).

15.1 Udbrændthed beskrevet som et misforhold mellem krav og ressourcer er blevet behandlet i bogen *Hvor går vi hen? Udbrændthed og fornyelse*. Begreberne »engagement« som analyseret af P. Kemp, »detaljen« beskrevet af N. Steensen og »mening« behandlet af V. Frankl har været centrale for dette arbejde.

15.2 Menneskets forhold til det transcendent, det hellige, belyst ud fra den hebræiske opfattelse af *jada*, bibelske tekster, Martin Buber og Niels Steensen er undersøgt og resultatet offentliggjort i artikel (Jørgen Hviid).

16. En komparativ psykologisk undersøgelse af den ontogenetiske udvikling hos menneskeaberne (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er ført videre med systematiske observationer af fire chimpanseungers tidlige sociale adfærd. De bearbejdede resultater har givet oplysninger om den udviklingspsykologiske dynamik omkring afvænnning, ødipalkonflikt og selvstændighed (Svend Aage Jepsen).

17. I et projekt om kognitionspsykologi og design af edb-systemers brugergrænseflade (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er 1. delprojekt, »Empirical Designer Studies«, fortsat (Anker Helms Jørgensen sm.m. Benedicte Due).

18. Den fortsatte udarbejdelse af en afhandling om »virksomhedsteorien som udgangspunkt for de antropologiske videnskaber« har koncentreret sig om teoriens encyklopædiske karakter, omfattende bidrag fra humane, komparative og sociale videnskaber (Benny Karpatschof).

19.1 En analyse af slægtsfejder baseret på indsamlet materiale fra Bellona (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er fortsat.

19.2 En undersøgelse er indledt af de socialpsykologiske antecedenter, der fremmer selvmord fremfor andre handlepotentialer som løsning på et psykisk eller socialt problem.

19.3 En påvisning af den såkaldte »Jante-lovs« eksistens i et polynesiske samfund er afsluttet med en publikation (Rolf Kuschel).

20. Empirisk undersøgelse af evalueringsstrategier, brugt af ti danske virksomheder i kurser og uddannelse (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350), er fortsat (Claus Ljungstrøm).

21. Fortsatte studier af (Vygotski's) »nærmeste udviklingszone«, hvor specielt amerikanske forskeres analyser er blevet inddraget, har ført til undersøgelse

af undervisningens samtale og dennes betydning for opnåelsen af personlig viden (Aksel Mortensen).

22.1 Et projekt om ungdomsudvikling og social orientering (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er fortsat; særlige fokuseringspunkter har været: unges indstilling til fremtiden og fremmede i det danske samfund.

22.2 Et andet projekt om erfaringsdannelse og interventionsforskning er ligeledes fortsat med fokus på intervention som handlings- og forskningsplanlægning. Især stilles der spørgsmål ved kategorien om og niveauet for videnskabelig teori og erfaringsdannelse. Arbejdet er tilknyttet et forskningsprojekt om 15-18 årige i pædagogisk regi (Sven Mørch).

23. Fortsat arbejde med magtfunktionsproblematikken som den kommer til udtryk i den etablerede psykologi, dvs. forhold som normalitetskontrol og disciplinering. Den undersøges konkret i forbindelse med behandlingen af incestproblematikken. I tilknytning hertil er der foretaget litteraturstudier omkring problemet 'psykologisk rådgivning' (Lone Pål).

24. Studier over psykologiens videnskabshistorie (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 351) med henblik på at udskille de skiftende paradigmer, som den har været ledet af, har fundet deres afslutning (Johs. Mørk Pedersen).

25.1 Undersøgelser af kemisk kommunikation hos fisk (Københavns Universitets Årbog 1984, s. 562) er fortsat med udarbejdelse af en artikel (sm.m. C. Christoffersen, Kemi II, H. C. Ørsted Institutet).

25.2 En undersøgelse af tidlig kommunikativ udvikling hos børn i alderen 9-24 mdr. (sm.m. A. Guillaín, Université Paul Valéry, Montpellier) er videreført, og delresultater heraf indgår i nyskrevet artikel (sm.m. L. Ahlmann).

25.3 En oversigt over ni artikler om samspilforhold mellem biologisk individualitet, personlighed og selv er under udarbejdelse (Arne Friemuth Petersen).

26.1 Et forskningstema om spædbørns udvikling af bevidsthed og personlighed er fastholdt. I en afsluttet artikel om spædbørns perception og opfattelse af den fysiske omverden gives også en redegørelse for hvordan deres bevidsthed opstår som resultat af interaktion med andre mennesker.

26.2 En monografi om modernismens psykologi er påbegyndt (Arne Poulsen).

27. I et projekt om den tredje decentralisering i de

nordiske lande (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 351), er der gennemført kvalitative interviews med forskellige aktører, som har været involveret i 32 lokale danske projekter: især spørgsmål vedr. samarbejdsforholdet anskuet som en proces, hvor der sker en gensidig udveksling af indflydelse og ressourcer parterne imellem. Derudover er udarbejdet et kommenteret katalog over 112 nordiske forsøgsprojekter klassificeret efter de problemfelter, som de er rettede imod (sm.m. K. Knudsen, Psykologisk Laboratorium, KUA; L. Dahlgren, Sociologiska Institutionen, Umeå Universitet; S. Søholt, Norsk Byggeforskningsinstitutt; Pirrko Peltola, Socialstyrens forskningsafdeling, Helsingfors) (Arne Prahl).

28. Et projekt om udvikling og afprøvning af display systemer til repræsentation af processer i komplekse teknologiske anlæg (Københavns Universitets Årbog 1986, s. 646) er videreført. Ved en serie eksperimenter i 1. halvår er et revideret display-system blevet afprøvet med teknikere som forsøgspersoner (sm.m. K. D. Duncun, University of Cardiff) (Nini Prætorius).

29.1 En interview-undersøgelse, der søger at klarlægge hvordan folkeskoleintegration af elever med generelle indlæringsvanskeligheder opleves af de lærere, pædagoger og psykologer, som dagligt arbejder med disse børn, er blevet færdiggjort i 1. halvår.

29.2 Til brug ved et kursus for kontanthjælpsmodtagere, der har et særligt behov for rådgivning i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvalg, er i 2. halvår idegrundlag og metodik blevet færdiganalyseret og beskrevet ud fra erfaringer indhøstet ved deltagerobservation (Ole Elstrup Rasmussen).

30. Fortsat udvikling af computer-modeller for de auditive sansecellers (hårcellers) funktionsmåde (Københavns Universitets Årbog 1986, s. 646) (Strange Ross).

31. Med udgangspunkt i paradigmerne fra den kulturhistoriske skole i Sovjetunionen og psykoanalysen er der foretaget litteraturstudier med støtte i teoretiske analyser af fantasilegens betydning for barnets udvikling med særligt henblik på dets evne til at syntetisere aspekter i sin omverden (Ivy Schousboe).

32. Der er arbejdet med problemet »opmærksomhed« i tre projekter under overskriften: »Modeling Efficiency of Visual Selection From Multielement Displays«: (1) I en indsendt artikel, der sammenligner matematiske modeller for visuel selektion, gives en formulering af en mulig selektor-mekanisme, og formalismens match med data prøves. (2) En model er opstillet og testet til forudsigelse af reaktioner i synssystemet, når selektionskriteriet defineres ved et sæt af stimuluska-

rakteristika. (3) Som del af en Ph.D.-afhandling er en artikel under udarbejdelse, der lancerer den nævnte model, meddeler resultater af udførte tests og sammenligner modellen med andre. På linie med Rubin opfattes opmærksomhed i denne tilnærmelse ikke som nogen psykisk entitet, og termen indgår hverken i spørgsmålsformulering eller modelbygning (Hitomi Shibuya).

33.1 En artikel om det hellige i psyko-genetisk belysning er afsluttet; religiøs symbolik og følelse beskrives her i udviklingshistorisk perspektiv.

33.2 En afhandling om følelsesmæssige forhold i menneskers kulturelle identitet er under forberedelse. Det drejer sig om en problemkreds som stede accentueres af to aktuelle tendenser i internationale relationer: dels konfronteres mange mennesker med forskellige grader af »kultursammenstød« og dels udvikles i stigende grad en »global kultur« som følge af moderne kommunikation.

33.3 I kongressammenhæng er præsenteret en artikel om hermeneutiske aspekter i virksomhedsteori som også indeholder en vurdering af relationer mellem psykoanalytisk teori og virksomhedsteori (Erik Schultz).

34.1 En artikel om supervision i klinisk psykologisk sammenhæng er afsluttet (sm.m. U. Haslund).

34.2 Der er påbegyndt et licentiatprojekt, »Køn i forandring«, som teoretisk og empirisk undersøger kønets ændrede strukturerende betydning mht. arbejdsdeling og dominans. Sigtet er at begrebsliggøre sådanne sociale og psykologiske processer, der indvirker på de nævnte to nøgleproblemer i kønsforskningen (Dorte Marie Søndergaard).

35. En pilotundersøgelse til et handlingsrettet projekt om det psykiske arbejdsmiljø i social-, sundheds- og undervisningssektoren er startet op. Omdrejningspunktet er afprøvning og udvikling af metoden »arbejdspladsbeskrivelse«, som er deltagernes eget redskab til en systematisk kortlægning af kvaliteter og belastninger i arbejds-situationen. Deltagerne, som er speciallærere i Århus Amtskommune, sættes herved i stand til at forbedre arbejdsmiljøet ved egen indsats. Projektmedarbejderne er fortrinsvis indgået i arbejdet som proces-konsulenter (Sussie Brandrup, Beth Rytter og vivi Svensson).

36.1 Som medarbejder på AMODEUS-projektet (jfr. indberetning nr. 17) undersøges det, hvordan systemudviklere i praksis træffer beslutninger angående design af brugergrænseflader. Flere systemudviklinger følges nøje gennem direkte observation og interview

med system-designere. Sigtet er at få praktisk systemudvikling og psykologiske modeller til at hænge sammen for derved at kunne forbedre kvaliteten af brugergrænseflader (sm.m. A. H. Jørgensen og kolleger i Frankrig, England og Tyskland).

36.2 Nogle artikler om kvindelige edb-brugere og konsulenter er under udarbejdelse (Benedicte Hauberg Due).

37. Gennem en kvalitativ interview-undersøgelse søges det kortlagt, hvilke motiver kræftpatienter har til at søge alternative henholdsvis etablerede behandlingstilbud eller begge dele. Herunder hvorvidt disse motiver væsentligst er funderet i eget psykodynamisk forløb, en sammenhæng med det somatiske sygdomsforløb i henhold til den kendte og af patienten erkendte prognose, og hvordan interaktionen med de respektive »behandlingssystemer« påvirker motivationen for valg af behandlingstilbud. Hovedformålet med undersøgelsen er at afprøve den skitserede models muligheder, at danne begreber til at udfylde modellens forskellige aspekter og at udvikle dertil adækvate indsamlings- og analysemetoder – herunder computerstøttet analyse (Gorm Hetmar).

38. Der er arbejdet videre på projekter (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 352), som har til formål dels at afdække specifikke ændringer hhv. forstyrrelser i håndskriften under forsøgs- eller sygdomsmæssige tilstande og dels at øge målesikkerheden ved analyser af håndskrift (Connie Ankjær Jensen).

39. En pilotundersøgelse om brugerevaluering af skolepsykologisk arbejde er under udførelse. Formålet er primært, gennem interviews med forældre til børn indstillet til skolepsykologisk undersøgelse, at belyse de henviste familiers oplevelse heraf og af det skolepsykologiske arbejde i almindelighed – set på baggrund af, hvordan de øvrige brugere (ansatte i skolevæsenet) oplever dette arbejde (Anne Dige Jørgensen).

40. I forbindelse med det igangværende tværhumanistiske projekt, »Sundhed, menneske og kultur«, udføres en socialpsykologisk praksisforskning, der søger forandringer i og overskridelser af psykosocial behandling. Det handler om sundhedsbegreber som komplekse helheder af handlemåder, strategier og forestillinger – i hverdagsliv, professionel praksis og politik – udforsket fra aktørernes synsvinkel og med udfoldelse af praksisforskningens subjekt-videnskabelige tilgang til behandling i den psykosociale sektor. Sammen med brugere og behandlere i junglen af udviklingsprojekter skal det undersøges om, og hvordan, de aktuelle målsætninger om brugerindflydelse og -aktivering er realistiske og forholder sig til de psykosociale

problemers omfang og kvalitet. Undervejs skal metoder udvikles til udforskning, selvevaluering og almen-gørelse af psykosocial behandling (Morten Nissen).

Redaktionsvirksomhed:

Peter Berliner, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Karin Borg, medlem af redaktionen af Kontext.

Claus Bundesen, medlem af redaktionskomiteerne for tidsskrifterne Psychological Research og European Journal of Cognitive Psychology.

Ole Dreier, medlem af redaktionen af Forum Kritische Psychologie og Psykologisk Laboratoriums repræsentant i Dansk Psykologisk Forlag.

Anders Gade, medlem af redaktionskomiteen for Acta Neurologica Scandinavica.

Benny Karpatschof, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Claus Ljungström, medlem af redaktionen af Udkast, Dansk tidsskrift for kritisk Samfundsvidenskab.

Aksel Mortensen, medlem af Nordisk Psykologi's redaktionelle baggrundsgruppe.

Sven Mørch, redaktør af Udkast, Dansk tidsskrift for kritisk Samfundsvidenskab.

Arne Friemuth Petersen, redaktion af laboratoriets årbogsbidrag; lektør på artikler til Philosophy of the Social Sciences.

Arne Poulsen, redaktør af Psyke & Logos.

Nine Prætorius, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Erik Schultz, gæsterektor på Psyke & Logos, nr. 2.

Forskningsophold, kongresdeltagelse, gæsteforelæsnings m.v.:

Rolf Willanger har deltaget i The International Neuropsychological Society's kongres i Innsbruck i juli.

Inger Bernth deltog i konferencen »The effect of relationships on relationships«, arr. af The Tavistock Clinic, Anne Freud Center & WAIPAD, London, 8.-11. november.

Kresten Bjerg, studierejser til Trondheim i maj og Bruxelles i oktober.

Karin Borg, studierejse til Leicester i april.

Claus Bundesen var inviteret deltager i »The Fourteenth International Symposium on Attention and Performance«, University of Michigan, Ann Arbor, 9.-13. juli; taler ved »The Fourth Conference of the European Society for Cognitive Psychology«, Como, 15.-19. september, og inviteret gæsteforelæser på Roskilde Universitets Center, 31. oktober.

Ole Dreier var Wilhelm Wundt-professor ved Leipzig Universitet i perioden 1. oktober 1989 - 4. april 1990; gæsteforelæser ved Institut für Psychologie, Akademie der Pädagogischen Wissenschaften, Berlin, 5. april; aktiv deltager i en konference om behandlingsforskning i Zittau 15. marts, i en konference om

socialpsykiatri i Leipzig 18. marts, en politisk-psykologisk kongres i Leipzig 28.-30. marts, en kongres i Gesellschaft für Sozialpsychologie, Rostock 6. april, samt leder af to konferencer om praksisforskning i Berlin, 8.-10. juni og 14.-16. december.

Niels Engelsted var inviteret deltager i »Second International Congress for Research on Activity Theory« i Lathi, 21.-25. maj.

Anders Gade var aktiv deltager i internationale konferencer i Birmingham, 30. august-2. september, og St. Andrews, 4.-6. september, og gav foredrag i Selskabet Danske Neuropsykologer 3. december.

Anker Helms Jørgensen var medlem af bedømmelseskomiteen for »ECCE-5«-konferencen i Sienna, september. Rejser i USA i april, i England i januar, marts, september og december.

Benny Karpatschof har deltaget med indlæg ved »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi, 21.-25. maj.

Aksel Mortensen har deltaget i »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi, 21.-25. maj.

Sven Mørch har deltaget med indlæg i følgende konferencer: »Youth Rights in Europe«, Avignon i februar; »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi i maj; »World Congress of Sociology«, Madrid i juni, og »Kongres i adfærdsforskning«, Oslo i november.

Arne Friemuth Petersen har været på forskningsophold ved Université Paul Valéry, Montpellier III, 1. september-31. december. Desuden medvirken ved seminaret »Expression et Structuration«, Montpellier III, 15.-16. maj og inviteret diskussionsdeltager ved konferencen »Rationality, Science, and Society«, Umeå Universitet, 28. maj-1. juni.

Arne Poulsen har deltaget med 2 indlæg i »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi, 21.-25. maj.

Arne Prah har deltaget i dansk-tysk konference, »Sociale platforme: Sociale frivillige organisationers/initiativers rolle i en fremtidig socialpolitik«, i København 2. maj, og i Socialpolitisk Forenings konference, »Distriktspsykiatri i socialt regi«, i august.

Nini Prætorius har foretaget rejser til University of Cardiff i juni og oktober.

Hitomi Shibuya har deltaget i konferencen »Cognitive Neuropsychology and Cognitive Rehabilitation«, Birmingham 30. august-2. september, og med indlæg ved »2nd International Conference on Visual Search« i Durham, 3.-6. september. Endvidere gæsteforelæser ved Datalogisk Institut, KU, 16. februar, Rigshospitalets Neuromedicinske afdeling, 3. marts, og Center for Kognitionsforskning, RUC, 31. oktober.

Erik Schultz har deltaget med artikelpræsentation på »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi, 21.-25. maj.

Dorte Marie Søndergaard har deltaget i »9th Inter-

national Human Science Research Conference« i Quebec i juni.

Benedicte Hauberg Due har deltaget med indlæg i workshop i Seattle i april. Desuden rejser til England i januar og august.

Gorm Hetmar deltog i »Kontaktkonferens för idrottsforskere« på Lunds Universitet i april som repræsentant for Dansk Orienteringsforbunds Expertudvalg og i Nordisk Cancer Unions symposium i København i oktober.

Morten Nissen har deltaget i »Second International Congress for Research on Activity Theory«, Lathi, 21.-25. maj, og i »Theorie-Praxis-Konferenz«, Berlin W., 8.-10. juni og 14.-16. december.

Gæster ved laboratoriet:

I tre måneder i foråret havde laboratoriet besøg af professor K. D. Duncan, University of Cardiff, Wales.

Kollegiale organer:

Svend Børge Andersen, formand for Studienævnet.

Claus Bundesen, medlem af bestyrelsen (The Executive Committee) for »European Society for Cognitive Psychology«.

Niels Engelsted, institutbestyrer i andet halvår.

Benny Karpatschof, medlem af Fagligt Råd for Danmarks pædagogiske Institut og af det Psykologiske Studienævn.

Rolf Kuschel, medlem af institutbestyrelsen i første halvår og medlem af fakultetsrådet.

Aksel Mortensen, medlem af institutbestyrelsen i andet halvår og medlem af Fagligt Råd for Danmarks pædagogiske Institut.

I. K. Moustgaard, medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Johs. Mørk Pedersen medlem af institutbestyrelsen i andet halvår.

Arne Poulsen, institutbestyrer i første halvår.

Strange Ross, medlem af institutbestyrelsen.

Erik Schultz, leder af liniestudiet i psykologi ved Folkeuniversitetet i København.

Dorte Marie Søndergaard, medlem af forskeruddannelsesudvalget.

Connie Ankjær Jensen, bestyrelsesmedlem i Institut for Personlighedsteori og Psykopatologi, Amtssygehuset Nordvang.

Formidlende virksomhed, fagligt udviklingsarbejde, m.v.:

Svend Børge Andersen har deltaget i »Åbent hus« arrangementet, november.

Peter Berliner har arrangeret 2. symposium om tværkulturel psykologi ved KUA, 25.-26. oktober.

Inger Bernth deltog med oplæg i symposium om tværkulturel psykologi, 25.-26. oktober.

Kresten Bjerg har deltaget i Teknologinævnets emnedag, 7. maj.

Karin Borg har arrangeret gæsteforelæsninger med professor Robert A. Karasek, USA, 26. april, og med professor Sumner Rosen, USA, 27. april. Endvidere deltaget i »Industri og lykke«, et projekt om udvikling af demokrati og nye arbejdsformer i fiskeindustrien, og givet foredrag i »Aktionsgruppe Arbejder Akademiker«.

Claus Bundesen har arrangeret gæsteforelæsning med professor Peter J. Scott, England, 26. september.

Ole Dreier har arrangeret møde med professor Thomasma, Chicago, om medicinsk etik, 20. april; holdt møder om sundhedsforskning 16. marts, 18. juni, 31. august-1. september, 6. september, 13. november, 11. december, og om politisk psykologi ved Institut für Zivilisationsforschung, Humboldt Universitet, Berlin, 20. oktober. Medleder af forskeruddannelseskursus, 28.-30. maj.

Niels Engelsted har deltaget i »Åbent hus«, november.

Anders Gade har arrangeret gæsteforelæsninger med professor Terry Jernigan og Arne Østergaard, San Diego VA Medical Center, 19. december. Endvidere forelæst for læger i marts og december.

Benny Karpatschof har som medlem af fakultetets udvalg vedrørende gæsteforelæsninger for licentiat-studerende arrangeret fem gæsteforelæsninger med efterfølgende forskerseminar. Deltagere var professors Dan Sperber, Paris, 9. marts; Georg Rückriem, Berlin, 23. marts; Boje Katzenelson, Århus, 30. marts; Ray Jackendorff, Brandeis, 29. oktober; Hanne Haavind, Oslo, 20. november.

Rolf Kuschel har arrangeret gæsteforelæsning med professor Thomas Evans, John Carrol University, Cleveland, og med Dr. Robert Tonkinson, Western University of Australia.

Aksel Mortensen har deltaget i »Åbent hus«, november; i et kursus for fakultetets tutorer, november, og har arrangeret 10 forskningsseminarer på laboratoriet.

Sven Mørch har arrangeret gæsteforelæsning med professor Tatjana Pavlova, Novosibirsk, 7. november; et dansk-finsk sovjet symposium »On Youth Research and Intervention«, november. Deltagelse i forskningskurser med Kræftens Bekæmpelse, marts og oktober, og i uddannelsesseminarer for danske klubpædagoger og seminarielærere. Konsulent for to fritidsklub-projekter.

Johs. Mørk Pedersen har deltaget i »Åbent hus«, november; medvirket ved udvikling af demonstrationsudstyr til »Experimentarium: Dansk Science Center«; forelæsningsrække ved Folkeuniversitetet.

Arne Friemuth Petersen har arrangeret gæsteforelæsning med professor Jagdish Hattiangadi, York University, 23. maj, og deltaget i møder om oprettelse af samarbejdsaftaler med institutter ved York University og Université Montpellier III, maj og december.

Arne Prahl har deltaget i seminar vedrørende lokal-

samfundsarbejde i København, 6. april, og i et SUM-seminar, 3.-4. september.

Nini Prætorius har arrangeret gæsteforelæsning med professor K. D. Duncan, University of Cardiff, 3. maj. Endvidere deltagelse i informationspsykologisk Åbent-hus arrangement for erhvervsliv og statslige virksomheder samt møder med repræsentanter fra forbrændingsanlæg i Københavnsområdet, Dansk Kedelpasserforening og rådgivende ingeniørfirma Rambøll & Hannemann A/S vedrørende samarbejde om udvikling af procesovervågningsanlæg.

Ole Elstrup Rasmussen har holdt foredrag over emnet integration af børn med generelle indlæringsvanskeligheder i den danske folkeskole, i Roskilde, Københavns og Frederiksborg Amt.

Ivy Schousboe har givet diverse interviews om børn, rettet til forældre, til dagspressen og tidsskrifter.

Erik Schultz har deltaget i »Åbent hus«, november, og forelæst ved Folkeuniversitetet.

Morten Nissen har deltaget i 7 møder om sundhedsforskning, omtalt ovenfor.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 33,2.

Professorer: Martin Johansen, I. K. Moustgaard, Rolf Willanger.

Docenter: Claus Bundesen, Ole Dreier, Rolf Kuschel, Nini Prætorius.

Lektorer: Svend Børge Andersen, Inger Bernth, Jens Berthelsen, Kresten Bjerg, Karin Borg, Vilhelm Borg, Niels Engelsted, Jørgen Hviid, Anker Helms Jørgensen, Benny Karpatschov, Melvin Lyon (orlov), Aksel Mortensen, Sven Mørch, Lone Pål, Johs. Mørk Pedersen, Arne Friemuth Petersen, Arne Poulsen, Arne Prahl, Strange Ross, Ivy Schousboe, Erik Schultz.

Adjunkter: Peter Berliner, Anders Gade, Claus Ljungstrøm, Ole Elstrup Rasmussen.

Kandidatstipendiater: Svend Aage Jepsen, Hitomi Shibuya, Dorte Marie Søndergaard.

Eksterne lektorer: Antal årsværk: 1,8.

Helle Andersen, Henning Green, Peter Harrit, Erik Hollnagel, Michael Jepsen, Jørgen Bram Jespersen, Finn Jørgensen, Ida Koch, Svend Kreiner Møller, Svend Erik Olsen, Nicole Rosenberg, Thomas Teasdale, Eva Thaulow, Flemming Vestergaard.

Undervisningsassistenter: Antal årsværk: 4,3.

Ingelise Andersen, Talli Ungar Andersen, Karin Bäck, Bjørn Bakdal, Anne Bovbjerg, Jørgen Steen Christensen, Lisbeth Eriksen, Ulla Fensbo, Paul Gandil, Liselotte Grünbaum, Uni Hedelund, Gorm Hetmar, Tytte Hetmar, Peter Hollbøl, Kirsten Hørgård, Anna Lisa Hyltén-Cavallius, Lisette Jespersen, Arne Grønberg Johansen, Gry Kirstein, Nina Koeller, Peter Kofoed, Grethe Kragh-Müller, Simo Køppe, Pierre Larraignou, Christian Lima, Michael Linde, Zanne Lorenzen, Nikolaj Lunøe, Finn Ejnar Madsen, Peter Lønberg

Madsen, Marianne Malm, Mette Møller, Bjørn Nake, Morten Nissen, Svend Pedersen, Hanne Nørby Rasmussen, Jan Rattleff, Tonny Reimers, Nicole Rosenberg, Ulf Schou, Ole Schouenborg, Birgitte Steensballe, Jørn Toustrup, Maya Ulrich.

TAP: Antal årsværk: 10.

Henrik Andersen, Gitte Gade, Gunnie Hallas, Niels Jørgen Hansen, Ole Jørgensen, Mikael L. Mortensen, Løjf Rasmussen, Lene Seedorff, Bente Sveegaard, Jytte Sørensen.

Specialer (hovedfag):

Andersen, Kim: Systemisk teori.

Bang, Jytte Susanne: Der ønskes en analyse af teoretiske og metodiske grundproblemer i forbindelse med udviklingen af et psykologisk begreb om tænkningen med hovedvægt på iv-Davydoys brug af den genetiske metode.

Behrend, Lise: Om børns italesættelse af død og sorg – om samspil mellem følelse, sprog og magt.

Burmeister, Jessica: Der ønskes en diskussion af betydningen af den teoretiske videns inderliggørelse som et terapeutisk brugbart forståelsespotential.

Christensen, Birgit: Borderline tilstande: Diagnostisering og terapi.

Christensen, Inger: Sammenhængen mellem psykisk afhængighed og alkoholisme.

Christensen, Knud Erik: At blive forældre – der ønskes en redegørelse for psykologiske forhold i forbindelse med det at få børn. Der lægges vægt på den almindelige kernefamilie.

Djurtoft, Anne Christine Rogert: Sygelig jalousi – en manglende indre afgrænsning.

Eerikainen, Pia Heidi Katriina: Cultural Dimension of Psychological Experience. A Preliminary Formulation of Themes relevant for Intercultural Psychotherapy as Conceptualized through Basic Principles of Psychoanalysis and Cultural Dynamics.

Elm, Marianne: Der ønskes en redegørelse for indlæring og personlig udvikling – metodisk, teoretisk og praktisk, belyst gennem analyse af en udviklingsproces hos en deltager i et ledelseskursus i en virksomhed.

Ertmann, Bo: Børn i drift.

Frandsen, Jesper Wurtz: »Den religiøse følelse«.

Fuglested, Marianne: Vaginisme – et autonomiproblem.

Gregersen, Anne-Lisbeth: Nærhed og distance i parforhold – en udviklingspsykologisk tilgang.

Grøn, Henrik: Depression, psykologisk set.

Grønvald, Annette: Udvikling – regulering – psykosomatik.

Halvgaard, Mette Katrine: »Personaleudvikling i erhvervslivet« – en analyse af psykologien og psykologens betingelser, muligheder og begrænsninger i erhvervslivet.

- Hammadi-Charef, Birthe Astrid: Tænkningens udvikling.
- Haubro, Svend Erik: Narcissistiske forstyrrelser og psykoterapi.
- Hendriksen, Susanne: Objekttabets betydning for afvigende sorgprocesser og depression.
- Henriksen, Per: Der ønskes en redegørelse for og diskussion af krisebegrebet, specielt forstået ud fra psykoanalytisk teori. Herunder en diskussion og vurdering af menneskets muligheder for vækst og udvikling gennem kriser.
- Hilbert, Annette: Kreativitet – et kvalifikationskrav.
- Hjulmand, Knud Eluf: Modoverføring.
- Holm, Maj-Britt: Empati: Overføring eller autentisk møde?
- Høyer, Ellen Vibeke: Borderline & Kernberg. Diagnose, årsager og behandling.
- Jensen, Thomas Frank: G. H. Mead og selvet.
- Jungersen, Kirsten: Gennemgang og diskussion af forskellige teoretikers bestemmelse af følelsen jalousi og dennes former.
- Jørgensen, Tove: Grænser i nære relationer.
- Kambjerre, Bente Sams: Langtidsindlagt under svangerskabet.
- Kildevang, Marianne Jaatun: Integrering, selvopfattelse og social identitetsdannelse.
- Kjeldsen, Marianne: Menneskets møde med sygdom og død.
- Klahn, Anne Erna: Cyklus og psyke –.
- Kristensen, Tommy Meiner: Psykisk arbejdsmiljø – undersøgelse og intervention.
- Kristiansen, Kirsten Bjerregaard: Der ønskes en belysning af menneskesyn i forhold til terapeutisk indsats.
- Kruse, Frede: Om racismefænomenet.
- Larsen, Jens Frede: En undersøgelse af angstneurosens specifikke symptomatologi og forslag til behandlingsstrategier der bygger på anvendelsen af forestillingsbilleder.
- Larsson, Susanne Ventzel: Afslutning af psykoterapi.
- Lauridsen, Per Asbjørn Bitsch: Retfærdighed i parforhold.
- Lind, Dennis: Der ønskes en redegørelse på almenpsykologisk grundlag for fænomenet følelse med udgangspunkt i følelselivets afgørende betydning for psykoterapeutisk problembestemmelse.
- Lindhardt, Aase Randi: Krænkeren i incestfamilien.
- Madsen, Lene: »Kvinde lighed« – speciale i klinisk psykologi.
- Marcussen, Bente Jeanett: Udstødning fra arbejdsmarkedet – om ældre langtidsledige arbejdere.
- Morgils, Ulla Plesner: Tåbsreaktioner ved et stort tab.
- Møller, Peter: Stress i lederjobbet.
- Nielsen, Jan: Det systemiske interview. »One «mind« – separate persons«.
- Nielsen, Lene Sypli Møller: Skolestarterne, de videbegærlige legebørn.
- Nyeland, Per: Hypnose – der ønskes en belysning af begrebet hypnose samt en diskussion af muligheden for anvendelse af hypnoseteknikker i psykoanalytisk orienteret psykoterapi.
- Nørhave, Michael: Familiesamspil, objektrelationer, analytisk familierapi.
- Pedersen, Birgit: Den dynamiske korttidsterapi og psykoanalysen: En sammenligning.
- Pedersen, Bjarne: Cerebrale organisationsteorier belyst med særligt henblik på agnosi.
- Petersen, Svend Erik Holm: Pokkers – nu er det din tur!
- Pilpel, Lew: Borderlinefænomenet – hvor går grænsen?.
- Plambech, Birte Stig: Løsningsfokuseret korttidsterapi.
- Rasborg, Lars Henrik: Ydre og indre relationer; om systemisk psykoterapis teoretiske grundlag, samt forsøg på sammenkædning med elementer fra psykoanalysen.
- Rasmussen, Wivi Elisabeth: Kom ind i Danmark. »Der ønskes en redegørelse og en diskussion af kulturmødets betydning for personlighed set i lyset af det at være flygtning«.
- Rudkjøbing, Susanne Marie: Noget om underbevidsthedens rolle for erobring af ny viden.
- Rygaard, Karen: Hvorfor tro ny teknologi kan udvide afatikerens kommunikative kompetence?
- Sadusky, Hanne-Birgitte Lundberg: Milanoskolens teoretiske forståelse og familierapeutiske praksis, set i et udviklingsperspektiv i perioden fra 1971 til slutningen af 1980.
- Söderhamn, Ditte Hanne: Miraklernes tid er ikke forbi – eller er den? »Der ønskes en diskussion af, om teoretisk og empirisk viden kan sandsynliggøre, at dybt åndssvage kan opnå et fuldgyldigt skriftsprog.«
- Sørensen, Arne Riis: Parterapi med sexuel dysfunktion. Par.
- Thorsted, Susanne: »Selvet« – en bevægelig form.
- Thøgersen, Karen: Den ægteskabelige dødedans.
- Trebbien, Vibe: Anorexia Nervosa. Spisesituationens betydning.
- Werlauff, Henriette: Der ønskes en redegørelse af udviklingen indenfor systemisk terapi som den er afspejlet i Milanogruppen fra 1970 til 1989.
- Zorde, Heidi Edith: Adipositas, en belysning af fysiologiske, sociale og psykologiske faktorerens betydning for fedme.

Specialer (hovedfag, gruppe):

- Andersen, Anne-Grethe Heide: De unge borderlineklienter – en intrapsykisk og interaktionel problemstilling.
- Andersen, Helle Østerby: Integration af to familierapeutiske retninger: objektrelations-teoretisk og systemisk familierapi.

- Andersen, Rita Myhre: Den frontale cortex – et studie i udvalgte neuropsykologiske dysfunktioner.
- Boesen, Ellen Helle: Familien med et hjerneskadet medlem: Der ønskes en beskrivelse og vurdering af de reaktioner som opstår hos den hjerneskadede og i familien som system.
- Damholt, Karen Brimnes: De unge borderlineklienter – en intrapsykisk og interaktionel problemstilling.
- Ferdinandsen, Janet Emborg: Der ønskes en teoretisk og empirisk funderet problematisering af grundlaget for den aktuelle praksis vedrørende anbringelse af børn uden for hjemmet.
- Glahn, Birgitte Lieberkind: Med udgangspunkt i en gennemgang af gruppeanalysens teori ønskes en afklaring af aspekter vedrørende overførings betydning i gruppeanalytisk psykoterapi.
- Hansen, Margit Munk: Der ønskes en teoretisk og empirisk funderet problematisering af grundlaget for den aktuelle praksis vedrørende anbringelse af børn uden for hjemmet.
- Johansen, Arne Grønborg: Begrebet begreb.
- Katz, Ole: Bedøvelsesmetoder og cognitive funktioner.
- Laraignou, Jean Pierre: Begrebet begreb.
- Liebmann, Steen: Integration af to familierapeutiske retninger: objektrelations-teoretisk og systemisk familierapi.
- Lillebæk, Tommy: Bedøvelsesmetoder og cognitive funktioner.
- Olsen, Helle: Med udgangspunkt i en gennemgang af gruppeanalysens teori ønskes en afklaring af aspekter vedrørende overførings betydning i gruppeanalytisk psykoterapi.
- Meidal, Ann-Jeanette: Familien med et hjerneskadet medlem: Der ønskes en beskrivelse og vurdering af de reaktioner som opstår hos den hjerneskadede og i familien som system.
- Strømning, Anne Merete: Integration af to familierapeutiske retninger: objektrelations-teoretisk og systemisk familierapi.
- Publikationer:*
- Andersen, I., Rasmussen, O.E.: Startkurserne. Psykolognyt 5/44. årgang 1990, s. 3, København 1990.
- Berliner, P.: Tværkulturel psykologi. Psykologi og Kultur, s. 5-32, København 1990.
- , Berthelsen, J.K., Bram, J.: Passiv aggression – Modstand mod ændring i voksenundervisningen. Unge Pædagoger 5, s. 18-28, København 1990.
- Bernth, I.: Hvis børnepsykologien var opstået i Japan. Psykologi og kultur., P. Berliner & B. Karpatschof (red.), s. 135-159, Københavns Universitet 1989.
- Bjerg, K.: Halvfemserhjemmets elektroniske situation. København 1989, 264 s.
- : Hjemme i rummene, hjemme i tiden – om at navigere i overskuelige rækkevidder. Hjemfølelsen, Bror Westman (ed.), s. 17, Kunstakademiet, København 1989.
- : Personlighedspsykologiske teorier. Psykologisk Laboratorium København 1989, 613 s.
- Borg, K.: Nye tider. Årbog for Arbejderbevægelsens historie – 1989. Tema: Hvad blev der af arbejderklassen, Sv.Å.Andersen, Hanne Caspersen, Hilda R. Christensen, Niels Finn Christiansen m.fl., s. 241, København 1990.
- , Lunøe, N.: Organisationspsykologi. Psykologi – en grundbog til et fag, Susanne Lunn, Nicole Rosenberg, Peter Thielst, s. 208-219, København 1990.
- , Lyager T.U.: Arbejdspsykologi. Psykologihåndbogen, M. Brørup, C. Hauge, U. Lyager Thomsen, s. 140-153, København 1990.
- Borg, V.: Arbejde og psyke. Det gode arbejde. LOKE, om arbejdsmiljø, teknologi og samfund 2. maj 1989, 7. årgang, s. 2-3, København 1989.
- : Psyke og arbejdsmiljø. Psykiske belastninger i arbejdsmiljøet., Lægekredsföreningen for Århus Amt, s. 5-9, Århus 1989.
- , Poulsen, A.: Sundhedspsykologi som nyt Forsknings- og Anvendelsesområde. Nordisk Psykologi vol. 42, no. 2, s. 110-129, København 1990.
- Bundesden, C.: A Theory of Visual Attention. Psychological Review 97, s. 523-547, Arlington, Virginia: American Psych. Ass. 1990.
- Dollerup, C., Reventlow, I., Hansen, C.R.: "Identity" in practical translation. AILA 90 Proceedings, Efsthadiadis, Stathis (ed.), s. 703, Thessaloniki 1990.
- , Reventlow, I., Rosenberg H.C.: Reader, text, translation, and interpretative potentials. Multilingual: Journal of interlanguage Communication s. 271-284, Berlin & New York 1990.
- Dreier, O.: Fortbildung im Bereich psychosozialer Berufe als Einheit von Forschung und Praxis. Forum Kritische Psychologie 24, s. 48-84, Hamburg 1989.
- : Psychische Erkrankungen aus der Sicht der "Kritischen Psychologie". Psychiatrie im Wandel. Erfahrungen und Perspektiven in Ost und West, Achim Thom & Erich Wulff (Hrsg.), s. 55-75, Bonn 1990.
- Duncan, K., Praetorius, N.: Flow Displays representing complex Plant for Diagnosis and Process Control. Proceedings of the Second European Meeting on Cognitive Science Approach to Process Control, Cacciabue, C., s. 322, Siena, Italy 1990.
- Engelsted, N.: Personlighedens almene grundlag bd 1: En teoretisk ekskursion i psykologiens historie. bd 2: En teoretisk ekskursion i psykens historie. Aarhus 1989, 542 s.
- : What is the Psyche and How did it get into the World? Essays in general psychology. Seven Danish Contributions, Engelsted, N., Hem, L. & Mammen, J., s. 146, Aarhus 1989.
- : Virksomhedsteorien som psykologiens motorvej – med landskab og to spor. Et virksomt liv., Hede-

- gaard, M., V. Rabøl Hansen & S. Thyssen, s. 200, Aarhus 1989.
- Gade, A., Mortensen, E.L.: Temporal Gradient in the remote Memory Impairment of amnesic Patients with Lesions in the basal Forebrain. *Neuropsychologia* 28, s. 985-1001, London 1990.
- : Disse vidunderlige Maskiner. Computerstøttet Afasitræning. *PsykologNyt* 44, s. 762-763, København 1990.
- : Kognition og Neuropsykologi. *PsykologNyt* 44, s. 646-648, København 1990.
- Haslund, U., Søndergaard, D.M.: Supervision. Børn og Terapi – Universitetets børnepsykologiske Klinik 40 år., red.: Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup, s. 9, F.B. Bogtryk – Slangerup 1990.
- Hviid, J.: Hvor skal vi gå hen? Udbrændthed og fornyelse. København 1990, 112 s.
- : Hjælp som kommunikation. *Korshørsbladet* 2, 78, 1990, s. 10-11, København 1990.
- : La communauté educatrice ou la pédagogie de l'engagement réciproque. *Bulletin de Nouvelles. Compagnie de St. Sulpice Juni 90*, s. 5, Paris 1990.
- : Den pedagogiska miljön – Niels Steensens Hus. FoU rapport 1990 2, s. 32-34, Stockholm 1990.
- : Vejen til det Hellige. *Psyke & Logos* 2, 1990, s. 275-289, København 1990.
- Jørgensen, A.H., Due, B.: Issues in User Interface Design. Institutpublikation 1990, 17 s.
- , Due, B.: Studying Designers in Action: Conceptual Framework and Methodology. Institutpublikation 1990, 10 s.
- : Relevant Readings for Designers Studies. Institutpublikation 1990, 9 s.
- , Due, B.: User Interface Designers in Action. Institutpublikation 1990, 10 s.
- , Due, B.: Interim Report on Empirical Designer Studies. Institutpublikation 1990, 8 s.
- : Thinking-aloud in User Interface Design: A Method promoting cognitive Ergonomics. *Ergonomics* vol. 33, no. 4, s. 501-507, England 1990.
- Kapatschof, B.: Når den kunstige Intelligens skal være Naturlig. *LOKE* 3, s. 3, København 1990.
- , Berliner, P.: Tværkulturel psykologi. *Psykolog Nyt* 10, s. 361-363, København 1990.
- , Psykologien og det Hellige. *Psyke & Logos* 2, s. 7, København 1990.
- : Psykologien & Kulturen. *Psykologi & Kultur*, P. Berliner og B. Karpatschof (udgivere), s. 33-72, Psyk. Lab. 1990.
- , Berliner, P.: Tværkulturel psykologi – en indledning. *Kultur & Psykologi*, P. Berliner og B. Karpatschof (udgivere), s. 5-32, Psyk. Lab. 1990.
- Kuschel, R., Monberg, T.: Bibliography of Rennell and Bellona Island. København 1989, 83 s.
- Mortensen, A.: Culture and Microcosmos of Individuals. *The Quarterly Newsletter of the Laboratory of Comparative Human Cognition* vol. 12, no. 4, s. 146-153, University of California, San Diego 1990.
- Moustgaard, I.K.: Psychological Observation and Description. Bergen 1990, 206 s.
- Pedersen, J.M.: Temaer af Videnskabsteori og Psykologiens Historie, B. *Psykologiens Historie*. København 1990, 64 s.
- Petersen, A.F.: Piaget's Theory of Knowledge Delineated. *Philosophy of the Social Sciences*. 20, nr. 2, s. 222-232, Sage Publications, London 1990.
- : Théorie et observations relatives au développement précoce et à la pathologie du "soi". *Les cahiers du Cerfee* 2, s. 119-157, Montpellier 1990.
- : "Situational Analysis: Yes – Radical Systems Theory: No.". *Sensory-Motor Organizations and Development in Infancy and Early Childhood*, H. Bloch & B.I. Bertenthal, eds., s. 89-94, Dordrecht, Boston – London 1990.
- Poulsen, A., Borg, V.: Sundhedspsykologi. *Psykologi – en grundbog til et fag*, Susanne Lunn et al., København 1990.
- Poulsen, A.: Fører kulturel udvikling til personlig udvikling. *Psykologi og kultur*, Peter Berliner & Benny Karpatschof, s. 89-98, Københavns Universitet 1989.
- Prahl, A.: Decentralisering og lokalsamfundsudvikling. *Nordiske eksempler. Social och Hälsovårdsnytt i Norden* nr. 4, 1990, årg. 7, s. 3, Stockholm 1990.
- : Forsøg med offentlig-privat samarbejde om lokalsamfundsudvikling. *Center for frivilligt Arbejde*, København, s. 15, 1990.
- Prætorius, N., Duncan, K.D., Milne, A.B.: Flow Displays of Complex Plant Processes for Fault Diagnosis. *Contemporary Ergonomics*, E. D. Megaw (ed.), s. 6, London 1989.
- , Duncan, K.: Flow modelling of Plant processes for fault Diagnosis. *Proceeding of the Eight European Annual Conference on Human Decision Making and Manual Control*, Morten Lind and Erik Hollnagel, s. 396, København 1990.
- Schousboe, I.G.: Integrationsformer. *Udkast 1-1989*, s. 40, København 1989.
- Varming, O., Rasmussen, O.E.: Integrationens børn. København 1990, 92 s.
- , Rasmussen, O.E.: Integrationens børn. *Skolepsykologi* nr.5, årg. 27 1990, s. 12, København 1990.

Niels Engelsted

Institut for Pædagogik

Forskningsvirksomhed:

1. Analyse af den såkaldte franske historiske epistemologi som inspirationskilde for Bourdieus videnskabsteori.

Analyse af læreruddannelserne i u-landene og af skole reformer i forbindelse med konsulentopgave i Namibia (Staf Callewaert).

2. Uddannelsesproblemer i forbindelse med formelle og non-formelle uddannelsesprojekter i 3. verden og omlægning af skolesystemer.

Planlægning af højere uddannelse i Danmark – en diskussion af den politiske interesse for denne del af uddannelsessystemet siden 1945.

En undersøgelse af speciallægeuddannelsen i Danmark (Joan Conrad).

3. Undersøgelse af holdningsændringer hos lægestuderende under det medicinske studium med hensyn til deres fremtidige arbejde.

Undervisningen på det lægevidenskabelige studium. Undersøgelse af det lægevidenskabelige studiums studieplaner og grundlaget for ændringer af undervisningen inden for de sidste hundrede år (Helge Dohn).

4. Undersøgelser ved højere uddannelsesinstitutioner ang. den studerendes kompetance- og personligheds-mæssige udvikling ved mødet med matematikbaserede højere uddannelser.

Undersøgelse over danske universitetslæreres arbejdsituation og danske forskningsmiljøer.

Undersøgelse vedr. den pædagogiske psykologis indhold og afgrænsning.

Undersøgelser af voksenundervisning og folkeoplysning i Danmark (Bo Jacobsen).

5. Unges valg af videregående uddannelse. Empirisk undersøgelse af unges adfærd i forhold til ansøgning om og påbegyndelse af videregående uddannelse (Per Fibæk Laursen, Ole Bredo, Arne Jacobsen, Lisette Jespersen, Thomas Nissen).

Voksenundervisning og edb. Undersøgelse af deltagernes holdning til efteruddannelse inden for edb-området (Per Fibæk Laursen, Leif Hansen, Vibe Aarkrog).

Motion i lokalsamfundet. Evaluering af lokalsamfundsprojekt om udvikling af nye motionsaktiviteter (Per Fibæk Laursen, Charlotte Bloch).

6. Dansk uddannelsespolitik i 1980'erne (Lars Jakob Muschinsky).

7. Opfølgingsundersøgelse om forløbet af introduk-

tion af den gymnasiale filosofiundervisning baseret på underviserindberetninger til ministeriet.

En pædagogisk filosofisk undersøgelse af den tyske antipædagogiske retnings baggrund, indhold og tendenser.

En undersøgelse af forholdet mellem individets retigheder og pædagogikkens krav til individet med det formål at undersøge mulige spændinger i dette forhold.

En pædagogisk filosofisk undersøgelse af begrebet autonomi og dets mulige anvendelse som pædagogisk mål (Sven Erik Nordenbo).

8. Dansk uddannelsespolitik og reformarbejde i 80'erne. En analyse og vurdering af værdigrundlaget for 80'ernes uddannelsespolitik samt en opfølgning heraf i det praktiske reformarbejde. Læreruddannelsernes indhold og form i de nordiske lande (Thyge Winther-Jensen).

9. Projektet »Kønnets betydning for småbørns indbyrdes relationer«.

Projektet »Socialiseringsprocesser og pædagogisk praksis i daginstitutioner for børn i alderen 0-6 år« (Jan Kampmann og Peter Ø. Andersen).

10. Matematik og datalogi i de erhvervsfaglige uddannelser. Pædagogisk kontekst og livshistoriske erfaringer (Kirsten Grønbæk Hansen).

11. En komparativ forløbsstudie af det konkrete sammenstød mellem omsorgskultur og systemverden i de kvindelige reproduktive omsorgsuddannelser. Omsorgsrettede læreprocesser (Tine Rask Eriksen).

Redaktionsvirksomhed:

Staf Callewaert: medredaktør på *International Journal of Qualitative Studies in Education*. Joan Conrad: redaktør af *Scandinavian Journal of Education Research*. Lars Jakob Muschinsky: redaktør af *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. Sven Erik Nordenbo: redaktør af *Danish Yearbook of Philosophy* (vol. 25). Kirsten Grønbæk Hansen: redaktionsmedlem af tidsskriftet *Løke* samt redaktør på antologien »Myter og realiteter. Kvinder i utraditionelle jobs«. Tine Rask Eriksen: Medarbejder på tidsskrifterne *Social Kritik* og *Vård i Norden*.

Arbejde inden for kollegiale organer:

Institutbestyrelse: Thyge Winther-Jensen (formand), Joan Conrad, Helge Dohn, Bo Jacobsen, Studienævn: L. J. Muschinsky (formand), Jan Kampmann, S. E. Nordenbo. Humanistisk Fakultetsstudienævn: S. E. Nordenbo.

Rejser:

Staf Callewaert: Guinea-Bissau (Videnskabelig leder

ved Inst. for pædagogisk Forskning og Udvikling), Namibia (konsulentrejse) J. Conrad: London (Institute of Education, London University, uddannelsesplanlægning), Tanzania (studie af helseuddannelser), Nepal (Evaluering af uddannelsessystem). H. Dohn: Coimbra, Portugal (Erasmuskonference). P. Fibæk Laursen: England (AIECEPS kongres). S. E. Nordenbo: Coimbra, Portugal (Erasmuskonference). Th. Winther-Jensen: Tilburg og Glasgow (Planlægningsmøder vedr. Erasmusprogram), Madrid og Prag (konferencer).

Gæsteforelæsnings:

J. Conrad: Bucharest (CEPES). H. Dohn: Stockholm (Udviklingsmønstre i og vurderinger af universitetsundervisning, UNESCO seminar). S. E. Nordenbo: Salamanca Univ. (Inst. for pædagogik). Th. Winther-Jensen: Glasgow (lærerruddannelse). T. Rask Eriksen: Konference om Kvinder og kommuner i Norden. (Amternes og Kommunernes forskningsinst., Retsvidenskabeligt Inst. og SAMKVIND, Kbh. Univ.).

Andre aktiviteter:

S. Callewaert: Medlem af netværket »Pædagogisk teori og udvikling af det danske uddannelsessystem«. H. Dohn: Koordinator for Erasmusprogrammet Network Educational Science Amsterdam. P. Fibæk Laursen: Medlem af Fællesnævnet for Idrætsuddannelserne. S. E. Nordenbo: Programrådsmedlem for pædagogik. Folkeuniversitetet, Kbh., medlem af DANDOKs referencegruppe for pædagogik og uddannelse, Forskningsdirektoratet, medlem af NEP, Forskningsdirektoratet. Th. Winther-Jensen: Koordinator for: Teacher Education and International and Comparative Education (Erasmus) og Comettprogrammet: Education and Enterprise. Censorformand for de pædagogisk-psykologiske fag ved Danmarks Lærerhøjskole, tilrettelægger af liniestudier i pædagogik, Folkeuniversitetet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,6.

Professor: Fil.dr. Staf Callewaert.

Lektorer: Cand.pæd. Joan Conrad, cand.psych. Helge Dohn, lic.phil. Bo Jacobsen, mag.art. Per Fibæk Laursen, mag.art. Lars Jakob Muschinsky, lic.phil. Sven Erik Nordenbo, mag.art. K. D. Wagner (orlov), dr.philos. Thyge Winther-Jensen.

Amanuensis: Sten Clod Poulsen (indtil 1. april udvekslet med lektor Sven Erik Nordenbo).

Kandidatstipendiat: Mag.art. Kirsten Nøhr.

Forskningsstipendiat: Mag.art. Peter Østergaard Andersen, mag.art. Tine Rask Eriksen, cand.psych. Kirsten Grønbæk Hansen, mag.art. Jan Kampmann., Fondsstipendiat-introduktionsstipendiat: Bolette Moldenhawer.

Ekstern lektor: Mag.art. Jan Kampmann.

Udenlandsk lektor: Trevor Corner, Glasgow University.

TAP: Antal årsværk: 2,1.

Overassistent: Inger Nyegaard Jensen.

Overassistent: Lone Dahl.

Bibliotekar: Mette Worning Andersen.

Gæstestuderende: Ghana: Matilda Mahama, Frempong Ameyaw-Munifie, Emanuel Fiagbey, Joseph Jectey Asare. Zimbabwe: Majahana Mnkandla, Bridget Njanji, Benedict Tendai Chigara, James Muhala. Kenya: Jane Mugambi, Caroline Wakiro Mwangeka. Zambia: Grace Chintu Ngandu, Patricia K. Manpanza. Kina: Yhao Xinyhan, Ai Yhang, Ji Pengnian. Østrig: Andrea Waxenegger. Italien: Elisabetta Grandis.

Specialer (hovedfag):

Fenger, Poul: Analyse og beskrivelse af de erhvervsfaglige grunduddannelser og efg-eleverne i 1970'erne og 1980'erne.

Kristensen, Lisbeth: Hvorfor diskutere kvalifikationer der er der – og kan bruges? Om magistre på det private arbejdsmarked.

Svinth, Ole Johannes: »Meningsfuld indlæring«.

Publikationer:

Callewaert, S.: Rapport sur le departement des politiques de l'education. da educacao 1990, 39 s.

–, Kallos, D.: Teaching and Teacher Training in Namibia. Stockholm 1990, 57 s.

–: SIDA Support to the National Institute for Educational Development in Namibia. Windhoek, Namibia 1990, 50 s.

–, Kallos, D., Dahlstrøm, L.: Innovative Teacher Training and Educational Research and Development. Stockholm 1990, 21 s.

–, Kallos, D.: Teaching and Teacher Training in Namibia, Today and Tomorrow. International Conference on Teacher Education for Namibia vol I Research Papers., Unites Nations Institute for Namibia., s. 300, Lusaka (Zambia) 1990.

Conrad, J.: Prospects for the 1990's: Necessary renewal or alarming change in the Danish higher education system? European Journal of Education vol. 25, nr. 2 1990, s. 213-221, Amsterdam 1990.

–: Amerikanske Forbilleder – evaluering af et studieforløb. Forskningsnoter Nr.6, s. 85, Institut for Pædagogik 1990.

–: Det liberalistiske 10-år. Dansk Pædagogisk Tidsskrift Nr. 6 1990, s. 307-320, København 1990.

Dohn, H.: Forståelsesformidling mellem læge – patient og lærer-student. Ugeskrift for Læger 152, s. 1998-2001, København 1990.

Eriksen, T.R.: Socialisation og kvalifikation til kvindeligt omsorgsarbejde. Delrapport 2: Omsorgskvalificering i sygeplejerskeuddannelse. Professionsret-

- : Omsorgshabitus. Københavns Universitet 1990, 201 s.
- : Socialisation og kvalifikation til kvindeligt omsorgsarbejde. Delrapport 1: Pigers livshistoriske forudsætninger. Omsorgshabitus. Københavns Universitet 1989, 263 s.
- : Kvindeverden og offentlig sektor. Social kritik. 3, 1989., s. II, København 1990.
- : Socialisation og kvalifikation til kvindeligt omsorgsarbejde. Moderne omsorgsbilleder, Karen Jensen, s. 234, Oslo, Norge. 1990.
- : Omsorgsarbejde og store hospitaler. Løse Nr. 1 Februar 1990., s. 3, København 1990.
- Jacobsen, B.: Universitetsforsker i Danmark. En undersøgelse af arbejdsvirksomhed, forskningsmiljø og forskningens øvrige situation på danske universiteter og læreanstalter. København 1990, 144 s.
- : Pædagogisk psykologi. Psykologi – en grundbog til et fag, Lunn, S. et al (red), s. 225-232, København 1990.
- Kampmann, J.: Pædagogik i børnehaven. Psykologi-håndbogen, M. Brørup, L. Hauge. L. Thomsen, s. 5, København 1990.
- Laursen, P.F.: Omvalg af uddannelse påbegyndt sommeren 1989 – omfang og bevæggrunde. København 1990, 33 s.
- : Rekruttering og studiestart. DTHs uddannelsesplanlægning. Aftagerkonference, redaktører: O. Jacobi og A. Jakobsen s. 5, udgiver: Danmarks tekniske Højskole, København 1990.
- : Hvad er problemet med rekrutteringen til de matematikbaserede uddannelser?. Problemer vedrørende rekrutteringen til de matematikbaserede videregående uddannelser., udgivet af Statens humanistiske Forskningsråd., s. 13-16, København 1990.
- Moldenhawer, B.: Vi lever med drømmene i Danmark. Institut for Pædagogik, Københavns Universitet 1990, 147 s.
- Muschinsky, L.J.: Den mest moderne progressivisme. Dansk pædagogisk Tidsskrift Nr. 1, 1990, s. 7, København 1990.
- Nordenbo, S.E.: Folkeoplysning og bio-etik. Filosofien. Filosofilærerforeningen. 4. årgang, nr. 1., s. 15-23, Nimtofte. 1990.
- : How Do Computer Novices Perceive Information Technology? A Qualitative Study Based on a New Methodology. Scandinavian journal of Educational Research Vol 34, Number 1, s. 43-76, Oxford, England 1990.
- : Salamanca og "Den danske kvalitet" – erfaringer fra et internationalt universitetskursus. Uddannelse. Undervisningsministeriets tidsskrift Nr. 10, nov. 1990, 23. årgang, s. 673-678, København 1990.
- Rasborg, K.: Habermas og "Det Modernes Princip". Philosophia. årgang 19. 1990 1-2, s. 145-55, Århus 1990.
- Winther-Jensen, T.: Gegenwärtige Probleme der Universität Dänemarks mit besonderem Bezug auf die humanistischen Studien. Europa. Symposium aus Anlass des 60. Geburtstages von Fritz Seidenfaden, Justus Liebig Universität. Giessen, Vesttyskland, s. 6, Giessen 1989.
- : Pædagogik som videnskab og som universitetsfag – i dansk tradition. Uddannelseshistorie 1989. 23. årbog fra Selskabet for Dansk Skolehistorie, K.E. Bugge, Poul Dam, Harry Haue, Vagn Skovgaard-Petersen, s. 42-58, Tønder 1989.
- : Danish Teacher Education. The Children of Japheth. A European Programme for the New Professionalism of Teachers and Trainers, Attilio Monasta (edt.), s. 10, Firenze 1989.
- : Problems of Teacher Education – illustrated by Danish Examples. Teacher Education in Europe: The Challenges Ahead. T. R. Bone og J. McCall, s. 68-78, Glasgow 1990.

Thyge Winther-Jensen

Øvrige humanistiske områder

Center for Arbejderkulturstudier

Forskningsvirksomhed:

Arbejderkulturforskning er et bredt og mangesidigt område i stadig udvikling, nationalt såvel som internationalt. Der er mange institutioner – også uden for universiteterne (bl.a. arkiver, biblioteker og museer) – der beskæftiger sig med dele af forskningsområdet, og det er nødvendigt for centret yderligere at pleje de relevante kontakter med henblik på at udvikle fælles forsknings- og formidlingsprojekter, som ingen ville være i stand til at gennemføre alene.

På denne baggrund har centrets videnskabelige medarbejdere udarbejdet et overordnet, langsigtet forskningsprojekt med titlen »Den danske arbejderklasse 1945-90: Livsformer og kultursammenstød«, hvori der indgår en række delprojekter, funderet på empiriske undersøgelser. Nogle af delprojekterne søges gennemført i samarbejde med museer og arkiver samt arbejderbevægelsens organisationer.

1. Der er indsamlet materiale til belysning af de sønderjyske frivillige brandværns og brandvænsorkestres historie, tilrettelagt en lydoptagelse med fire repræsentative friv. brandvænsorkestre og udgivet et kommenteret kassettebånd (Biering).

2. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse og -bevægelse siden 1945 undersøges Storebæltoverfartens historie med særligt henblik på en dokumentation af den endnu eksisterende færgedrift og dens betydning for lokalsamfundene omkring Nyborg og Korsør. Undersøgelserne foregår i samarbejde med de berørte museer, arkiver og lokale arbejdsgrupper (Biering).

3. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse og -bevægelse siden 1945 undersøges udformningen af den socialdemokratiske velfærdsstrategi og dennes realisering. Undersøgelsen gennemføres med komparativt nordisk sigte (Christiansen).

4. Påbegyndelse af en biografi over Hartvig Frisch (Christiansen).

5. Afhandlingen »Socialismen og Fædrelandet« inden for rammerne af projekt »Dansk Identitetshistorie« (Christiansen).

6. Kommunistisk kultur i Danmark 1918- ca. 1960. En undersøgelse af forholdet mellem arbejderkultur og intellektuel kultur (Thing).

7. Deltagelse inden for rammerne af Research Group on Western Communism, Nanterre Universitet, i et komparativt europæisk projekt om kommunismens historie. Som en udløber heraf deltagelse tillige i et fællesnordisk, som skal resultere i et samleværk om kommunismen i Norden (Thing).

8. Gennem International Institute of Social History, Amsterdam, deltagelse i et omfattende projekt om Kominterns historie (Thing).

9. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse og -bevægelse siden 1945 undersøges dels den kommunistiske subkultur og dels betingelserne for den voldsomme ændring i arbejderkulturen i 1950'erne og 1960'erne (Thing).

Andre aktiviteter:

Karsten Biering har tilrettelagt et 6 ugers »Kursus i forskningsformidling« for fakultetets forskerstuderende, arr. af Forskeruddannelsesudvalget; har været formand for centerstyrelsen og medlem af bestyrelsen af fakultetets AV/ITV-afd.; medl. af bestyrelsen for »Foreningen Danmarks Folkeminder«; medl. af bestyrelsen for lydudgivelsesforlaget »Kragen«; medl. af bestyrelsen for kulturcentret »Kiers Gaard«, Højer; medl. af arbejdsgruppen for lokalspilprojektet »Tråden hjem« (om Brandts Klædefabrik, Odense); har i marts holdt foredrag for »Sønderjysk Forskningsforum« om »Traditionel sang og musik i Sønderjylland«; har sammen med centrets øvrige medarbejdere i oktober tilrettelagt en konference for fagbevægelse og forskere om forskning i arbejderkultur.

Niels Finn Christiansen har i april deltaget i en international konference ved University of Kansas om »The Cooperative Movement and the Working Class« og bidraget med et større oplæg; har i april gæsteforelæst ved Bowdoin College, Brunswick, Maine, om »Socialdemocracy and the Welfare State in Denmark«; er medredaktør af Årbog for Arbejderbevægelsens Historie; har sammen med centrets øvrige medarbejdere i oktober tilrettelagt en konference for fagbevægelse og forskere om forskning i arbejderkultur.

Morten Thing har i oktober deltaget i et seminar i Research Group on Western Communism på Nanterre Universitet; er medl. af bestyrelsen for »Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie«; har sammen med centrets øvrige medarbejdere i oktober tilrettelagt en konference for fagbevægelse og forskere om forskning i arbejderkultur.

*Stab:**VIP:* Antal årsværk: 3.

Lektorer: Mag.art. Karsten Biering, mag.art. Niels Finn Christiansen.

Adjunkt: Cand.phil. Morten Thing.

TAP: Antal årsværk: ca. ½.*Publikationer:*

Biering, K.: Fire fortællinger om barndom og opvækst i teglværksmiljøet ved Flensborg Fjord (Kassettebånd). Tønder 1990 80 min.

Christiansen, N.F.: Mellem forbillede og skræmmebillede. Den franske revolution og arbejderbevægelsen. Arbejdere i alle lande ..., Gerd Callesen (red.), s. 11-19, København 1990.

–: The Logics of Democratic Socialism. The Case of Denmark. Language and the Construction of Class Identities. The Struggle for Discursive Power: Scandinavia and Germany after 1800, Bo Stråth (ed.), s. 517-33, Göteborg 1990.

–: På jagt efter den forsvundne debat – problemer og perspektiver i reformismeanalysen. Fremad ad nye veje. Bidrag til diskussion om arbejderhistorien i 1990'erne., N. O. H. Jensen m.fl. (red.), s. 52-62, København 1990.

–, Lammers, K.C.: Democracy and the Lower Middle Classes: Interwar Denmark. Splintered Classes. Politics and the Lower Middle Classes in Interwar Europe, Rudy Koshar (ed.), s. 184-209, New York 1990.

–: Danmarks historie bind 12. Klassesamfundet organiseres 1900-1925. København 1990, 384 s.

Thing, M.: Drømmen om Utopia. Tiden 2/1990, s. 35-42, København 1990.

–: Et monument for Scherfig. Bogens Verden 1/1990, s. 4-10, København 1990.

–, Hemmersam, F.: 1. maj 1890. Et dokumentarium. København 1990, 288 s.

–: Kamp og forræderi. Om vanskeligheden ved at skrive kommunistiske partiers historie. Fremad – ad nye Veje. Bidrag til Diskussionen om Arbejderhistorien i 1990'erne, Niels Ole Højstrup Jensen, Gerd Callesen og Anne-Lise Walsted, s. 187-202, København 1990.

*Karsten Biering***Center for Kvindeforskning**

Center for Kvindeforskning har siden sin oprettelse i 1982 haft som opgave at skabe frugtbare rammer og og bedre vilkår for de tværfaglige kvindestudier ved Det humanistiske Fakultet.

Vedrørende centrets forskningsvirksomhed kan henvises til Kvindecetret på KUA II, Varia nr. 3, 1990.

*Forskningsvirksomhed:**1. Historisk forskning*Anne Margrete Berg arbejder på et licentiatprojekt med titlen: *Køn og magt i 1700-tallets Danmark*.

Nanna Damsholt har arbejdet med læse- og skrivefærdighed i middelalderen, specielt med henblik på kvinders forhold hertil. Hun fortsætter sine studier i »Det vesteuropæiske patriarkalske samfund«.

Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck er begge tilknyttet det nordiske projekt, *Kvindernes Verdenshistorie*, og har færdigredigeret deres bidrag til henholdsvis bind 2 og bind 4. Der påtænkes desuden udgivet en kildesamling/skolebog: *En verden i bevægelse*.Karin Lützen er ved at færdiggøre sit projekt *Frøkenstanden og den moderne Familie: Hvorledes filantropiske frøkenpar socialiserede den københavnske arbejderklasse til kernefamilien, 1877-1933*.Sammen med Bente Rosenbeck deltager hun i udarbejdelsen af en *Europahistorie: Det europæiske hus*. Bind 5: perioden 1870-1945.

Bente Rosenbeck arbejder videre med videnskabs-teoretiske, videnskabshistoriske og historieteoretiske problemstillinger.

Tinne Vammen er ved at skrive en biografi om Johanne Meyer (1838-1915) – et biografisk studie i feminisme, religion og politik.

2. Litterær og kulturhistorisk forskning

Tine Andersen arbejder med et projekt: »Siger du hvad du mener – også når du skriver?« – Om personlig kommunikation i skrift og tale.

Margrethe Andreassen arbejder med emnet erindring og fiktion og desuden med moderne lyrik ud fra temaet: mellem æstetik og etik.

Ingeborg Nixon og Dorrit Einersen arbejder sammen om »Kvinden som uhyre«.

Dorrit Einersen har fortsat sine studier af Margery Kempe med særlig henblik på hendes forhold til mandlige autoriteter.

Charlotte Engberg er igang med et projekt om *Køn & maskarade i dansk litteratur fra 1945 til i dag*.

Tania Ørum forsker i »Passionen og tilfældet – en analyse af Roger Lewinters forfatterskab«.

Øvrige videnskabelige medarbejdere

Ebba Mow skriver på et projekt om moderskabets sociale problemer.

Grethe Kielberg arbejder på et projekt om forholdet mellem psykisk og fysisk rum.

Vibeke Pedersen har lavet en rapport over danske og udenlandske kvindemagasiner og fiktionsserier rettet mod kvinder.

Birgit Langhans arbejder på et projekt om, hvad den voksende religiøse og kulturelle selvbevidsthed i de arabiske/muslimske lande i de senere år betyder for kvindens stilling.

Birgitte Epdrup og Effe B. Sverrisson har været ansat til at varetage den kunstneriske udsmykning af centret. Birgitte Epdrup har lavet og opstillet keramikfade på tagene omkring centret samt lavet et nyt testel. Effe B. Sverrisson har arrangeret udstillinger samt skabt ny søjlebeklædning på centret.

Andre aktiviteter

Center for Kvindeforskning har en publikationsrække, *Varia*, hvor følgende publikationer er udkommet i 1990: Nr. 1: Maryse Laffitte: *Kvinden, naturen og tegnet*. Nr. 2: Margrethe Andreassen (red.): *Poesi og læsning*. Nr. 3: Tine Andersen, Marianne Kruckow og Bente Rosenbeck (red.): *Kvindedecentret på KUA II*.

Centret har optrykt en samling af artikler skrevet af centrets lærere på engelsk, tysk og fransk: *Feminist Approaches in the Humanities*, som er redigeret af Ebba Mow og Bente Rosenbeck.

Centret udgiver to gange årligt en pjece med oplysninger om kurser og aktiviteter ved centret. Desuden udgives *Klio*, nyhedsbrev for et kvindehistorisk netværk.

Forum for arbejdsløse kvindeforskere har i den forløbne periode afholdt arrangementer af faglig art på centret. En af de to koordinatore for kvindeforskning (Anne Margrete Berg) har arbejdsplads ved Center for Kvindeforskning. Udgivelsen og redigeringen af nyhedsbrevet *Kvindeforskning* er en del af hendes arbejde. Desuden udgives *Årbog for dansk Kvindeforskning*, der redigeres af en landsdækkende redaktion af kvindeforskere (temaet for 1991 er kvinder og rum). Fra centret har Marianne Kruckow siddet i redaktionen i 1990.

Centret har været på besøg i Lund vedrørende samarbejde med Centrum for kvindelige Forskere og Kvindeforskere. Efter ansøgning fik vi 10.000 kr til samarbejdet. Samarbejdet er videreført i forbindelse med etablering af et forskeruddannelsesnetværk i kvinde- og kønshistorisk forskning.

Seminarer/konferencer/møder:

Der har i årets løb været afholdt en del større arrangementer. I april afholdtes en konference om Mandekultur arrangeret af centret sammen med kandidatstipendiat Hans Bonde fra Historisk Institut.

I maj havde Tine Andersen og Margrethe Andreassen arrangeret et to-dages seminar om filmen *Borte med blæsten*.

I oktober afholdtes »Retten og vrangen«, et seminar om kvinder og håndarbejde, arrangeret af lektor Nanna Damsholt og lektor Minna Kragelund på Danmarks Lærerhøjskole.

I december afholdt centret i samarbejde med Dor-

the Marie Søndergård, Psykologisk Laboratorium, et seminar med den norske psykolog Hanne Haavind.

Charlotte Engberg har i samarbejde med Center for Kulturforskning været medarrangør af symposiumet »Køn, tekst og læsning«, Institut for Nordisk, Århus.

Danske gæster: Birgitte Hornbæk Rasmussen, Bodil Wieth-Knudsen, Bjarne Kildegård, Viben Bech, Vibeke Pedersen, Bodil Grue-Sørensen, Peter Thielst, Erik Brodersen.

Udenlandske gæster: Jane Lewis, Bani Shorter, Hanne Haavind, Harriet Bjerrum Nielsen og Monica Rudberg, Peter Larsen og Robin Schott.

Repræsentation:

Centret er repræsenteret i Ligestillingsudvalget, Københavns Universitet, i Forum for kvindeforskere i Danmark, i Årbogsredaktionen og i Dansk forening for Kvinde- og Kønsforskning. Endvidere i Nordisk Forum for Kvindeforskning, Planlægningsgruppen for nordiske Kvindehistoriemøder, samt The International Federation for Research on Women's History. Centret er tilsluttet det europæiske netværk, E.N.W.S (European Network for Women's Studies). Under Erasmus-programmet er centret tilknyttet netværket »Educational Science Amsterdam«.

Foredrag/kurser:

Tine Andersen har afholdt week-end-kurser under Folkeuniversitetet i København og kurser under Dansk Magisterforenings efteruddannelseskurser. Hun har holdt foredrag på Folkeuniversitetet i Flensborg, Århus og Hillerød og på Mandekulturseminaret. Hun har i samarbejde med HK Holbæk arrangeret kurset »Kvinder i job og udvikling«.

Tine Andersen og Anne Margrete Berg har været medarrangører af seminar »Kvindedroppen og den tredje skønhed«, Mejlgård Slot.

Anne Margrete Berg har holdt foredrag på Lunds Universitet. Og hun har desuden afholdt projektvejledningskurser ved Center for Kvindeforskning og SAMKVIND.

Charlotte Engberg har holdt foredrag på Center for Kulturforskning, Århus Universitet, Åbent Universitet, Københavns Universitet, på Amsterdams og Groningens Universitet, Holland, og på Lunds Universitet. Hun har undervist på efteruddannelseskursus for dansklærere på Amtcentralen i Vejle og på Skælskør Højskole.

Nanna Damsholt har holdt forelæsning om Kvinder i nordisk Middelalder på Den nordiske Konference på Isegran i Norge.

Karin Lützen har holdt oplæg på Psykologisk Institut, Tallin i Estland.

Bente Rosenbeck har holdt foredrag 8. marts i Aalborg, på et nordisk seminar om Kvinder i musik, København, på Lunds Universitet, og på Schæfergården for Telemark Distrikthøjskole. Desuden har hun

deltaget med oplæg på Seminar on the 19th and 20th Century Women's History, Stockholm 5th-7th april, og på Women's History Today. Seminar 11-12 oktober 1990, University of Bergen. Desuden har hun holdt foredrag på Nordisk konference om Kvindeforskning på Kungälv, Gøteborg og på Historisk Institut, Århus Universitet.

Tinne Vammen har holdt foredrag i Garnisons Kirken Menighedshus, på Lunds Universitet, på Teologisk Fakultet, Københavns Universitet, og på Schæfergården for Telemark Distrikthøjskole.

Rejser:

Tine Andersen har deltaget i en konference under Erasmus netværket »Educational Science Amsterdam« i Portugal.

Anne Margrete Berg har deltaget i konstitutionsmøde vedr. WISE (Womens International Studies Europe) i Driebergen.

Bente Rosenbeck og Nanna Damsholt har deltaget i 17. internationale historikerkonference, Bente Rosenbeck var rapporteur på session om Marriage. Nanna Damsholt er dansk president for the The International Federation for Research on Women's History, som holdt stiftende møde ved denne lejlighed.

Karin Lützen og Bente Rosenbeck har deltaget i Berkshire Women's History Conference, Douglass College.

Bente Rosenbeck har deltaget i 4th International interdisciplinary Congress on Women. Women's Worlds, Hunter College, New York.

Karin Lützen og Bente Rosenbeck har deltaget i Nordisk seminar om kvindebevægelsens historie, Søstrup Kloster.

Tinne Vammen har været på studieophold i London.

Anne Margrete Berg har deltaget i Nordisk Ministerråds planlægningsgruppemøder i Helsingfors og København.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4.

Docent: Nanna Damsholt.

Lektorer: Bente Rosenbeck, Hilde Olrik (sygemeldt), Ingeborg Nixon, Dorrit Einersen (begge ½ udlånt fra Engelsk Institut).

Adjunkt: Cand.mag. Tania Ørum (barselorlov indtil 1. september).

Eksterne lektorer: Tine Andersen, Margrethe Andreassen.

Kandidatstipendiat: Karin Lützen (sept.-dec.).

Fondsstipendiater: Anne Margrete Berg, Charlotte Engberg, Tinne Vammen.

Koordinator: Anne Margrete Berg.

Videnskabelige medarbejdere: Ebba Mow, Grete Kielberg, Vibeke Pedersen, Birgit Langhans.

Øvrige medarbejdere: Effe B. Sverrisson, Birgitte Eppdrup.

TAP: Antal årsværk: 0,60.

Stud.mag.art. Marianne Kruckow og stud.mag. Maria Lotz.

Publikationer:

Damsholt, N.: Susan Mosher Stuard ed.: Women in medieval history and historiography. Nyt fra Historien XXXVII, 2, Efterår 1988, s. 91, Århus 1988.

–: Kvinnors Rosengård. Utg. av H. Gunneng, B. Losman, B. M. Knudsen, H. Reinholdt. Historisk Tidsskrift Bd. 90, Hæfte 1 1990, s. 182-183, København 1990.

–: Jesse L. Byock: Medieval Iceland, Sagas and Power. Scandinavian Journal of History vol. 14, no. 2, s. 195, Stockholm 1989.

–: Kvinder Søger deres historie. Højskolebladet 3. februar 1990, nr.5, s. 76-77, Farum 1990.

–: Theories of Patriarchy and Women's History. Female Power In The Middle Ages. Ed. by Karen Glente & Lise Winther-Jensen, s. 55-76, København 1989.

–: Danielle & Claude Thomasset: Sexuality and Medicine in the Middle Ages. Nyt Fra Historien XXXIX, 2 efterår 1990, s. 88-89, Århus 1990.

Einersen, D.: Margery Kempe. Female Power in the Middle Ages. Ed. by Karen Glente og Lise Winther-Jensen, s. 148-155, København 1989.

–, Nixon, I.: "Woman as Monster. Duality and Ambiguity in the Female Image". Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies I-II, Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, Jørgen Erik Nielsen, Jørgen Sevaldsen, Henrik Specht og A. Zettersten, s. 615-625, København 1990.

Engberg, C.: "Folkevogne, køn & maskerade". Framtidsstrategier för humanistisk kvinnoforskning NOS-H. Nordiska samarbetsnämnden för humanistisk forskning, Camilla Cedercreutz (ed.) NOS-H, s. 75-84, Helsingfors 1990.

–: Anmeldelse af hollandsk disputats om Karen Blixen. Samtale og anmeldelse af hollandsk disputats om Karen Blixen. Kulturmagasinet, Danmarks Radio, 1990.

–: "Gallop med liv og sjæl". Nyt Forum for Kvindeforskning 1, 1990, s. 70-74, København 1990.

Rosenbeck, B.: Den humanistiske kvindeforskning – set i et organisatorisk og videnskabsteoretisk perspektiv. Framtidsstrategier för humanistisk kvinnoforskning. Konferensrapport: Nordisk konferens, Hanaholmens kulturcenter i Esbo, Finland, 28-30 maj 1989, Nordiska samarbetsnämnden för humanistisk forskning, s. 123-133, Helsingfors 1990.

–, Kruckow, M.: Center for Kvindeforskning. Ny-

- hedsbrevet Kvindeforskning. Særnummer om kvindedstudier i Danmark, s. 6-9, Aalborg 1990.
- : Kvindehistorisk forskning i Norden. Hvor står vi, hvor går vi? Uppsala Papers in Economic History 1990. Working Paper no 8. Kvinnohistoria i teoretisk perspektiv, s. 37-52, Stockholm 1990.
 - : Kvindehistorie mellem subjektivitet og objektivitet. Nordisk symposium om feministisk kunskapsutveckling. Konferencerapport från Kungsälv 4-6 maj 1990, Lena Bjurving m.fl., s. 70-89, Göteborg 1990.
 - : Kvindekøn. Den moderne kvindeligheds historie 1880-1980. København 1990, 354 s.
 - : Vammen, Tinne: Rent og urent Hovedstadens piger og fruer 1880-1920. Anmeldelse. Scandinavian Economic History Review 2, 1989.
 - : "Det private er historisk og videnskabeligt". Det private, det subjektive og det personlige i kvindeforskningen. Fra struktur til subjekt. Skriftserie 1/90 1/90, s. 24-34, Trondheim 1990.
 - : Kvindeforskning og paradigmekritik. Kvindeforskningsseminar. Videnskabshistorie og -teori, Hotel Faaborg Fjord 25.-27. januar 1989, Anne Margrete Berg m.fl, s. 141-143, København 1990.
 - : Lykke, N.: Nye paradigmer og utopier. Kvindeforskningsseminar. Videnskabshistorie og -teori Hotel Faaborg Fjord 25.-27. januar 1989, Anne Margrete Berg m.fl, s. 139-141, København 1990.
 - : Lützen, K.: Den kvindelige seksualitet mellem videnskab, moral og politik. Nordisk Sexologi Nr. 1/1990, s. 23-40, København 1990.
- Ørum, T.: "Forhistorisk feminisme?". Kvindeforskning, Nyhedsbrev nr.2, 1990 nr.2 1990, s. 38-39, København 1990.
- : "Færdigpakket prosa". Skanderborg Station, radioens litterære magasin 19.sept.1990, s. 3, Danmarks Radio 1990.
 - : "Vejen til Lagoa Santa". Kritik 93.1990, s. 107-116, København 1990.
 - : "Rejse i tre bind". Dagbladet Information 6.4.1990, s. 4, København 1990.

Bente Rosenbeck

Center for sammenlignende Kulturforskning

Historie:

Det humanistiske Fakultet oprettede pr. 1.2. 1985 Center for sammenlignende Kulturforskning. Centret er administrativt knyttet til Carsten Niebuhr Institutet for nærorientalske oldtidskulturer. Centret blev oprettet med henblik på at fremme og koordinere

tværfaglige aktiviteter i udforskningen af sociale og kulturelle systemer i deres historiske kontekst.

Centerets aktiviteter har siden 1.1. 1986 i det store og hele været overført til Det humanistiske Forskningscenter og har ikke haft selvstændige bevillinger siden 1986.

Evelyn Oldenburg

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi blev oprettet i slutningen af 1988 i henhold til en fakultetsrådsbeslutning af 1/6-1987. Centeret er det første af sin art i Danmark, og dets arbejdsområde er oversættelsesvidenskab i bred forstand, herunder leksikologi og leksikografi. For årene 1989 og 1990 finansieres forskningsdelen af en særlig grundforskningsbevilling.

Centeret hører administrativt under Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab.

Forskningsvirksomhed:

Centerets medarbejdere deltager i en række større projekter samtidig med, at de hver for sig har egne forskningsopgaver, nogle af dem også ved deres hjem-institutter. I det følgende vil der først blive redegjort for projekterne, derefter for medarbejdernes individuelle forskningsaktiviteter, for så vidt de naturligt henhører under centerets arbejdsområde.

Centeret danner ramme om en række ordbogsprojekter:

1.1 Vinterberg & Bodelsen: Dansk/Engelsk ordbog ved Viggo Hjørnager Pedersen. Arbejdet med 3. udgave er afsluttet, og bogen er udkommet hos forlaget Gyldendal (1990).

1.2 Dansk/Tysk ordbog. Arbejdet hermed fortsættes under ledelse af Elisabeth Møller bistået af blandt andre Jens Erik Mogensen og i redaktionelt samarbejde med Jørgen Harrit fra den russiske og Rolf Hesse fra den græske ordbog. På grund af personalemæssige indskrænkninger i redaktionen er arbejdet blevet forsinket, men der er alligevel i årets løb udarbejdet manuskriptet til bogstaverne D, E samt W-Å. Ordbogens medarbejdere har i maj 1990 deltaget i et symposium om leksikografi ved Københavns Universitet. Der handles stadig om et samarbejde med forskere bl.a. fra Handelshøjskolen i Århus.

Tyskgruppen er endvidere involveret i arbejdet med revisionen af Gyldendals røde dansk/tyske ord-

bog. Der forhandles i øjeblikket om de nærmere betingelser for det fortsatte samarbejde herom.

1.3 2 medarbejdere, François Marchetti og Ghani Merad, deltager i det samarbejde, der under ledelse af Handelshøjskolen i København foregår med henblik på en revision af den store Dansk/Franske ordbog (Blinkenberg og Høybye). Projektet blev sat i gang i 1985. Den planlagte ordbog kommer til at omfatte ca. 2000 tospaltede sider i 2 bind + bibliografi m.m. Der er blevet indføjet over 10.000 nye ordbogsartikler m.m. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af 1990.

1.4 Jørgen Harrit fortsætter arbejdet med dansk/russisk ordbog. Manuskriptet er færdiggjort til og med bogstav H. Med F er artikelstrukturen og tegnbruken endegyldigt fastlagt, og der er foretaget konsekvensrettelser i bogstaverne A-E og I. Jørgen Harrit har været på arbejdsophold i Moskva og har haft arbejdsbesøg fra Moskva. Pr. 15. november 1990 indtrådte den hidtidige sproglige konsulent L. Romanova i redaktionen af DRO som medforfatter. Hun har påbegyndt bogstav S. Halvdelen forventes færdig i manus i sommeren 1991.

1.5 Rolf Hesse arbejder som gæst ved centeret på en Græsk/Dansk og en Dansk/Græsk ordbog. De to ordbøger vil få et omfang som Gyldendals røde ordbøger, og bliver de første egentlige ordbøger mellem nygræsk og dansk.

1.6 Jørgen Erik Nielsen har sammen med Ellen Pedersen udført et forberedende arbejde med henblik på udarbejdelse af en dansk-engelsk synonymordbog; der foreligger en omfattende database, som hovedsagelig er udarbejdet af Ellen M. K. Pedersen. Et parallelt projekt for fransk er under opstart. De første dele af det er under udarbejdelse (se under Marchetti og Merad).

Udover ordbogsprojekterne har centerets medarbejdere i årets løb deltaget i en række andre større projekter.

2.1 Viggo Hjørnager Pedersen deltager, bistået af Suchandra G. Christiansen, i et projekt ved H. C. Andersen Centeret, Odense Universitet, der har til formål at tilvejebringe maskinlæsbare tekster og andre data om H. C. Andersen på dansk og engelsk. Der søges tilvejebragt et korpus, der foreløbig omfatter eventyrene i dansk version og i Hersholts engelske oversættelse, og der udarbejdes artikler om forskellige aspekter af H. C. Andersen-forskningen.

Formålet er at gøre det muligt at udarbejde undervisningsprogrammer for engelsksprogede studerende, og at lette udenlandske forskeres adgang til materiale om H. C. Andersen. Det danske og engelske korpus vil endvidere blive anvendt til sproglige undersøgelser.

I samarbejde med Lena Fluger og Anne Zoëga fra Handelshøjskolen er Cay Dollerup ved at opstille et dansk og engelsk korpus af autentiske oversatte og tolkede tekster der kan bruges til bl.a. at eftervise progression ved uddannelse og erfaring, hvilket på længere sigt kan bruges til undervisning i oversættelse og tolkning.

Angående medarbejdernes individuelle forskningsaktiviteter kan følgende oplyses:

Cay Dollerup: En studie af Grimms eventyr i danske oversættelser nærmer sig færdiggørelse. Der er indsamlet data om læseoplevelser i Indien, USA og Irland. Cay Dollerup er desuden arrangør af Oversættelseskredeens forelæsninger samt dansk redaktør af Language International (GB/NL) og NATO Scientific Affairs Division referee. Desuden arrangør af Language International Conference 21 maj-2. juni 1991. Rejser til Indien, USA og Irland.

Henrik Gottlieb har under sin projektansættelse søgt at skabe et fundament for en (passiv) engelsk-dansk ordbog over idiomatiske udtryk: Engelsk-dansk idiomatisk Ordbog (EDI).

Kjeld Gall Jørgensen studerer danske sagaoversættelser, og har i årets løb fortsat sin materialeindsamling og udarbejdet analyser af forskellige delområder af projektet.

Keneva Kunz arbejder på en afhandling om oversættelser af islandske sagaer til engelsk. Det meste af afhandlingen er færdig, og indlevering forventes i begyndelsen af 1991.

François Marchetti: Fransk oversættelse af introduktion til akterne for The Fifth International Symposium of Lexicography afholdt på KUA 3.-5. maj 1990. Han har desuden deltaget i udarbejdelse af en fransk studieordning. Forskningsprojekt: En kontrastiv analyse af anførende sætninger på dansk og fransk. Analysen – som er delvis afsluttet – omfatter 3 hovedpunkter:

1. Ligheder og forskelle vedrørende typografi og tegnsætning.
2. Det anførende verbums semantiske træk.
3. Det traditionelle »variationsbehov« på fransk og oversættelsen til og fra dansk.

Jørgen Erik Nielsen har afsluttet sin undersøgelse af Svend Rosing som leksikograf og har genoptaget sine studier af ordforrådet i de danske Dickensoversættelser.

Viggo Hjørnager Pedersen arbejder med en undersøgelse af engelske oversættelser af H. C. Andersen. Det er tanken, at det ovenfor beskrevne korpus skal udnyttes i denne forbindelse. Foreløbig er en række artikler færdiggjort, bl.a. om forkortede engelske versioner af eventyr som »Fyrtojet« og »Den grimme Ælling«.

Arne Zettersten arbejder med anvendelsen af nye medier til leksikografiske og terminologiske formål. Han har desuden indledt et samarbejde med bl.a.

Universitetet i Montpellier om udarbejdelse af flersprogede terminologier. Derudover har han deltaget i planlægningen og afviklingen af et internationalt symposium om leksikografi, der fandt sted i København i maj 1990, og er nu ved at redigere proceedings herfra.

Andre aktiviteter:

Endvidere har centeret besvaret særdeles mange henvendelser om oversættelsesproblemer, og flere af medarbejderne har ydet sproglig bistand i forbindelse med videnskabelige publikationer m.v.

Kongresdeltagelse:

Flere af centerets medarbejdere har efter indbydelse holdt forelæsninger om deres forskningsområder ved inden- og udenlandske universiteter, kongresser og konferencer. Det gælder således Cay Dollerup, Helene Dunbar, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen og Arne Zettersten.

Oversættelseskredsens forelæsningsprogram:

Der er i løbet af 1990 afholdt 8 forelæsninger med deltagelse af bl.a. Gunilla Anderman, Univ. of Sussex (Crossing Linguistic and Cultural Boundaries), Henrik Gottlieb, Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi (Tekstning), Lisbeth Falster Jakobsen, Germansk Institut (Ækvivalens i kontrastiv lingvistik), Stig Toftegaard Andersen, Inst. for nordisk Filologi (Idiomers relevans), Knud Anker Jensen, IAAS (Indlæring i kunstige neurale netværk), Bent Holm, Teatervidenskab (Sprog er krop. Om oversættelse af dramatik), Annelise Bech & Susanne Nøhr, Eurotra (Om repræsentation af prædikative elementer i maskinoversættelsesprojektet Eurotra), Ann Crumlin Woelders, Translaterforeningen (Sprogekspert for virksomheder og retsvæsen).

Stab:

Centerets faste stab udgøres af lektorer, der med en del af deres arbejdstid er udlånt fra deres hjeminstiut for 1 år ad gangen. Derudover har der i årenes løb været tilknyttet 1 forskningsstipendiat og 3 langtidslidende.

VIP: Antal årsværk: 5,6.

Professor: Arne Zettersten (Engelsk).

Lektorer: Cay Dollerup (Engelsk), Jørgen Harrit (Slavisk), François Marchetti (Romansk), Ghani Merad (Romansk), Elisabeth Møller (Germansk), Jørgen Erik Nielsen (Engelsk), Viggo Hjørnager Pedersen (Centerbestyrer, Engelsk).

Akademiske medarbejdere: Helene Bekker-Nielsen Dunbar (1. okt. 1989 – 31. marts 1990). Henrik Gottlieb (1. april 1990 – 31. okt. 1990).

Licentiatstuderende: Kjeld Gall Jørgensen, Keneva Kunz.

Gæsteforsker: Rolf Hesse.

Langtidslidende akademiske medarbejdere: Suchandra G. Christiansen, Ellen M. K. Pedersen.

TAP: Tina Christensen.

Viggo Hjørnager

Forum for Renæssancestudier

Forskningsvirksomhed:

Forums formål er at støtte forskningen i renæssanceemner og at fremme kontakt mellem personer som forsker inden for området. Dette formål søges opfyldt gennem det tværfaglige samarbejde mellem gruppens medlemmer, gennem internationalt samarbejde, afholdelse af seminarer, temadage, kollokvier og foredragsserier og gennem udgivervirksomhed og forskeruddannelse.

Denne forskning der foregår i forbindelse med Forums aktiviteter er i praksis i høj grad bestemt af de enkelte medarbejders faglige baggrund. En stor del af den gælder således renæssancelatin. Forum er ledende instans i et samarbejde med forskere i Reykjavik, Oslo, Stockholm og Helsinki om de nordiske landes litteratur på latin efter reformationen. De knap 20 medarbejdere mødes en gang årligt til et to-dages symposium som i 1990 fandt sted ved Herzog August Biblioteket i Wolfenbüttel i Tyskland 27.-29.4. Der arbejdes med emnestudier og tekstudgivelse, og en bibliografisk registrant er under opbygning. Projektet finansieres af Nordisk Samarbejdsnævn for humanistisk forskning og de nationale humanistiske forskningsråd inden for en femårig ramme. I Danmark har Statens humanistiske Forskningsråd givet nylatinen status af »initiativ« med to stipendier inden for samme åremål; stipendiaterne har i 1990 været lic.phil. Lars Boje Mortensen og cand.phil. Karen Skovgaard-Petersen. De danske medarbejdere har især beskæftiget sig med historieskrivning og epos i 15-1600-tallet (Mortensen og Skovgaard-Petersen), mundtlighed og skriftlighed, dansk og latin i 1500-tallet (Skaftø Jensen) og Tycho Brahes poesi (Zeeberg). Minna Skaftø Jensen er leder af det nordiske projekt og dets danske del.

Der arbejdes også med andre former for antikreception i filologi og kunst: Horatskommentering i middelalderen og renæssancen og italienske humanisters oversættelser til latin af græske klassikere (Friis-Jensen og Pade). Det internationale samarbejde om »Schifanoia« i Ferrara er i årets løb afsluttet med en stor publikation, »Atlante di Schifanoia«, hvori Ragn Jensen har skrevet om forskellige udtryk for rumgengivelse og deres betydning for forståelsen af programmet i udsmykningen i »Schifanoia«.

Et projekt om renaissanceportrætter søger at definere metoder til analyse af »anonyme« portrætter (hvor portrætteret person eller maler er ukendt); arbejdet foregår i forbindelse med et større projekt om renaissanceportrætter, koordineret af renaissanceinstituttet i Ferrara (Ragn Jensen). Af andre områder kan nævnes studier i middelalderens kortfortællinger med henblik på at vise overgangene mellem forskellige discipliner (Jacobsen), og i renaissanceens ridderpos (Waage Petersen); en frugt af sidstnævnte arbejde har i år været offentliggørelsen af en artikel om duellen som narrativt element hos Tasso og Ariosto, udarbejdet i samarbejde med dott. Daniela Quarta fra Roms Universitet.

Det internationale samarbejde med andre forskere og institutioner der beskæftiger sig med studiet af renaissanceemner indtager en helt central plads i Forums arbejde, og søges til stadighed udbygget. Forum har siden 1988 været medlem af »La Fédération Internationale des Sociétés et Instituts pour l'Etude de la Renaissance«, og i 1990 er der etableret en samarbejdsaftale med universiteterne i Rom og Firenze.

Forum var repræsenteret ved kongressen »European Renaissance – National Traditions« i Glasgow (Mortensen, Skafte Jensen, Skovgaard-Petersen og Zeeberg) med foredrag af de tre sidstnævnte.

To medarbejdere deltager i projektet »Catalogus Translationum et Commentariorum. Medieval and Renaissance Latin Translations and Commentaries« (Washington 1960–), hvortil de skal redegøre for hhv. Horats og Thukydid (Friis-Jensen og Pade).

Forskeruddannelse:

I Forums formål og arbejde indgår ønsket om at udanne forskere inden for området. Forskningsmiljøet omkring det nordiske nylatinprojekt med dets mange unge medarbejdere fungerer i sig selv som en forskeruddannelse.

En prisopgave stillet af Forum for Renaissancestudier om italiensk landskabsskildring i billedkunst og/eller litteratur ca. 1400-1600 blev besvaret af stud. mag. Jacob Wamberg og opnåede universitetets sølvmedalje.

Udadvendt virksomhed:

Forum har afholdt en offentlig temadag om »National historieskrivning i Danmark i 1500-tallet« (10.5.) med foredrag om »Anders Sørensen Vedel: et vendepunkt i udforskningen af Danmarks oldtid?« og »Omkring Vedels Saxooversættelse 1575« (Mortensen og Friis-Jensen). I forbindelse med temadagen holdtes en reception med præsentation af »Renaissancestudier« 3, 4 og 6 og en tale om renaissanceens menneskesyn (Jacobsen).

I efterårsssemesteret inviteredes der til tre forelæs-

ninger om hhv. »Atlante di Schifanoia, en vurdering af et tværfagligt initiativ i Renaissanceens ånd« (Ragn Jensen), »Renaissance i dansk litteratur? – en konstruktion og en dekonstruktion« (dr.phil. Pil Dahlerup) og »Om repræsentation i Hamlet – Hamlet som læser« (dr.phil. Claus Bratt Østergaard, Aalborg Universitetscenter).

Et udvalg bestående af tre studerende (Susanne Bramming Hansen, klassisk, Jane Mylenberg, kunsthistorie og Lise Grosen Rasmussen, romansk) og Ragn Jensen, Skafte Jensen og Waage Petersen har udarbejdet studieordning for et tilvalg i Renaissancekundskab under den nye bachelorordning.

Bestyrelsen for »The International Association for Neo-Latin Studies« besøgte Forum i juni i forbindelse med forberedelsen af den internationale kongres, som skal finde sted i København august 1991.

Rejser:

Kongres i Skotland, se ovenfor.

Et medlem af initiativgruppen er for en toårig periode tilknyttet Thesaurus Linguae Latinae i München (Pade) og et andet tilbringer efterårssemesteret som gæsteprofessor i Hamborg (Friis-Jensen).

Udgivelsesvirksomhed:

Forum udgiver skriftserien »Renaissancestudier«, hvoraf der i år er kommet bind 4, »La corte di Ferrara e il suo mecenatismo 1441-1598«, som er acta fra det internationale seminar, vi afholdt i maj 1987 (red.: Pade og Waage Petersen i samarbejde med Daniela Quarta).

Einar Hansens Forskningsfond tildelte i oktober Forum for Renaissancestudier en hæderspris på 25000 svenske kroner, som Lene Waage Petersen modtog på Forums vegne ved en højtidelighed i Malmø.

Stab:

Forum for Renaissancestudier blev oprettet 1984 af en tværfaglig initiativgruppe. Der er ingen selvstændig stab; initiativgruppens medlemmer er tilknyttet forskellige institutter på fakultetet eller har anden ansættelse. Den består af Marianne Alenius (klassisk), Karsten Friis-Jensen (græsk og latinsk middelalder) Eric Jacobsen (engelsk), Hannemarie Ragn Jensen (kunsthistorie), Minna Skafte Jensen (klassisk), Peter Ulf Møller (slavisk), Marianne Pade (klassisk), Lene Waage Petersen (italiensk) og Peter Zeeberg (klassisk). Susanne Bramming Hansen har foretaget kontorarbejdet.

Publikationer:

De enkelte medlemmers publikationer er anført under de respektive institutter.

Lene Waage Petersen

Det humanistiske Fakultets AV/ITV-afdeling

Lokaleforhold:

AV/ITV-afdelingen har til huse ved trappe 14, Njalsgade 102.

Fællesafdelingens arbejdsområde:

1. Afdelingen er – i AV henseende – et fælles teknisk serviceorgan for institutterne ved Det humanistiske Fakultet.

1.1 Udlån, reparation, vedligeholdelse og indkøb af AV-apparatur/lyd- og videobånd, samt AV-teknisk konsulentbistand til institutterne (Georges Renedo, Boris Søndersted og Jens Wichmann Moesgaard).

1.2 Teknisk hjælp ved AV-apparatbrug. Herunder giver afdelingen instruktion og afholder kurser i brug af lyd- og videoudstyr. Der har således, i løbet af året, været tilmeldt 13 kurser i brug af videoudstyr, hvoraf de 12 er gennemført. Der var tilmeldt 9 kurser til brug af lyd/diasudstyr m.v., hvoraf alle blev gennemført, samt ydet teknisk støtte til 12 videoproduktioner og 7 lyd/diasproduktioner. Der har endvidere været gennemført et forskningsformidlingskursus på både video og lyd (René Christensen, Georges Renedo og Jens Wichmann Moesgaard).

1.3 Ombygning, indkøb og videreudvikling af eget og institutternes elektroniske AV-udstyr (Boris Søndersted og Jens Wichmann Moesgaard).

1.4 I forbindelse med installering af nyt køle/klima-læg er der foretaget en del udskiftninger af apparatur i teknikrum. Derudover er der blevet anskaffet et ekstra transportabelt videoptagerudstyr.

1.5 Produktion af audiovisuelt undervisnings- og forskningsmateriale sker ved institutternes anvendelse af den rådgivning og det apparatur, som afdelingen stiller til rådighed.

Stab:

TAP: Antal årsværk: 6,5 og 1 EFG-lærling.

René Christensen, Erik Jensen (satellit), Lajla Michelsen, Kaj S. Nielsen (satellit), Georges Renedo, Boris Søndersted, Suzanne J. Thomsen, Jens Wichmann Moesgaard.

Jens Wichmann Moesgaard

Institut for humanistisk Informatik

Historie:

Institut for humanistisk Informatik, der oprettedes som Humanistisk edb-center den 1. jan. 1985, omdannedes den 1. april 1989 til institut med samme opgaver som det gamle center.

Instituttets primære opgaver er at undervise og forske i humanistisk informatik og datamatik, samt at yde service i form af konsulentarbejde på edb-området for det humanistiske fakultet og dets institutter, at udvikle programmer, at vejlede brugere, at forestå indkøb, udlån og vedligeholdelse af EDB-udstyr m.v.

Forskningsvirksomhed:

Ved instituttet arbejdes med edb-projekter inden for alle dele af humaniora med henblik på grundforskning og anvendelsesorienteret forskning. Desuden har enkelte medarbejdere produceret programmer til forskere uden for instituttet til frembringelse eller formidling af forskningsresultater.

Instituttets forskning er især inden for kunstig intelligens, kognition, sprog og information med henblik på datamatisk repræsentation af tekst, betydning og viden, fx. i databaser, informationssystemer og ekspertsystemer. Der arbejdes her særligt med programmeringssproget PROLOG. Der arbejdes desuden med neurale netværk og perception.

Der forskes endvidere i anvendelse af datamatik og informatik inden for humanistiske videnskabsgrene, især historie, litteratur og filologi, og med erkendelsesmæssige og samfundsmæssige virkninger af informationsteknologiens fremtrængen.

Der arbejdes med databaseprogrammer, publiceringssystemer, specielt forholdene omkring fremmede tegnsystemer, og kommunikation med eksterne systemer og databaser, herunder elektronisk post. Endelig arbejdes med informatik i undervisningen og interaktiv video.

Området kunstig intelligens, kognition og tekst

Projektet CODEXUS, Computational Dynamic tEXt UnderStanding, hvis formål er at udvikle et større modulært opbygget, interaktivt PROLOGsystem til forståelse af tekster skrevet på dansk er under stadig udvikling. Systemet skal simulere forskellige typer af tekstforståelse, såsom besvarelse af spørgsmål om indhold, resumering, læsning ud fra bestemte synsvinkler mm. Forskningsgruppen har omfattet S. Heilesen, S. Jansen, J. Olsen, H. Prebensen, T. Thrane, lektor Klaus Kjølner fra Institut for nordisk Filologi, professor Ebbe Spang-Hanssen fra Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab. Dog er K. Kjølner og E. Spang-Hanssen udtrådt af gruppen 1.8.90. Gruppens medlemmer har i årets løb udarbejdet forskellige arbejdsrapporter og forslag til den teoretiske og praktiske ud-

bygning af projektet. Således har S. Jansen udarbejdet forslag til regler vedr. spørgsmål/svar, S. Heilesen (i samarbejde med S. Jansen) fremstillet en prototype til leksikonredigering, J. Olsen i samarbejde med H. Prebensen opstillet forslag til håndtering af spørgsmål/svar-teknikken samt forslag til semantiske reglers struktur og indhold, H. Prebensen udarbejdet oplæg om syntaksanalyse og generelle synspunkter om tekstforståelsesproblemer på datamat, og T. Thrane bidrager med oplæg til det teoretiske grundlag for semantisk repræsentation, samt med syntaktiske og semantiske parserstrategier.

Steen Jansen har foretaget studier af italienske commedia dell'arte-tekster med henblik på en datamatisk støttet analyse af dem.

Henrik Prebensen har fortsat studierne af nominalsyntagmers referens i tekster, især med problemer vedr. pluralis og kvantorer.

Henrik Prebensen og Torben Thrane har i april 1990 deltaget i »2nd Nordic Conference on Text Comprehension in Man and Machine«, Stockholm og hver holdt et foredrag.

Simon Heilesen har deltaget i konferencen EU-RIT 90 i Herning 24.-27.4.

Jørgen Olsen, Henrik Prebensen og Torben Thrane har 22.-23. november 1990 været indbudt til symposium på Handelshøjskolen, København: »Semantic and Representational Interpretation«, hvor hver har holdt foredrag.

Henning Ørum har arbejdet med kunstige neurale netværk med henblik på analyser af netværkstyper og anvendelsesområder inden for kognitionsforskning.

Henning Ørum og Jørgen Olsen har sammen med Carsten Niebuhr Institutet deltaget i planlægningen af en registrering af papyri på database.

Historie og datalogi

Gunner Lind har arbejdet med projektet: »Hæren og magten i Danmark 1614-1662«, som er baseret på en analyse af skabelsen af den faste hær og de sociologiske og politiske følger af dette.

Endvidere deltager G. Lind i et projekt under European Science Foundation om den moderne stats opståen i Europa og i arbejdsgruppen om embedsmænd og sociale eliter.

Endvidere har G. Lind deltaget i: ESF-konference, Rom 27.3.-30.3. og ESF-arbejdsgruppemøde, Oxford 12.-17.9.

Det pædagogiske område

Karen Landschultz arbejder med flere projekter om informatik i undervisningen, herunder indsamling af materiale vedr. erfaringer med elektroniske medier i undervisning, bla. også fjernundervisning. Evaluering af videoplader i forbindelse med fremmedsprogsundervisning, og udarbejdelse af et sprogprogram til

fransk i samarbejde med Handelshøjskolen i København.

Anvendelsesorienteret forskning

Jørgen Olsen har arbejdet med databaseprogrammel, CDROM-teknik til informationssøgning, elektronisk post.

Henrik Prebensen har arbejdet med tilpasning af desk top publishing til humanistiske forskningsopgaver.

Anden virksomhed

Programmel og service:

Institutets medarbejdere har i året løb udviklet programmel til diverse formål på fakultetet, fx behandling af fremmede tekster til publikationer og fremstilling af automatiske index. Således har Simon Heilesen udarbejdet et formateringsprogram til projektet »Sydslesvigs stednavne« (Inst. f. Navneforskning), et program og en dokumentation til statistisk behandling af sprogrøver (Engelsk Inst.), en billededitor til fremstilling af input til neuralt netværk og en relational minidatabase (IBM sprogcenter).

Endvidere er S. Heilesen i færd med at udarbejde en bog om programmet WINDOWS 3.0 med arbejdstitlen: »Håndbog i systemets veje og vildveje«.

IHI har forestået en væsentlig udbygning af EDB-kapaciteten på fakultetets institutter, både m.h.t. indkøb og vejledning. IHI har stadigvæk ansvaret for udlån, vedligeholdelse og reparation af institutternes EDB-maskiner.

Endelig har S. Jansen udarbejdet et program til kaleadministration og skemalægning på KUA.

Udgivervirksomhed:

Institutet udgiver hæfter med arbejdspapirer under titlen »Data Humana«.

Redaktionsvirksomhed:

S. Heilesen: East Asian Institute, Occasional Papers No 6, ... To Søren Egerod on the Occasion of his 67th Birthday.

J. Olsen: Kopenhagener Beiträge zur Germanistischen Linguistik og Kontra.

G. Lind: Scandinavian Journal of History (bibliografisk redaktør).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Lektorer: Mag.art. Simon B. Heilesen, cand.mag. Steen Jansen, cand.mag. Karen Landschultz, fil.dr. Stig Ö. Ohlsson (udlånt fra Institut for nordisk Filologi), mag.art. Jørgen Olsen, cand.mag. Henrik Prebensen, mag.art. Torben Thrane, mag.art. Henning Ørum.

Adjunkt: Mag.art. Gunner Lind.

TAP: Antal årsværk: 4.

Overassistent: Kirsten Schaumburg.

Ingeniørassistent: Bjarne Christoffersen.

Programmører: Keld Hansen, Ole F. Jensen.

Keld Hansen har orlov fra 1.8.90 til 31.7.91, og som vikar er ansat: Elektroniktekniker Taus Glæsel.

Publikationer:

Arendrup, B., Heilesen, S.B., Petersen, J.Ø.: The Master Said: To Study and... (East Asian Institute Occasional Papers 6). East Asian Institute Occasional Papers 6, s. IALT 186, Østasiatisk Inst., Københavns Universitet 1990.

Heilesen, S.B.: Kinesisk buddhisme. Kinesiske religioner og livsformer., Asger Sørensen(red). Poul Andersen, Simon Heilesen og Birthe Mølhave (forf), s. 214-274, København 1990.

Jansen, S.: Cos'e nella fattispecie, il canovaccio? Appunti sul "Teatro delle favole rappresentative" di Flaminio Scala. Revue Romane 1990 2, 25, s. 342-355, Copenhagen 1990.

Landschultz, K.: Anmeldelse af Séférian, M.-A.: "Un Français Parmi 55 Millions". Tous Azimuts 34, s. 70-72, København 1990.

Lind, G.: EDB uden tal: En status over historikerens muligheder. Tidsskrift for Historisk Forskning 1066. 20.årgang, 1., s. 23-32, København 1990.

–: Noblemen, Officers, and Democracy in Denmark. Values, Politics and Interests 1660-1901. Language and the Construction of Class Identities. The Struggle for Discursive Power in Social Organisation: Scandinavia and Germany after 1800. Bo Stråth, s. 157-180, Gøteborg 1990.

–: Den biografiske sekvens som datastruktur i prosopografiske analyser. Datateknologi og Historie. Rapport fra den fjerde nordiske konferanse for historiske databaser, Fredrik Fagertun og Bjørg Petersen. Tromsø, s. 55-65, 1990.

Olsen, J.: Automatische Analysen von Texten. Kopenhagener Beiträge zur Germanistischen Linguistik 25, s. 53-81, Københavns Universitet 1989.

Jørgen Olsen